

Appendix

thesis in TU Delft Repository

Designing a new approach to

Youth participation in the energy transition

Master thesis | **Design for Interaction** & **Strategic Product Design**

Eva Peet
01-04-2022

Table of contents

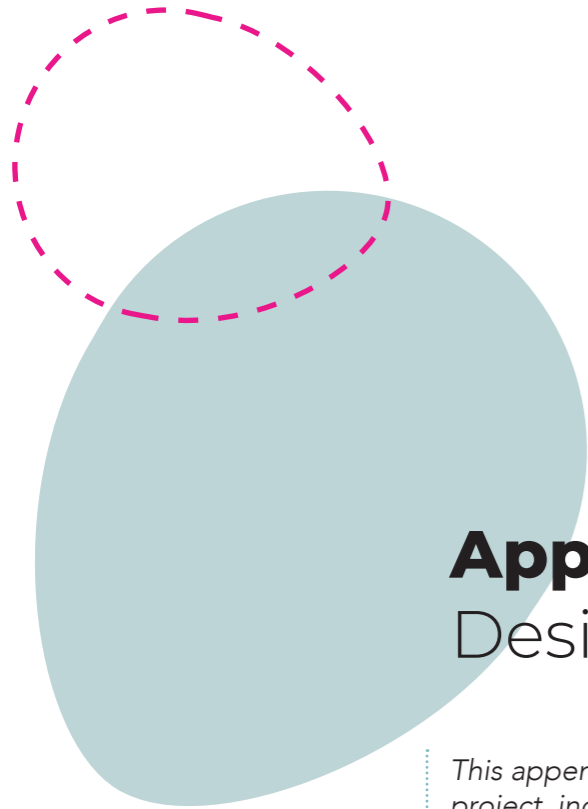
A. Project brief	4
PART 1 INTERVIEWS	
B. Director/owner Citisens Nicolette Ouwerling (IC1)	11
C. Council Clerk (Griffier) Municipality Altena, Hans Peet (IM1)	15
D. Policy officer sustainability Municipality Altena (IM2)	17
E. Representative Jong RES Rotterdam Den Haag, Pelle Meurink (IY1)	21
F. Initiator Youth Ambassadors Program Municipality Waalwijk (IY2)	25
G. Trainee National Energy Traineeship Thomas Haitsma (IE1)	29
H. Lector Energy Transition Hanzehogeschool, Martien Visser (IE2)	33
PART 2 CO-CREATION SESSIONS	
I. View on youth participation council clerks, aldermen and mayors (CM1)	39
J. Citisens' Strategy people from the Citisens team (CC1)	60
K. Motivation & capabilities youth youth council Altena & support team (CY1)	73

L. Field - themes - frames - futures fellow IDE graduation students (CS1)	90
M. Field - themes - frames civil servants Alphen aan den Rijn (CM2)	103
N. View on sustainability and municipality mbo students Mbo Rijnland (CY2)	109
O. View on youth participation vwo 5 students Willem de Zwijger (CY3)	145
P. View on participation & 3 concepts mbo Students Mbo Rijnland (CY4)	152
Q. Ideation and choosing a direction people from the Citisens team (CC2)	171
R. Evaluating and detailing mbo Students Mbo Rijnland (CY5)	178
S. Evaluating and detailing vwo 5 students Willem de Zwijger (CY6)	187
T. Evaluating and detailing Politicians from Necker van Naem (CM3)	214
U. Evaluating and detailing Civil servants Alphen aan den Rijn (CM4)	224
V. Evaluating and detailing mbo Students Mbo Rijnland (CY7)	233
W. Roadmap for implementation people from the Citisens team (CC3)	258
PART 3 VALIDATION	
X. Pilot session Young people, civil servants, city councillors & Citisens (OP1)	289

Youth participation in municipal policy-making for the energy transition project title

Please state the title of your graduation project (above) and the start date and end date (below). Keep the title compact and simple. Do not use abbreviations. The remainder of this document allows you to define and clarify your graduation project.

start date 23 - 08 - 2021 01 - 04 - 2022 end date

Appendix A | Design brief

This appendix contains the original project brief for this graduation project, including an introduction to the project, the problem definition and assignment, planning and approach, as well as the motivation and personal ambitions.

INTRODUCTION **

Please describe, the context of your project, and address the main stakeholders (interests) within this context in a concise yet complete manner. Who are involved, what do they value and how do they currently operate within the given context? What are the main opportunities and limitations you are currently aware of (cultural- and social norms, resources (time, money,...), technology, ...).

Citizen participation processes are a complementation to parliamentary representation, where democratic primacy lies. At the moment, youngsters often don't have a say in these processes, while new policies will greatly influence their lives. More and more municipalities are looking for meaningful ways to involve youngsters and weigh their interest in policies and debates.

The particular aim of this project is finding ways for municipalities to get input from youngsters on new policies. The specific topic for participation that this project focuses on is the energy transition, the transfer from fossil fuels to renewable energy sources to reduce greenhouse gas emissions in the Netherlands by 49% in 2030, and by 95-100% in 2050.

Stakeholders

My client for this project is Citisens, an organization that organizes participation processes. They are involved in the project because they currently don't offer a youth participation process to municipalities, while they know there is a need among municipalities to find ways to involve youngsters in the energy transition and weigh their interests. Daan Jacobs, my company mentor, is currently doing a PhD on citizen participation at the University of Tilburg.

Within municipalities, mayors and aldermen as well as city councils are looking for ways to involve youngsters in the energy transition, to make them to more involved and politically engaged and increase support in society for the energy transition. By mayors and aldermen youth participation is also seen as a way to accommodate to the wishes of the city council.

Looking at the perspective of youngsters, the interest they will have in participating will differ a lot. There is however a more general interest in and concern about climate change, which is promising for involving them in energy transition. A challenge for the project is the fact that youngsters use different media, and have a shorter attention span. For these reasons, youth participation requires a tailored approach.

Parents and schools could be interesting to involve in the project, as they are a potential way to reach youngsters. They would be interested in such a project, because it enables them to teach about (local) politics and get youngsters involved. It could also go the other way around: through youngsters you could also reach and involve their parents.

Challenges to overcome in the project are reaching all/a representative group youngsters (also lower socio-economic status, different cultural backgrounds etc.), getting and keeping youngsters engaged, translating their input to policy level and weighing their interest.

Opportunities to make use of in the project are the growing interest from municipalities in involving youngsters in politics and the growing interest of youngsters in climate change and influencing politics.

space available for images / figures on next page

introduction (continued): space for images

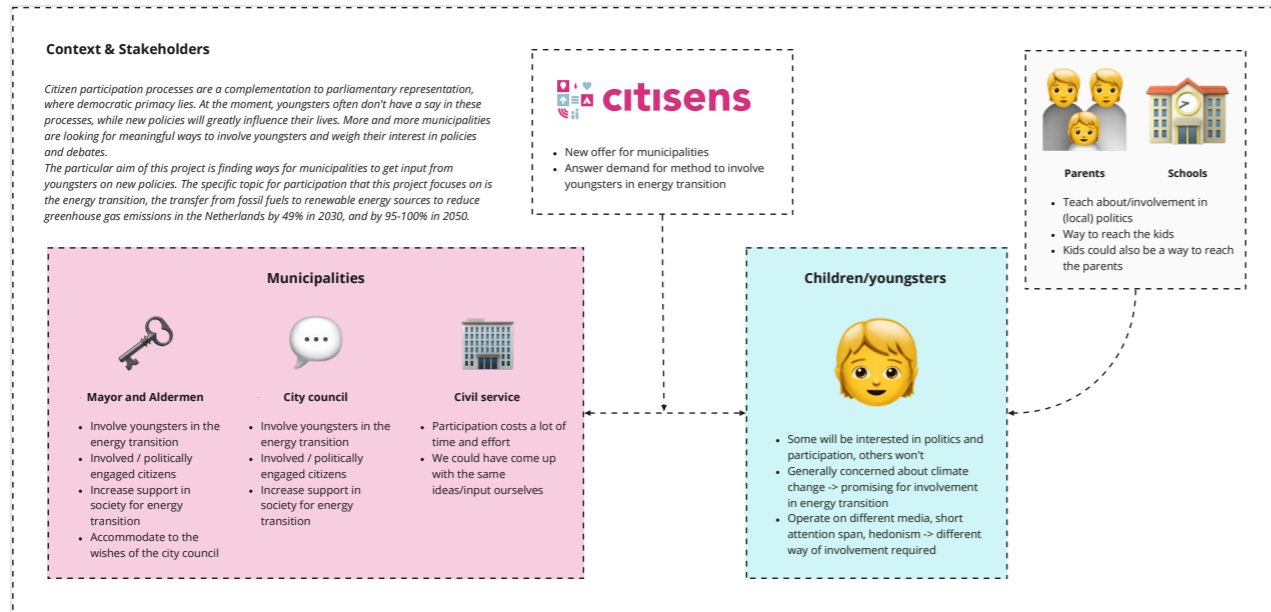

image / figure 1: Context & stakeholders

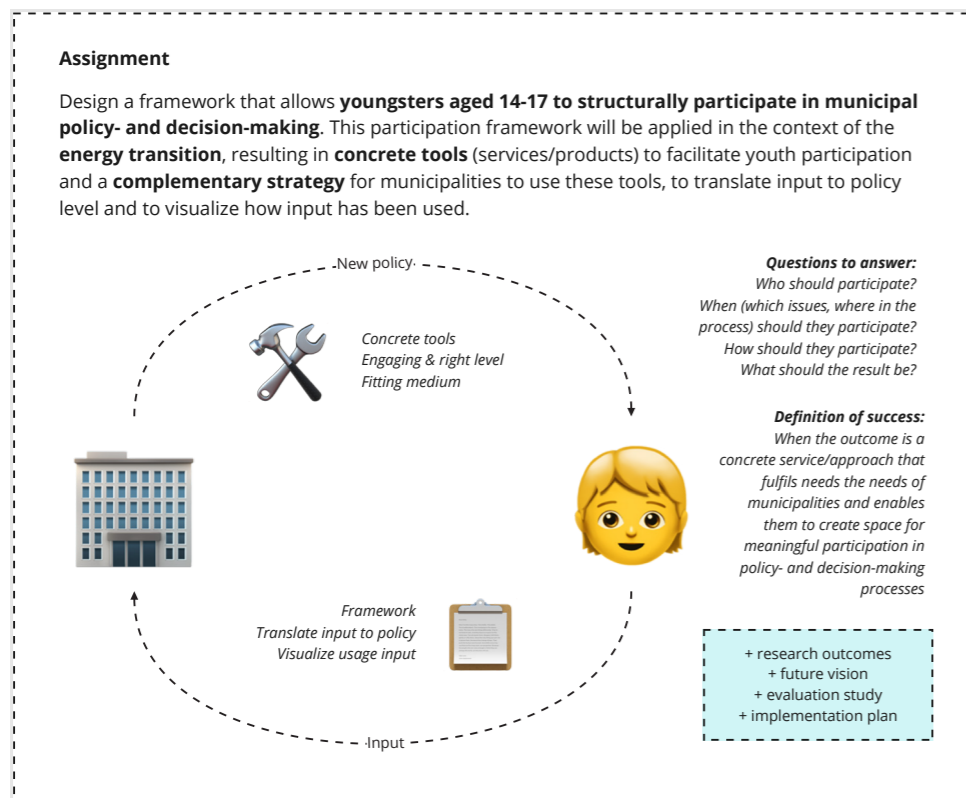

image / figure 2: Assignment

PROBLEM DEFINITION **

Limit and define the scope and solution space of your project to one that is manageable within one Master Graduation Project of 30 EC (= 20 full time weeks or 100 working days) and clearly indicate what issue(s) should be addressed in this project.

Perspective of youngsters

Often kids/youngsters don't have a say in politics, while policies currently made will arguably have a bigger impact on their lives than those who do get to vote, get elected or get a chance to take part in participation processes. This is partly understandable: the issues that are dealt with in politics are often complex and hard to grasp, even for adults. However, Article 12 of the UN treaty of Children's Rights states that children and youngsters have the right to be involved in topics that concern their lives. As policies made today will definitely have an impact on their future, municipalities have to find fitting and engaging ways to structurally and meaningfully involve youngsters in the discussion. Crucial to this is asking the right questions, about topics that concern and interest youngsters, finding ways to ensure participation leads to valuable input that can be used for and translated to policy- and decision-making, and commitment from municipalities to embed the input from participation in policy-making.

Perspective of municipalities

Municipalities are looking for ways to give youngsters a voice. Furthermore they struggle to determine what the interest of youngsters is and how heavy it weighs compared to interests of other groups. They are looking for concrete ingredients for successful participation and a step-by-step approach, but also for ways to weigh the interests of youngsters and embed their input in policy-making. Another current barrier to participation of youngsters, the voices of the future, is the fact that a lot of policy making is focused on the short term.

ASSIGNMENT **

State in 2 or 3 sentences what you are going to research, design, create and / or generate, that will solve (part of) the issue(s) pointed out in "problem definition". Then illustrate this assignment by indicating what kind of solution you expect and / or aim to deliver, for instance: a product, a product-service combination, a strategy illustrated through product or product-service combination ideas, In case of a Specialisation and/or Annotation, make sure the assignment reflects this/these.

Design a framework that allows youngsters aged 14-17 to structurally participate in municipal policy- and decision-making. This participation framework will be applied in the context of the energy transition, resulting in concrete tools (services/products) to facilitate youth participation and a complementary strategy for municipalities to use these tools, to translate input to policy level and to visualize how input has been used.

Questions to answer:
Who should participate?
When (which issues, where in the process) should they participate?
How should they participate?
What should the result be?

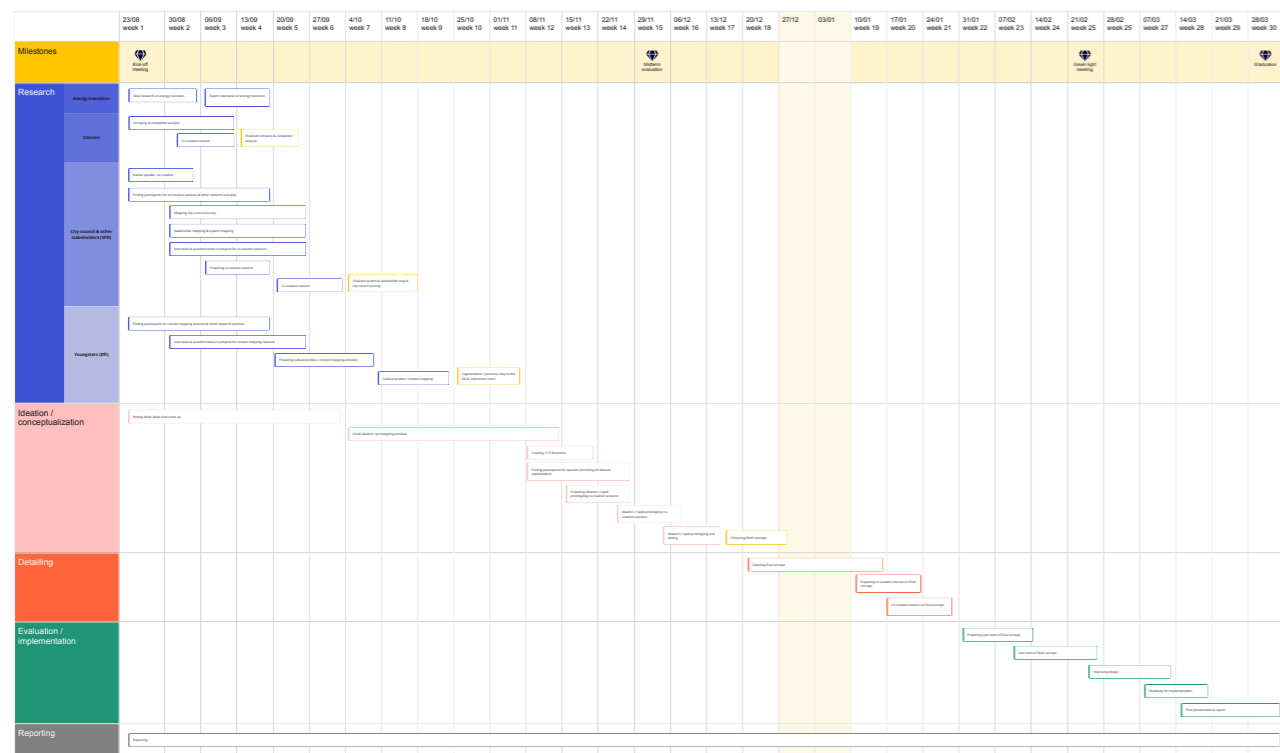
Definition of success:
When the outcome is a concrete service/approach that fulfils needs the needs of municipalities and enables them to create space for meaningful participation in policy- and decision-making processes.

The outcome of this project could potentially also benefit other groups (that are hard to reach). I will keep this possibility in mind and elaborate on it when drawing up the final recommendations at the end of the project.

PLANNING AND APPROACH **

Include a Gantt Chart (replace the example below - more examples can be found in Manual 2) that shows the different phases of your project, deliverables you have in mind, meetings, and how you plan to spend your time. Please note that all activities should fit within the given net time of 30 EC = 20 full time weeks or 100 working days, and your planning should include a kick-off meeting, mid-term meeting, green light meeting and graduation ceremony. Illustrate your Gantt Chart by, for instance, explaining your approach, and please indicate periods of part-time activities and/or periods of not spending time on your graduation project, if any, for instance because of holidays or parallel activities.

start date 23 - 8 - 2021 1 - 4 - 2022 end date

As the project is about designing a participation process, which is essentially a co-creation process, co-creation will be a red thread in my project. In each phase there will be co-creation workshops with relevant stakeholders, such as youngsters, city council members and experts. A second red thread is drawing / visualization, to make complex processes and topics understandable for everyone involved.

I split the research phase in four main parts. In the first part I will do some desk research and expert interviews to learn more about the energy transition. The second part is about getting to know Citisens, their industry and competitors with a company and competitor analysis, and a co-creation session to enrich those analyses. The third part is about the city council and other relevant stakeholders (except the youngsters), and their approach to the energy transition. The methods used in that part are mainly from SPD: stakeholder and journey mapping and system mapping, which I also intend to use to visualize trends and possible future scenarios. All of those analyses will be enriched with a co-creation session. The fourth part is about the youngsters, their experiences and their view on the energy transition, mainly using methods from Dfl: cultural probes and context mapping, resulting in for example personas, a day-in-the-life and an interaction vision.

In the ideation/conceptualisation phase I intend to derive around 5 directions for conceptualization from the research phase, which will be used in co-creation / rapid-prototyping sessions with all stakeholders to come up with concrete ideas. Before the Christmas break we will chose a final concept, after the break the final concept will be detailed further and finalized in a co-creation session with all relevant stakeholders.

In the final phase I will test as much of the final concept with stakeholders in as much detail as possible, focusing on whether the outcome fulfils the needs of both youngsters and municipalities and enables meaningful participation in municipal policy- and decision-making processes.

MOTIVATION AND PERSONAL AMBITIONS

Explain why you set up this project, what competences you want to prove and learn. For example: acquired competences from your MSc programme, the elective semester, extra-curricular activities (etc.) and point out the competences you have yet developed. Optionally, describe which personal learning ambitions you explicitly want to address in this project, on top of the learning objectives of the Graduation Project, such as: in depth knowledge a on specific subject, broadening your competences or experimenting with a specific tool and/or methodology, Stick to no more than five ambitions.

I have always been interested in politics and idealistic in general. It always surprises and saddens me a bit when others, especially young people, don't care about voting or giving their opinion. Every opinion matters, and it matters that we live in a democracy. We should be thankful for that, cherish it and build on it together. Participation is a way of doing that, but doing so in a fitting, engaging and meaningful way can be quite challenging. I experienced that myself when I was helping the municipality of Delft facilitating co-creation sessions at (primary and high) schools to get input on the Omgevingsvisie. Youngsters have all kinds of amazing and extreme ideas, but this left me wondering how you actually use this input and translate it to actual feasible policy. I hope to explore this in my graduation and get closer to a solution to this challenge.

Secondly I have often given co-creation a big role in my projects and do an internship at Fronteer at the moment where co-creation is central to everything we do. I believe co-creation is crucial to solving societal challenges, it underlines how we as designers should be humble and solve challenges together with the people we're designing for. I very much like this idea, so giving co-creation a more central role in this project than in any other I've done before is something I would definitely want to achieve.

A third motivation is doing a project in which I truly combine the things I've learned from the two different masters. I think all projects I've done so far had an emphasis on one of the two masters, while this project should be an equal combination of the two. I am curious to see how I feel about mixing methods of both and how this affects the final result.

Furthermore I want to find out what it's like to manage a design process of this scale. Most of the projects I've done during my masters were in groups, which I liked a lot, but I feel like can learn and show a lot of what I've learned by doing it by myself for once.

Finally I chose this project because I want to find out if I want to do something with design in politics, and if I like the role of facilitator instead of giving my own opinion. Like I said, I have always been interested in politics, and at the moment I am also considering applying for a position in a City Council myself. In this project however it's really not about my opinion on the content (the energy transition in this instance), I will be a facilitator that ensures others are heard, and I am curious to find out which of these two roles I actually prefer.

FINAL COMMENTS

In case your project brief needs final comments, please add any information you think is relevant.

Part 1

Interviews

Appendix B | Interview Director citizens (IC1)

This appendix contains the setup and insights from the semi-structured interview with Citisens director Nicolette Ouwerling. The interview took place at Citisens (offline) on the 6th of September 2021 and lasted about one hour. The interview's goal was learning more about the founding of Citisens, Citisens' customers, partners and competitors and their way of working.

Interview guide

Toelichting interview
 Voel je vrij om te vragen om toelichting of vragen niet te beantwoorden.
 Opname aanzetten

Ontstaan
 Hoe en wanneer is Citisens ontstaan?
 Hoe ziet de relatie met Necker eruit (verleden, heden, toekomst)?

Citisens in context
 Wie zijn de klanten van Citisens?
 - Welke gemeenten?
 - Wie binnen de gemeente is opdrachtgever?
 - Wat zijn hun behoeftes?
 - Wat biedt Citisens hen?

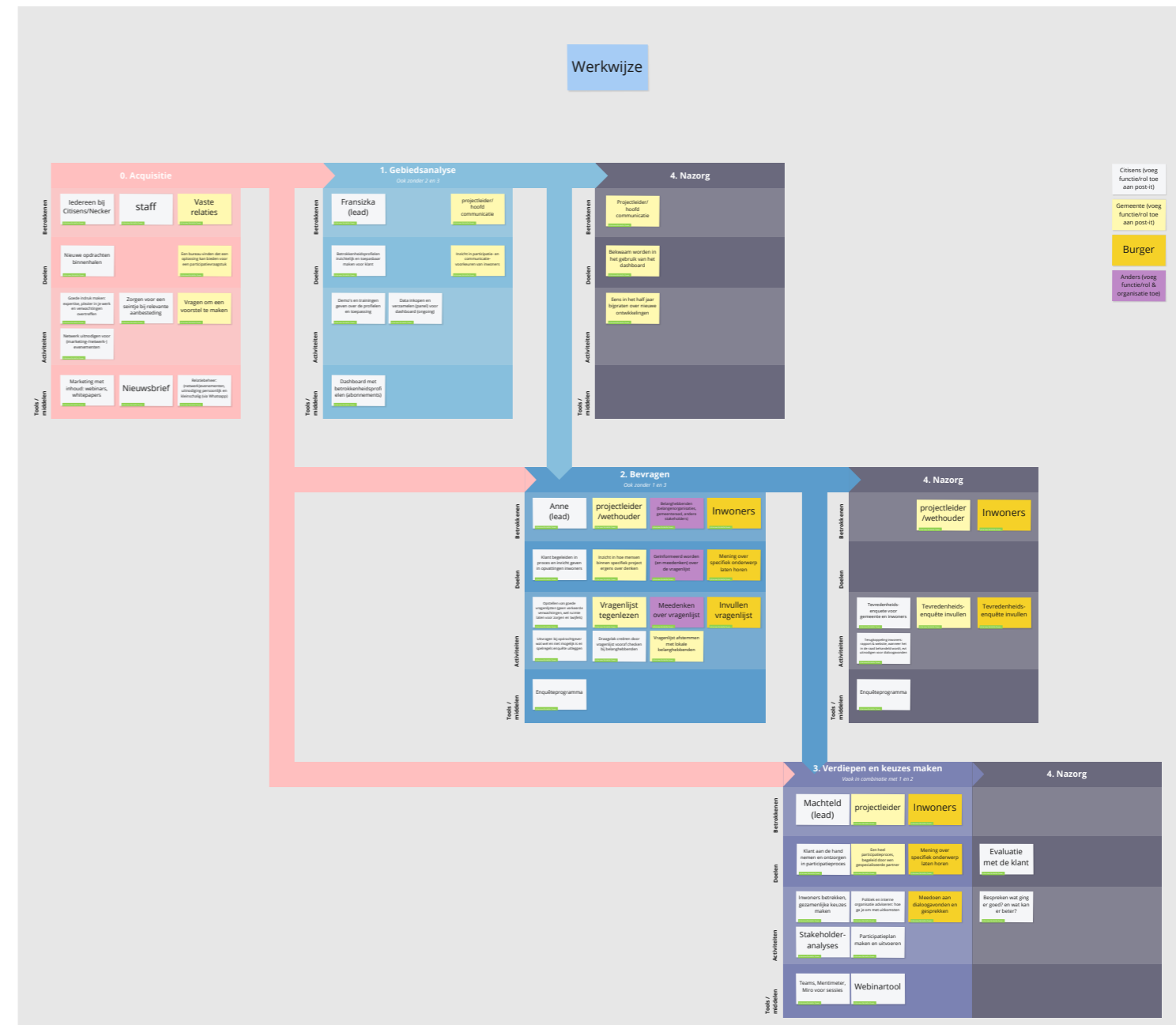
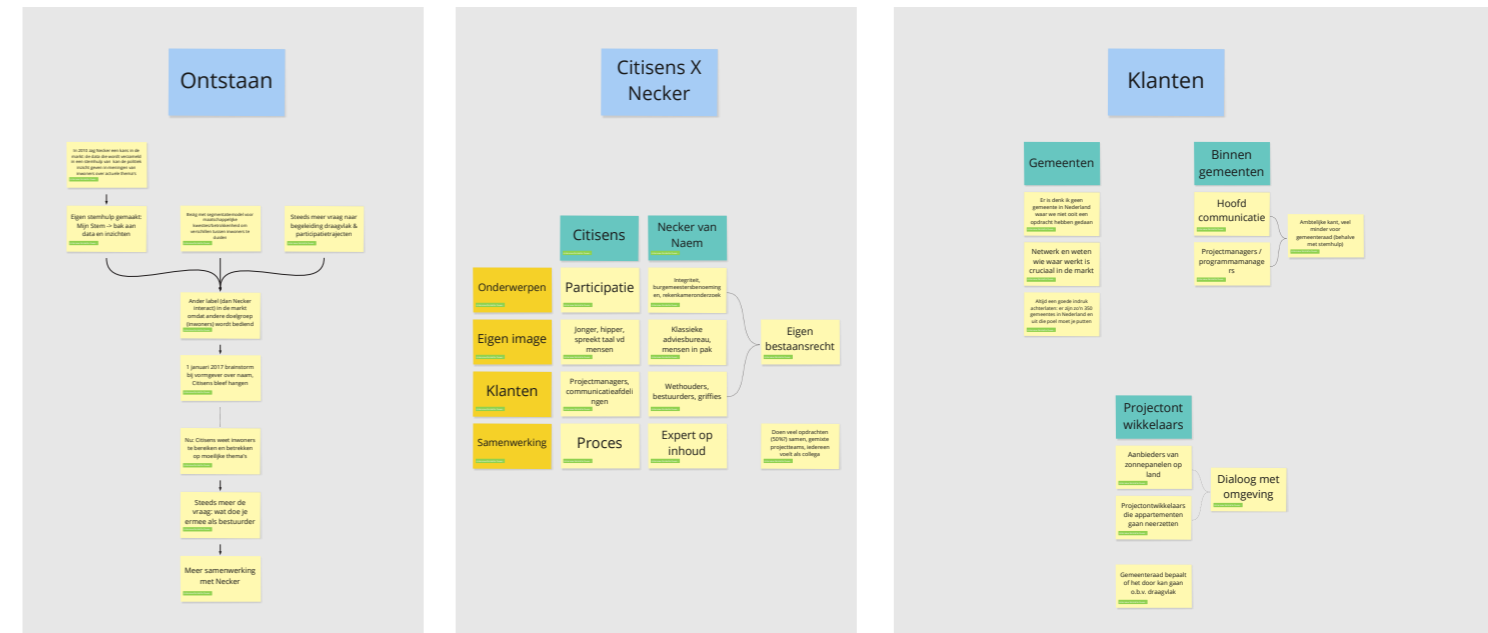
Wie zijn de partners van Citisens (naast Necker)?
 - Hoe wordt er samen gewerkt?
 - Wat zijn ontwikkelingen/doelen hierin (ook voor de toekomst)?

Wie zijn de concurrenten van Citisens?
 - Wat zijn de ontwikkelingen hierin?

Werkwijze
 Visual journey aanvullen

Findings

The interview insights were processed in Miro. The final interview topic, Citisens' way of working, was discussed using a Miro template that was prepared beforehand. This template was filled in in real time, according to the input from the interviewee. The Miro boards containing the interview insights are shown on the next two pages in Figure 1 and 2.

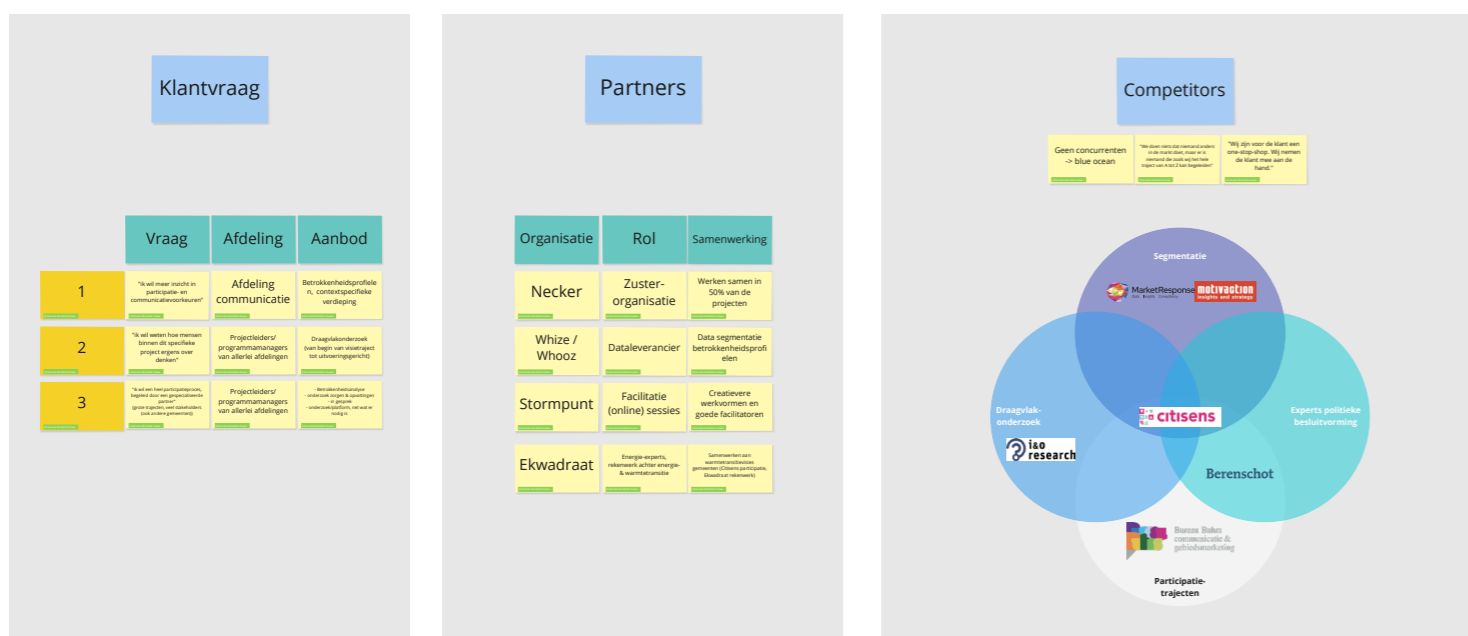
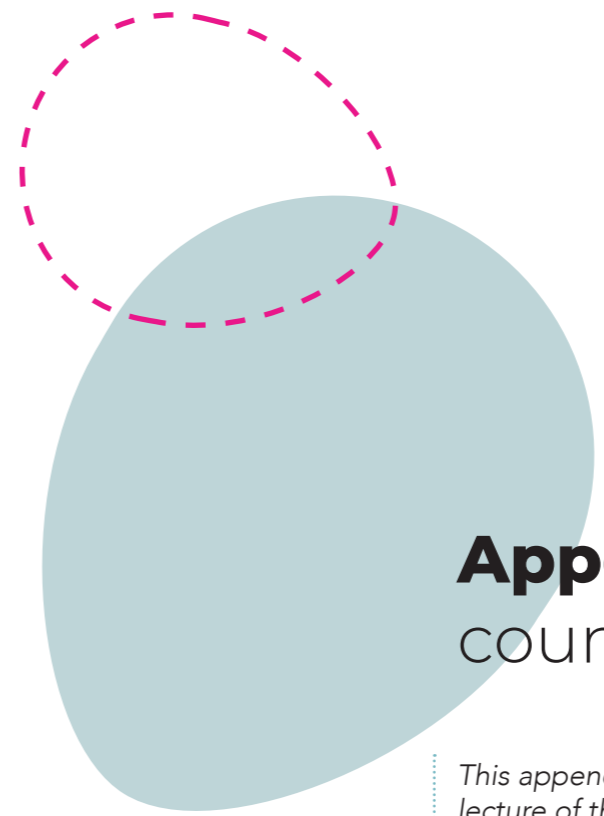
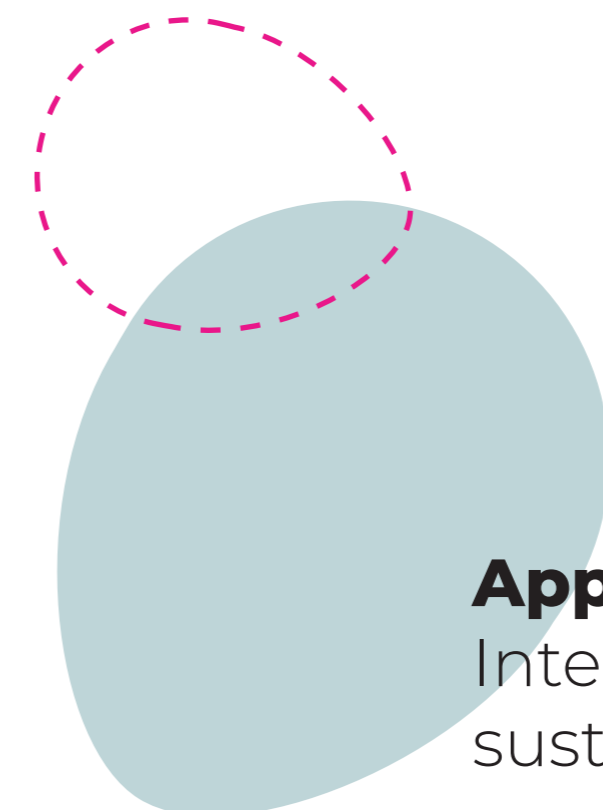
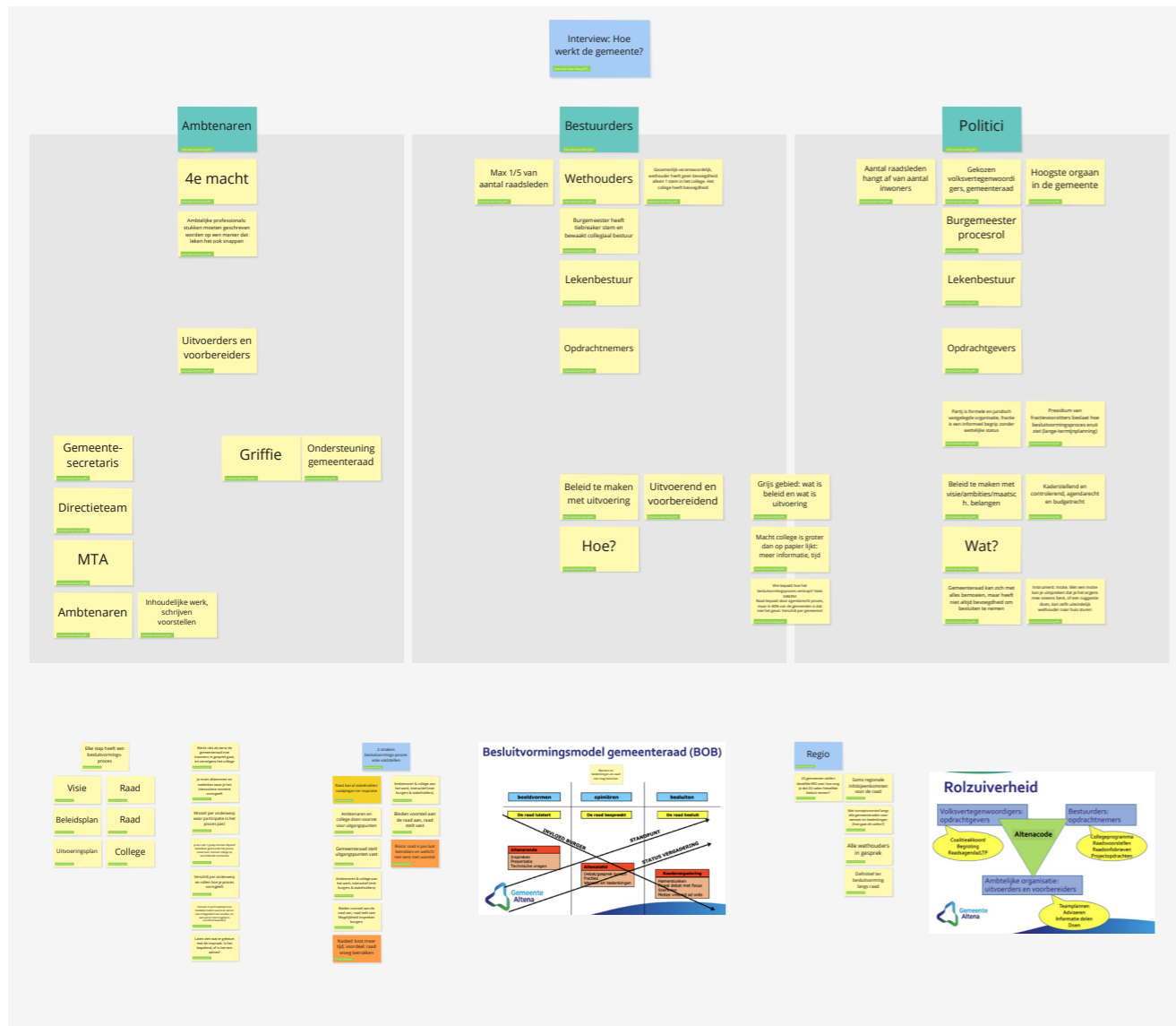

Figure 2: Insights on Citisens (context) from the interview with Citisens director Nicolette Ouwering

Appendix C | Interview council clerk (IM1)

This appendix contains the insights from a conversation & lecture of the council clerk (griffier) of the municipality of Altena, Hans Peet. The conversation took place via Zoom (online) on the 22nd of August 2021 and lasted about one hour, the lecture took place on the 8th of September 2021. The aim of both the informal conversation and the lecture was learning more about the organizational structure and policy-making process of municipalities. Based on the conversation, an overview of the policy-making process was created, on which the interviewee provided feedback at a later moment. Figure 3 in this appendix contains the visual notes from the interview and lecture.

Appendix D | Interview policy officer sustainability (IM2)

This appendix contains the setup and insights from the semi-structured interview with a policy officer of sustainability at the municipality of Altena. The interview took place via zoom (online) on the 9th of September 2021 and lasted about 30 minutes. The interview's goal was gaining insight into how the civil service approaches and views youth participation, and into the role and approach of municipalities in the energy transition.

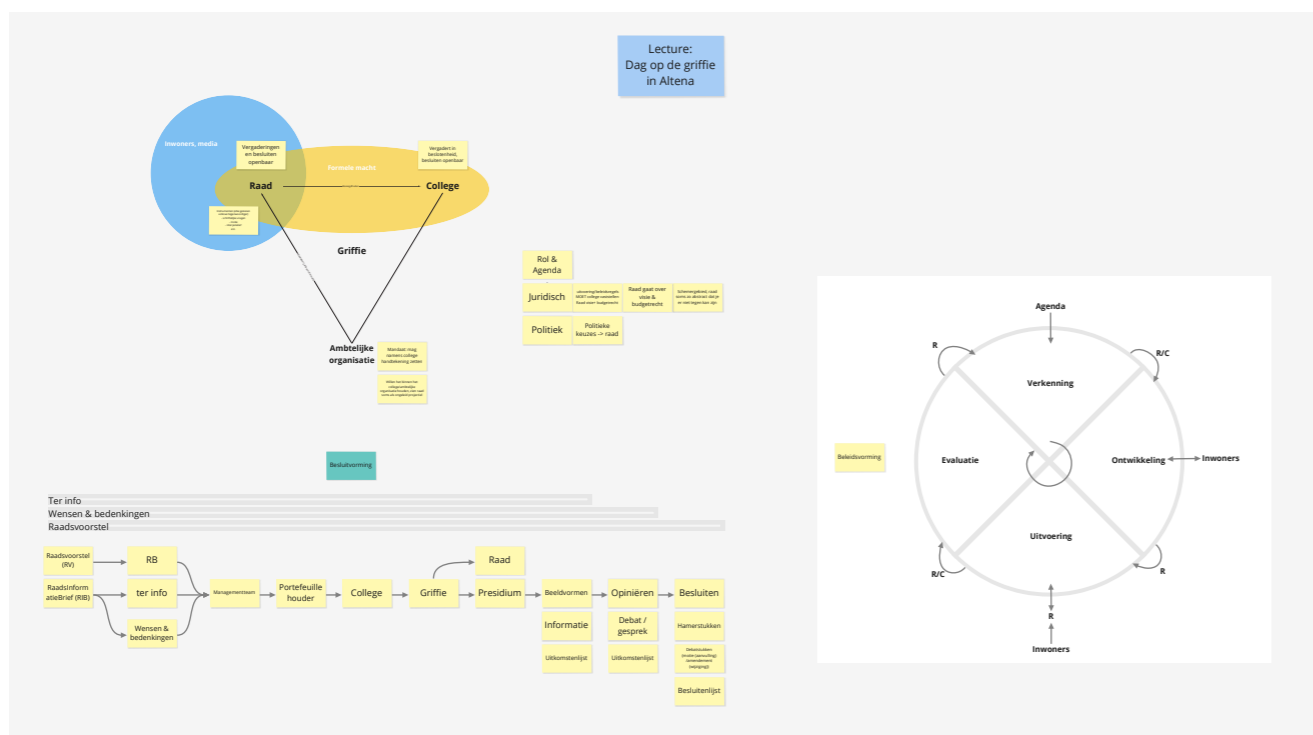

Figure 3: Insights on the municipality from an interview with Council Clerk Hans Peet

Interview guide

Intro

Toelichting project & voorstellen

Voel je vrij om te vragen om toelichting of vragen niet te beantwoorden.

Consent form

!!!Opname aanzetten!!!

Kan je jezelf kort voorstellen en je functie binnen de gemeente toelichten?

Interview bestaat uit "hoe wordt tegen jongerenparticipatie aangekeken vanuit ambtelijk apparaat?", rol gemeente in energietransitie en beleidsvormingsprocessen mbt energietransitie.

Algemeen

Hoe wordt tegen jongerenparticipatie aangekeken vanuit het ambtelijk apparaat?

- Wat zijn doelstellingen/belangen voor jongerenparticipatie?
- Wat zijn vereisten voor jongerenparticipatie?

Rol gemeente in de energietransitie

Introductie overzicht deeltransities en rol gemeente

Wat is jouw eerste reactie op de deeltransities zoals weergegeven in de figuur?

- Wat is de rol van de gemeente in de verschillende deeltransities?
- Wie zijn belangrijke stakeholders / samenwerkingspartners?
- Wat zijn participatiemogelijkheden?

Wat zijn de koppelingen die worden gemaakt met de circulaire transitie (of klimaatadaptatie)?

Beleidsvormingsproces

Introductie overzicht beleidsvormingsproces

Wat is jouw eerste reactie op het proces zoals weergegeven in de figuur?

- Mist er wat?
- Moet er iets uit?

Hoe passen beleidsvormingsprocessen rondom de energietransitie hierin?

- Welke processen lopen er (op welke thema's?)
- Waar bevinden die zich in het proces?
- Hoe zien die processen eruit?

Waar past jongerenparticipatie volgens jou in (of buiten?) deze processen?

Afsluiting

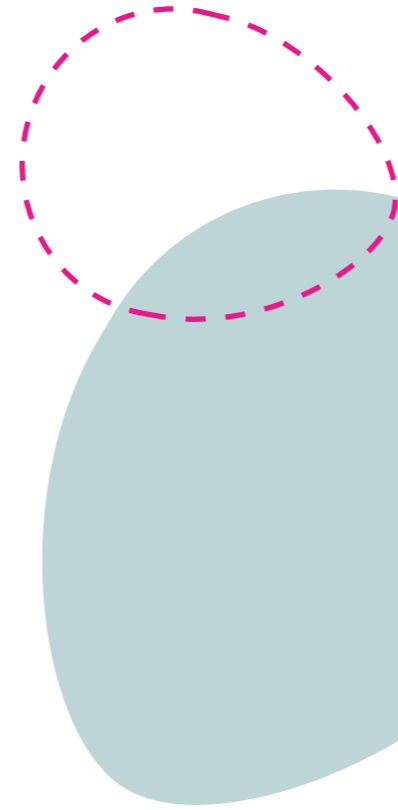
Iets niet gevraagd dat ik absoluut had moeten vragen? / Nog een laatste woord van advies?

Veel dank! Leuk om op de hoogte te blijven / evt nog een keertje mee te denken?

Findings

All interview findings were put on separate post-its on a Miro board. Figure 4 on the next page shows the processed interview insights. The top part shows the more general insights, the bottom shows a classification of the energy transition that was prepared beforehand based on Ebskamp & Verbraak (2019) and the interview in Appendix B. The post-its with the green tags that say (interview beleidsmedew...) were added during the interview.

Inzichten			
Hoe kijkt ambtelijk apparaat tegen jongerenparticipatie aan?	Huidige stand van zaken	Energietransitie	Waar in proces?
Ambtelijk apparaat vindt jongerenparticipatie heel belangrijk	Op participatieavonden komen voornamelijk mensen van boven de 50	Energietransitie: van fossiel naar duurzame bronnen Warmte transitie: van het gas af	Vershit per onderwerp naar je mensen bereikt in het proces en op de participatieavonden (bijv. van afval, water, energie of mobiliteit). Dat nieuw op de ladder heeft je al je je participatie gaat maken.
Jongeren zijn en hebben de toekomst, en daar doen we het voor.	Het is moeilijk om jongeren bij het onderwerp te betrekken	Circulair is iets dat steeds meer aandacht krijgt binnen gemeenten als middel om CO2 te besparen (suppletie energietransitie)	Energietransitie heeft zodanig veel impact op het leren van mensen dat het belangrijk is om mensen vanaf het begin en zo veel mogelijk te betrekken om samen tot een plan te komen.
Een belangrijke doelstelling van participatie is erachter komen wat jongeren willen en hoe ze in beweging komen	Jongeren uit de jongerenraad of in hun netwerk betrekken lukt niet	Klimaatmitigatie en -adaptatie worden wel los getrokken	
Van iedere groep in de samenleving willen ambtenaren weten hoe ze tegen de transitie aankijken, wat ze belangrijk vinden en wat hen beweegt om veel of niet mee te gaan	Tijdens participatieavonden wordt aangekaart dat jongeren benaderd moeten worden, maar dat is lastig		
Een brede afspiegeling van de samenleving is een belangrijke doelstelling	Vertegenwoordigende partijen zoals dorpsraden en verenigingen worden benaderd om mee te denken		
Het betrekken van de samenleving zit geheel in een verantwoordelijkheid voor ambtenaren (niet opgelegd vanuit het college)	Vaak worden burgers vroeg betrokken, met open vragen, als ambtenaren ook nog niet precies weten hoe het moet.		
Wat kan je zelf doen? Burgers aanmoedigen om zelf initiatieven van onderen te nemen. De gemeente kan hierin faciliteren en ondersteunen	Het is moeilijk voor beleidsmakers om de regie uit handen te geven, maar we willen wel graag een buiten naar binnen werken.		
Het is waardevol om juist ook mensen te betrekken die er nu tegen zijn, om erachter te komen hoe je ze wel mee kan krijgen (zonder wijziging geen gratis)	Omdat een maar een kleine, niet-representatieve groep meedoelt aan participatie is de vraag soms wat het daadwerkelijk bijdraagt.		
Een goede mengelmooie van meningen op een participatieavond zorgt voor een goede discussie	Op dit moment is de participatie per definitie niet representatief. De mensen die er zitten hebben affiniteit met het onderwerp, de grote massa zie je niet		

Appendix E | Interview representative Jong RES (IY1)

This appendix contains the setup and insights from the semi-structured interview with Jong RES representative for Rotterdam Den Haag, Pelle Meurink. The interview took place in a cafe (offline) on the 10th of September 2021 and lasted about one hour. The interview's goal was gaining insight into the approach of Jong RES and their view on youth participation.

Klimaat	Deeltransitie	Rol gemeente	Belangrijke stakeholders / partners	Participatie-mogelijkheden / -vragen
Gebouwde omgeving	Uitstoot door verwarming huizen & gebouwen (geen productieprocessen) verminderen	Transitievisie warmte / Warmtevisie van het gas af/alternatieve warmtebron	Interne collega's, Emissie (poort naar Transitie), woningcorporatie, waterschap (bijvoorbeeld), wonaars	Algemeen: open vragen: wanneer zou je in beweging komen? Wat kan je zelf doen? Gemeente kan wel ondersteunen, richting van onderen is belangrijk.
Gebouwde omgeving	Uitstoot door het grootschalig, centraal produceren van warmte verminderen	Gemeenten gaan in gesprek met producenten om tot duurzaam, betaalbaar en betrouwbaar warmte aanbod voor warmtenetten te komen		Van fossiel naar hernieuwbaar
Elektriciteit	Uitstoot door het produceren van elektriciteit verminderen	Binnen RES invulling geven aan landelijke kaders	Gemeenten in de regio	Van het gas af
Mobiliteit	Uitstoot door verkeer en vervoer verminderen		Provincie belangrijke partner, provincie doet aanbesteding en heeft visie op mobiliteit	
Industrie	Uitstoot door productie van grote industrie verminderen (ETS)	Gemeente geen rol in beleid en handhaving op gebied uitstoot		Gemeente is op dit moment niet bezig met ondersteuning door industrie, onduidelijk of daar een rol voor gemeenten is weggelegd
Industrie	Uitstoot door productie van kleinere bedrijven verminderen (niet-ETS)	Gemeenten veelal bevoegd voor handhaving		
Landbouw & landgebruik	Uitstoot door het produceren van voedsel verminderen (landbouw)	Gemeente bepaalt invulling binnen landelijke kaders		
Landbouw & landgebruik	Uitstoot door landgebruik verminderen en CO2 vastleggen			Koppeling CE & klimaatadaptatie?
				circulair komt steeds meer tussen de oren. Alleen energietransitie CO2 reductie, klimaatadaptatie is geschieden

Figure 4: Insights from an interview with a municipal policy officer of sustainability

Interview guide

Intro

Toelichting project & voorstellen

Voel je vrij om te vragen om toelichting of vragen niet te beantwoorden.

Consent form

!!!Opname!!!

Algemeen

Hij voorstellen?

Achtergrond JongRES: hoe zou jij uitleggen wat JongRES doet?

- Structuur met Nationale commissie en regionale coordinatoren: hoe werkt het in de praktijk?
- Hoe zijn jullie aangehaakt bij de RESsen (hoe krijgt dat praktisch vorm)?

Jongerenparticipatie

Hoe vormen jullie je mening over onderwerpen die aan bod komen bij de RES?

- Welke organisaties/mensen worden daarbij betrokken?
- Hoe maak je de afweging in de input die je ophaalt ("de jongere" bestaat niet)?
- Hoe wordt daar de tijd/ruimte/ondersteuning aan geboden vanuit de RESsen?

Hoe leveren jullie input in de RESsen?

- In welke vorm leveren jullie de input aan?
- Hoe representeer je de diversiteit in meningen onder jongeren in jullie input?
- In hoeverre zie je hoe deze input vervolgens invloed heeft gehad op het resultaat?
- Hoe wordt er vanuit de betrokkenen van de gemeentes gereageerd op de jongereninput?

Hoe worden jongeren uit de regio betrokken bij de RESsen?

- Welke kanalen/media/vorm wordt gebruikt?
- Welke jongeren zijn makkelijk/moeilijk te bereiken & betrekken?
- Hoe zorg je voor een representatieve groep jongeren?
- Welke onderwerpen spelen onder jongeren juist wel/niet? Hoe vormen jullie je mening over onderwerpen die aan bod komen bij de RES?
- Welke organisaties/mensen worden daarbij betrokken?
- Hoe maak je de afweging in de input die je ophaalt ("de jongere" bestaat niet)?
- Hoe wordt daar de tijd/ruimte/ondersteuning aan geboden vanuit de RESsen?

Hoe leveren jullie input in de RESsen?

- In welke vorm leveren jullie de input aan?
- Hoe representeer je de diversiteit in meningen onder jongeren in jullie input?
- In hoeverre zie je hoe deze input vervolgens invloed heeft gehad op het resultaat?
- Hoe wordt er vanuit de betrokkenen van de gemeentes gereageerd op de jongereninput?

Hoe worden jongeren uit de regio betrokken bij de RESsen?

- Welke kanalen/media/vorm wordt gebruikt?
- Welke jongeren zijn makkelijk/moeilijk te bereiken & betrekken?
- Hoe zorg je voor een representatieve groep jongeren?
- Welke onderwerpen spelen onder jongeren juist wel/niet?

Wat zijn volgens jou succesfactoren (ingrediënten) van succesvolle jongerenparticipatie?

Wat zijn volgens jou de grootste uitdagingen/barrières van jongerenparticipatie?

Wat zijn volgens jou de grootste (nog onbenutte) kansen van jongerenparticipatie?

Afsluiting

Iets niet gevraagd dat ik absoluut had moeten vragen? / Nog een laatste woord van advies?

Veel dank! Leuk om op de hoogte te blijven / evt nog een keertje mee te denken?

Findings

All interview findings were put on separate post-its on a Miro board. Figure 5 on the next page shows the processed interview insights. Insights with quotation marks indicate literal quotes from the interview.

Interview guide

Intro

Toelichting project & voorstellen

Voel je vrij om te vragen om toelichting of vragen niet te beantwoorden.

Consent form

!!!Opname!!!

Algemeen

Zij voorstellen?

Achtergrond jongerenambassadeurs: hoe is het programma ontstaan?

- Wat was de aanleiding?

- Wie waren hierbij betrokken?

- Wat is het doel van het programma?

Hoe werkt het jongerenambassadeursprogramma?

- Wat doen de jongerenambassadeurs (taken/activiteiten/initiatieven)?

- Wat maakt het anders dan een jongerenraad?

- Hoe vormen de jongeren hun mening?

- Wie organiseert/faciliteert de jongerenambassadeurs?

Jongeren aanhaken

Hoe betrek je jongeren bij het jongerenambassadeursprogramma?

- Welke kanalen/media/vorm wordt gebruikt?

- Welke jongeren zijn makkelijk/moeilijk te bereiken & betrekken?

- Wat motiveert jongeren om wel/niet mee te denken?

- Hoe zorg je voor een representatieve groep (en mening)?

- Welke onderwerpen staan op de agenda en wie bepaalt dat?

Hoe en met wie werken de jongerenambassadeurs samen?

- Hoe verloopt de samenwerking met de gemeente?

- Wat is de mate van inspraak en impact?

Wat zijn volgens jou succesfactoren (ingrediënten) van succesvolle jongerenparticipatie?

Wat zijn volgens jou de grootste uitdagingen/barrières van jongerenparticipatie?

Wat zijn volgens jou de grootste (nog onbenutte) kansen van jongerenparticipatie?

Eventueel:

Tips jongeren aanhaken in mijn onderzoek?

- Specifiek jongerenambassadeurs Waalwijk

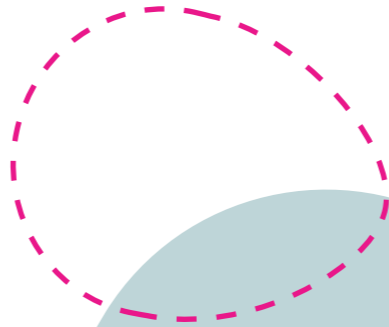
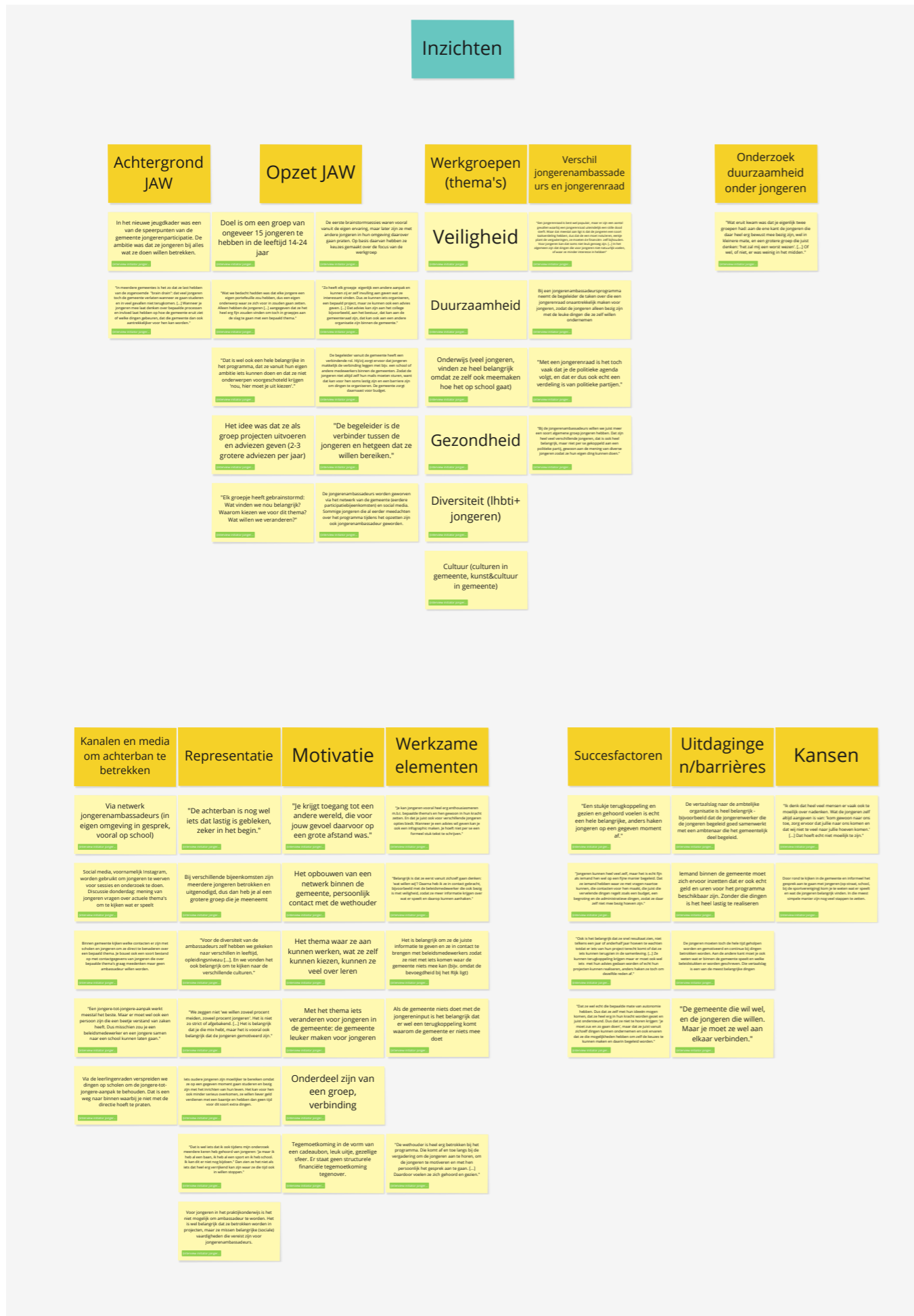
Afsluiting

Iets niet gevraagd dat ik absoluut had moeten vragen? / Nog een laatste woord van advies?

Veel dank! Leuk om op de hoogte te blijven / evt nog een keertje mee te denken?

Findings

All interview findings were put on separate post-its on a Miro board. Figure 6 on the next page shows the processed interview insights. Insights with quotation marks indicate literal quotes from the interview.

Appendix G | Interview national energy trainee (IE1)

This appendix contains the setup and insights from the semi-structured interview with a trainee from the National Energy Traineeship, Thomas Haitzma. The interview took place via zoom (online) on the 16th of September 2021 and lasted about one hour. The interview's goal was gaining insight into the role of youth participation in the RES and the role of the municipality in the energy transition.

Figure 6: Insights from an interview with the initiator of the youth ambassador program in Waalwijk

Interview guide

Intro

Toelichting project & voorstellen

Voel je vrij om te vragen om toelichting of vragen niet te beantwoorden.

Consent form

!!!Opname aanzetten!!!

Kan je jezelf kort voorstellen?

In het interview besteden we eerst aandacht aan je ervaringen met jongerenparticipatie binnen de RES West-Brabant. Vervolgens taan we in op de rol van de gemeente binnen de energietransitie. We sluiten af met de kansen en uitdagingen voor jongerenparticipatie.

Algemeen

Hoe heeft jongerenparticipatie een plek gekregen binnen de RES West-Brabant?

- Hoe werden jongeren bereikt en betrokken (kanalen, media, vorm)?

- Welke jongeren waren moeilijk/makkelijk te bereiken? (en wat maakt ze makkelijk/moeilijk te bereiken en betrekken?)

- Hoe konden jongeren hun mening vormen?

- Hoe konden jongeren input geven?

- Hoe werd de input "gewogen" (jongeren zijn niet één groep)?

- Hoe werd op de input gereageerd vanuit de RES?

- Hoe heeft jongereninput invloed gehad op het resultaat?

Rol gemeente in de energietransitie

Hoe zou jij de rol van de gemeente binnen de energietransitie omschrijven?

- Welke thema's en vraagstukken spelen er?

- Wat is de rol van de gemeente binnen de:

- gebouwde omgeving (transitievisie warmte en warmtenetten)

- elektriciteit (RES)

- mobiliteit (samenwerking provincie?)

- industrie (geen rol?)

- landbouw & landgebruik

- Andere thema's?

Wie zijn volgens jou de belangrijkste stakeholders (voor gemeenten) in de energietransitie?

Kansen en uitdagingen

Wat zijn cruciale elementen voor succesvolle jongerenparticipatie?

Waar liggen volgens jou kansen voor jongerenparticipatie (bij gemeenten) binnen de energietransitie?

- Welke thema's?

- Waar in het proces?

- Op welke manier (tools, kanalen, media)?

Wat zijn uitdagingen voor jongerenparticipatie (bij gemeenten) binnen de energietransitie?

- Wat is ervoor nodig om deze uitdagingen te overkomen?

Afsluiting

Iets niet gevraagd dat ik absoluut had moeten vragen? / Nog een laatste woord van advies?

Veel dank! Leuk om op de hoogte te blijven / evt nog een keertje mee te denken?

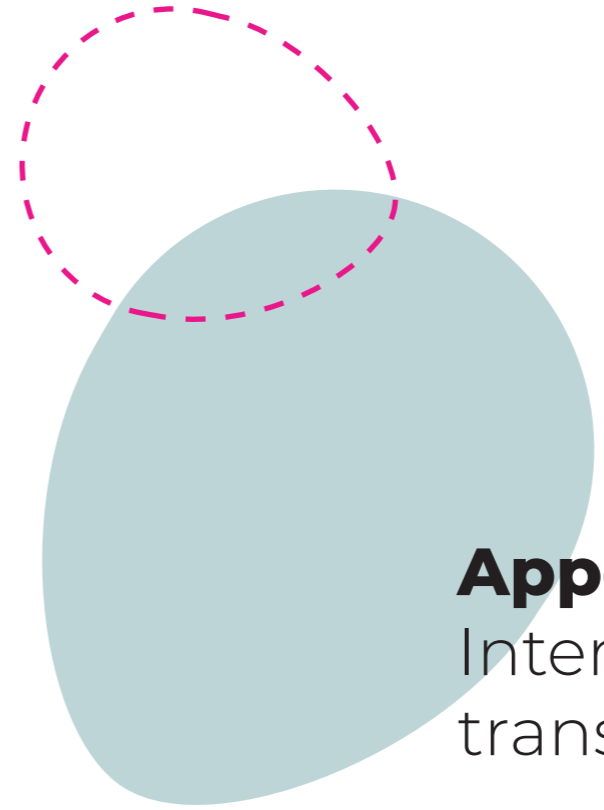
Findings

All interview findings were put on separate post-its on a Miro board. Figure 7 on the next page shows the processed interview insights. Insights with quotation marks indicate literal quotes from the interview.

Inzichten

RES	Belang jongeren	JongRES	Knelpunten	Huidige oplossingen	Criteria jongerenparticipatie RES/gemeente	Belangrijke stakeholders energietransitie
NL is verdeeld in 30 regio's. Elke regio bestaat uit verschillende gemeenten, waterschappen, netbeheerders	"Het gaat uiteindelijk over hun toekomst. Zij zullen waarschijnlijk over 20 jaar ook hun eigen huis kopen en ook iets concreter aan de gang gaan met de hele verduurzaming, dus wij willen nu niet zorgen dat daar de middelen voor zijn."	JongRES organiseert activiteiten voor jongeren zoals pubquizes, debatteer- en informatieavonden	"Het blijft natuurlijk wel echt een lastig punt, we willen ze wel betrekken, maar wat willen ze zelf eruit halen? (...) Wat willen ze precies? Wat willen wij ook?"	Ze gingen aan de gang met Selpoort en die was niet succesvol. Dat kwam aan de ene kant door dat het duur was, en best wel gericht op één groep jongeren: de meer hoog opgeleide jongeren met meer middelen.	"Ik denk dat we op dit moment gewoon bij zijn met jongerenparticipatie überhaupt, maar ik denk dat het ook belangrijk is om te gaan kijken naar en hoeverre zijn ze representatief voor alle jongeren?"	Netbeheerders
	"Bij jongeren hebben we het over de groep van onder 34 ofzo?"	JongRES Groningen ging met een bustour op pad langs windmolens, energiecoöperaties om zo jongeren te betrekken	Gemeenten worden gestuurd vanuit de RES, de provincie en het Rijk. Veel gemeenten willen misschien meer ondersteuning omdat ze kampen met geldtekort, personeelstekort			Waterschappen (warmtetransitie, aquathermie)
Hoe de RES gestructureerd is verschillend per regio	"Bij de RES vinden we het belangrijk om echt iedereen een stem te kunnen geven."	Tot nu toe is het geliefd bij eenmalige evenementen waar maximaal 50-60 jongeren aanwezig zijn	Kleine gemeenten hebben de tijd, de middelen en de mensen niet om aan de transitievisie warmte te besteden. Hun plannen zullen dus minimaal zijn.			Woningbouwcorporaties (veel woningen in bezit)
Hele opgave energietransitie is 35 terawattuur, regio's hebben een bod gedaan op hun bijdrage daaraan		JongRES doet een rondje langs alle gemeenten, maar ook langs alle jongerenpartijen	Er worden nu allerlei plannen gemaakt, de volgende is om te kijken: hoe voer je dat uit? Wel gemeenten zitten nu met de uitvoering.			Grote industrie (grote verbruikers)
Binnen RES West-Brabant is de doelstelling dat duurzame energieprojecten in die toekomst voor 50% bestaan uit lokaal eigendom		JongRES wil een stem zijn namens alle jongeren	Mensen willen graag duurzame initiatieven opzetten, maar het kan het niet aan dus moet de gemeente soms nee zeggen. Daarom moeten projecten gegroepeerd worden: welke doe je eerst en welke iets later?			Glastuinbouw/landbouw (veel CO2-uitstoot)
		JongRES is minder actief geweest doordat ze een tekort aan mensen hadden				

Rol gemeenten in energietransitie	Mobiliteit	Landbouw & gebruik Industrie	CE	Succesfactoren	Kansen	Uitdagingen
"Gemeenten zitten echt aan de uitvoerende kant van de energietransitie."				"De hele energietransitie wordt best wel snel een ver-van-je-bedrijf. (...) Het moet op de een of andere manier toch wel aantrekkelijk worden, van: "dit is voor mij ook belangrijk om mee te kunnen doen."	"Social media, iedereen zit toch op de telefoon, wat kan je daarmee doen?"	"Het kan je zorgen dat je alle jongeren heel breed kan bereiken in plaats dat je bij RES het heel wel met een tekst, en binnen de RES worden we hier ook mee. Het is heel voor jongeren, maar ook voor andere groepen. Hoe kan je echt iedereen een prikkel geven om het aan te pakken?"
Gemeenten hebben het beste zicht op wat er in hun gemeenschap gebeurt en kunnen zo concreet invulling geven aan de energietransitie (bijv. geschikte warmtebronnen, welke wijken etc.)	Dat is vooral een infrastructuurvraagstuk. Als iedereen straks elektrisch wil gaan rijden, daar heb je laadpunten voor nodig. Ook voor het elektrisch maken van het OV is infrastructuur nodig.	Industrie en landbouw gebruiken veel energie en warmte, dus die hebben zeker een plek aan de tafel bij de RES. Zij moeten ook gemotiveerd worden om mee te gaan in de transitie, maar hebben ook hun eigen belangen	De focus in de RES is nu meer op opwek omdat de opgave bestaat uit het opwekken van een X aantal terawattuur. Besparen wordt eerder bij gemeenten zelf neergelegd.	"Het moet ook makkelijk zijn om mee te kunnen doen. Ik denk dat heel vaak als die drempel te hoog is, dan is het toch wel verdedigbaar om lekker op de bank te liggen en dan toch niet mee te gaan doen."	Gamification, werken met badges om een gevoel van impact te geven.	Je kan makkelijk mensen die aan de universiteit studeren of toch al met het onderwerp bezig zijn betrekken. Mensen die er nog geen aandacht aan besteden zijn heel moeilijk te betrekken en daar moet in de komende jaren wel een oplossing voor komen.
Nu de RES 1.0 er ligt is het aan de gemeenten zelf om het uit te voeren				Je moet een impact voelen, het gevoel krijgen dat het een effect heeft. Maar wel effect verwachten jongeren terug te zien: financiële middelen? Andere effecten?	Initiatieven zoals een week van de duurzaamheid, waarbij bijv. windmolens of een zonnepark worden opgegesteld voor bezoekers, waardoor het dichterbij komt en minder een ver-van-je-bedrijf is.	
Gemeente heeft belangrijke rol als vergunningverlener: wat gaan we wel ondersteunen en wat niet?				"We hebben het echt in de praktijk kunnen meenemen en komen een concreet in beeld of je een initiatief kan nemen. (...) Dat is dat dat die ene volle ervaring is. Zeker als je dat met te ondersteunen met meer kennis bijvoorbeeld, dat je iedereen een fundament levert op de verschillende lat die, dat is gemeentelijke gelyk."	Energiecoöperatie Zuidelijke in Amsterdam legt daten van schoten vol met zonnepanelen en komt met een maatscotte in iedere klas iets vertellen over energiebepal. Via de kinderen bereiken ze ook de ouders.	
				Er is een grote vraag, bijv. vanuit netbeheerders, overheidsinstellingen maar ook kleine business, naar jong talent die met klaar zijn met hun studie en een rol willen spelen in de energietransitie		
				In plaats van jongeren een stem geven, kan je ze ook betrekken in de transitie door te doen en ze enthousiast te maken voor een beroep in de energietransitie		

Appendix H | Interview lector energy transition (IE2)

This appendix contains the setup and insights from the semi-structured interview with Martien Visser, lector energy transition at the Hanzehogeschool. The interview took place via zoom (online) on the 20th of September 2021 and lasted about 30 minutes. The interview's goal was gaining insight into the role of municipalities and participation in the energy transition.

Figure 7: Insights from an interview with National Energy Trainee Thomas Haitsma

Interview guide

Intro

Toelichting project

Voel je vrij om te vragen om toelichting of vragen niet te beantwoorden.

Consent form

!!!Opname aanzetten!!!

In het interview besteden we eerst aandacht aan de rol van de gemeente in de energietransitie. Vervolgens gaan we in op participatie in de energietransitie.

Nog vragen? -> van start!

Rol gemeente in de energietransitie

Wat ziet u als de rol van gemeenten in de energietransitie?

- Wat zijn de belangrijkste thema's en vraagstukken die spelen?

- Wat is de rol van de gemeente binnen de:

- gebouwde omgeving (transitievisie warmte en warmtenetten)
- elektriciteit (RES)
- mobiliteit (samenwerking provincie?)
- industrie (geen rol?)
- landbouw & landgebruik
- Andere thema's?

In hoeverre worden de circulaire transitie en de energietransitie samen opgepakt?

Hoe verloopt de samenwerking binnen de overheid tussen landelijk, provinciaal en gemeentelijk (& regionaal)?

Participatie in de energietransitie

Wie zijn volgens u de belangrijkste stakeholders (voor gemeenten) buiten de overheid in de energietransitie?

- Hoe worden de belangen van deze verschillende stakeholders gewogen?

Wat zijn uw ervaringen binnen het Making City project?

- Wat werkt juist wel of niet?

- Wat zijn cruciale elementen?

- Voor welke thema's lopen mensen juist wel/niet warm om te participeren?

Hoe worden jongeren geraakt door de energietransitie?

- Wat is hun belang in de energietransitie?

Wat zijn de grootste uitdagingen voor participatie binnen de energietransitie?

Waar liggen de grootste kansen voor participatie binnen de energietransitie?

Afsluiting

Iets niet gevraagd dat ik absoluut had moeten vragen? / Nog een laatste woord van advies?

Veel dank! Leuk om op de hoogte te blijven / evt nog een keertje mee te denken?

Findings

All interview findings were put on separate post-its on a Miro board. Figure 8 on the next page shows the processed interview insights. Insights with quotation marks indicate literal quotes from the interview.

Inzichten

Rol gemeente in energietransitie

1. Gebouwde omgeving: hoe gaan we zorgen dat we zo weinig mogelijk energie gebruiken voor de verwarming van onze gebouwen

2. Hoe veel kan je binnen de gemeente zelf aan energie produceren?

3. Aanjagen van initiatieven zoals coöperaties

Energieverbruik gebouwde omgeving is 2/3 huizen, 1/3 overig. De overige groep vergeten we snel maar kan de gemeente zeker wel een rol in spelen

Windmolens zijn lastig tegenwoordig. Sommige gemeenten laten het nog wel, anderen niet meer. Zonnepanelen en biogas (ook komen van verplanting biomassa door heel Nederland) horen hier ook bij.

"We zijn ook begonnen met een fanfare: 'so trekken wij een strikje', maar het is gewoon moeizaam. Dus waar initiatieven zijn om dingen te doen: staan ze met kennis en kunde!"

Energietransitie moeizaam in de praktijk

"Iedere kennis wist dat het moeizaam zou worden, maar misschien dat we in naïviteit dachten dat het een eitje was."

Eerder kwamen rapporten uit van bijvoorbeeld dat we in 2030 met alleen zon en wind energiezuinig konden zijn. Die rapporten gaan alleen uit van een soort "spreektaalwereld", want de werkelijke wereld is gewoon veel ingewikkelder.

Inclusieve transitie

Wijgendite aanpak: "Als je denkt dat je een vijfde identieke woning identieke mensen wonen die identieke belangen hebben, dat is eigenlijk een beetje naïef. Gemeenten weten dat als geen ander als het goed is."

"De energietransitie is vooral niet van de fysieke kant... (Doe iedereen heel wat groot dak met zonnepanelen, en mensen die bij elkaar hebben energiebesparing te maken om de spring doorbreken energie die erin zit, mensen met een groot dak met zonnepanelen en een spijt met een elektrische auto en een hybride, maar dat is niet zo."

Bij een project in een groot dorp in Noord-Nederland zei de wethouder: "Als jullie een folder maken voor de wijk, dan moet het in 12 talen." - die mensen vergeten we

Thema's

Mobiliteit

Goede fietspaden, OV, ruimtelijke ordening (distributiecentrum bij woonwijk voor restaurant), Werkgelegenheid en huizen op dezelfde plek voor minder transportbewegingen. Samenwerking met netbeheerders voor laadpalen

Je kan het OV niet oneindig uitbreiden want het wordt te duur. En uiteindelijk als iets te duur wordt dan kost het vaak ook veel energie.

"Circulariteit scoort niet op de energietransitieladder, en de CO2-uitstoot die je bespaart vindt vaak plaats in het buitenland."

"We moeten iets gaan verzinnen met elkaar waardoor ook meer circulair denken en werken scoort."

CE

Over CE & ET: "Dat moet samen opgepakt worden, want eigenlijk is de energietransitie ook een stukje circulariteit."

Samen oppakken van CE & ET gebeurt wel, maar het gebeurt kleinschalig, terwijl onze maatschappij grootschalig is

Focus: impact in het buitenland

"Nederland is erg gericht op achter de dijken. Er zijn mensen die vinden dat je de aandelenmarkt moet laten lopen, dat is natuurlijk ook prima, maar we hebben heel veel problemen. Over dat komt dan de rol van 'vernieuwing' met 'to, we hebben hier maar het klimaat goed, want we hebben CO2 bespaart."

Jongeren & energietransitie

"Jongeren komen op een gegeven moment op de markt om een huis te kopen, dat is het moment om te zorgen dat het zo energiezuinig mogelijk is."

Jongeren zijn veel meer geëquipeerd om zuinig te leven. Tegelijkertijd reizen jongeren ook heel veel over de wereld.

"Er zijn jongeren die heel enthousiast zijn, en er zijn ook jongeren, helaas misschien minder enthousiast zijn. Of wel enthousiast zijn, maar onderdelen op vakantie gaan naar Thailand."

"Het is belangrijk om jongeren en ouders met zo heel veel kennis te benoemen. Jongeren en ouders moeten weten dat er nog veel te doen is in 2030, want dat is het moment om te zorgen dat het zo energiezuinig mogelijk is."

Kansen

"De combinatie energietransitie en gelijk, de belangen van energietransitie heel sterk vanuit een andere kant, dat is een combinatie van de energietransitie met maar geen belangen van gelijk, het kan wel een combinatie zijn in een andere vorm."

"Roken is bijna niet meer sociaal geaccepteerd dat is een langzaam proces, dat is heel vervelend, maar uiteindelijk kan je er wel heel veel mee bereiken."

Als consument maak je keuzes die het systeem kunnen veranderen (onder terrassen warmers zitten, T-shirt voor 's avonds, dat zou een idee kunnen zijn om stappen te kunnen zetten).

De overheid kan daarbij helpen door dat duidelijk te maken maar dat kunnen wij ook doen en dat kunnen jongeren ook doen.

De sociale problematiek wordt onderschat

"De participerende burgers zijn volgens mij heel vaak de 'happy few', mensen die daar tijd voor hebben, die daar geld voor hebben, die de kennis kunnen ontsluiten."

"Dat zijn zowel de voorstanders, die wilgeden problemen te realiseren of zonnepanelen, of energiecoöperaties, energiebesparing, als de tegenstanders."

Tegenstanders die met mij contact opnemen zijn allemaal notarissen, advocaten, doctoren, dat soort figuren

Voorstanders kan je wel gebruiken als aanjagers

"We moeten als overheid ook heel goed beseffen dat 1 of 2 van de 10 mensen daar helemaal geen tijd voor heeft, geen kennis van kan nemen, misschien niet eens Nederlands spreekt."

Samenwerking

Samenwerking binnen overheid

De samenwerking binnen de overheid verloopt op zich redelijk goed, maar er is wel overal wrijving

"Het is een heel chaotisch proces dat we zijn ingegaan. Dat wordt nog versterkt doordat het een mijldebatuurs is geworden. Ook voor consultants is er onzekerheid wat geld te verdienen en de verdienen ook veel geld."

"Landelijk doet iets, dat moet de gemeente uitvoeren, maar je hebt ook gemeentes die zeggen: 'In 2030 ben ik energiebruik, landelijk doe iets'"

"Al die partijen hebben hun eigen deelbelangen. Het grotere belang is misschien de energietransitie, maar als het pumpje bij paalje komt is de portemonnee toch niet iets belangrijker."

"De speler, onafhankelijk van, dat geeft ook voor lokale overheden en voor nationale overheden, heel deelbelangen die de samenwerking de energietransitie heen problemen te verspreiden en dat maakt het heel ingewikkeld."

"We zijn bezig met wat we wat mogelijk doen, met erin, in plaats van jongeren er mee ontzettend veel gedaan worden, iedereen die schuifert eronder en iedereen doet naar kunnen mee."

Stakeholders

Netbeheerders

Netbeheerders weten als enige hoe het systeem in elkaar zit en zelfs zij weten soms niet waar de kabels lopen. Netbeheerders hebben een diepgaand kennis van de dingen waar ze allemaal tegenaan loopt

Netbeheerders zouden een veel prominenter rol moeten krijgen, maar dat kan niet met de huidige wet- en regelgeving

In handen van de overheid in NL

Netbeheerders vs netwerkbedrijven: Netbeheerders zijn eigenaar van de kabels en buizen. Netwerkbedrijven hieldings waar ze onder vallen

Gebruikers

Gebruikers

Industrie

Grote producenten zijn allemaal in buitenlandse handen in NL

Consument

Overheid kan deze bedrijven maar op 2 manieren beïnvloeden: Regels, veranderen of subsidie. Wordt een voorstel, want ze weten wat de overheid willen en willen er maximale subsidies krijgen. Subsidie op zonnepanelen is heel erg hoog

Bedrijven

Producenten van energie

Figure 8: Insights from an interview with lector energy transition at Hanzehogeschool, Martien Visser

Part 2

Co-creation sessions

Appendix I | Co-creation at the Necker Parade (CM1)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation activities at the Necker Parade. The Necker Parade was a networking event organized by Necker/Citizens that took place on the 24th and 25th of August 2021 in Utrecht (offline). Both days a group of around 30 people attended, consisting mostly of mayors, registrars, city councillors and aldermen. This project's research activities at the Parade consisted of informal discussions in-between activities, and co-creation activities on a wall and in a co-creation session. The aim of these activities was gaining insight into municipalities' view on youth participation, its current state, as well as what they would like to achieve.

Pitching the project

At the plenary start of both days, the project was pitched to all attendants to generate interest for the co-creation activities on the wall and during the session. The next two pages show the slides that were used for this pitch.

Jongerenparticipatie in de energietransitie

Creatieve sessie & postermuur tijdens de Necker Parade

citizens

Welkom!

Strategic Product Design & Design for Interaction - TU Delft

Afstudeerproject bij Citisens over jongerenparticipatie binnen gemeenten op het gebied van de energietransitie

Nationale DenkTank over de Circulaire Economie

Facilitator inputsessies op scholen voor omgevingsvisie Delft

citizens

Overzicht van het project

citizens

Postermuur

Vul de muur met post-its met ideeën
Geef je mening door stickers te plakken bij de stellingen

 citizens

Photo on slide by Nathália Rosa on <https://unsplash.com/photos/P1SdQAhcJz8>

Creatieve sessie

Woensdag 25 augustus 14:30-16:00

Welke vragen zou je jongeren willen stellen over de energietransitie?
Hoe krijgen we een antwoord op deze vragen?

 citizens

Photo on slide by Diego PH on <https://unsplash.com/photos/flq0tET6llw>

Jongerenparticipatie in de energietransitie

Eva Peet

evitapeet@hotmail.com

0619599006

 citizens

Co-creation on the wall - setup

The co-creation activities on the wall took place on both days in-between the planned activities. Large brown papers were put up with printed questions pasted on them. Participants could interact with the wall by writing on post-its and putting them on the wall. The Figures on this page as well as the next page show the questions that were pasted on the brown papers.

The goal of the questions on the wall was finding out what questions different stakeholders within the municipality have for youngsters related to the energy transition, when they consider youth participation a success, what ideas they have about participation forms and best practices, how much youth participation they already do and when in the policy making process they think youth participation should be implemented.

 citizens

Welkom bij de postermuur!

Leuk dat je wil meedenken over mijn afstudeerproject over jongerenparticipatie binnen gemeenten op het gebied van de energietransitie.

Voel je vrij deze muur vol te plakken met post-its en stickers, zodat ik kan leren van jullie ervaring.

Spreek me even aan als je een vraag hebt, en voel je vrij me te mailen via e als je later nog iets te binnen schiet!

citizens

Welke vragen wil je jongeren stellen over de energietransitie?

Voeg je vragen toe op post-its

citizens

Jongerenparticipatie is een succes als...

Voeg succesfactoren toe op post-its

citizens

Hoe kan je jongeren laten participeren in de energietransitie?

Voeg je ideeën toe op post-its

citizens

Goede voorbeelden van (jongeren)-participatie zijn...

Voeg voorbeelden toe op post-its, met een uitleg waarom ze succesvol zijn

citizens

Jongerenparticipatie...

Laat zien waar jij staat door een stip met de juiste kleur elke lijn te plaatsen!

citizens

Bedankt voor het meedenken!

Wil jij nog een keer meedenken in een creatieve sessie, interview of enquête? Laat hier een post-it achter met je naam, functie en emailadres!

Co-creation on the wall - results

Figure 9-14 give an impression of the co-creation activities and their results on the wall.

Figure 9-11: Impression of the co-creation activities on the wall

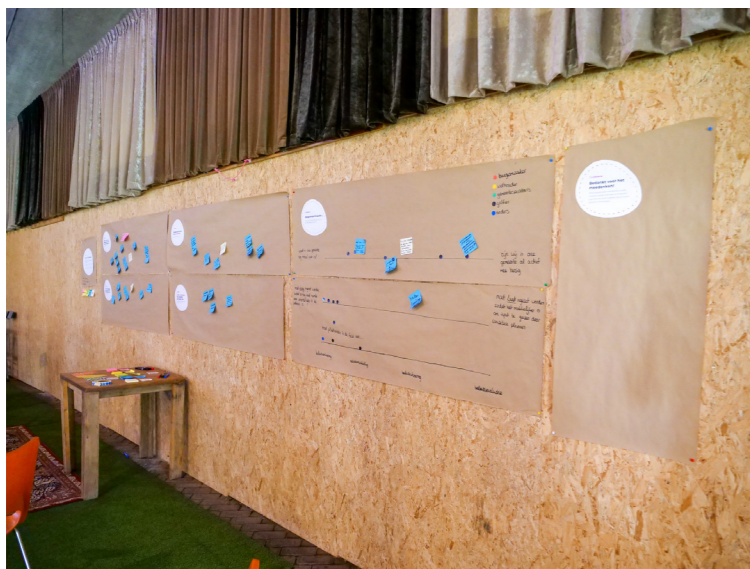
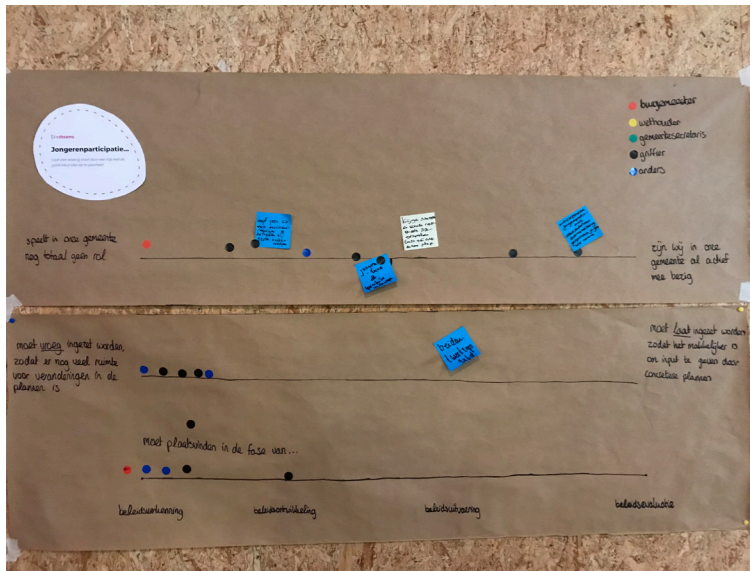

Figure 12-14: Impression of the co-creation activities on the wall

Co-creation session - setup

This project's co-creation session on youth participation took place on the second day of the Parade. During the 1,5 hour session participants formulated questions for youngsters related to the energy transition, thought about how youth participation should take shape and when municipalities can commit to the outcomes of participation. Eight people participated in the session: a mayor, an alderman, a city councillor, several registrars and several people from Necker/Citizens.

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Individual brainstorm on questions for youngsters
3. Filling in the worksheet in groups
4. Presentation and discussion
5. Next steps

The slides on the following pages were used during the session and therefore clearly illustrate the session setup.

Jongerenparticipatie in de energietransitie

Creative sessie tijdens de Necker Parade
Woensdag 25 augustus 14:30-16:00

 citizens

Welkom!

Strategic Product Design & Design for Interaction - TU Delft

Afstudeerproject bij Citizens over jongerenparticipatie binnen gemeenten op het gebied van de energietransitie

Nationale DenkTank over de Circulaire Economie

Facilitator inputsessies op scholen voor omgevingsvisie Delft

 citizens

Wie ben je? Wat doe je? Hoe voel je je vandaag?

Schrijf je naam op een post-it en plak het op je borst!

 citizens

Photo on slide by Jason Leung on <https://unsplash.com/photos/Xaanw0s0pMk>

1. Brainstormen over vragen voor jongeren omtrent de energietransitie

2. Uitwerken van de praktische invulling om deze vragen succesvol beantwoord te krijgen

2 doelen van de sessie

 citizens

Agenda

- 14:30 Introductie
- 14:45 Brainstorm
- 14:55 Rapid map
- 15:15 Verrijking
- 15:55 Afsluiting
- 16:00 Einde

 citizens

Photo on slide by Diego PH on <https://unsplash.com/photos/flq0tET6llw>

Insteek sessie

Creatief en constructief

Vraag als iets onduidelijk is

(Bijna) iedereen is een participant

We maken er een leuke sessie van!

 citizens

Photo on slide by Shane Rounce on <https://unsplash.com/photos/DNkoNXQt3c>

Brainstorm

 citizens

Welke vragen omtrent de energietransitie zou je jongeren willen voorleggen?

5 min individuele brainstorm

 citizens

Photo on slide by Mert Guller on <https://unsplash.com/photos/jFBWOaoS-7o>

75-80% van de jongeren maakt zich zorgen over het klimaat, en wil meer voor het klimaat doen

Onderzoek Natuur en Milieufederatie Utrecht (2020)

 citizens

Photo on slide by Melissa Askew on <https://unsplash.com/photos/tSlvoSZK77c>

Rapid map

 citizens

Maar jongeren denken nog niet vaak mee in reguliere participatieprocessen

Onderzoek Natuur en Milieufederatie Utrecht (2020)

 citizens

Photo on slide by Simon Rae on <https://unsplash.com/photos/jYlr6H1CIM>

Kies je 2 belangrijkste vragen en presenteer ze kort aan de groep

15 min in totaal

 citizens

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Breng 3 stemmen uit op je favoriete vragen

5 min

Photo on slide by Jennifer Griffin on <https://unsplash.com/photos/xepUAiilkko>

In 3/4 groepen verrijken we de belangrijkste vragen

20 min uitwerken, 20 min terug presenteren

Photo on slide by James Lee on https://unsplash.com/photos/eSNSYgLS_xQ

Verrijking

citizens

Waarom is deze vraag zo belangrijk?

Welk type antwoord zou je willen?
(niveau, detail, hoeveelheid, etc.)

Wat wil je concreet weten?

Hoe kan je jongeren bereiken en betrekken?
(om een antwoord op je vraag te vinden)

Wanneer zou je je verbinden aan de uitkomst?
(criteria afstaan besluitvormingsmacht)

Jongeren bereiken en betrekken vereist een aangepaste aanpak

Bereiken: social mediacampagnes, gifjes, via vrienden

Betrekken: Swipocratie, gamification, visualisatie

Photo on slide by Rodion Kutsaev on <https://unsplash.com/photos/0VGG7cqTwCo>

Afsluiting

citizens

Vervolgstappen: denken jullie nog eens mee?

Laatste woorden van advies / terugblik sessie in 1 zin

5 min check-out

Photo on slide by Jordan Wozniak on https://unsplash.com/photos/xP_AGmeEa6s

Jongerenparticipatie in de energietransitie

Eva Peet evitapeet@hotmail.com 0619599006

Co-creation session - results

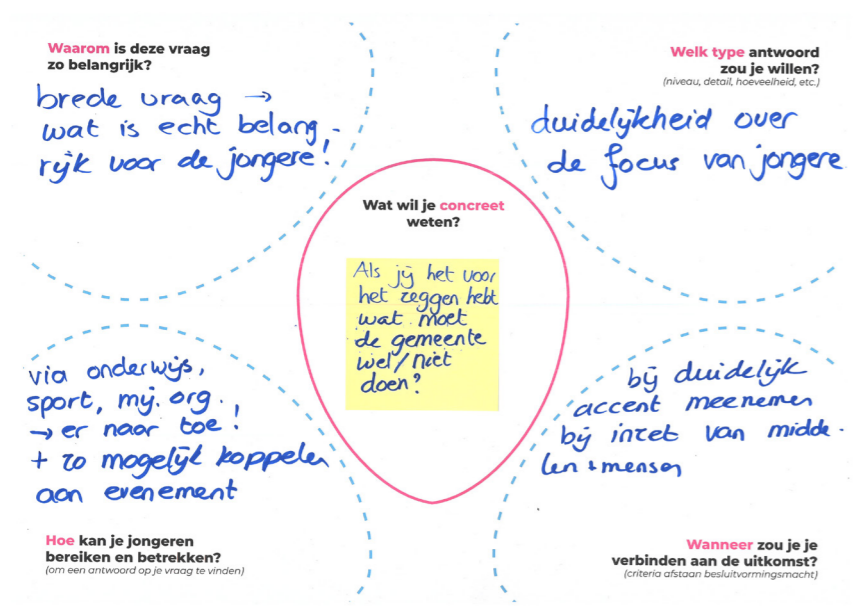
Figure 15-19 give an impression of the co-creation session and its results.

Figure 15: Impression of the plenary part of the co-creation session

Figure 16: Impression of one of the breakout groups

General insights Necker Parade

All insights from the co-creation activities and discussions at the Necker Parade were processed in Miro. Figure 20 and 21 on the following pages show these processed insights.

Figure 17-19: Worksheets used in the breakout groups

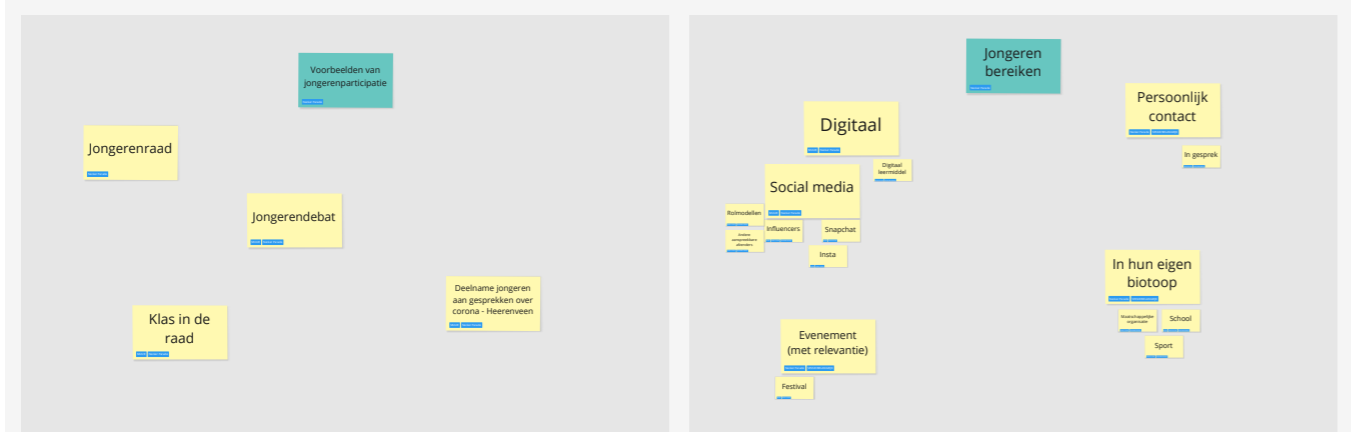
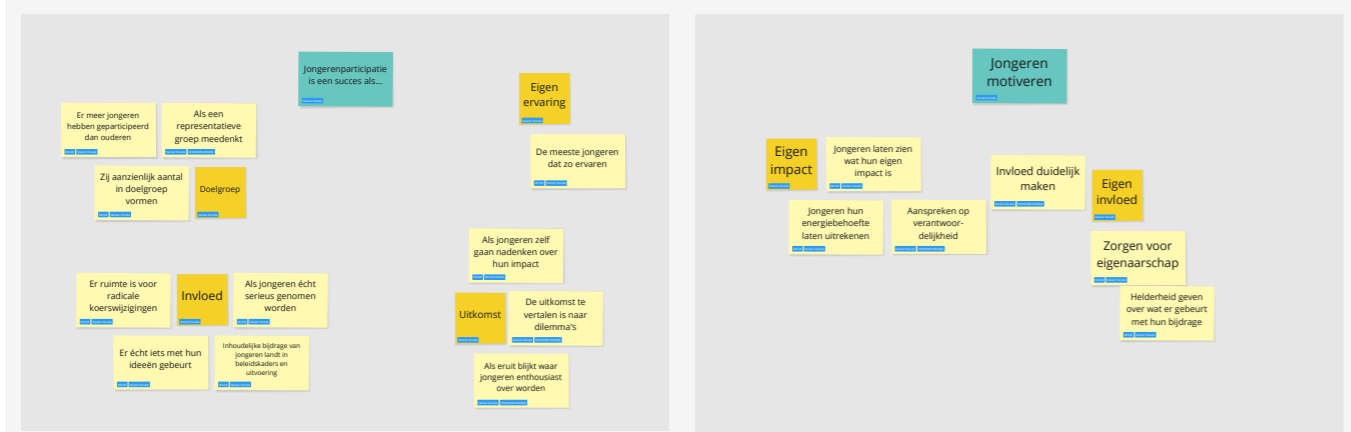
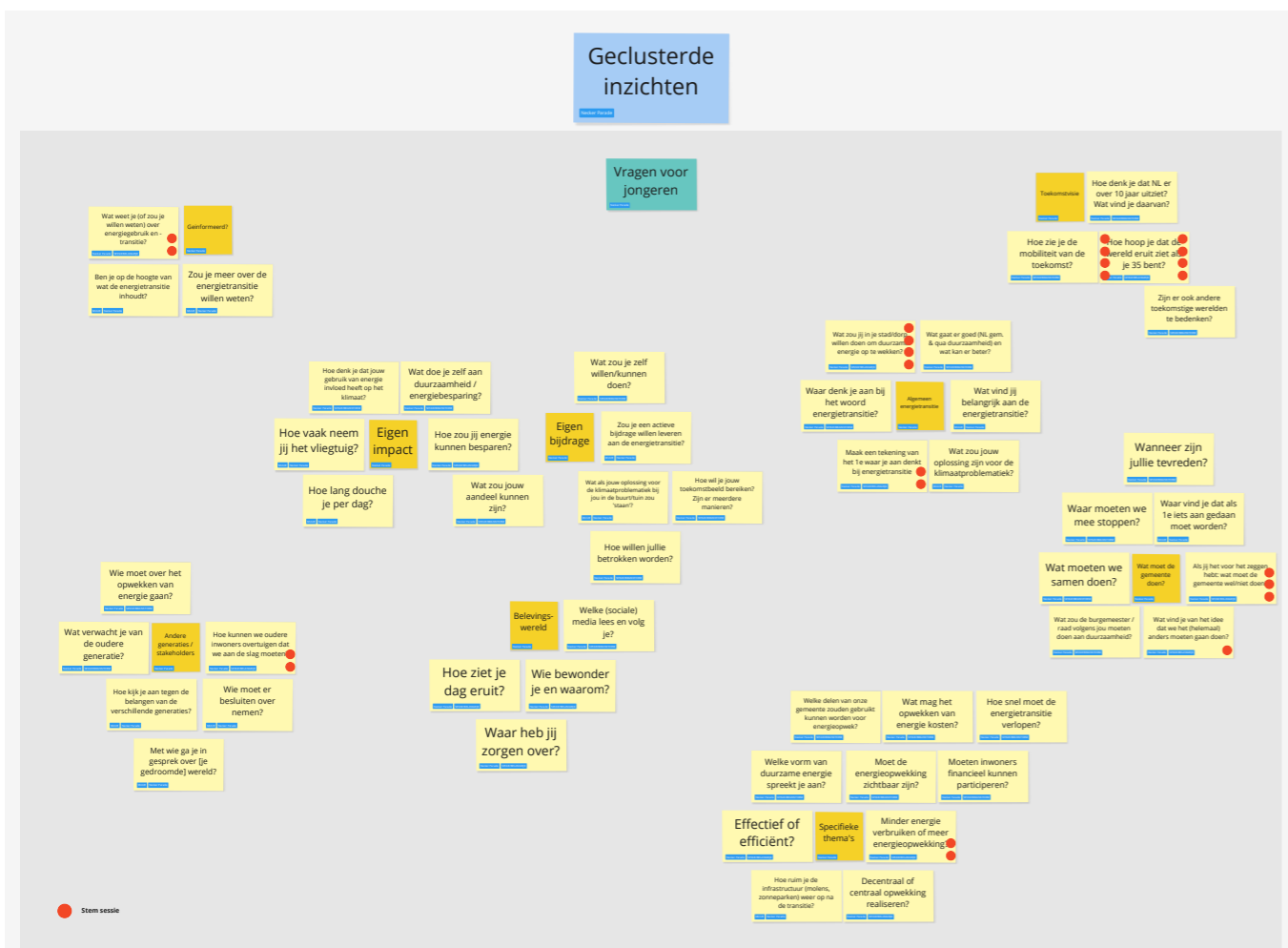

Figure 20: Clustered insights from the co-creation activities at the Necker Parade

Figure 21: General insights from the co-creation activities at the Necker Parade

Appendix J | Co-creation at Citisens (CC1)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session at Citisens. The 1,5 hour session took place on the 15th of September 2021 at the Citisens office (offline). 5 Citisens employees participated in the creative session. The aim of the co-creation session was gaining insight into the purpose, capabilities, value proposition and market of Citisens through the Ikigai framework.

Co-creation session - setup

The goal of this session was gaining a better understanding of Citisens' (innovation) strategy. To this end, the Ikigai framework (Hogenhuis, 2018) was used, which helps organizations create or articulate their strategy. The first step of the framework is writing down your purpose, capabilities, value proposition and market. This step was done individually to give everybody some time to think and get into the topic. Participants then worked in two groups on filling in the complete Ikigai framework, which they presented to each other at the end of the session.

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Explaining the Ikigai method
3. Individual brainstorm on the outer circles
4. Filling in the worksheet in groups
5. Presentation and discussion
6. Next steps

The slides on the following pages were used during the session and therefore clearly illustrate the session setup.

De bestaansreden van Citisens

Creatieve sessie voor Citisens
15 september 11:00-12:30

 citizens

Aanleiding

Afstudeerproject bij Citisens over jongerenparticipatie binnen gemeenten op het gebied van de energietransitie

Het eindproduct moet passen bij Citisens en jullie werkwijze, omdat jullie het uiteindelijk implementeren!

 citizens

Photo on slide by Matteo Vistocco on <https://unsplash.com/photos/Dph00R2SwFo>

Hoe voel je je vandaag? Wat is jouw favoriete moment bij Citisens?

 citizens

Photo on slide by Jason Leung on <https://unsplash.com/photos/Xaanw0s0pMk>

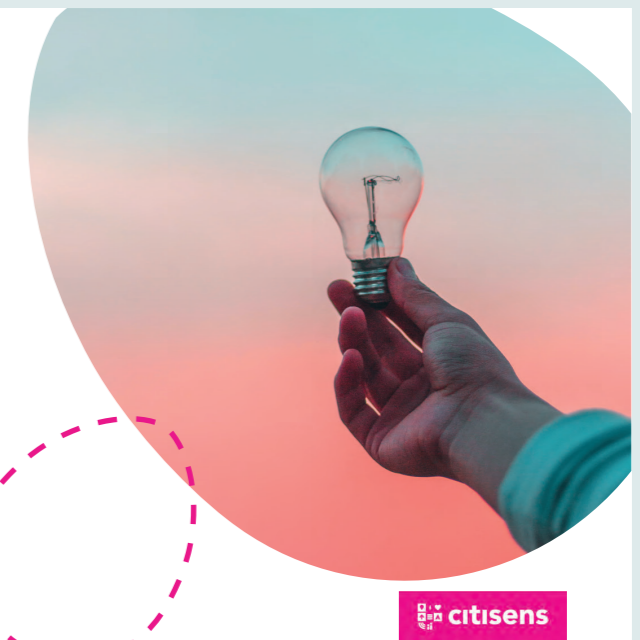
Samen de “bestaansreden” van Citisens formuleren met behulp van de Ikigaimethode

Doel van de sessie

 citizens

Agenda

- 11:00 Introductie
- 11:15 Achtergrond Ikigai
- 11:20 Individuele brainstorm
- 11:35 Ikigai in subgroepen
- 11:50 Terugpresenteren en discussie
- 12:10 Afsluiting
- 12:15 Einde

 citizens

Photo on slide by Diego PH on <https://unsplash.com/photos/flq0tET6llw>

Insteek sessie

Hybride sessie

Creatief en constructief

Vraag als iets onduidelijk is

(Bijna) iedereen is een participant

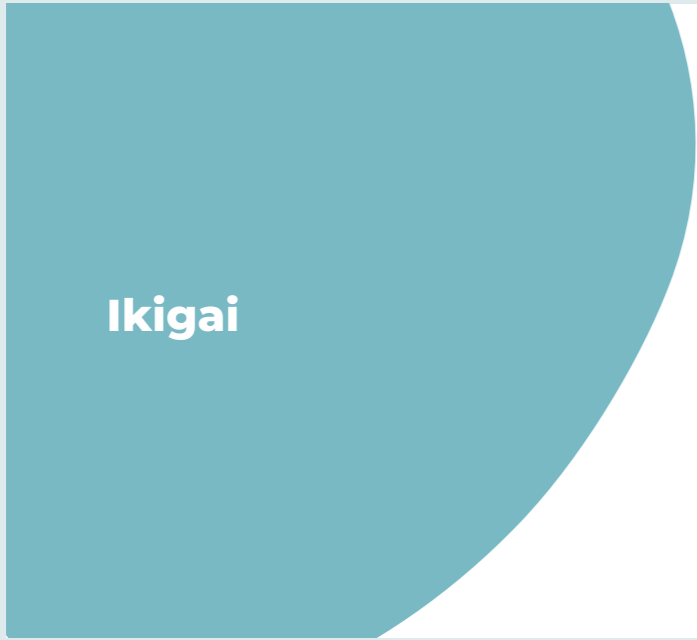
We maken er een leuke sessie van!

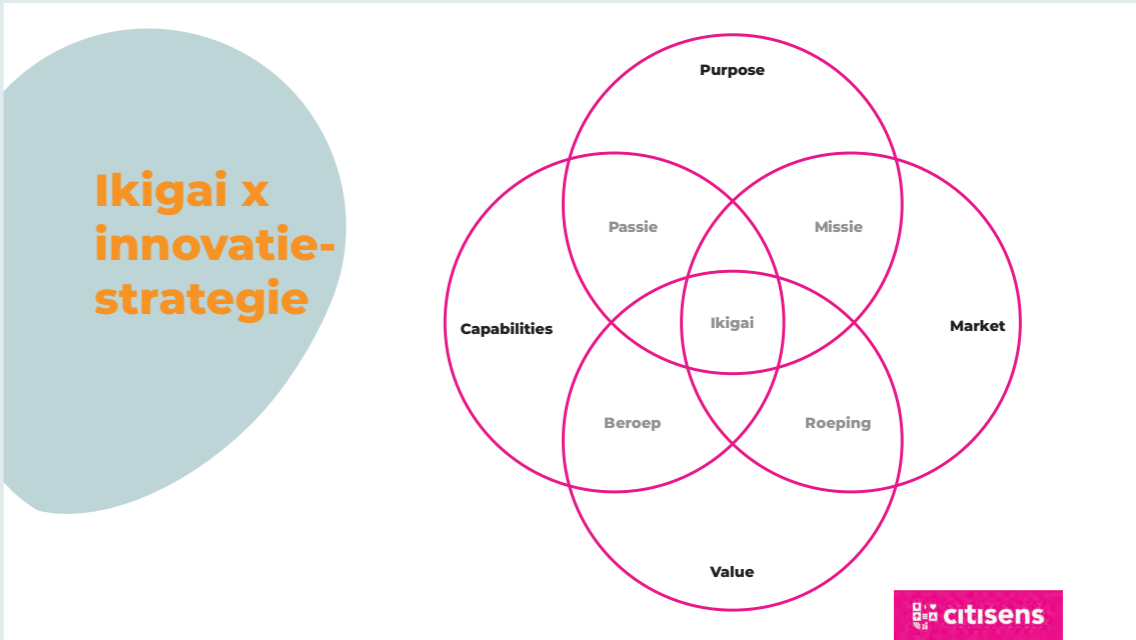

 citizens

Photo on slide by Shane Rounce on <https://unsplash.com/photos/DNkoNXQt3c>

Ikigai

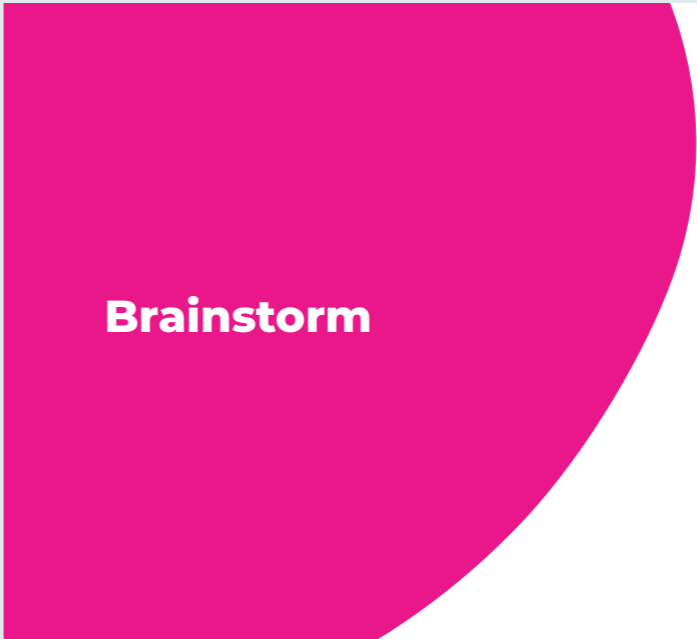

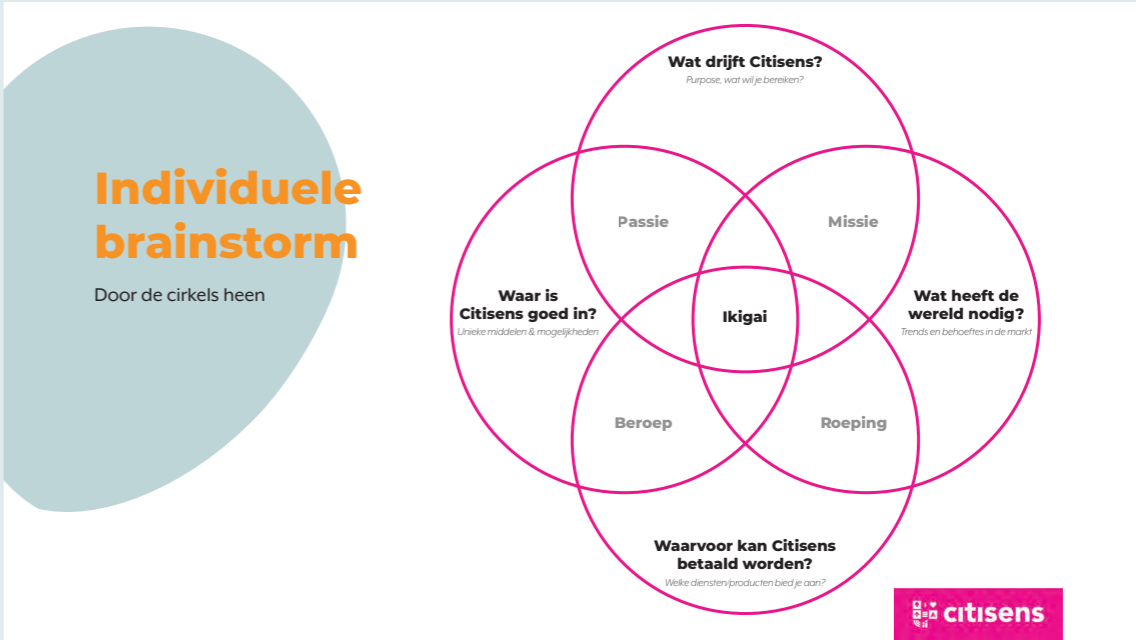
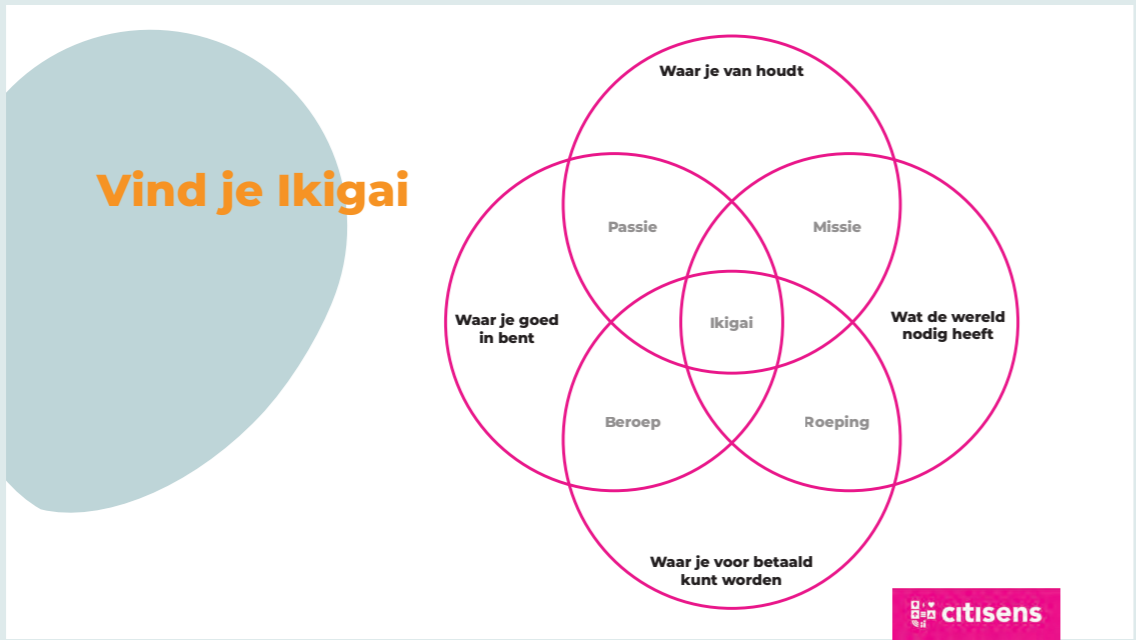

生き甲斐

Iki - leven; levend
 Kai - effect/resultaat, opbrengst, waarde, nut, voordeel
 Oorspronkelijk afkomstig van het Japanse eiland Okinawa

Brainstorm

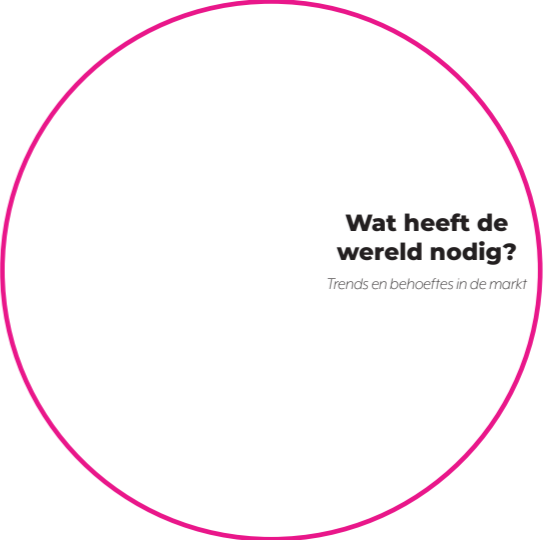
Individuele brainstorm
3 minuten

Wat drijft Citisens?
Purpose, wat wil je bereiken?

Individuele brainstorm
3 minuten

Wat heeft de wereld nodig?
Trends en behoeftes in de markt

Individuele brainstorm
3 minuten

Waar is Citisens goed in?
Unieke middelen & mogelijkheden

Verrijking

Individuele brainstorm
3 minuten

Waarvoor kan Citisens betaald worden?
Welke diensten/producten bied je aan?

In 3 groepen vullen we de worksheet in, inclusief de Ikigai
15 minuten uitwerken, 20 minuten terugpresenteren

Waar staat Citisens over 20 jaar?

Wat doet Citisens? Wie is Citisens?
Ikigai als inspiratie

 citisens

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Laatste woorden van advies / terugblik sessie in 1 zin

5 min check-out

 citisens

Photo on slide by Jordan Wozniak on https://unsplash.com/photos/xP_AGmeEa6s

Afsluiting

 citisens

De bestaansreden van Citisens

Eva Peet

eva@citisens.nl

0619599006

 citisens

Projectplanning: hoe willen jullie betrokken worden bij de verschillende fases?

 citisens

Co-creation session - results

The following two pages show the worksheets that were filled in during the session (Figure 23 and 24). The insights from the worksheets were clustered and summarized in Figure 22 below.

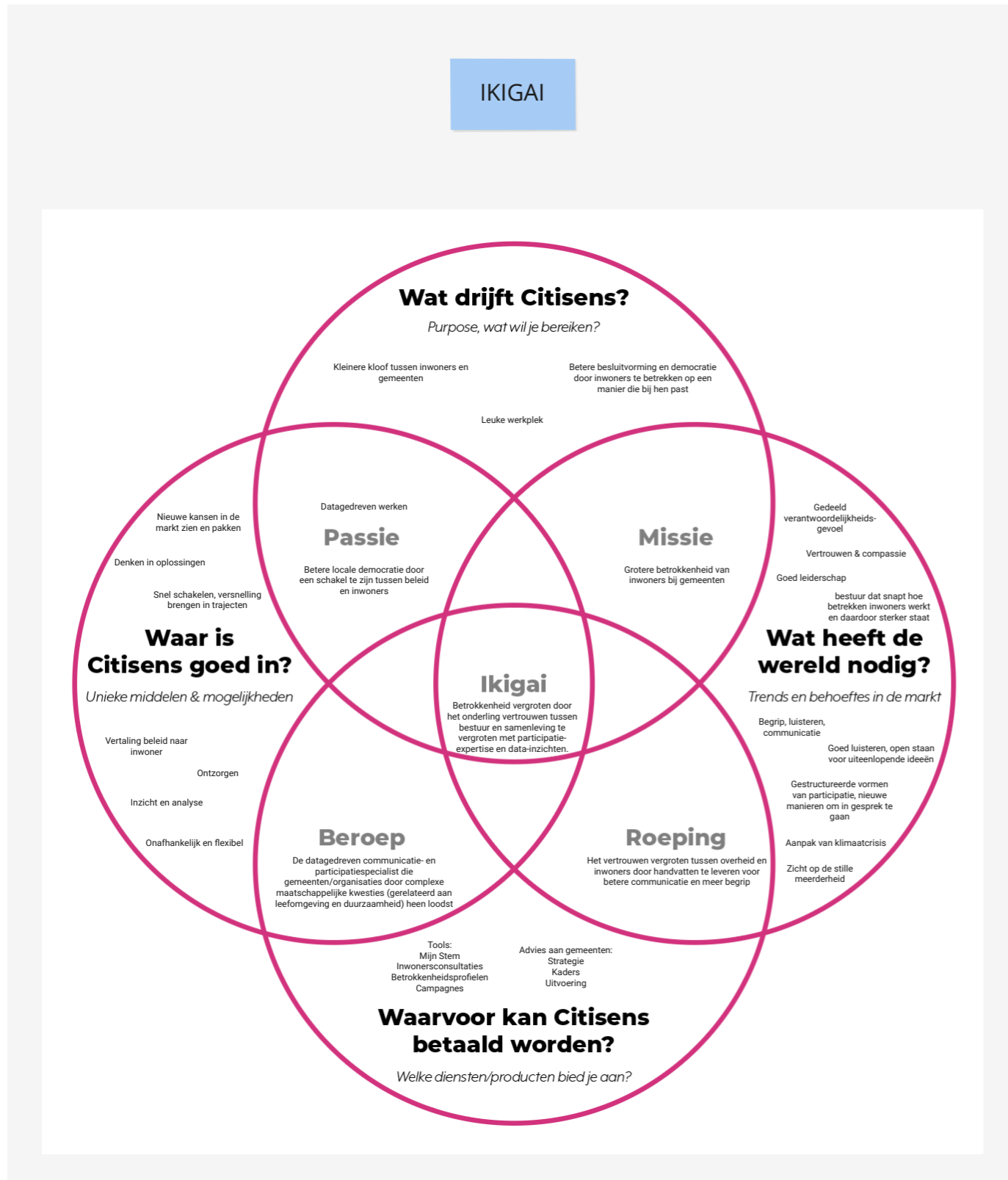

Figure 22: Clustered insights from the co-creation session at Citisens

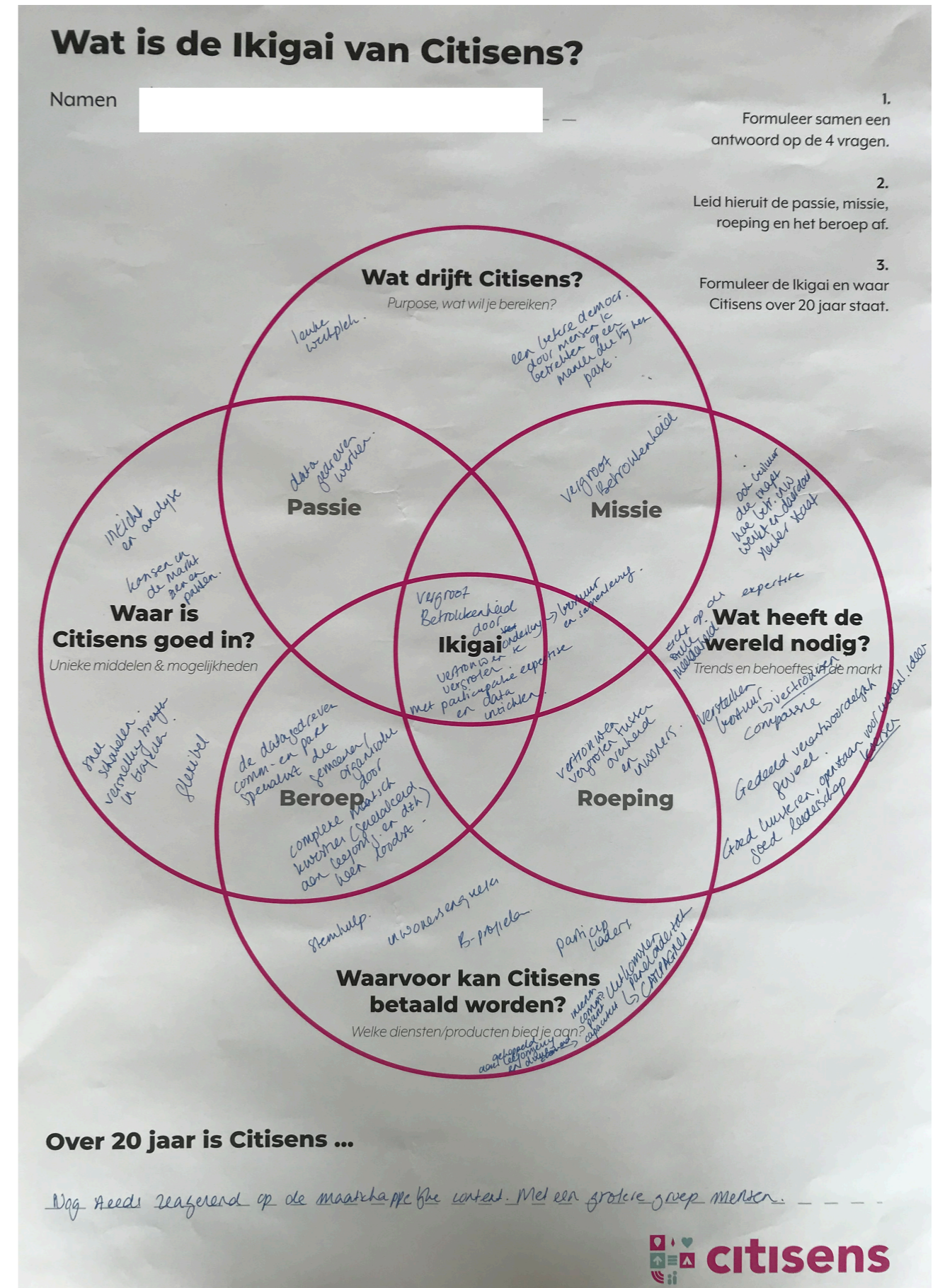

Figure 23: Worksheet 1 from the co-creation session at Citisens

Wat is de Ikigai van Citisens?

Namen

1. Formuleer samen een antwoord op de 4 vragen.
2. Leid hieruit de passie, missie, roeping en het beroep af.
3. Formuleer de Ikigai en waar Citisens over 20 jaar staat.

Wat drijft Citisens?
Purpose, wat wil je bereiken?
Kleinere kloof inwoners - gemeente
Beter besluitvorming door inwoners te betrekken.

Passie
Beter lokale democratie door schakel te zijn tussen beleid en inwoners.

Missie
Beter samenwerking tussen inwoners gemeente

Wat heeft de wereld nodig?
Trends en behoeftes in de markt
Begrip, luisteren, communicatie
gestructureerde vormen participatie
nieuwe manier om in te gaan

Beroep
Handvaten leveren zodat groepen maar begrip hebben beter kunnen communiceren
aanpak van klimaatcrisis

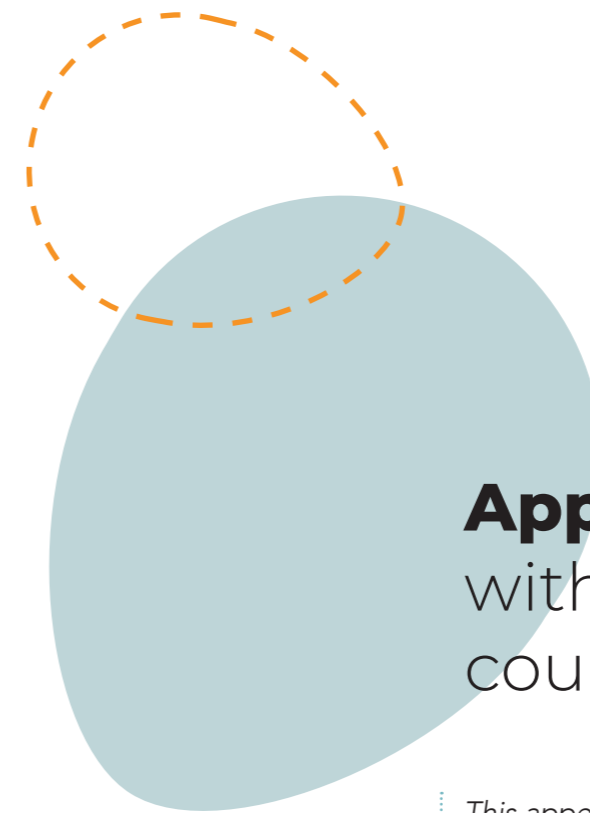
Ikigai
Vergroot betrokkenheid door communicatie, participatie onderzoek

Waar is Citisens goed in?
Unieke middelen & mogelijkheden
nieuwe kansen zien
denken in oplossingen
onafhankelijkheid
vertaling beleid naar inwoners
onderzoek doen
ontzorgen
onafhankelijke datagedreven kennis- en adviespartner

Waarvoor kan Citisens betaald worden?
Welke diensten/producten bied je aan?
Tools
- men stem
- inv. consultaties
- Betrokkenheidsprofielen
- campagnes
Advies aan gemeente
- Strategie
- kaders
- uitwerking

Over 20 jaar is Citisens ...
nog steeds relevant door deze ikigai - (& missen we Tracteld en Nicolette)

Figure 24: Worksheet 2 from the co-creation session at Citisens

Appendix K | Co-creation with the Altena youth council (CY1)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with the youth council of the municipality of Altena. The 1,5 hour session took place on the 4th of October 2021 at the City Hall in Woudrichem (offline). 14 members of the youth council and 4 (adult) members of the support team participated in the session. The aim of the co-creation session was gaining insight into the motivation and capabilities of the youth council, as well as which issues in their municipality they believe are urgent.

Co-creation session - setup

The aim of this session was gaining a better understanding of the youth council's purpose and capabilities, and the needs (of the municipality) that the youth council fulfils, which was done through the Ikigai framework (Hogenhuis, 2018). The fourth element from the Ikigai framework, value proposition, was removed for this session as the youth council is not a business that has to earn money. Focusing on the needs of society (market) that they fulfil, besides their capabilities and purpose, therefore sufficed.

During the introduction, participants were asked about their favourite moment with the youth council to get in a more reflective state of mind and let them start to think about why they were part of the youth council. Secondly, similarly to the previous session (CC1), participants individually brainstormed on the purpose, capabilities and needs the youth council fulfils, then worked in groups to fill in the Ikigai work sheet. The session ended with a short Keep-Kill-Build exercise to think about the keeps, kills, and builds of the youth council, inspired by their insights from the Ikigai exercise.

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Explaining the Ikigai method
3. Individual brainstorm on the outer circles
4. Filling in the worksheet in groups
5. Presentation and discussion
6. Keep-kill-build exercise
7. Next steps

The slides on the following pages were used during the session and therefore clearly illustrate the session setup.

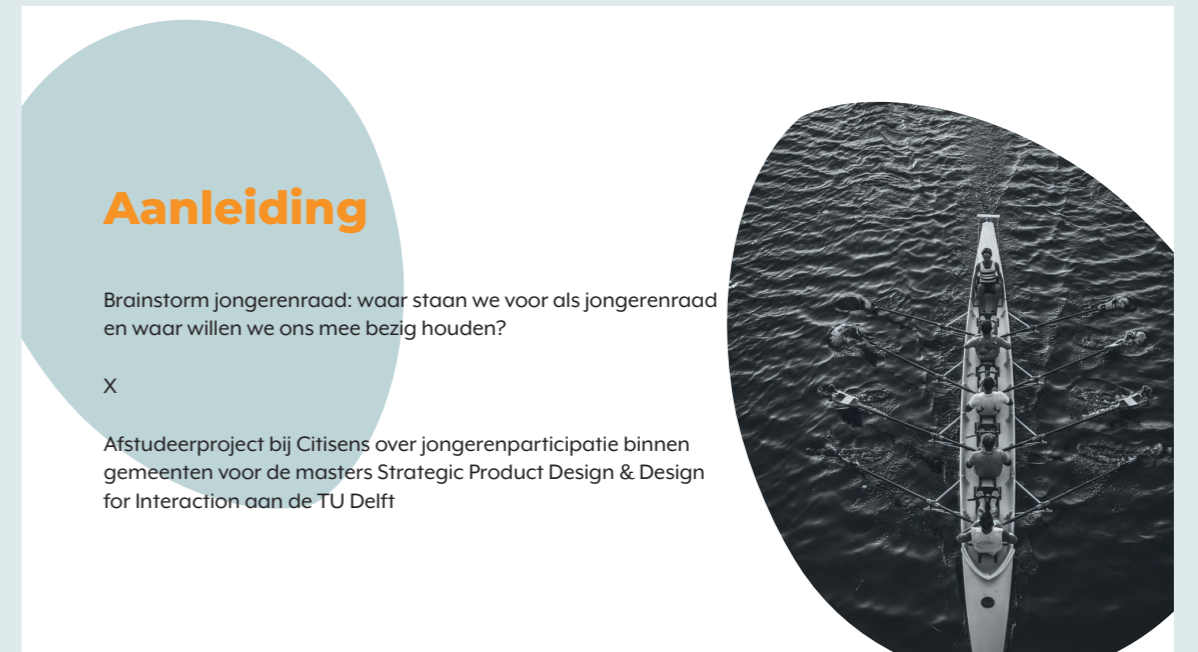

Photo on slide by Matteo Vistocco on <https://unsplash.com/photos/Dph00R2SwFo>

Photo on slide by Jason Leung on <https://unsplash.com/photos/Xaanw0s0pMk>

Agenda

- 19:20 Introductie
- 19:35 Achtergrond Ikigai
- 19:40 Individuele brainstorm
- 19:50 Ikigai in subgroepen
- 20:10 Terugpresenteren en discussie
- 20:25 Keep-kill-build
- 20:40 Afsluiting
- 20:50 Einde

Photo on slide by Diego PH on <https://unsplash.com/photos/flq0tET6llw>

Insteek sessie

- Open en eerlijk
- Creatief en constructief
- Vraag als iets onduidelijk is
- (Bijna) iedereen is een participant
- We maken er een leuke sessie van!

Photo on slide by Shane Rounce on <https://unsplash.com/photos/DNkoNXQt3c>

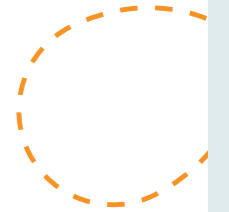
Ikigaimethode

生き甲斐

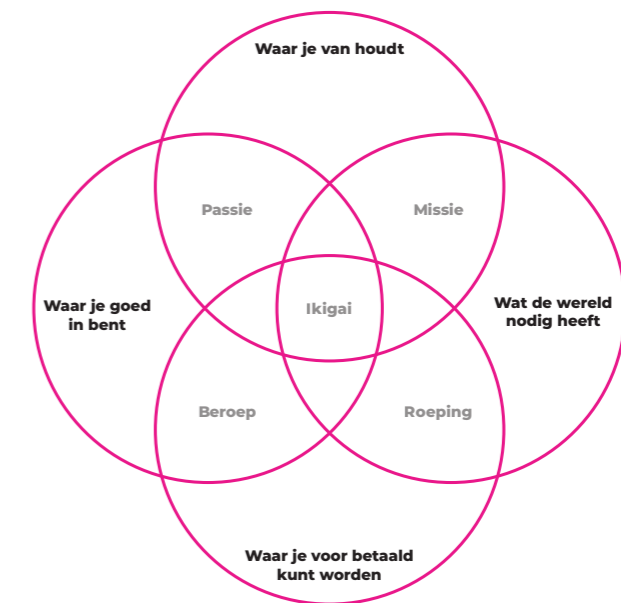
Iki - leven; levend

Kai - effect/resultaat, opbrengst, waarde, nut, voordeel

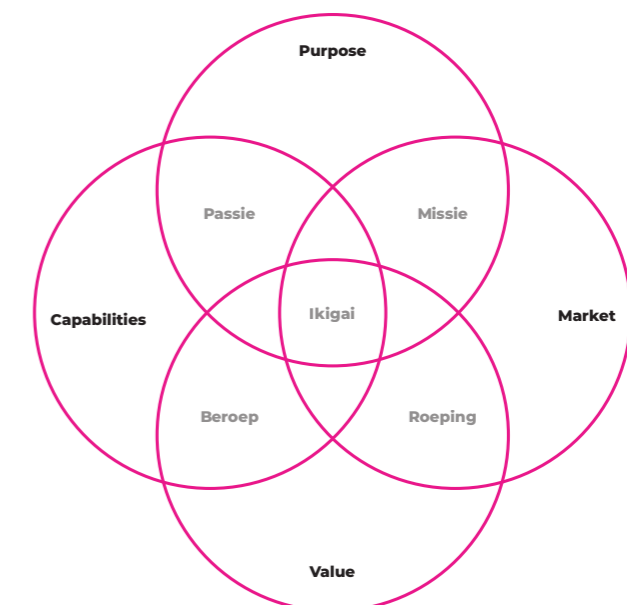
Oorspronkelijk afkomstig van het Japanse eiland Okinawa

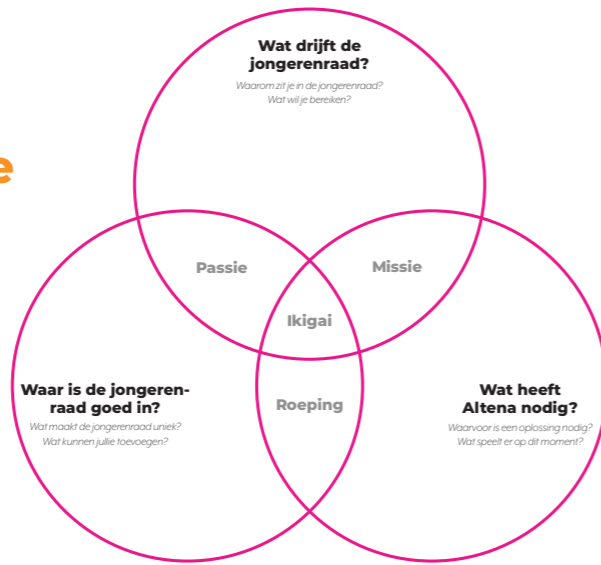
Vind je Ikigai

Ikigai x innovatiestrategie

De Ikigai van de jongerenraad

Individuele brainstorm

3 minuten

Wat drijft de jongerenraad?

*Waarom zit je in de jongerenraad?
Wat wilt bereiken?*

Brainstorm

Individuele brainstorm

3 minuten

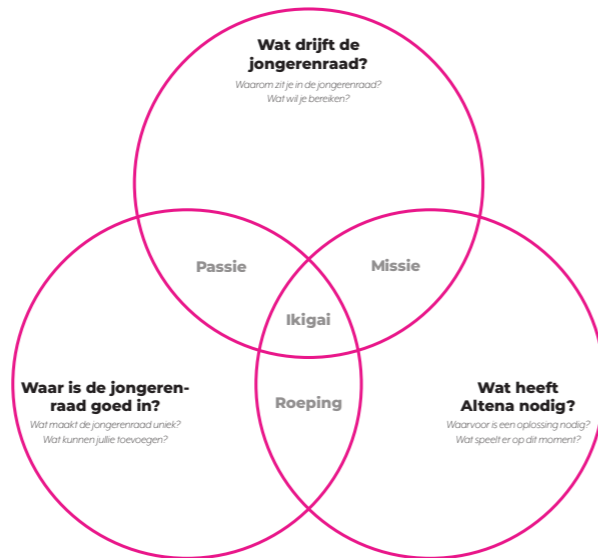
Waar is de jongerenraad goed in?

*Wat maakt de jongerenraad uniek?
Wat kunnen jullie toevoegen?*

Individuele brainstorm

Door de cirkels heen

Denk bij het beantwoorden van de vraag nog niet aan de andere cirkels of wat wel of niet mogelijk is!

Individuele brainstorm

3 minuten

Wat heeft Alتنا nodig?

*Waarvoor is een oplossing nodig?
Wat speelt er op dit moment?*

Verrijking

In 5/6 groepen vullen we de worksheet in, inclusief de Ikigai

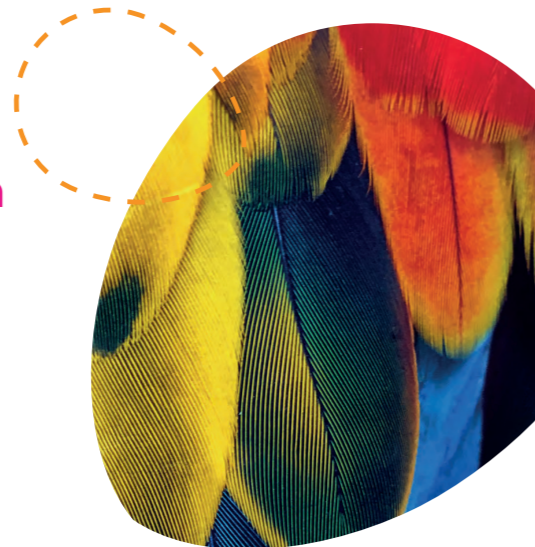
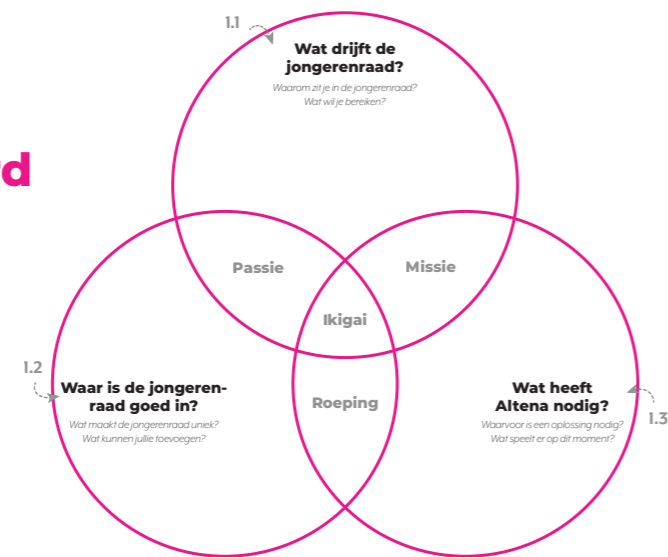

Photo on slide by James Lee on https://unsplash.com/photos/eSNSYgLS_xQ

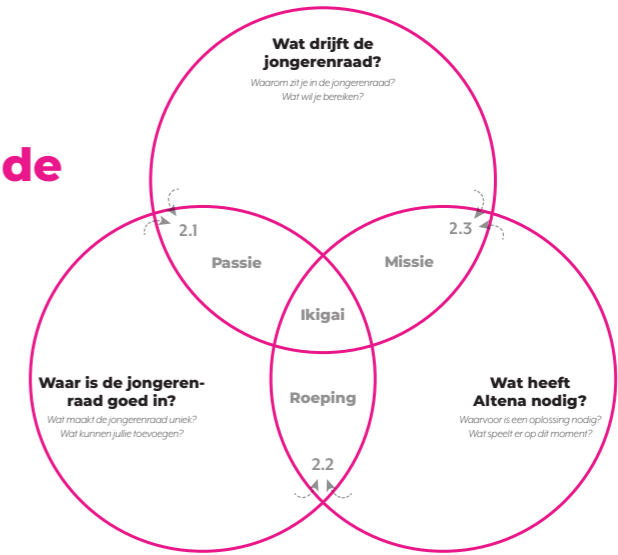
1. Beantwoord de 3 vragen

5 minuten

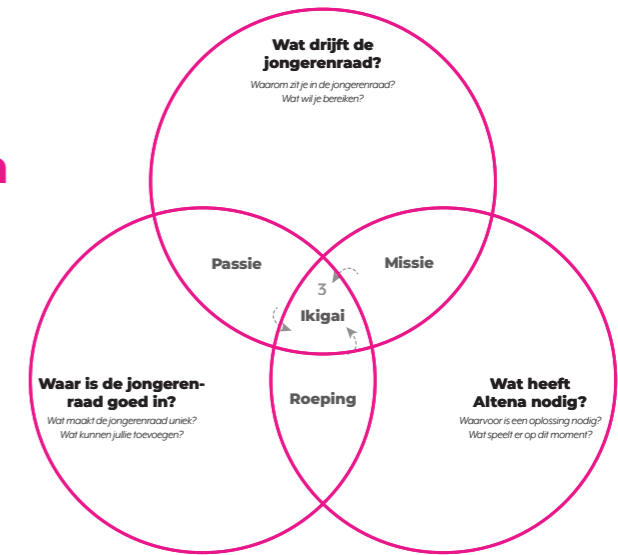
2. Combineer de antwoorden

10 minuten

Combineer en vind de Ikigai

5 minuten

Presenteer jullie inzichten aan elkaar

2-3 min/groepje

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Keep-kill-build

Keep-kill-build

15 minuten

Keep

Wat doen we nu al, en willen we blijven doen?

Kill

Wat doen we nu, maar willen we mee stoppen?

Build

Wat doen we nu en kunnen we verder uitbouwen? Waar kunnen we mee beginnen?

Afsluiting

Overzicht afstudeerproject

Denk eraan om het consent form te ondertekenen en terug te geven/sturen

Laatste woorden van advies / terugblik sessie in 1 zin

5 min check-out

Photo on slide by Jordan Wozniak on https://unsplash.com/photos/xP_AGmeEa6s

Jongerenraad Altena

Eva Peet

eva@citizens.nl

0619599006

Co-creation session - results

Figure 25-31 on this and the following pages show the output of the creative session. All session insights were clustered and summarized in Figure 32.

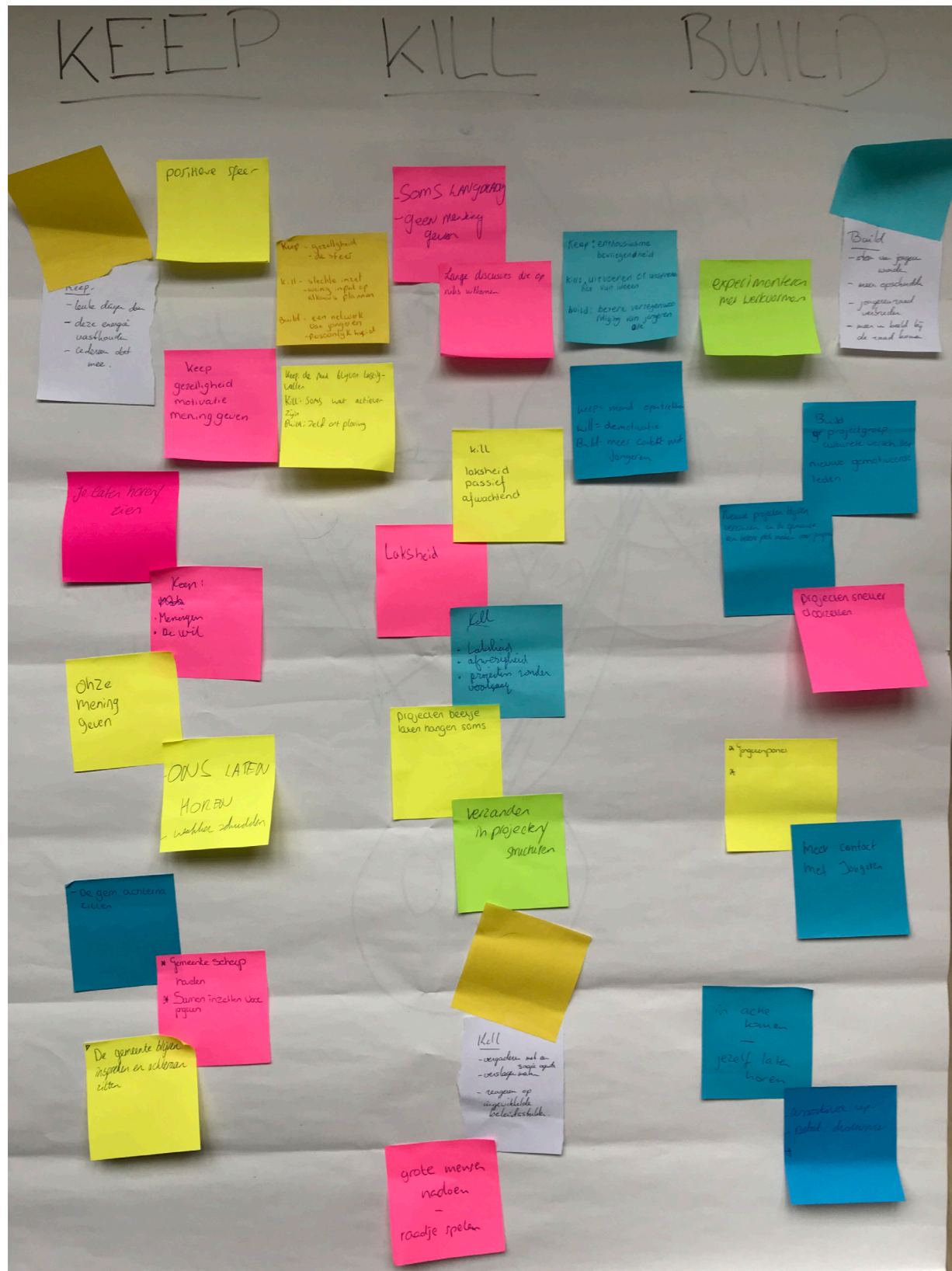

Figure 25: Outcome keep-kill-build exercise

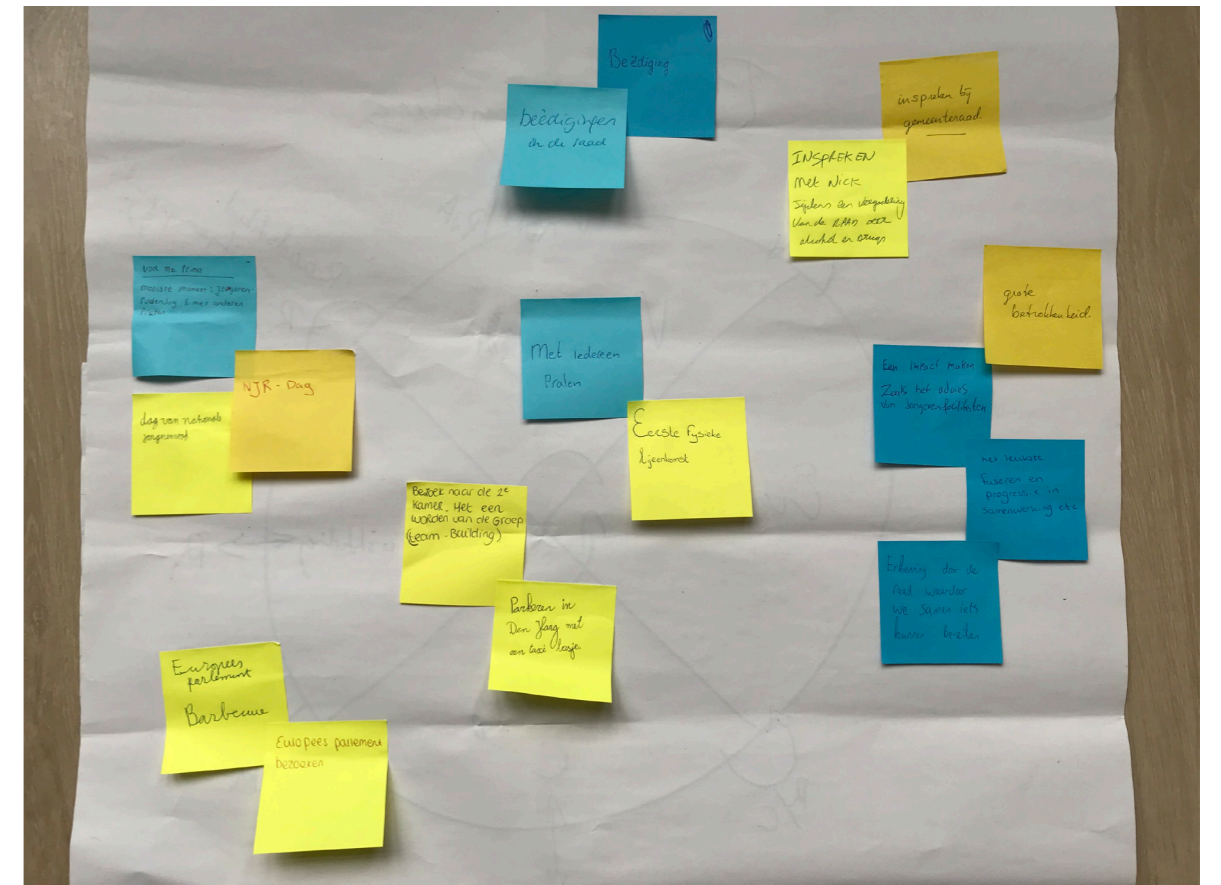

Figure 26: Participants' favourite moment with the youth council

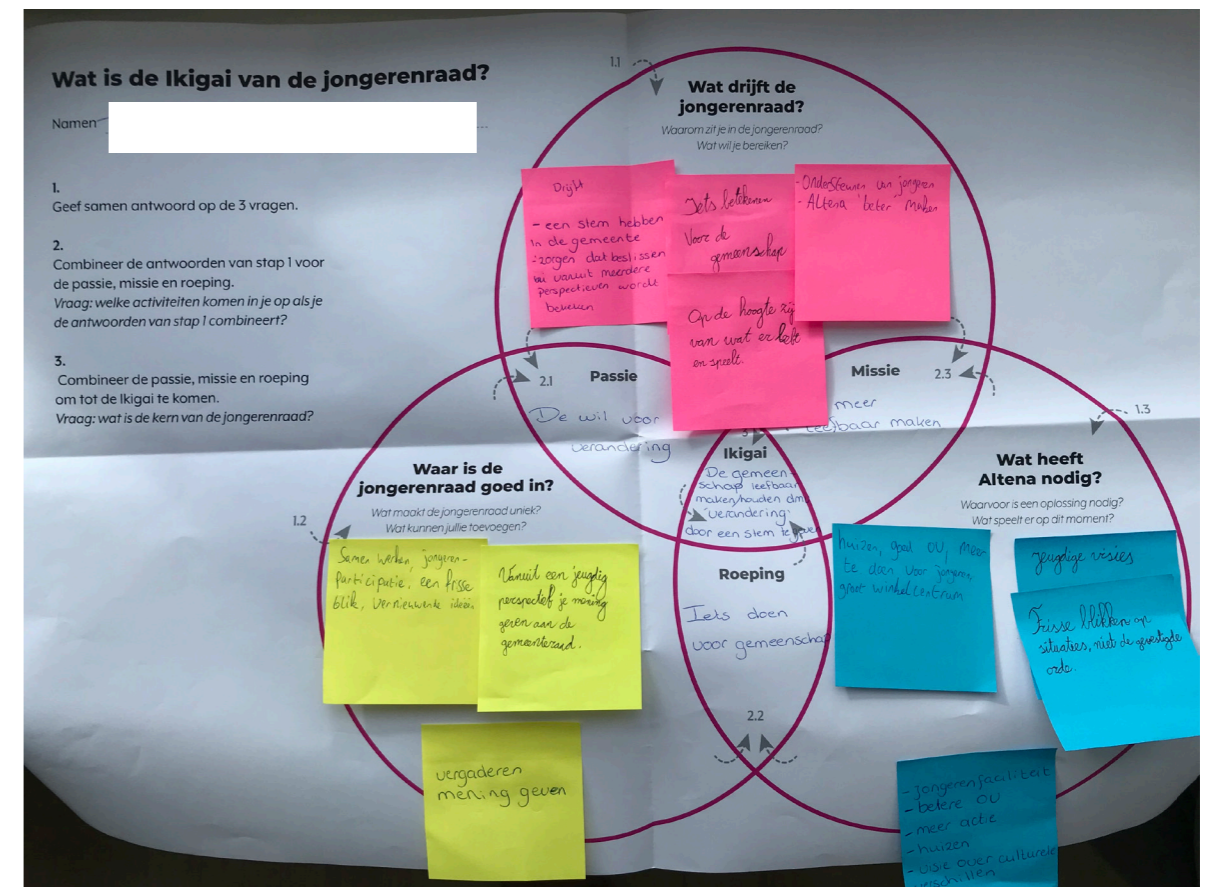

Figure 27: Worksheet breakout group 1 (youngsters)

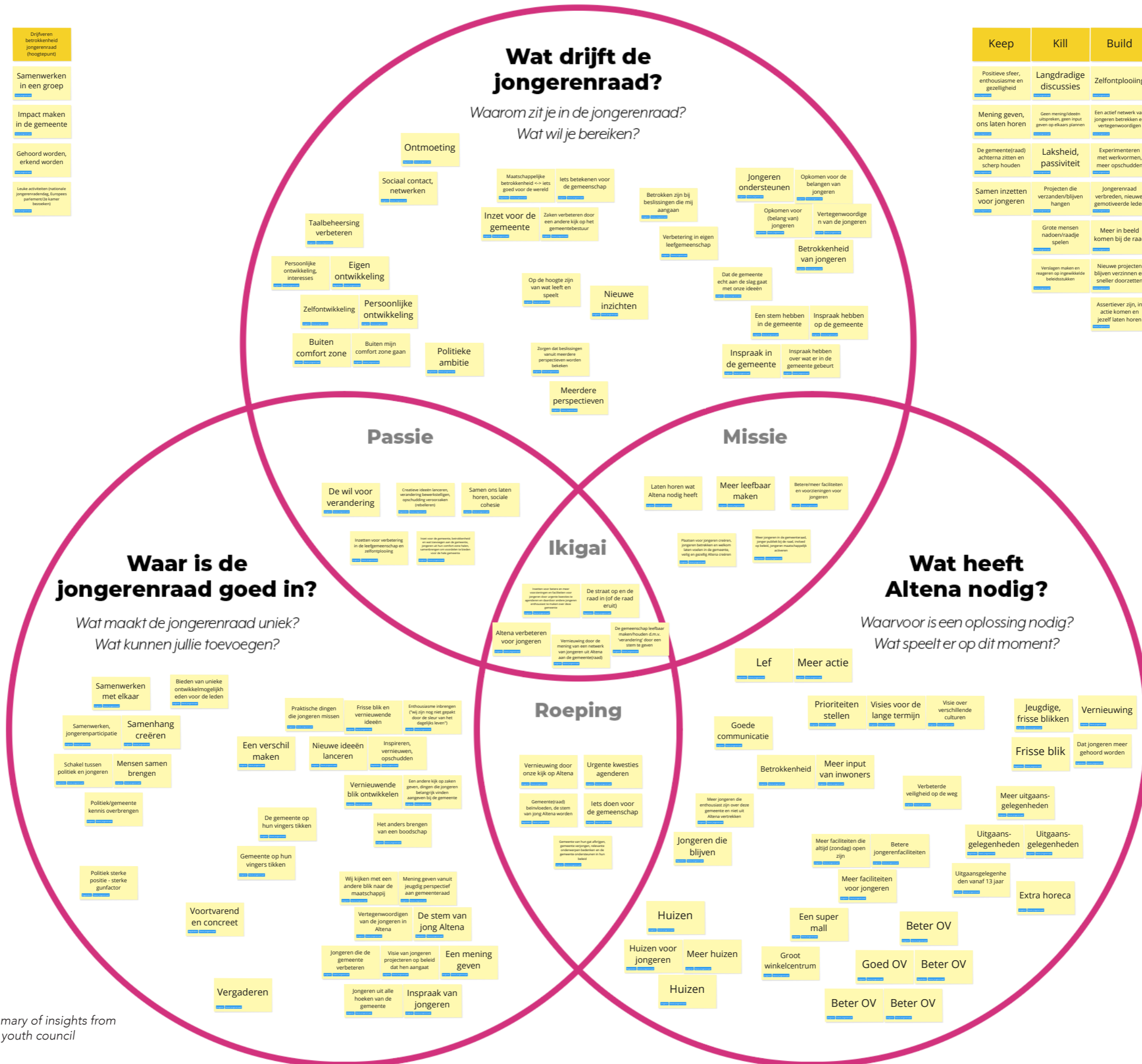

Figure 32: Clustering and summary of insights from the co-creation session with a youth council

Appendix L | Co-creation with IDE graduation students (CS1)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with 4 fellow IDE graduation students. The 1,5 hour session took place on the 10th of November 2021 at the IDE Faculty (offline). The aim of the co-creation session was going through the field, themes, frames and futures step of the Frame Creation process, partially as a preparation for a similar session at the municipality of Alphen aan den Rijn.

Co-creation session - setup

The main goal of the session was going through the field, themes, frames and futures step of the Frame Creation process, both as a try-out for the next session (CM2) and to get input and inspiration for these steps of the design process. First, participants were asked to supplement a first outline of the field on the wall and think about drivers of all the players in the field. Secondly, these drivers were clustered into themes, which were elaborated on in groups towards frames and futures.

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Establishing the field
3. Clustering drivers into themes
4. Enriching themes in subgroups
5. Brainstorm on frames & futures
6. Discussion of results
7. Next steps

The slides on the following pages were used during the session and therefore clearly illustrate the session setup.

Creative session on youth participation in energy transition

Graduation Project Eva Peet | 10 November 13:30-15:00

Introduction

Strategic Product Design & Design for Interaction - TU Delft

Graduation project at Citisens about youth participation in municipalities on the energy transition

youth = 14-17 yrs old

participation = having agency, forming opinions, taking action and exerting influence

energy transition = transfer from fossil fuels to renewables

Agenda

- 13:30 Introduction
- 13:35 Field
- 13:55 Themes
- 14:30 Frames & Futures
- 14:50 Reflection & check-out
- 15:00 End

Photo on slide by Diego PH on <https://unsplash.com/photos/flq0tET6llw>

Who are you? How do you feel today?

Short check-in

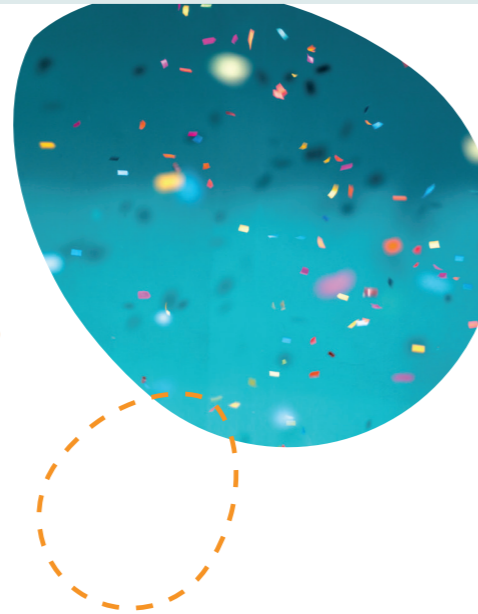

Photo on slide by Jason Leung on <https://unsplash.com/photos/Xaanw0s0pMk>

Ways of working

Creative & constructive

Let me know if anything is unclear

Everyone is a participant

Let's make it a fun session!

Photo on slide by Shane Rounce on <https://unsplash.com/photos/DNkoNXQt3c>

Field

Possible stakeholders, inspiring initiatives and their “drivers”

Power, interests, values, practices & frames

Photo on slide by Melissa Askew on <https://unsplash.com/photos/tSlvoSZK77c>

Building the field

Who else should be involved?
What other inspiring initiatives do you know?
5 minutes individual brainstorm

What are the “drivers” of these organizations?
5 minutes individual brainstorm

Photo on slide by Matteo Vistocco on <https://unsplash.com/photos/Dph00R2SwFo>

Clustering drivers into common themes

10 minutes

Photo on slide by Mert Guller on <https://unsplash.com/photos/jFBWOaoS-7o>

Themes

Enriching themes in subgroups

25 minutes (switch themes at least once)

Associate | What does the theme mean?
How | What do people need to achieve this?
Metaphors | In what situations do people experience this?

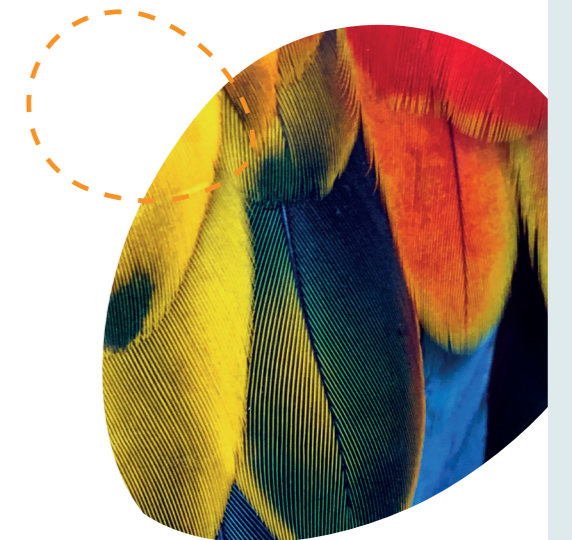

Photo on slide by James Lee on https://unsplash.com/photos/eSNSYgLS_xQ

Frames & Futures

Brainstorm frames & futures

20 minutes (switch themes at least once)

If we approach youth participation in the energy transition as if it is [frame/metaphor], then [future]

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Discussion of results: what are the most promising directions?

5 min

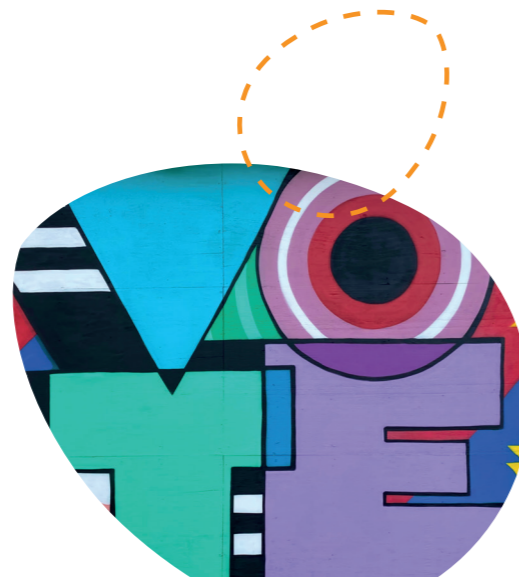
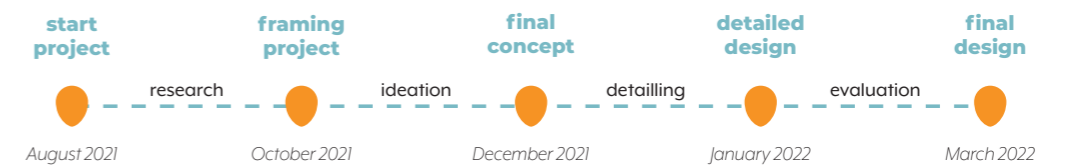

Photo on slide by Jennifer Griffin on <https://unsplash.com/photos/xePUAbiilko>

Next steps

Overview graduation project

Advice for improving this session / the project in general?

5 min check-out

Photo on slide by Jordan Wozniak on https://unsplash.com/photos/xP_AGmeEa6s

Creative session on youth participation in energy transition

Eva Peet

eva@citizens.nl

0619599006

Besides the slides, one of the walls of the rooms was prepared for the session as shown in Figure 33. On the wall a fist outline of the field was shown (Figure 34) as well as instructions for the themes and frames (Figure 35 & 36).

Figure 33: The wall that was prepared for the session

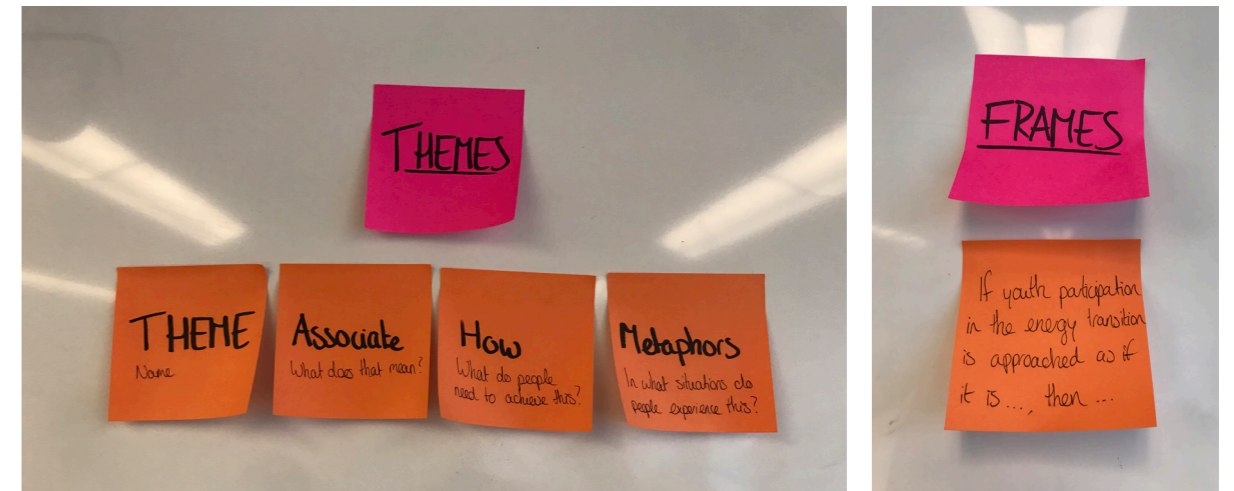

Figure 35 & 36: Guidelines for the themes and frames on the wall

Co-creation session - results

Figure 37-42 on this and the following pages show the output of the creative session.

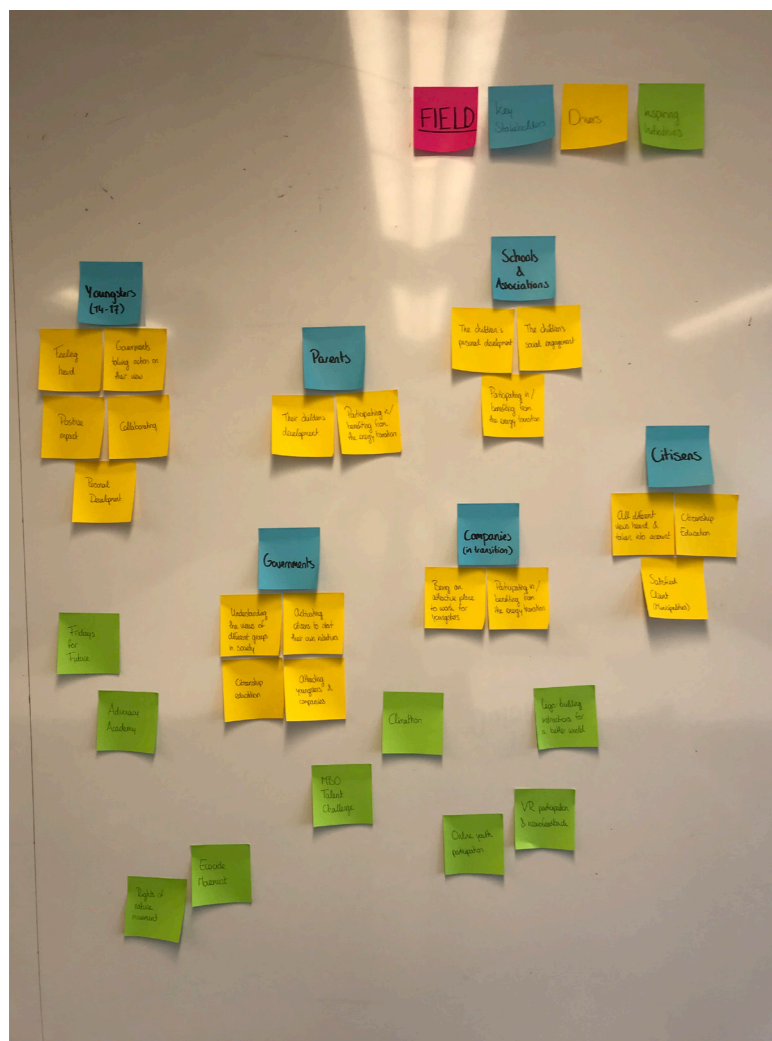

Figure 34: Outline of the field on the wall

Figure 37: Resulting field from the session

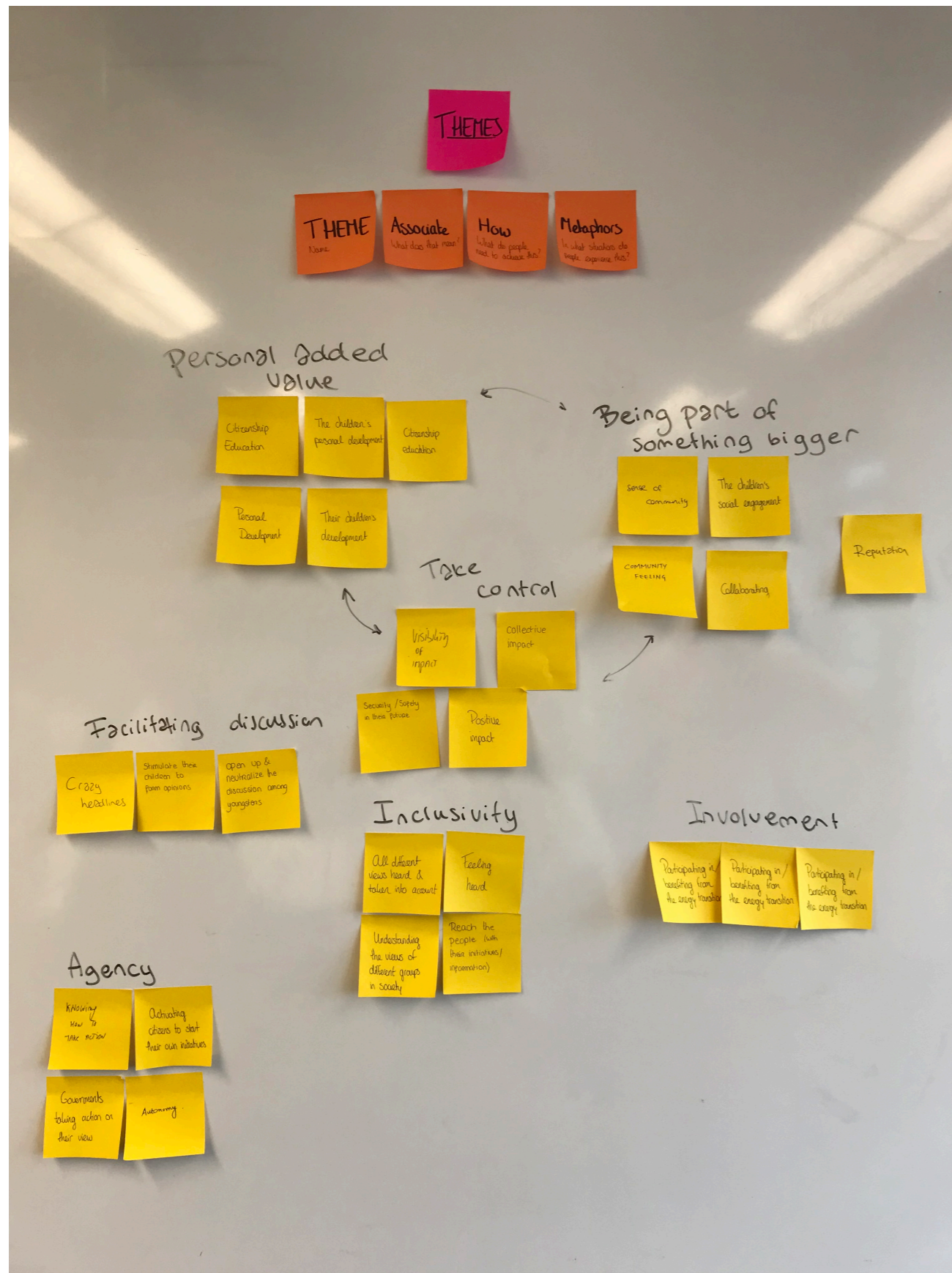

Figure 38: Resulting themes from the session

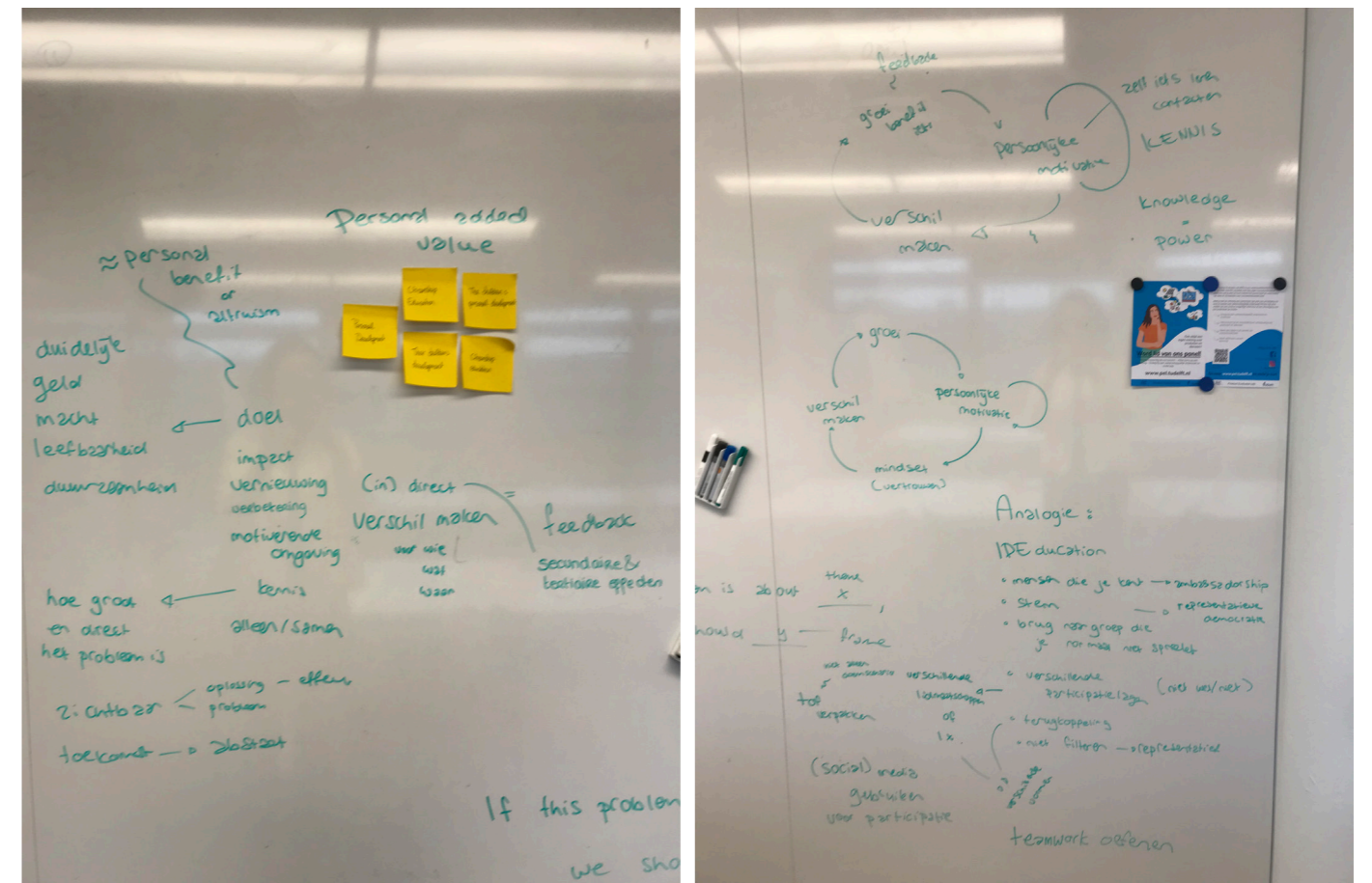

Figure 39 & 40: Results first group, working on the theme 'personal added value'

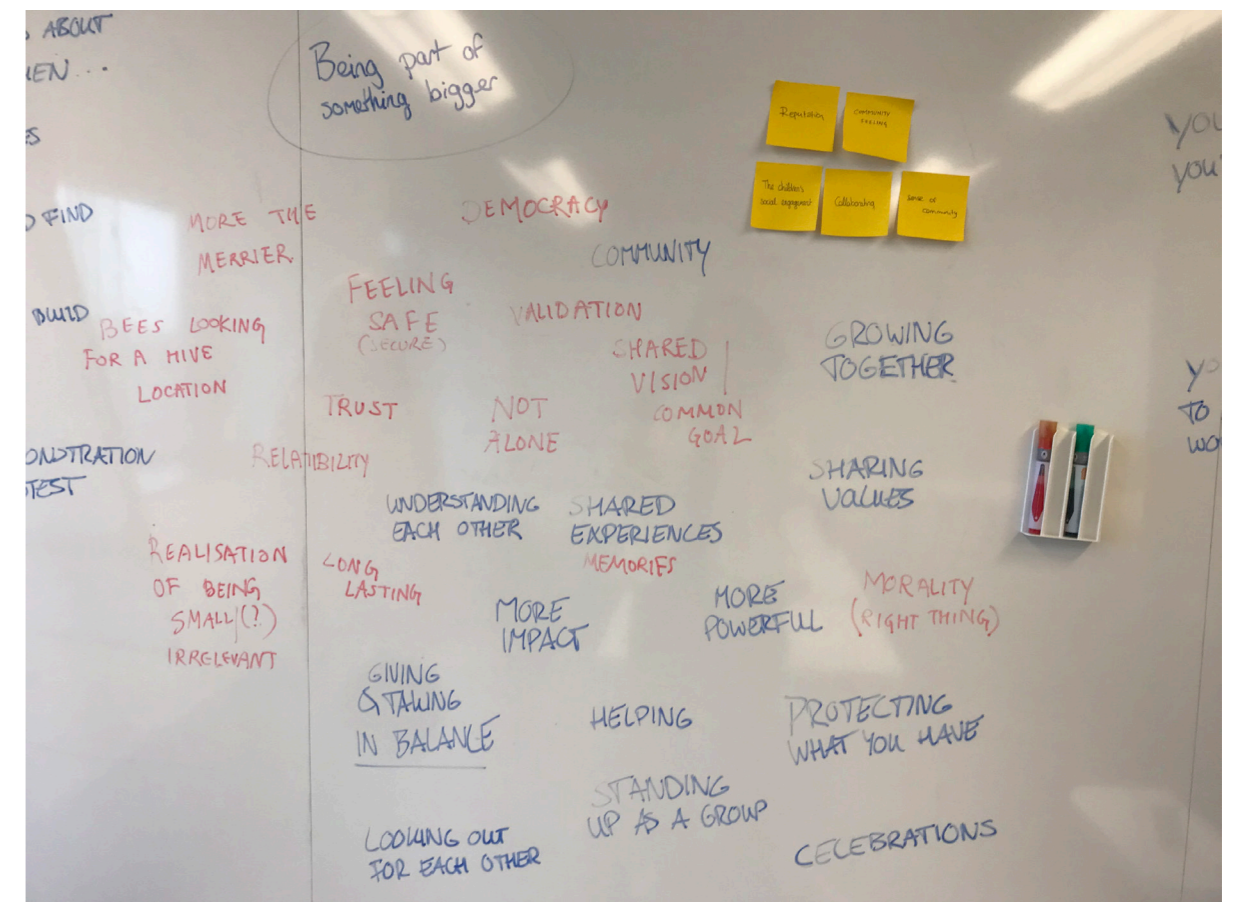

Figure 41: Results second group, working on the theme 'being part of something bigger' (1)

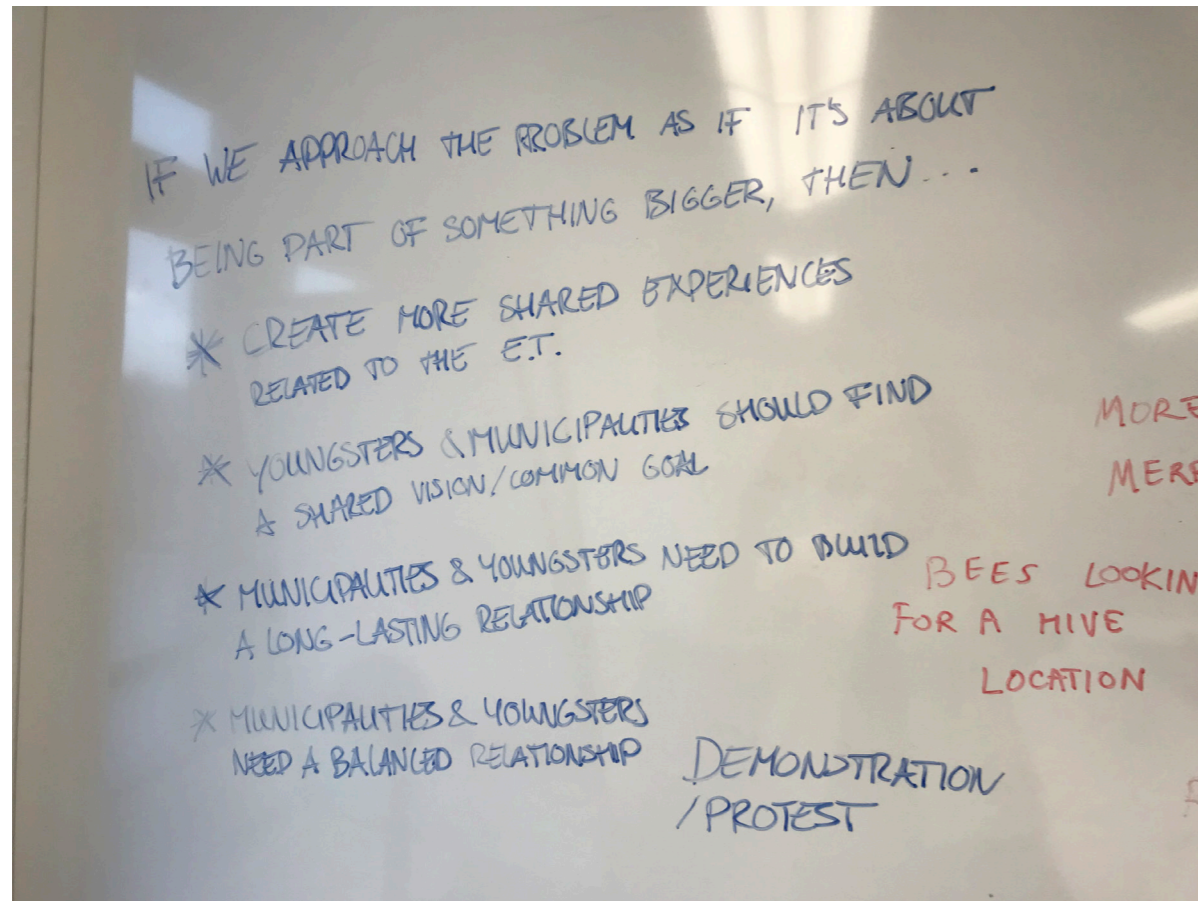

Figure 42: Results second group, working on the theme 'being part of something bigger' (2)

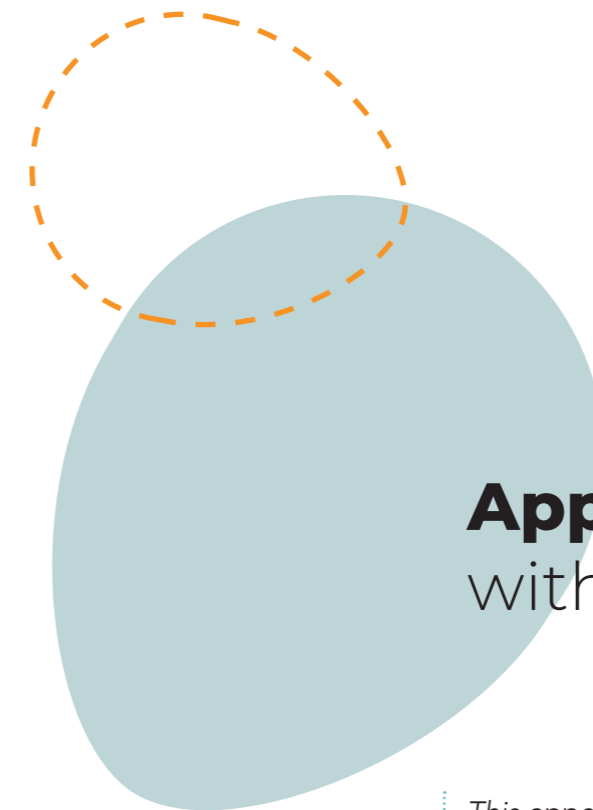
The insights from the session can be divided into two categories: insights on the content and insights on the format of the session.

Insights on the content were:

- Several interesting initiatives to add to the field.
- Potential themes that helped shape the thought process that led to the final four themes.
- Potential directions to give shape to the themes as well as interesting analogies (frames).

Insights on the session itself were:

- The Frame Creation process is quite challenging, even for designers, to get a grip on in such a short creative session.
- It helps to think of real life examples to find possible frames.
- The goal of the session could be stated more clearly by explaining the possible outcomes in the introduction.

Appendix M | Co-creation with civil servants (CM2)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with civil servants of the municipality of Alphen aan den Rijn. The 1,5 hour session took place on the 15th of November 2021 via Miro and Teams (online). 14 civil servants that worked in the areas of sustainability/energy transition, communication/participation and the (youth) social domain participated in the creative session. The aim of the co-creation session was sharing insights on youth participation, brainstorming on frontrunners (for the field), creating and enriching themes, and validating a theme.

Co-creation session - setup

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Sharing insights on youth participation
3. Brainstorming individually on frontrunners and the lessons we can learn from them
4. Clustering the lessons into themes
5. Enriching themes in subgroups
6. Co-reflecting on a potential theme
7. Next steps

The main goal of this session was collecting input and inspiration for the field (step 3 & 4) and themes step of the design process.

Co-reflection was used in the second part of the session. Participants explored and ideated on themes groups in the fifth step, which prepared them for the confrontation with a potential theme in the sixth step (Tomico et al., 2011).

As this was an online session via Miro, the setup was made in Miro as well. The setup, including the results, can be found via this link: https://miro.com/app/board/o9J_lkfCW6U=?invite_link_id=195104258172. Figure 43 shows a screen shot of the Miro board.

During the session a fellow IDE graduation student helped with moderation and facilitation.

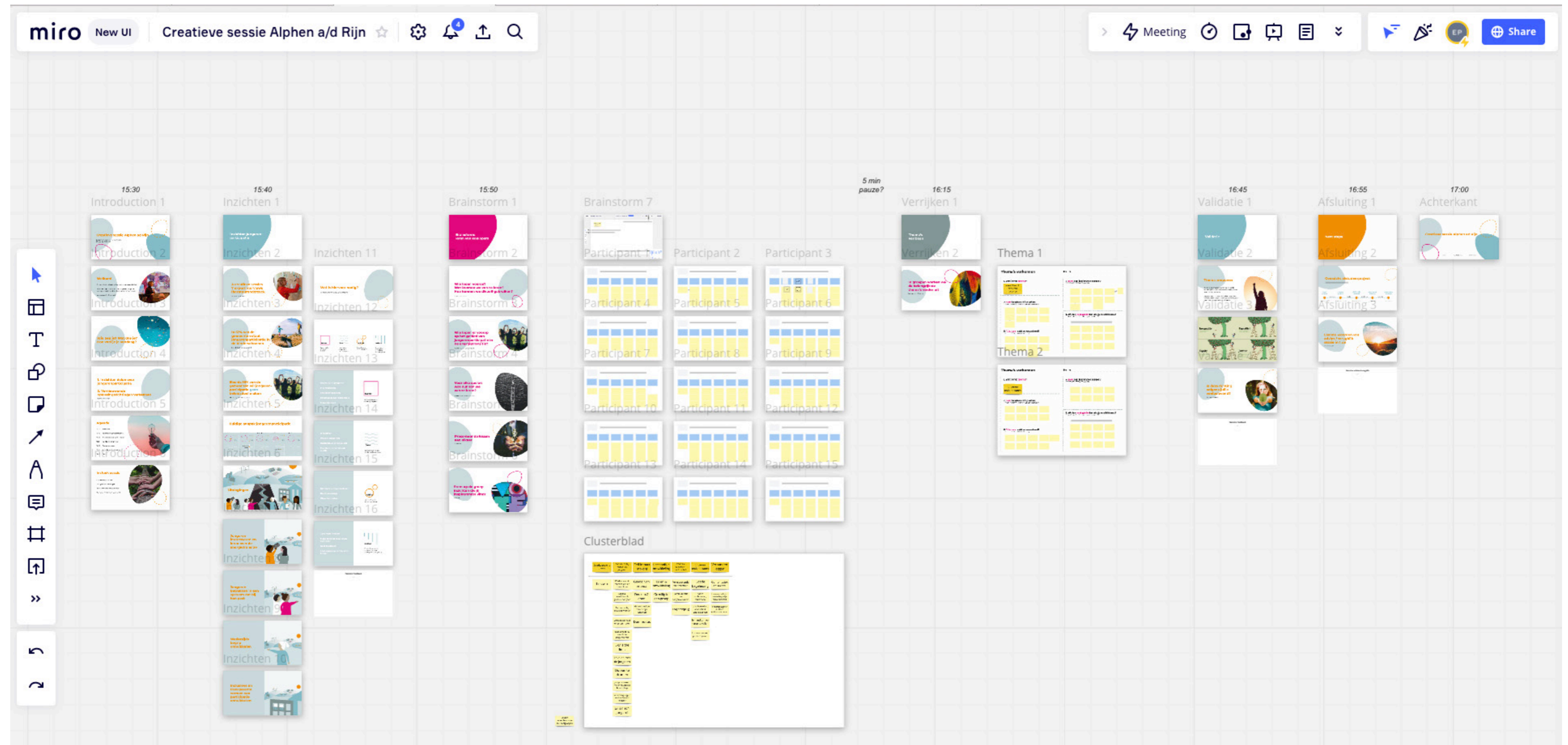

Figure 43: Screen shot of the Miro board

Co-creation session - results

Figure 44 and 45 on this and the following pages show the output of the creative session. Figure 44 shows the results of the individual brainstorm on frontrunners and lessons we can learn from them. Each participant presented two or three lessons which I clustered into themes as shown at the top of Figure 45. The two themes that consisted of the most lessons, connecting to the youngster's experiences and supporting youngsters, were then explored in more detail in two groups. The resulting worksheets can be found at the bottom of Figure 45.

As many more participants participated in the session than previously anticipated, there was no time for the co-reflection/ validation step.

The valuable insights from the session were:

- Many new frontrunners to add to the field, including lessons we can learn from them.
- Potential themes that helped shape the thought process that led to the final four themes and showed what civil servants focus on when it comes to youth participation.
- Potential directions to give shape to the themes as well as interesting analogies (frames).

Figure 44: Results brainstorm on frontrunners and lessons we can learn from them

Themes

Overkoepelend thema	Aansluiten bij leefwereld jongeren	Zelf impact maken!	Persoonlijke ontwikkeling	Voor alle jongeren / inclusiviteit	Jongeren ondersteunen	Verbanden leggen	
Lessen	Werken vanuit mensen zelf en hun cultuur	Levelen met de jongeren	Gevoel van impact	Leren & ontwikkeling	Vernieuwende werkvormen	Goede begeleiding	Combi fysiek en sociaal
	Digitaal aansluiten & gesprek aangaan	Durven te dromen	Denken & doen	Gezellig in een groep	Communicatie en toegankelijkheid	Kader aanbrengen, afbakenen	Lessen op scholen maatschappelijk relevant maken
	Aansluiten bij lokale netwerken	Jongeren raken met inhoudelijke boodschap	Gebruik maken van energie jongeren		Laagdrempelig	Lang betrokken, aandacht & energie geven	Jongeren kunnen ouderen enthousiasmeren
	Vertaalslag naar jongeren maken	Verbinding leggen met leefwereld jongeren	Doe-modus			Iemand om op terug te vallen	
	Niet gekaderd, vanuit de jongeren zelf	Er is niet 1 jongere!				Loslaten en een podium geven	
	Sky is the limit						

Themes -> Frames

Thema's verkennen

Namen

1. Wat is het thema?
(Aansluiten bij leefwereld jongeren)

2. Wat betekent dit precies?
(Verken het thema met behulp van associaties)

vragen wat bij hem speelt: Levelen - betangen van jongere, Connectie, Dagelijkse leef wereld

Online en offline 'pakket': welke jongere?

Mee bewegen

3. Waarom is dit zo waardevol?
(wat maakt het thema krachtig?)

Interactie creëren, Maatwerk leveren, Persoonlijk Erkenning, Aansluiting

Doel gericht, impact werkt, Herkenbaar, Invloed

4. Hoe kan je hiervoor zorgen?
(met welke strategie/middelen?)

direct contact, durven te vragen, jongeren zelf dingen laten doen, Targeting (social media, online)

Vorm van beloning, contact houden, Neem ze serieus

Betekenisvol voelen, Long term/ feedback

5. Welke analogieën beschrijven dit thema?
(in welke andere domeinen gebeurt dit al?)

We moeten jongerenparticipatie dus aanpakken alsof we ...

Oprecht/ meesamenwerking hebben, als of we een volwassene gesprek hebben

Thema's verkennen

Namen

1. Wat is het thema?
(jongeren ondersteunen)

2. Wat betekent dit precies?
(Verken het thema met behulp van associaties)

Introductie informatie geven, Ontlasten, Regie op proces, Fysieke ruimte bieden voor samenwerking

Budget

3. Waarom is dit zo waardevol?
(wat maakt het thema krachtig?)

Kunnen zij zich richten op de inhoud / focus, Meer creativiteit, Samenwerken met jongeren, Dat ze elkaar kunnen vinden, Ook jongeren die buiten in de buurt

Afstand weggeven bij welke voorstellen, Meesamenwerken (bijv. aan & leren), Ontwapenen, 1+1=3

4. Hoe kan je hiervoor zorgen?
(met welke strategie/middelen?)

Gebruik maken van expertise in organisatie, Niet spreken in eigen naam (hoorbaarheid & jongeren), Zelfgemaakt dat wat gebeurt in eigen organisatie, => met als bijgewaarde investeerder

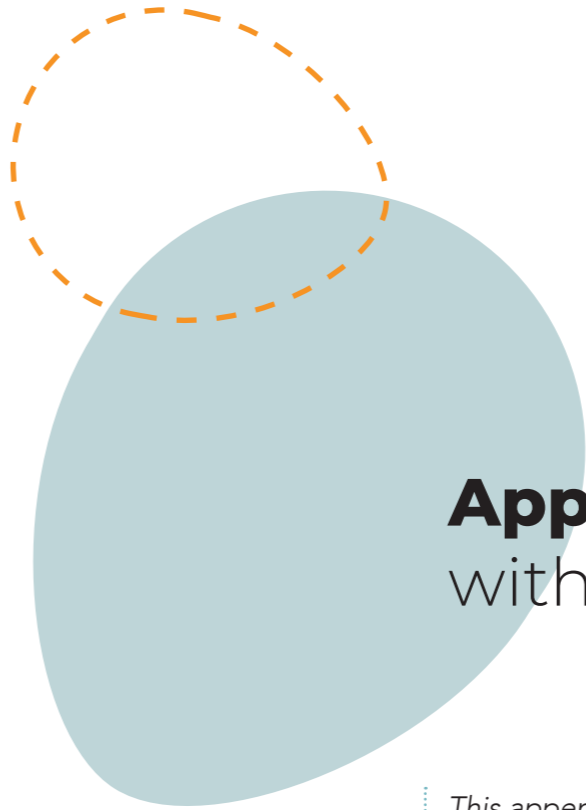
Langdurige aanwezigheid in werkdagen, Overname leiderschap, Je concentreert met het bijbaan bij de organisatie

5. Welke analogieën beschrijven dit thema?
(in welke andere domeinen gebeurt dit al?)

We moeten jongerenparticipatie dus aanpakken alsof we ...

Sociaal domein - jeugdwerk, Scouting, Onderwijs, Kinderopvang met veel energie verbruiken

Sportverenigingen

Appendix N | Co-creation with mbo students (CY2)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with 10 mbo students from Mbo Rijnland (age 17-21). The 1,5 hour session took place on the 19th of November 2021 at Mbo Rijnland in Leiden (offline). The aim of the co-creation session was learning about young people's view on sustainability, how they spend their days and how they would like to be involved in municipal decision-making on climate issues.

Figure 45: Results clustering to themes, enriching themes and exploration frames

Co-creation session - setup

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Context mapping view on sustainability
3. A day in the life
4. Brainstorm on frames/analogies
5. Ideating on youth participation based on frames
6. Next steps

The first part of the session involved several context mapping activities (Sanders & Stappers, 2012, p. 72-73):

- First, a make tool kit was used to find out how participants viewed and experienced sustainability in their daily life on three levels: themselves, their friends and family and the municipality (Figure 46).
- Secondly, participants were asked to reflect on their desired sustainable future, on the level of their own house, the municipality, the Netherlands and the world. This worksheet also included a future newspaper, to help participants make their dreams for the future more concrete (Figure 47).
- Finally, using a storyline tool kit, participants were asked to create their day-in-the-life, to find where participation would fit in their days (Figure 48).

Participants could use the images and icons shown in Figure 49-51 to use in all three context mapping activities.

In the second part of the session (step 4 & 5) participants brainstormed on frames and futures. The outcomes informed and enriched these respective steps in the Frame creation process.

The slides on the following pages were used during the session and therefore clearly illustrate the session setup.

Photo on slide by Jason Leung on <https://unsplash.com/photos/Xaanw0s0pMk>

Agenda

- 8:30 Introductie
- 8:45 Duurzaamheid nu & in de toekomst
- 9:05 Brainstorm: jongeren betrekken
- 9:20 Ideeën uitwerken in groepjes
- 9:40 Terugpresenteren
- 9:50 Afsluiting
- 10:00 Einde

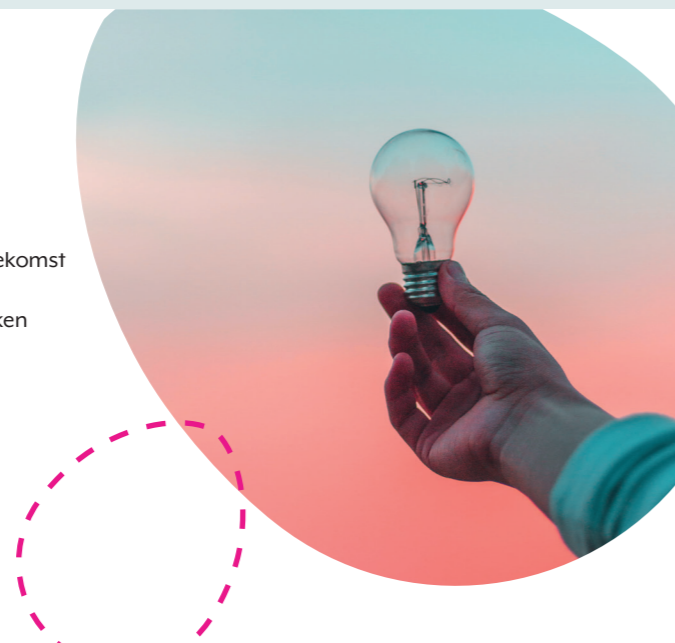

Photo on slide by Diego PH on <https://unsplash.com/photos/flq0tET6llw>

Insteek sessie

Wees creatief en bouw op elkaar

Stel vragen als iets onduidelijk is

(Bijna) iedereen doet mee

We maken er een leuke sessie van!

Vul voor je de ruimte verlaat het toestemmingsformulier in

Foto's?

Photo on slide by Shane Rounce on <https://unsplash.com/photos/DNkoNXQt3c>

Duurzaamheid nu & in de toekomst

Hoe kijk je aan tegen duurzaamheid op dit moment?

5 min | individueel

Gebruik de foto's, icons en pennen/stiften om jouw visie te laten zien

Photo on slide by Mert Guller on <https://unsplash.com/photos/jFBWOaoS-7o>

Hoe ziet een duurzaam 2030 er volgens jou uit?

5 min | individueel

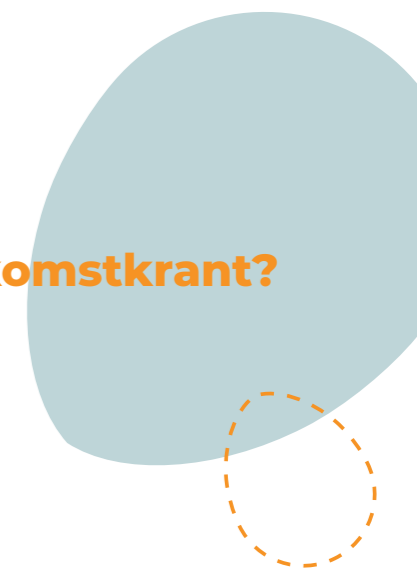
Gebruik de foto's, icons en pennen/stiften om jouw visie te laten zien

Photo on slide by Mert Guller on <https://unsplash.com/photos/jFBWOaoS-7o>

Wat staat er in jouw toekomstkrant?

10 min | gezamenlijk

Brainstorm: jongeren betrekken

Intermezzo: Een dag in het leven van...

5 min | individueel

Hoe past meedenken met de gemeente in
het leven van jongeren?

Photo on slide by Jordan Wozniak on https://unsplash.com/photos/xP_AGmeEa6s

Zorgen dat alle jongeren (14-17) hun eigen ideeën krijgen over het klimaat en gehoord worden door de gemeente

Mijn ontwerpdoel

Photo on slide by Melissa Askew on <https://unsplash.com/photos/tSlvoSZK77c>

1. Alle jongeren kunnen meedoen
2. Jongeren dragen bij vanuit eigen rol
3. Jongeren versterken elkaar
4. Jongeren komen in actie

Richtlijnen

Welke situaties zijn een goed voorbeeld van de richtlijnen?

5 min | individueel

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Samen bouwen aan ideeën

Hoe kunnen we jongeren betrekken? Haal inspiratie uit de vergelijkbare situaties

15 min | in groepjes

Photo on slide by James Lee on https://unsplash.com/photos/eSNSYgLs_xQ

Kies jullie favoriete idee en presenteer het aan de groep

10 min

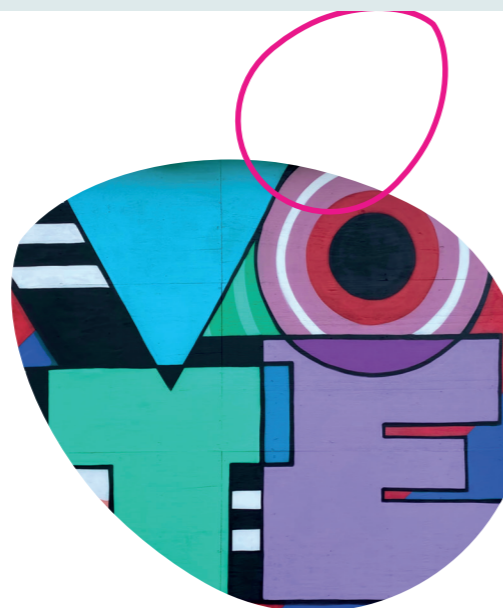

Photo on slide by Jennifer Griffin on <https://unsplash.com/photos/xePUAabiiko>

Next steps

Overzicht afstudeerproject

Vergeet het toestemmingsformulier niet!

Laatste woorden van advies / terugblik sessie in 1 zin

Korte check-out

Photo on slide by Jordan Wozniak on https://unsplash.com/photos/xP_AGmeEa6s

Creatieve sessie MBO Rijnland

Eva Peet

eva@citizens.nl

0619599006

Hoe kijk je aan tegen duurzaamheid op dit moment?

Wat gebeurt er al of doe jij al en wat vind jij daarvan?

Naam

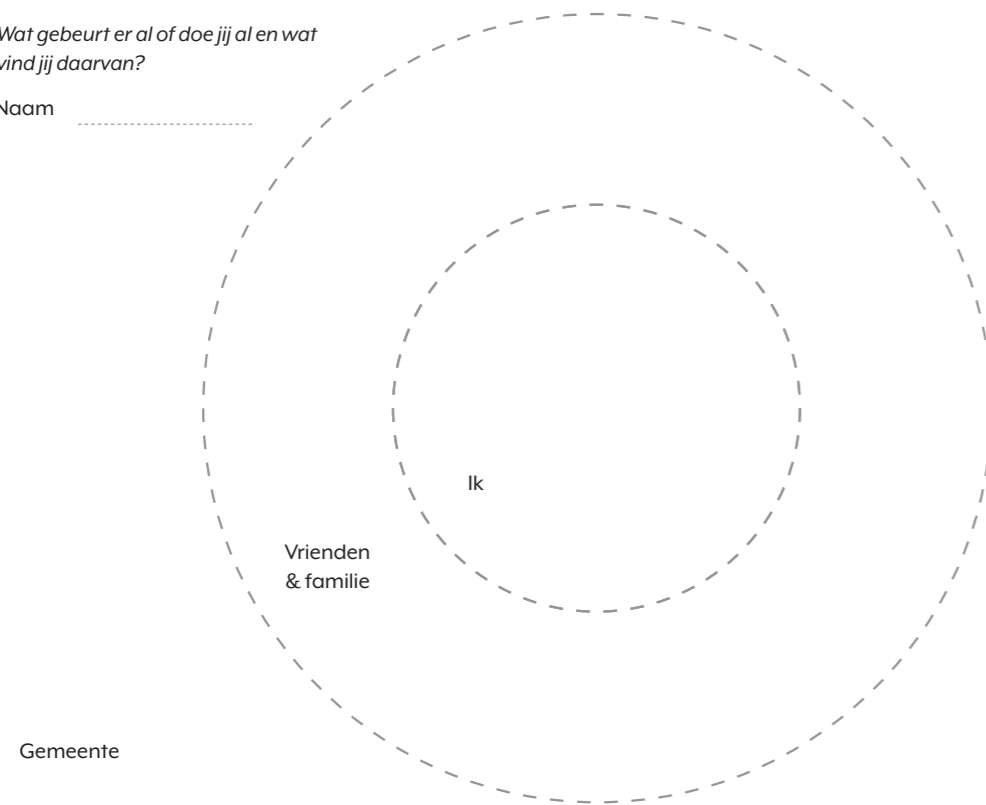

Figure 46: View on sustainability worksheet for the make tool kit

Een dag in het leven van

Naam

1. Activiteiten

2. Emoties

3. Toelichting emoties

Figure 48: A day in the life worksheet for the make tool kit

Hoe ziet een duurzaam 2030 eruit als jij het voor het zeggen hebt?

Naam

Mijn huis

Gemeente

Nederland

Wereld

De toekomstkrant | 19 nov 2030

Figure 47: Dream for sustainable future worksheet for the make tool kit

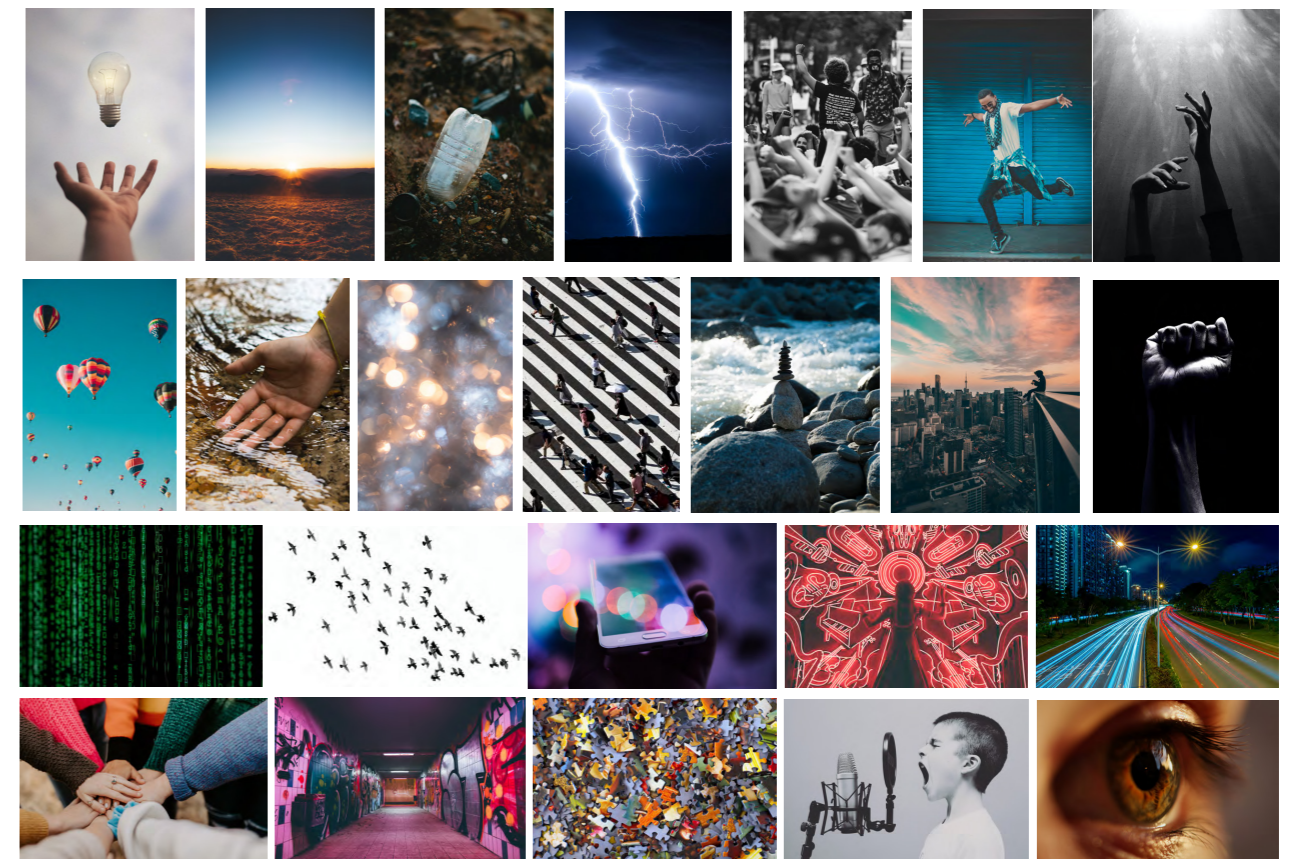

Figure 49: Pictures for the make tool kit (source: Unsplash, <https://unsplash.com>)

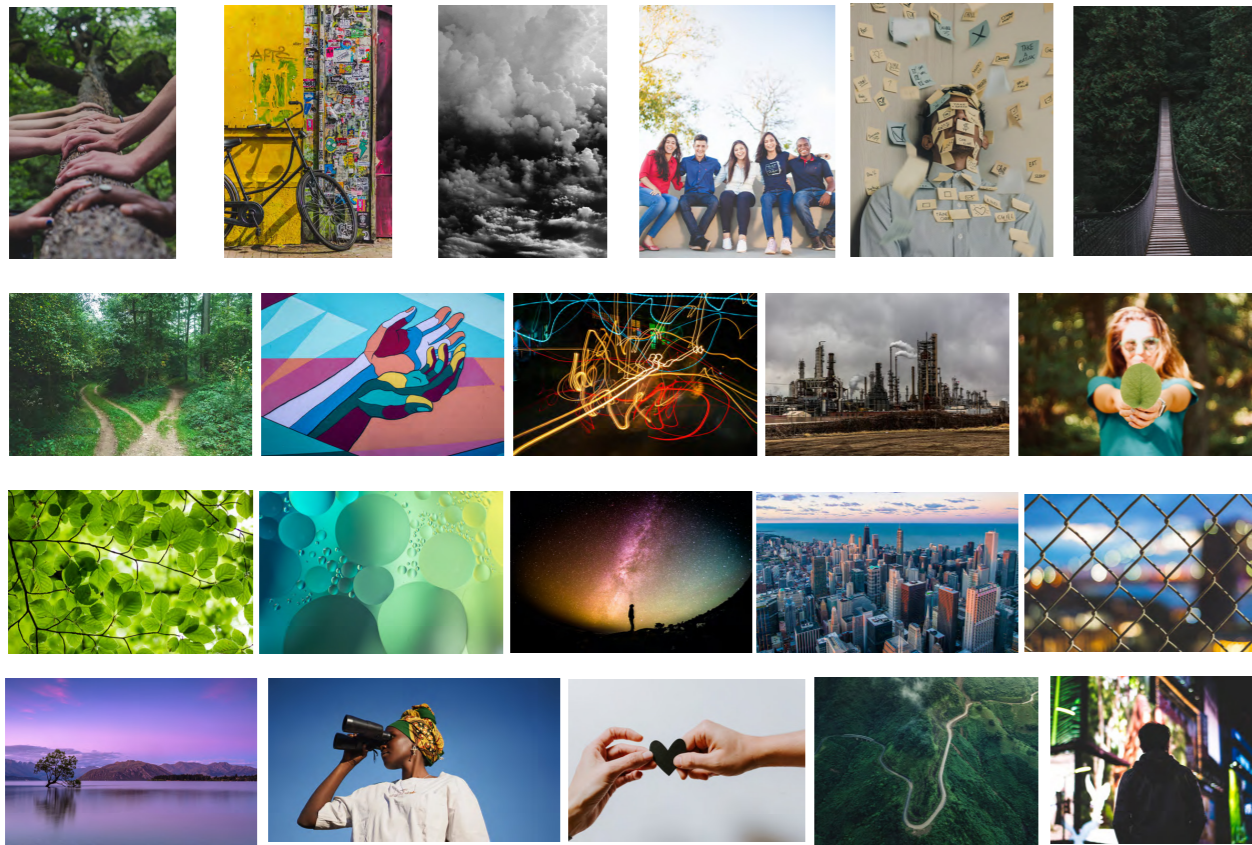

Figure 50: Pictures for the make tool kit (source: Unsplash, <https://unsplash.com>)

Figure 51: Icons for the make tool kit (source: Streamline Icons, <https://app.streamlinehq.com/icons>)
120

In welke situaties...

Naam _____

- ... kan iedereen meedoen
- ... draagt iedereen bij met een eigen rol
- ... versterken we elkaar
- ... gaan we samen aan de slag

Situatie 1	Situatie 2
Situatie 3	Situatie 4

Figure 52: Brainstorm worksheet analogies/frames

Hoe laten we jongeren meedenken en meedoen?

Namen _____

Als we jongeren laten meedenken en meedoen in de gemeente zoals	dan	Ideeën
Situatie 1		
Als we jongeren laten meedenken en meedoen in de gemeente zoals	dan	Ideeën
Situatie 2		
Als we jongeren laten meedenken en meedoen in de gemeente zoals	dan	Ideeën
Situatie 3		

Figure 53: Brainstorm worksheet frames/analogies -> futures

Co-creation session - pictures

Figure 54-57 on this and the following page give an impression of the co-creation session.

Figure 54: Participants working in groups

Figure 56: Participants working on the individual activities

Figure 55: Participants working on the individual activities

Figure 57: Participants working on the individual activities

Co-creation session - results

Figure 58-66 on this and the following pages show the sustainability worksheets that participants filled in during the first activity in the creative session. The results show that participants had quite differing of views on sustainability. Four participants reported they did not do anything to be more sustainable or were not concerned about it, while two others mentioned a long list of actions they and people around them took to be more sustainable. Separating waste was mentioned by participants most often as something they or people around them did to be more sustainable.

Hoe kijk je aan tegen duurzaamheid op dit moment?

Wat gebeurt er al of doe jij al en wat vind jij daarvan?

Naam

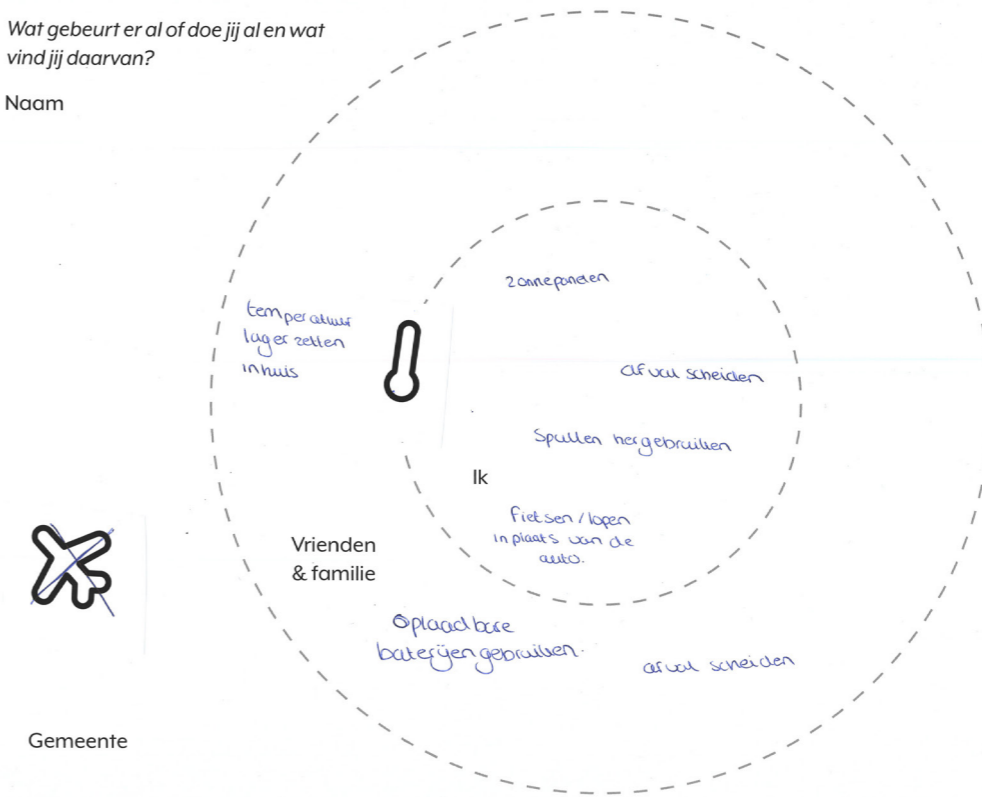

Figure 59: View on sustainability participant 2

Hoe kijk je aan tegen duurzaamheid op dit moment?

Wat gebeurt er al of doe jij al en wat vind jij daarvan?

Naam

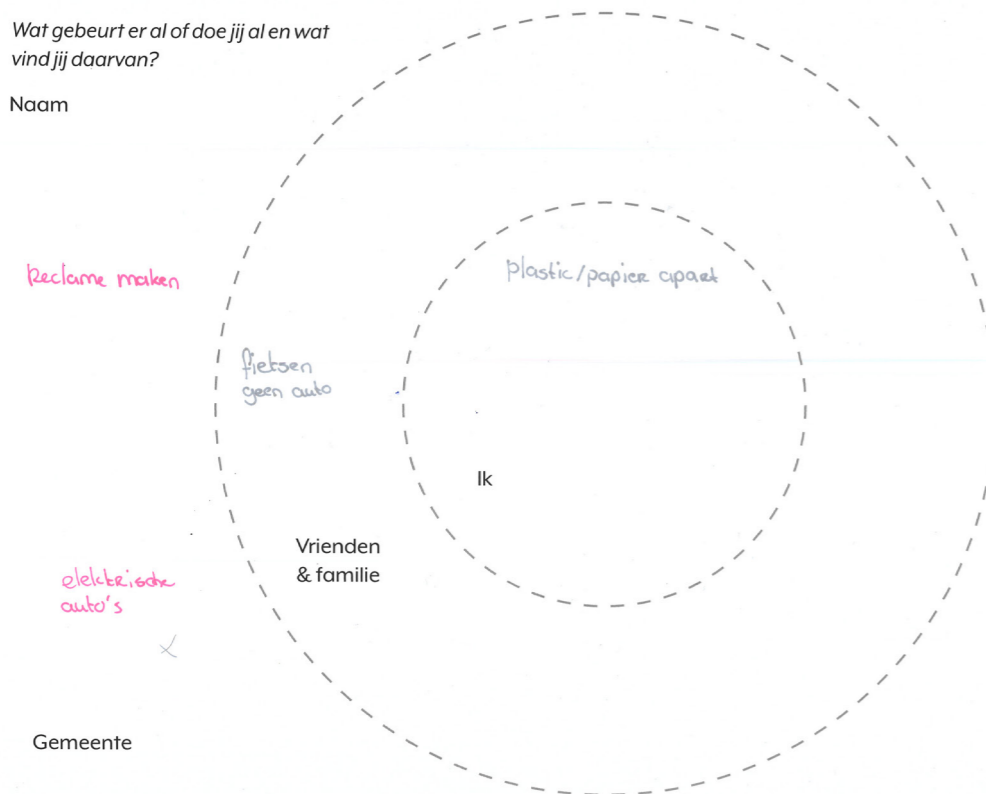

Figure 58: View on sustainability participant 1

Hoe kijk je aan tegen duurzaamheid op dit moment?

Wat gebeurt er al of doe jij al en wat vind jij daarvan?

Naam

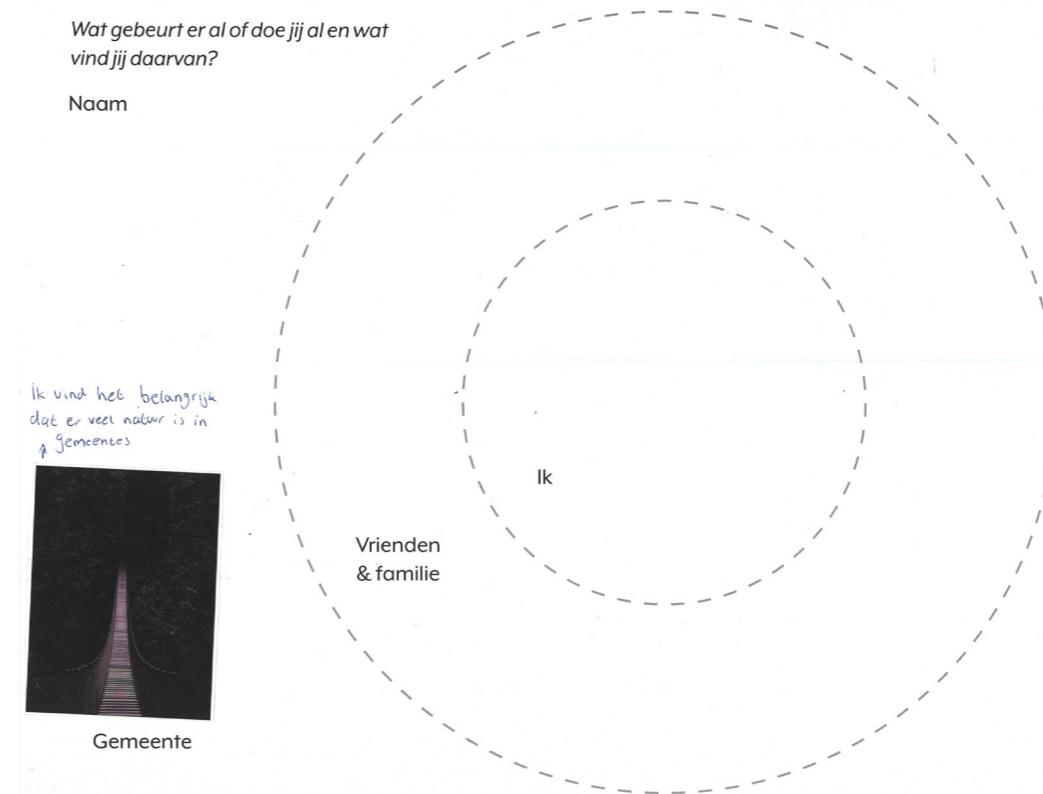

Figure 60: View on sustainability participant 3

Hoe kijk je aan tegen duurzaamheid op dit moment?

Wat gebeurt er al of doe jij al en wat vind jij daarvan?

Naam

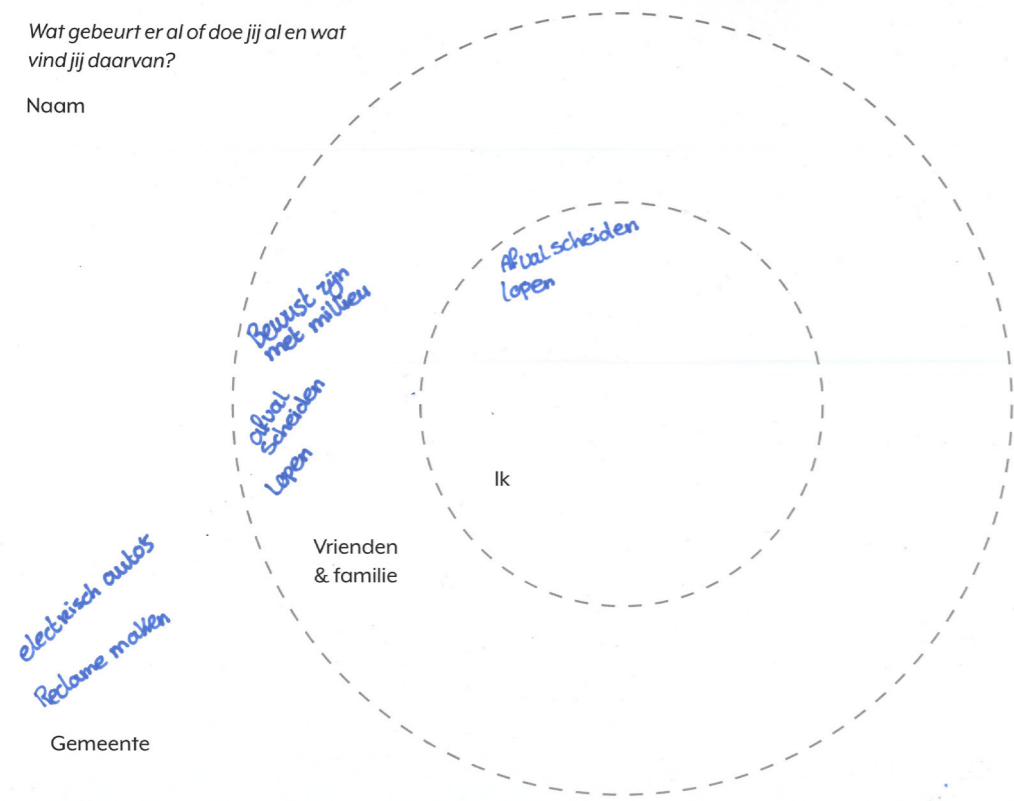

Figure 61: View on sustainability participant 4

Hoe kijk je aan tegen duurzaamheid op dit moment?

Wat gebeurt er al of doe jij al en wat vind jij daarvan?

Naam

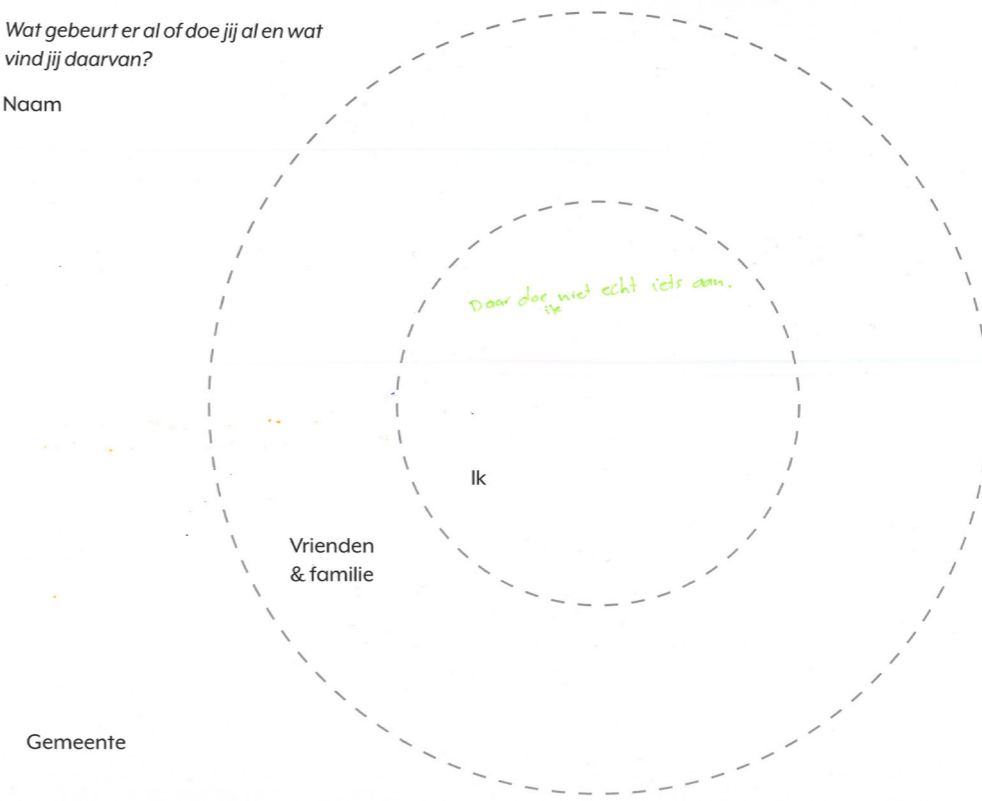

Figure 63: View on sustainability participant 6

Hoe kijk je aan tegen duurzaamheid op dit moment?

Wat gebeurt er al of doe jij al en wat vind jij daarvan?

Naam

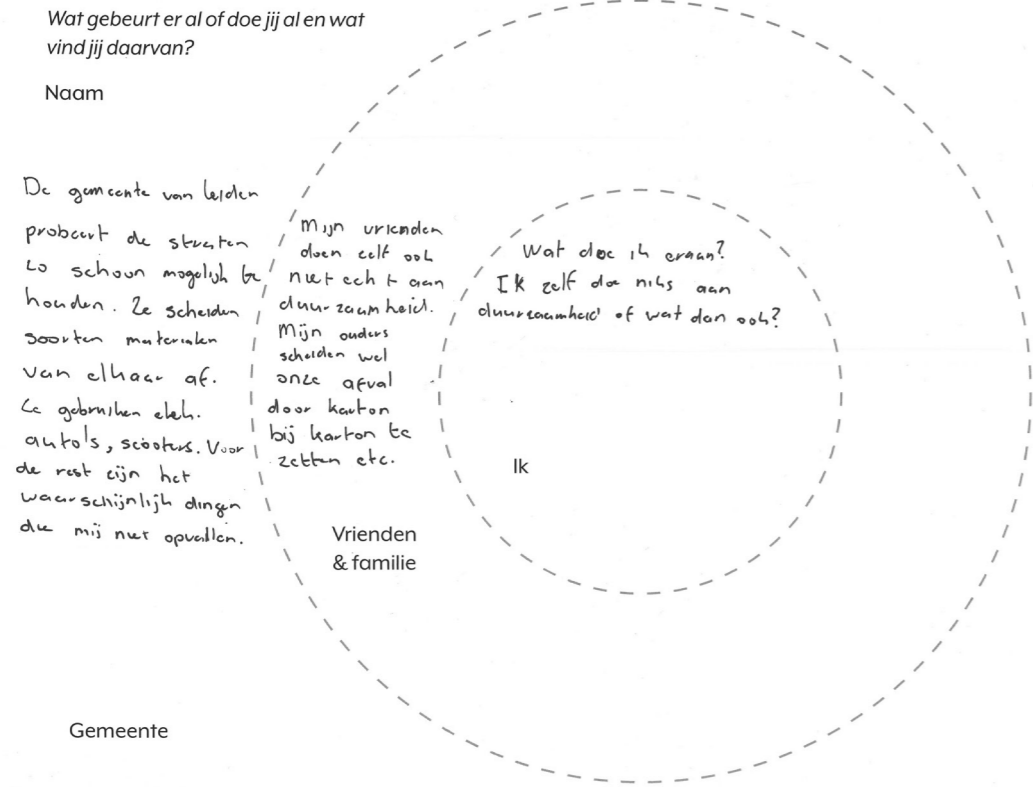

Figure 62: View on sustainability participant 5

Hoe kijk je aan tegen duurzaamheid op dit moment?

Wat gebeurt er al of doe jij al en wat vind jij daarvan?

Naam

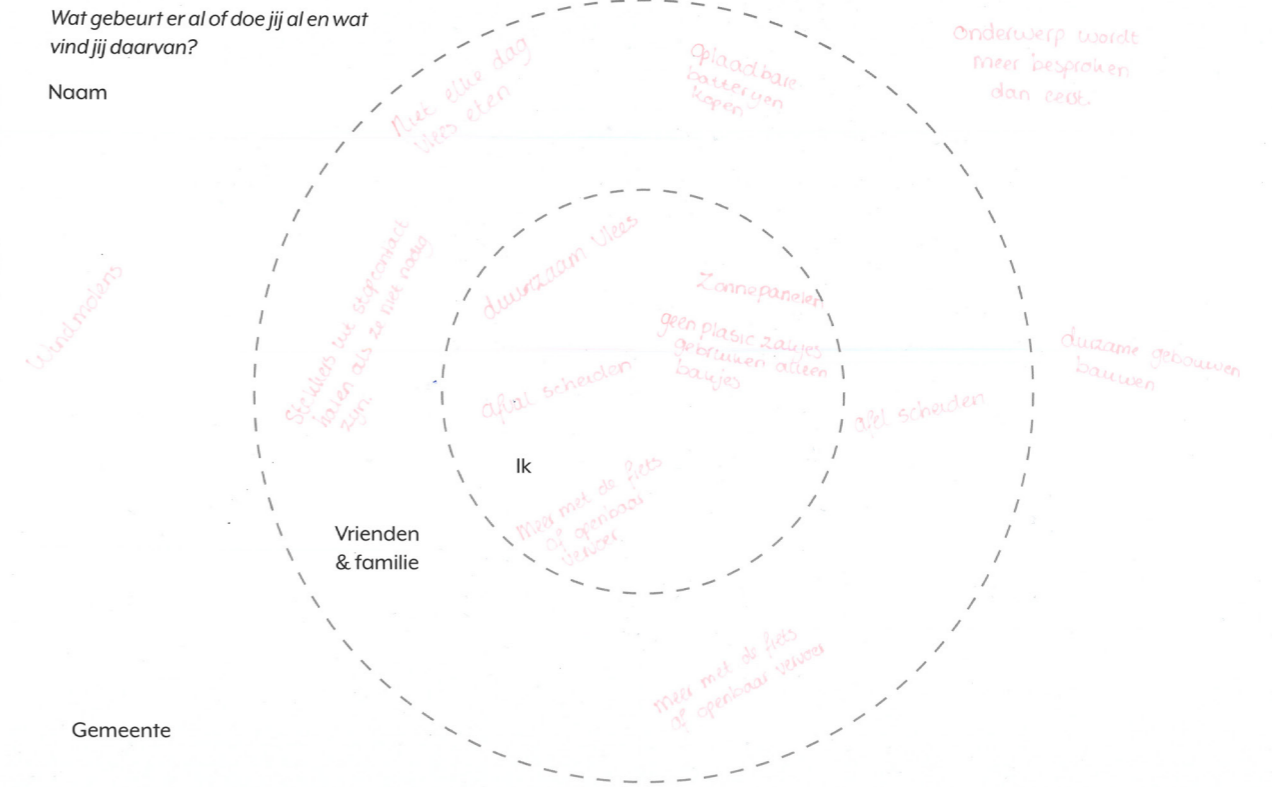

Figure 64: View on sustainability participant 7

Hoe kijk je aan tegen duurzaamheid op dit moment?

Wat gebeurt er al of doe jij al en wat vind jij daarvan?

Naam

Gemeente

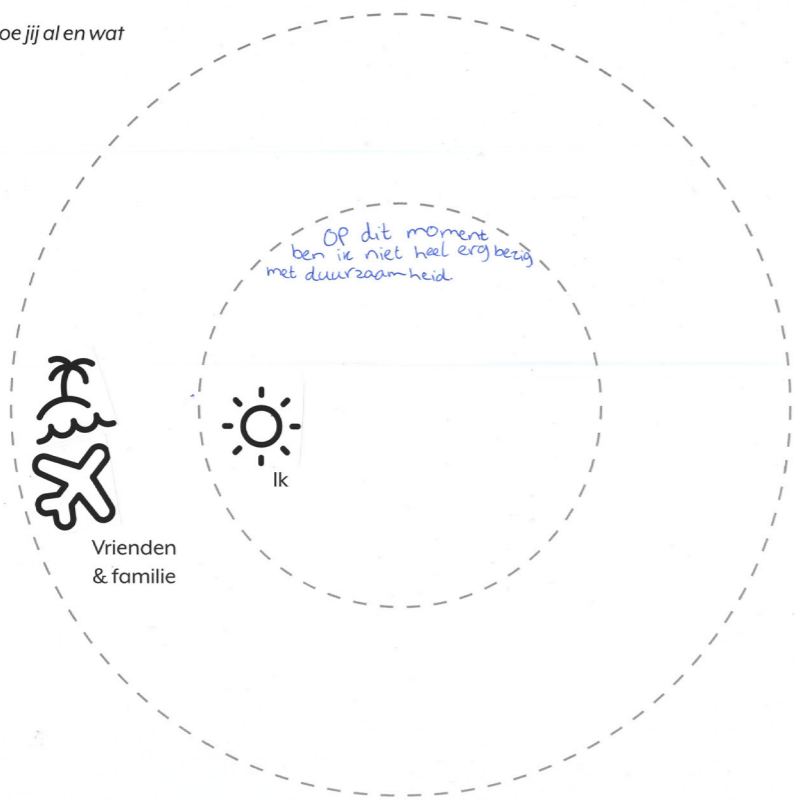

Figure 65: View on sustainability participant 8

Hoe kijk je aan tegen duurzaamheid op dit moment?

Wat gebeurt er al of doe jij al en wat vind jij daarvan?

Naam

Gemeente

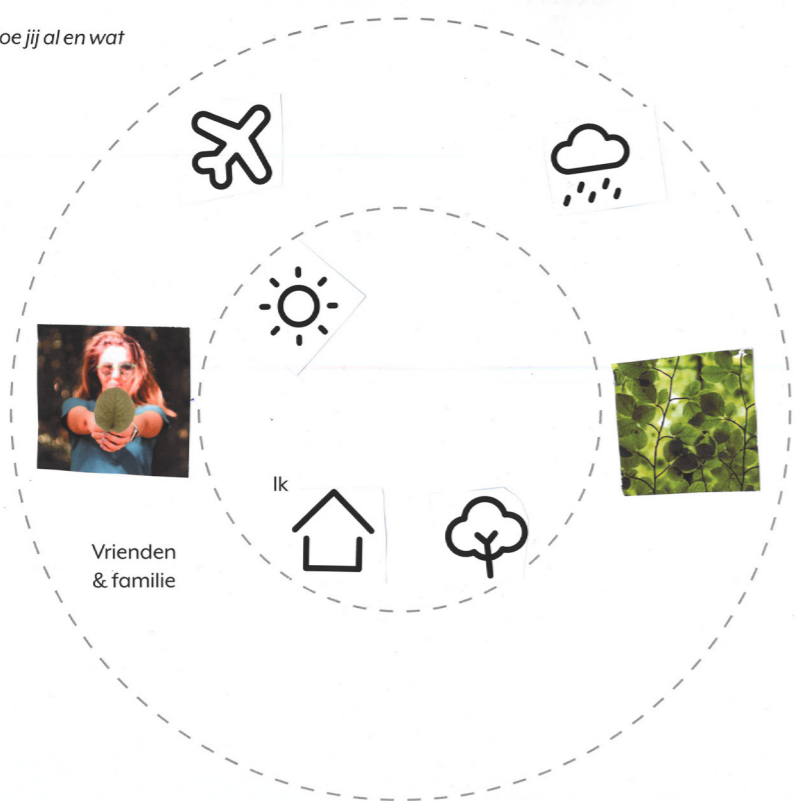

Figure 66: View on sustainability participant 9

The worksheets on a sustainable 2030 that participants filled in during the second activity of the creative session can be found in Figure 67-76. Interestingly, there again is a wide range in the focus of participants' sheets. Some participants focus mostly on their own homes, others prefer to zoom out, but only one participant had ideas on a sustainable 2030 on all different levels (own house, municipality, the Netherlands and the world). In line with this, according to Crowley & Moxon (2017) some young people relate to immediate, material and real concerns more easily, while some (more educated, engaged or older) young people are motivated by more abstract or global issues. To be able to involve both groups, it might therefore be helpful to address different levels of abstraction or scale.

On the topic of sustainability, five participants mentioned they would like to live in a green neighbourhood or have their own garden. Separating waste and reducing plastic use was also mentioned by five participants. As in the previous activity, some participants were not very interested in the topic of sustainability, while others had many ideas that could contribute to a more sustainable 2030. Interestingly however, this time all participants added something to their sheet that connected to sustainability, including the four participants that did not mention anything related to the topic in the previous exercise.

Hoe ziet een duurzaam 2030 eruit als jij het voor het zeggen hebt?

Naam

Afzet scheiden in kliko's.

Mijn huis

Gemeente

Nederland

Wereld

De toekomstkrant | 19 nov 2030

Figure 67: View on sustainable 2030 participant 1

Hoe ziet een duurzaam 2030 eruit als jij het voor het zeggen hebt?

Naam

duurzaam met zonnepanelen en een slimme meter.

Mijn huis

Milieu zone waar alleen goed gekleurde auto's mogen rijden.

Gemeente

Minder fabrieken alleen maar elektrische auto's

Nederland

Wereld

Geen plastic producten meer maken

De toekomstkrant | 19 nov 2030

Nog minder CO2 uitstoot we zijn er bijna.

Figure 69: View on sustainable 2030 participant 3

Hoe ziet een duurzaam 2030 eruit als jij het voor het zeggen hebt?

Naam

een hele mooie grote huis met een grote groene tuin achter blauw blauw huis

Mijn huis

Gemeente

Nederland

Wereld

De toekomstkrant | 19 nov 2030

Ik zou het eigenlijke niet weten

Figure 68: View on sustainable 2030 participant 2

Hoe ziet een duurzaam 2030 eruit als jij het voor het zeggen hebt?

Naam

een licht huis met veel glas en de muren goede geïsoleerd en zonnepanelen.

Mijn huis

Meer groen

Gemeente

Nederland

Wereld

- reizen

De toekomstkrant | 19 nov 2030

Figure 70: View on sustainable 2030 participant 4

Hoe ziet een duurzaam 2030 eruit als jij het voor het zeggen hebt?

Naam

een gezins woning groene buurt

Mijn huis

meer huizen

Gemeente

Nederland

Wereld

De toekomstkrant | 19 nov 2030

Figure 71: View on sustainable 2030 participant 5

Hoe ziet een duurzaam 2030 eruit als jij het voor het zeggen hebt?

Naam

Mijn huis

afval van de grond halen

Gemeente

minder fabrieken die veruilen elektrische auto's

Nederland

geen plastic producten meer verkopen/maken minder fabrieken die veruilen

Wereld

De toekomstkrant | 19 nov 2030

Figure 73: View on sustainable 2030 participant 7

Hoe ziet een duurzaam 2030 eruit als jij het voor het zeggen hebt?

Naam

Gezond proberen leven.

Mijn huis

milieu bewuster 1 regel !! gelijk staan

Gemeente

milieu bewuster 1 regel !! gelijk staan

Nederland

Wereld

De toekomstkrant | 19 nov 2030

Figure 72: View on sustainable 2030 participant 6

Hoe ziet een duurzaam 2030 eruit als jij het voor het zeggen hebt?

Naam

Mijn huis

een milieuzone veel bomen/groen meer subsidie voor zonnepanelen

Gemeente

minder plastic verbruik in winkels

Nederland

Wereld

De toekomstkrant | 19 nov 2030

Figure 74: View on sustainable 2030 participant 8

Hoe ziet een duurzaam 2030 eruit als jij het voor het zeggen hebt?

Naam

Mijn huis zou modern zijn, ik zou gebruik maken van zonnepanelen

Mijn gemeente zou kleurrijk en gezellig eruit zien

Ik zou willen dat Nederland er mooi en leuk uit zou zien

Wereld

De toekomstkrant | 19 nov 2030

Figure 75: View on sustainable 2030 participant 9

Hoe ziet een duurzaam 2030 eruit als jij het voor het zeggen hebt?

Naam

Mooi appartement/huis voor mij en mijn gezin.

Companen
Water filter
Elektrische auto

Mijn huis

Gemeente

Nederland

Wereld

Veel groen
alles elektrisch
Goedkope woningen
Beter busse
prizen
Geen corona
vrijheid

Beter onderwijs
Veel elektrisch
Veel elektrisch
alles over op
moderne
elektrische
verwarming
Veel scheiden
Vrede
Veel groen

De toekomstkrant | 19 nov 2030

Beste Burgemeester Ooit!

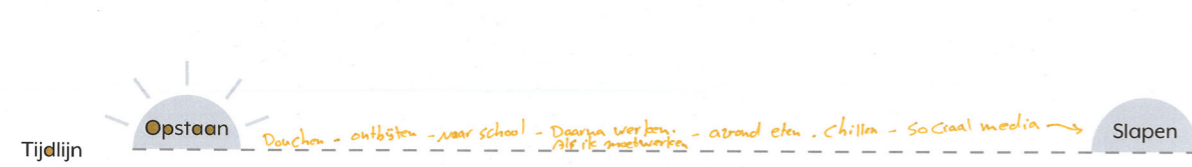
Mohammed Salhi flit het weer!

Figure 76: View on sustainable 2030 participant 10

During the third activity, participants filled in the 'a day in the life' worksheets shown in Figure 77-86. Looking at the results, participants' days are quite similar. All participants spend a large part of their (week)day at school and all but one participant spend time on a job after school. Four participants do sports after school and nine participants take some time to relax, often with friends, during the evening.

All in all participants had busy schedules. It can therefore hardly surprise that six participants wrote down they felt tired, especially at the beginning of the day. In line with this, during the check-in round at the beginning of the session (which started at 8:30), almost everyone said they felt tired. Besides that, most participants felt happy for most of the day, although some participants disliked going to school. According to one participant, this was because school "felt like an obligation".

Een dag in het leven van

1. Activiteiten

- * School
- * Werk
- * Avond toe sporten

2. Emoties

de laatste tijd... bijna altijd... maar, nergens... zin in... 😞

3. Toelichting emoties

Te druk met school en werk

Figure 77: A day in the life participant 1

Een dag in het leven van

1. Activiteiten

- * School
- * chillen
- * Werk
- * Sporten

2. Emoties

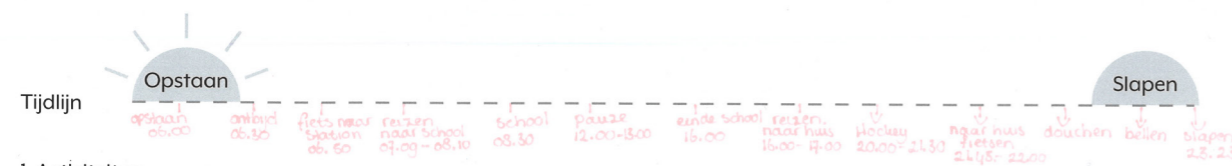
altijd lachen, blij, maar c de laatste tijd wel heel snel

3. Toelichting emoties

Ik doe vooral dingen die ik leuk vind.

Figure 79: A day in the life participant 3

Een dag in het leven van

1. Activiteiten

Hoesla School naar huis werken afspreken met vrienden en vrienden

2. Emoties

En de meeste dingen waar ik bij heb niet echt dingen die ik leuk vind

3. Toelichting emoties

Van de meeste dingen die ik doe wordt ik blij anders doe ik het ook niet

Figure 78: A day in the life participant 2

Een dag in het leven van

1. Activiteiten

Ik begin mijn dag met douchen, kleren maken en naar school als ik niet moet werken doe ik vaak nog wat met vrienden. Daarna ga ik vaak nog een film of serie kijken

2. Emoties

Aan het begin van de dag ben en ik vaak best een beetje moe

3. Toelichting emoties

Figure 80: A day in the life participant 4

Een dag in het leven van

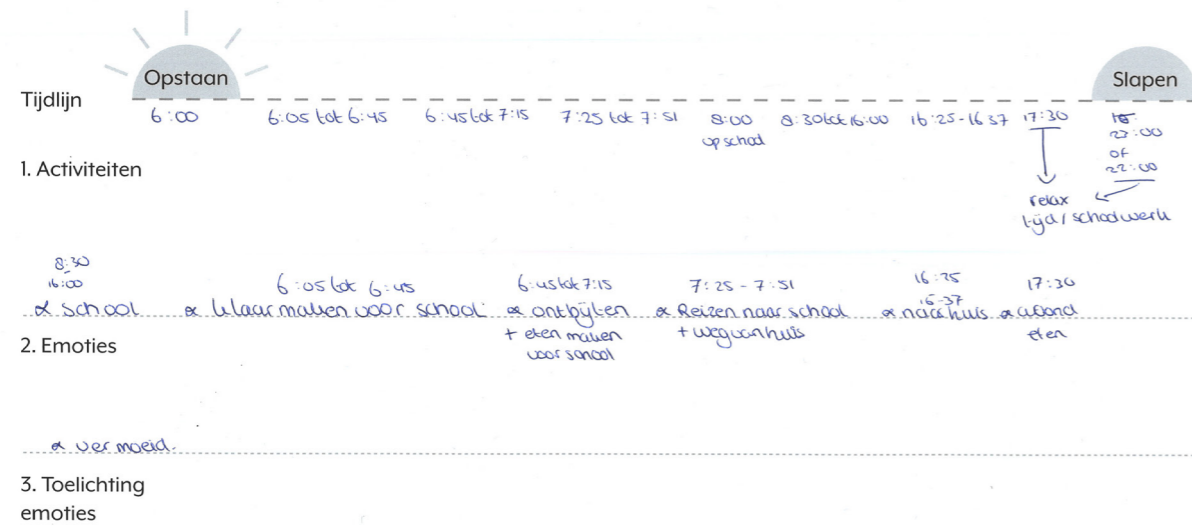

Figure 81: A day in the life participant 5

Een dag in het leven van

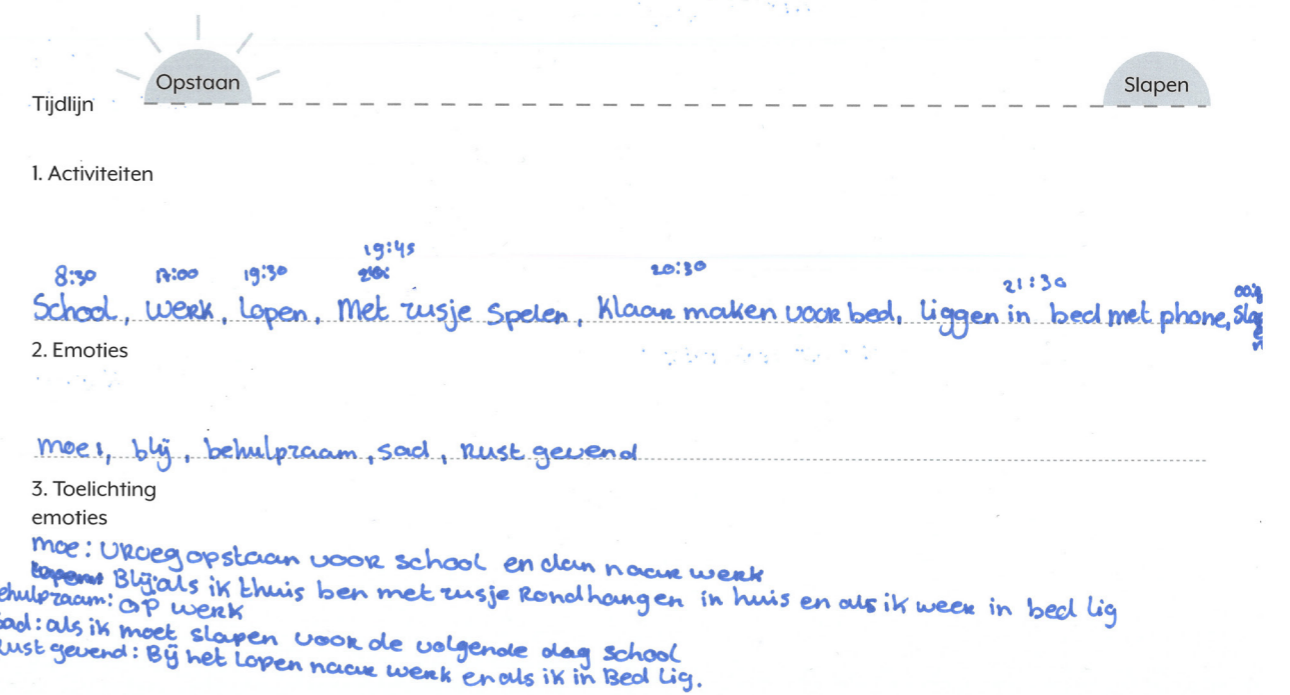

Figure 83: A day in the life participant 7

Een dag in het leven van

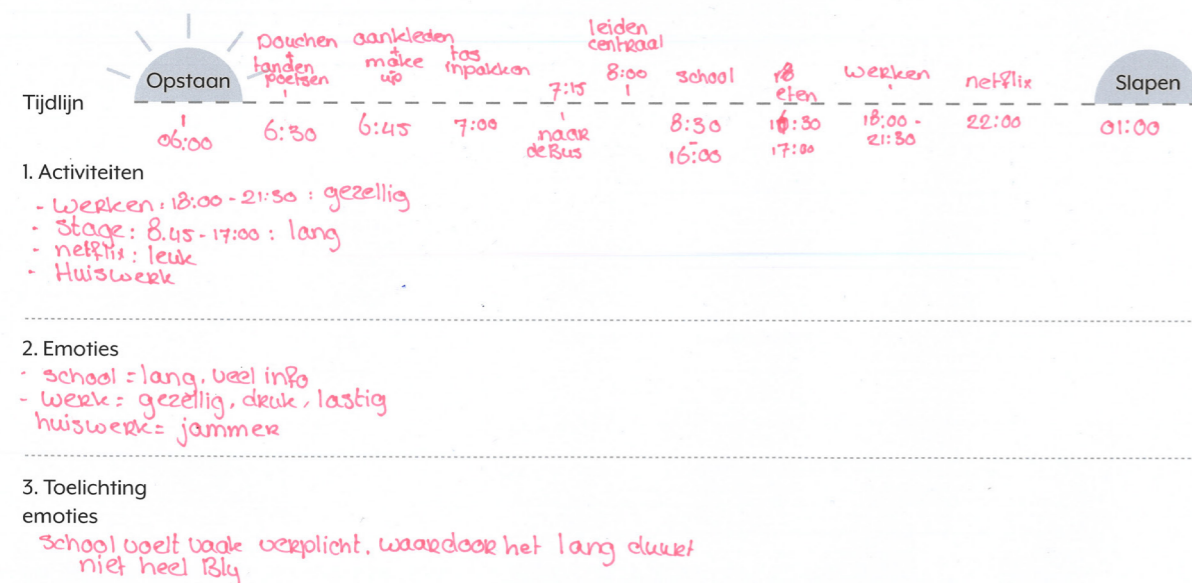

Figure 82: A day in the life participant 6

Een dag in het leven van

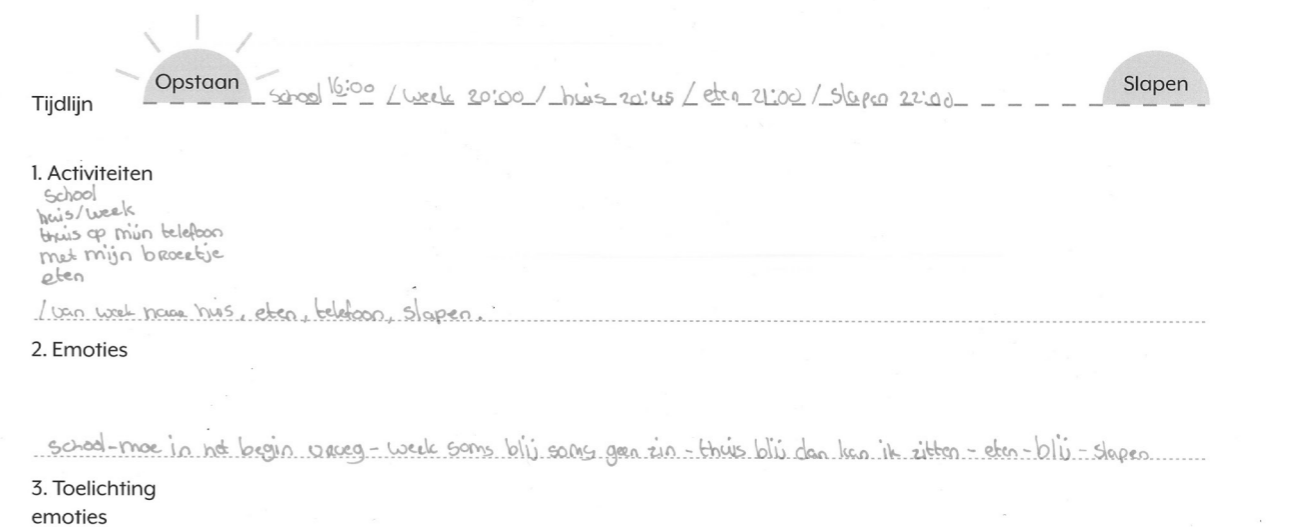

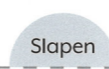

Figure 84: A day in the life participant 8

Een dag in het leven van

Tijdlijn Opstaan Slapen

1. Activiteiten

School - Reizen met het OV - naar huis fietsen - huiswerk/Werk - Paardrijden - Vrienden

2. Emoties

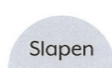
↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓

3. Toelichting emoties

Figure 85: A day in the life participant 9

Een dag in het leven van

Tijdlijn Opstaan Slapen

1. Activiteiten

06:30 opstaan - 07:45 naar school met OV - 16:00 naar huis - huiswerk/werken/sporten - eten - Vrienden afspreken - slapen

2. Emoties

School 😞 huiswerk 😞 sporten 😊 vrienden 😊

3. Toelichting emoties

Figure 86: A day in the life participant 10

In the second part of the workshop, participants worked in groups to think about analogies and generate solutions for the design problem. Figure 87-89 show the analogy worksheets the three groups filled in. The groups then used the analogies to come up with solutions, using the worksheets in Figure 86-88.

Finding analogies proved quite a challenge for participants, just like using them for ideation. Instead of using the analogy as a source of inspiration, they usually thought about implementing something related to sustainability in the context of the analogy. Interestingly, in most of the ideas that participants came up with youngsters took a very active role, for example through sports, debating or gardening. All ideas can be found in Figure 86-88.

In welke situaties...

Naam _____

- ... kan iedereen meedoen
- ... draagt iedereen bij met een eigen rol
- ... versterken we elkaar
- ... gaan we samen aan de slag

<p>het wlv</p> <p>Situatie 1</p>	<p>op school samen werken</p> <p>Situatie 2</p>
<p>stemmen</p> <p>Situatie 3</p>	<p>protesteren</p> <p>Situatie 4</p>

Figure 87: Analogies group 1

In welke situaties...

Naam _____

- ... kan iedereen meedoen
- ... draagt iedereen bij met een eigen rol
- ... versterken we elkaar
- ... gaan we samen aan de slag

Figure 88: Analogies group 2

Hoe laten we jongeren meedenken en meedoen?

Namen _____

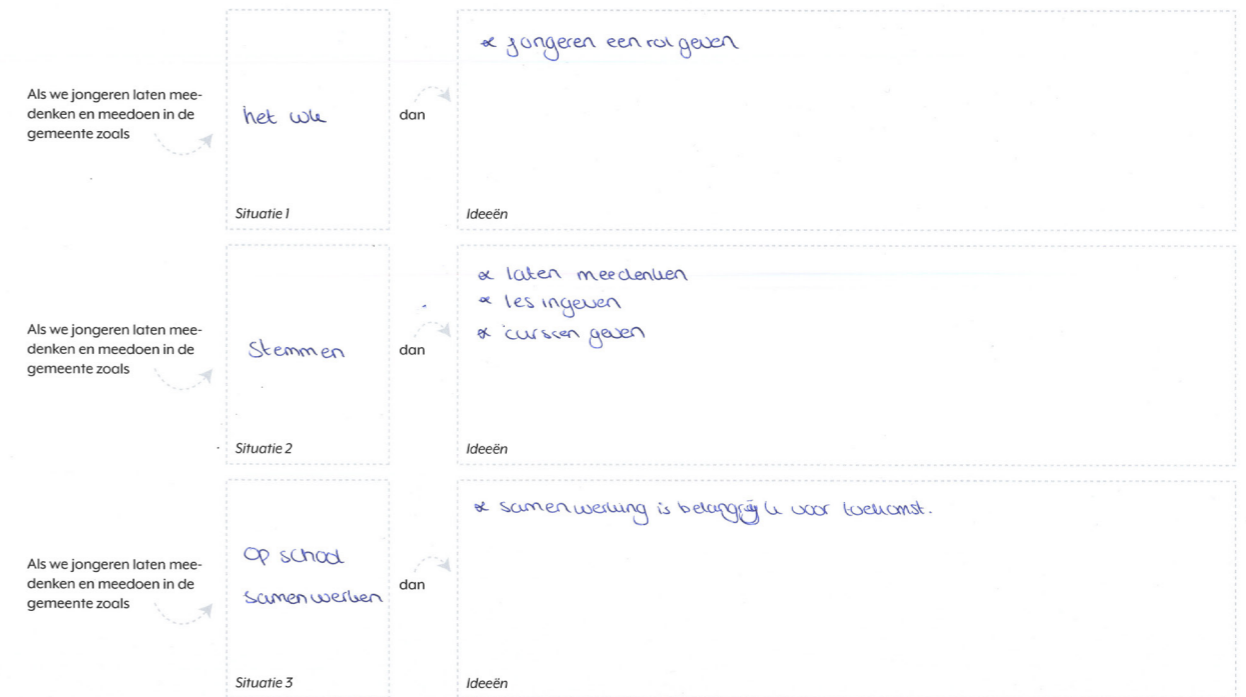

Figure 90: Ideas group 1

In welke situaties...

Naam _____

- 1 kan iedereen meedoen
- 2 draagt iedereen bij met een eigen rol
- ... versterken we elkaar
- ... gaan we samen aan de slag

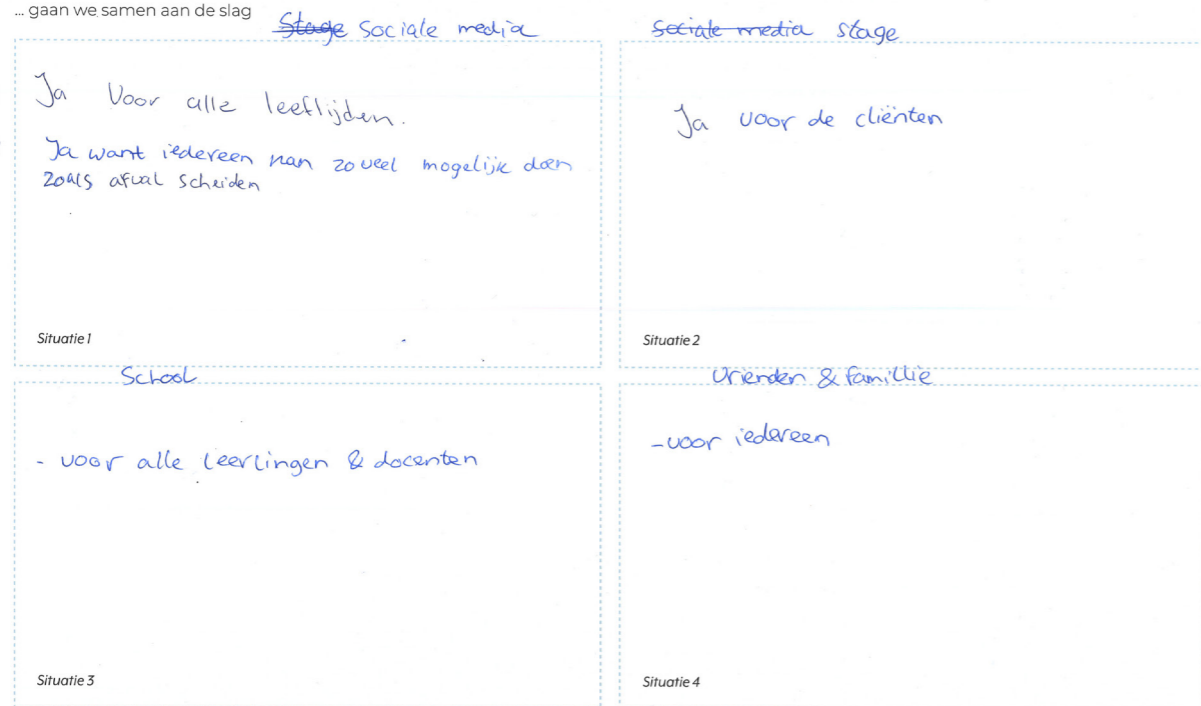

Figure 89 Analogies group 3

Hoe laten we jongeren meedenken en meedoen?

Namen _____

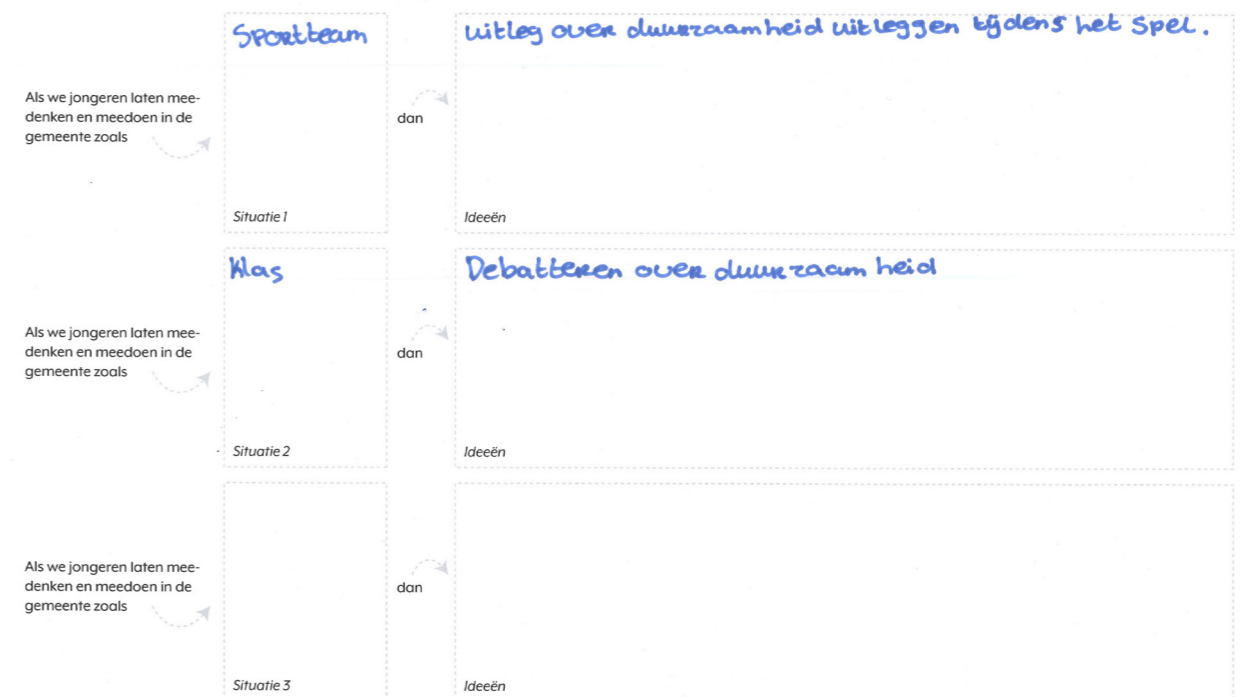

Figure 91: Ideas group 2

Hoe laten we jongeren meedenken en meedoen?

Namen

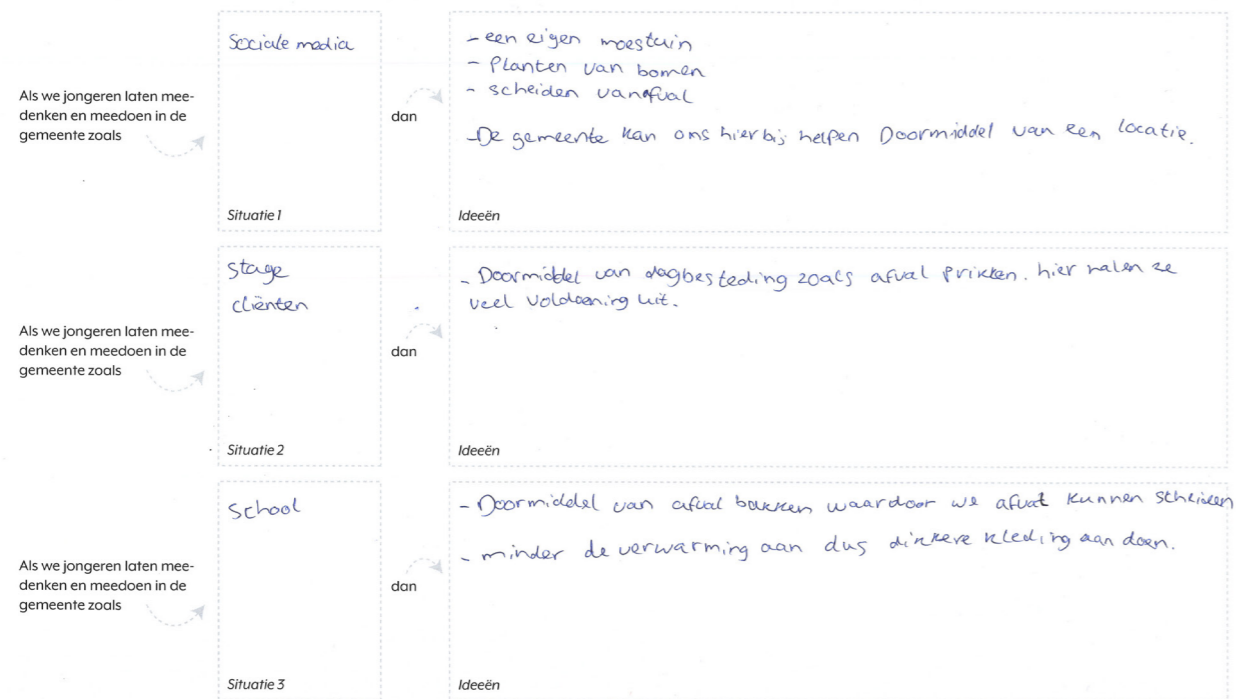
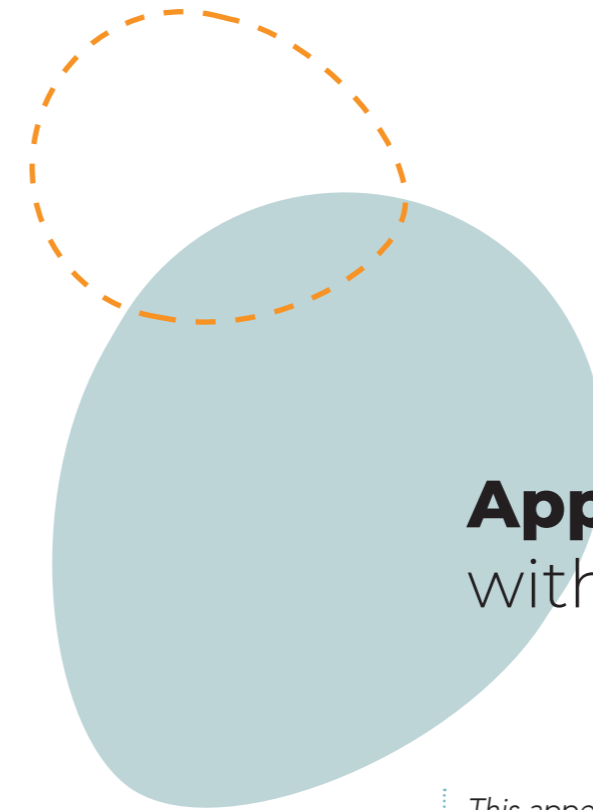

Figure 92: Ideas group 3

Co-creation session - reflections

My main reflection on this creative session was that participants differ a lot when it comes to their views on and interest in sustainability. Furthermore, from some reactions of participants I got the idea that they thought there was a right and a wrong answer, although they also answered honestly when they were not interested in the topic at all.

Combined with their busy schedules, this got me thinking whether young people should be involved in and spend time on topics they do not care about. Is it my role to decide which topics they should care about and which not? The principal goal of this graduation project is participation, not sustainability, and I definitely lost the enthusiasm of some participants in the session because they did not care for sustainability. This made me realize that youth participation should also be about what young people care about, like an open invitation, not just what the municipality cares about, if you truly want to involve all young people.

Appendix O | Co-creation with vwo 5 (CY3)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with a vwo 5 class from the high school CSG Willem de Zwijger. The 1 hour session took place on the 3rd of December 2021 via Miro and Teams (online). 24 students (16-17 years old) participated in the creative session. The aim of the co-creation session was finding out what young people would like to change in their municipality and brainstorming on how the municipality and youngsters can solve these challenges together.

Co-creation session - setup

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Brainstorming on youth challenges in the municipality
3. Clustering the challenges
4. Working on solutions in smaller groups
5. Groups presenting their solutions
6. Next steps

The main goal of this session was finding out which challenges in their municipality are important to youngsters and how they

would go about solving those challenges, to inform and inspire the futures step of the Frame creation process.

As this was an online session via Miro, the setup was made in Miro as well. The setup, including the results, can be found via this link: https://miro.com/app/board/uXjVOe0lhBM=?invite_link_id=40966147924. Figure 93 shows a screen shot of the Miro board.

All students participated in Miro on their laptops, while I was in a teams meeting with their teacher who turned his laptop towards the students and shared his screen on a larger screen on the wall so all students could see and hear me.

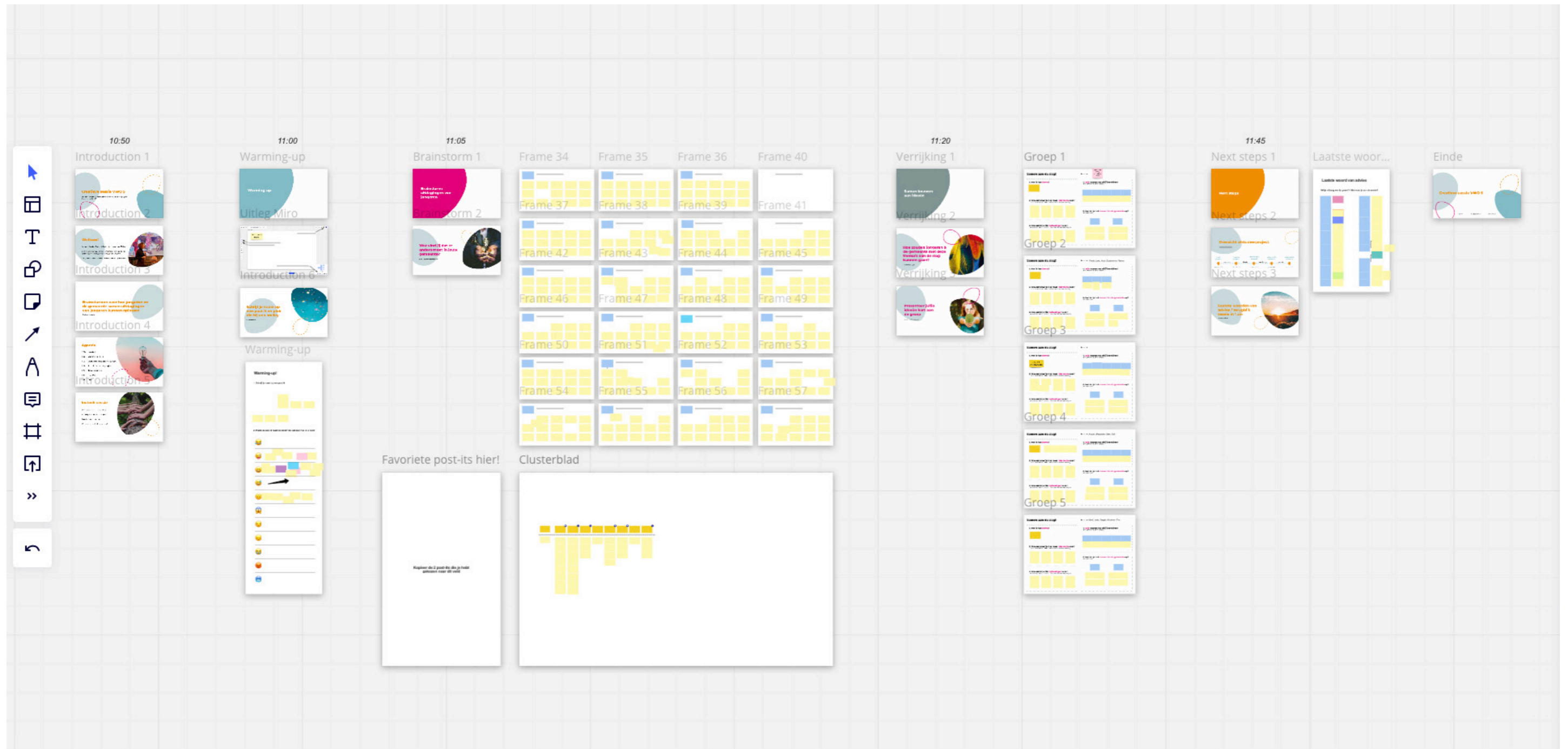

Figure 93: Screen shot of the Miro board

Co-creation session - results

During the session, participants first individually brainstormed on challenges in their municipality. They then chose their two most important ones, which we clustered into 7 groups. Participants could then vote on the clusters they believed were most important. Figure 94 on the following page shows the clustered challenges including the number of votes each cluster received.

The five clusters that received most votes (activities/facilities for young people, public transport, night-life, street lighting, a new way of thinking and housing) were then elaborated on in the second part of the session in five smaller groups. Figure 95-99 show the five worksheets that the groups filled in.

The worksheets show that youngsters have original ideas on how they could approach the challenges. Examples of this are doing field research themselves, reading online reviews, starting a petition and learning from other municipalities.

Secondly, it is interesting that all youngsters saw a role for both the municipality and youngsters to work together and tackle the challenges. In most cases, they thought youngsters should make the plans, generate ideas and share their thoughts, while the municipality should listen to youngsters, provide the money and implement solutions.

A final interesting insight was that some of the things youngsters wanted to change in their municipality, like public transport or street lighting, can only be changed by the municipality, while for other challenges, for example a different way of working, youngsters could clearly play a role in executing the ideas. This illustrates that while the youngsters could bring in their fresh perspectives and ideas, they will need to work together with the municipality to implement most of those ideas.

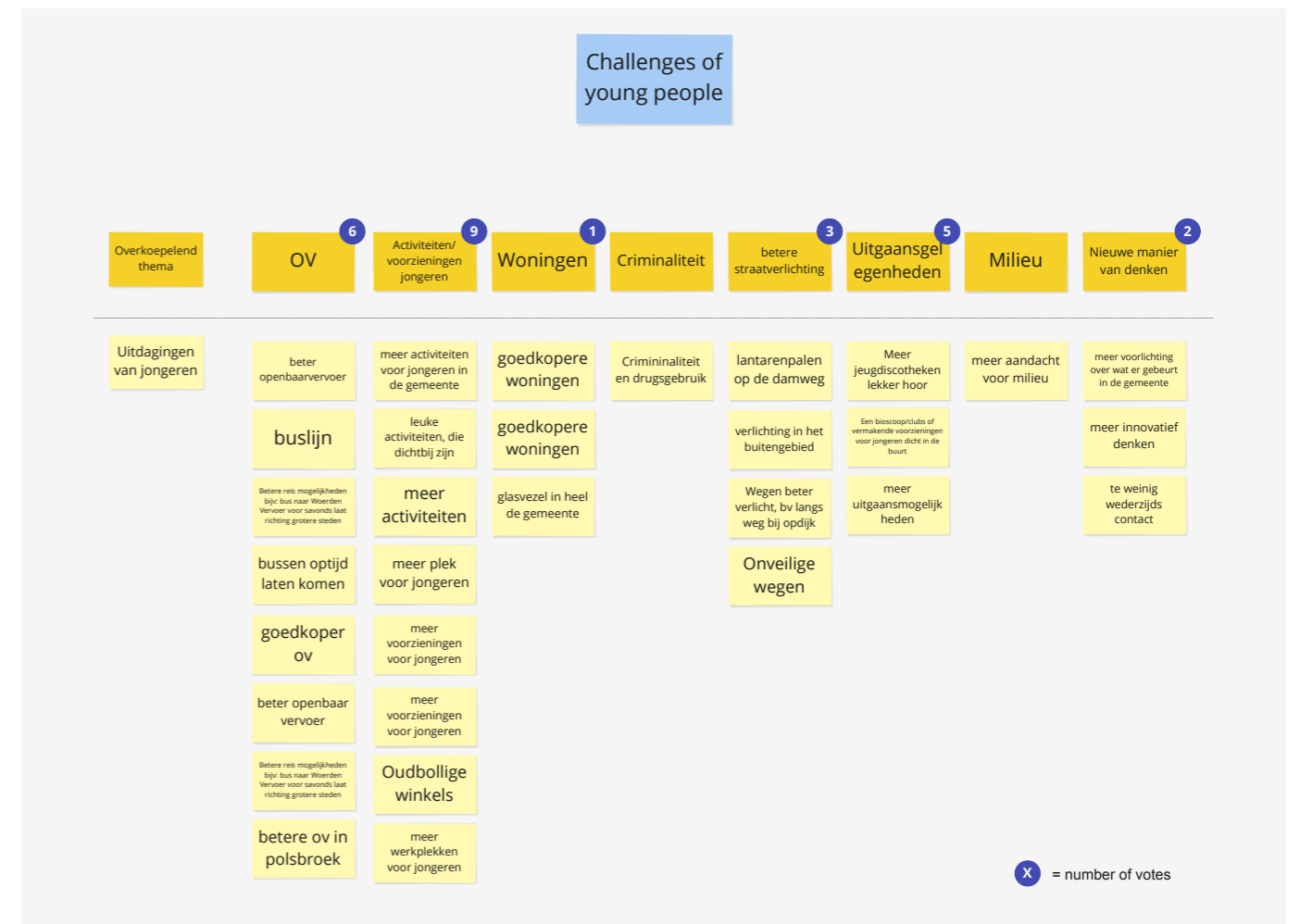

Figure 94: Clustered challenges of youngsters including votes

Samen aan de slag!

Namen

1. Wat is het thema?

Uitgaansgelegenheden

2. Hoe verzamel je hier meer informatie over?
(Hoe zou je onderzoek doen? Wie/wat heb je daarvoor nodig?)

internet pc rechtstreeks vragen aan de doelgroep

3. Hoe verzijn je hier oplossingen voor?
(Welke stappen kan je zetten? Wie/wat heb je hiervoor nodig?)

meer geld voor voorzieningen een petitie verzorgen aan de jongeren

4. Wie moeten we erbij betrekken?
(Wie betrek je op welke manier?)

Wie	Jongeren	Gemeente	
Hoe	vragen	Initiatief nemen om de doelgroep te bereiken	

5. Hoe los je het samen met de gemeente op?
(Wie doet wat?)

Jongeren	Gemeente
eventueel dingen organiseren	verzoek aan de gemeente doen
	meer geld erin steken

Figure 95: Worksheet solutions 1

Samen aan de slag!

Namen

1. Wat is het thema?

OV

2. Hoe verzamel je hier meer informatie over?
(Hoe zou je onderzoek doen? Wie/wat heb je daarvoor nodig?)

Reviews ns/9292 in de gaten houden enquête

3. Hoe verzijn je hier oplossingen voor?
(Welke stappen kan je zetten? Wie/wat heb je hiervoor nodig?)

reizen op zondag Jongerendagkaart bus

mogelijkheid om 's nachts de bus te nemen (speciale feest bus) Meer lijnen Treinstations makkelijker bereikbaar

4. Wie moeten we erbij betrekken?
(Wie betrek je op welke manier?)

Wie	Jongeren	Gemeente		
Hoe	Communiceren			

5. Hoe los je het samen met de gemeente op?
(Wie doet wat?)

Jongeren Gemeente

Plannen door geven Uitvoeren

Gemeente betalen reisvergoeding voor middelbare scholieren doordeweks

Figure 96: Worksheet solutions 2

Samen aan de slag!

Namen

1. Wat is het thema?

Activiteiten/voorzieningen jongeren

2. Hoe verzamel je hier meer informatie over?
(Hoe zou je onderzoek doen? Wie/wat heb je daarvoor nodig?)

enquête vergaderingen niet denken, gewoon doen

informereren op scholen

3. Hoe verzijn je hier oplossingen voor?
(Welke stappen kan je zetten? Wie/wat heb je hiervoor nodig?)

Meer discotheken brainstormen zorgen dat je mening bij de gemeente komt leerlingenraad van school bv in gesprek met gemeente

Overleggen Kijken wat realistisch is in het plan van de gemeente beter wederzijds contact

4. Wie moeten we erbij betrekken?
(Wie betrek je op welke manier?)

Wie	Jongeren	Gemeente		
Hoe	brainstormen	vergaderen		

5. Hoe los je het samen met de gemeente op?
(Wie doet wat?)

Jongeren Gemeente

duidelijk maken wat we willen ideeën bedenken ideeën uitwerken luisteren

mening geven aan Peter en Adrie plannen maken

Figure 98: Worksheet solutions 4

Samen aan de slag!

Namen

1. Wat is het thema?

betere straatverlichting

2. Hoe verzamel je hier meer informatie over?
(Hoe zou je onderzoek doen? Wie/wat heb je daarvoor nodig?)

donkere wegen bezoeken lantarenpalen geld

Enquete gemeente vragen

3. Hoe verzijn je hier oplossingen voor?
(Welke stappen kan je zetten? Wie/wat heb je hiervoor nodig?)

Lantarenpalen plaatsen (gemeente) petitie bewoners

4. Wie moeten we erbij betrekken?
(Wie betrek je op welke manier?)

Wie	Jongeren	Gemeente	iedereen	
Hoe	waar aangeven	vergaderen, over verlichting	krantbericht	

5. Hoe los je het samen met de gemeente op?
(Wie doet wat?)

Jongeren Gemeente

vertellen waar goede redenen geven plaatst licht luistert

Figure 97: Worksheet solutions 3

Samen aan de slag!

Namen

1. Wat is het thema?

Nieuwe manier van denken meer voorlichting over wat er gebeurt in de gemeente meer innovatief denken te weinig wederzijds contact

2. Hoe verzamel je hier meer informatie over?
(Hoe zou je onderzoek doen? Wie/wat heb je daarvoor nodig?)

praten met jongeren praten met de gemeente informatie opzoeken over andere gemeenten ideeën van anderen bekijken

3. Hoe verzijn je hier oplossingen voor?
(Welke stappen kan je zetten? Wie/wat heb je hiervoor nodig?)

meer wederzijds contact tussen gemeente en jongeren jeugdgemeenteraad

4. Wie moeten we erbij betrekken?
(Wie betrek je op welke manier?)

Wie	Jongeren	Gemeente		
Hoe	enquetes	meer informatie op de website		

5. Hoe los je het samen met de gemeente op?
(Wie doet wat?)

Jongeren Gemeente

met ideeën komen luisteren initiatief nemen en geld beschikbaar maken luisteren

vertellen wat wij verwachten

Figure 99: Worksheet solutions 5

Appendix P | Co-creation with mbo students (CY4)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with 12 mbo students (18-24 years old) from Mbo Rijnland (a different group from the session in Appendix M). The 1,5 hour session took place on the 14th of November 2021 at Mbo Rijnland in Leiden (offline). The aim of the co-creation session was learning what young people want to change in their municipalities, generating ideas on how young people can be involved in their municipalities and receiving feedback on 3 concepts.

Co-creation session - setup

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Youngsters' view on (challenges in) their municipality
3. Brainstorming on involving youngsters in the municipality
4. Feedback on 3 concepts
5. Next steps

During the session, participants first explored and ideated on the challenge (in step 2 & 3), to inform the futures step, and were then confronted with 3 concepts (in step 4), using a co-reflection approach (Tomico et al., 2011) to evaluate those concepts.

The slides on the following pages were used during the session and therefore clearly illustrate the session setup.

Creatieve sessie MBO Rijnland

Jongeren betrekken in de gemeente
14 december 8:30-10:00

Welkom!

Strategic Product Design & Design for Interaction - TU Delft

Afstudeerproject met als doel jongeren laten meedenken en meedoen in hun gemeente

We gaan samen aan de slag: ik hoop veel van jullie te leren!

Wat is je naam? Hoe ga je deze sessie in?

Korte check-in

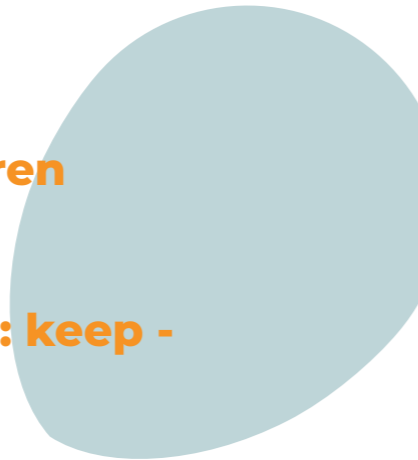

Photo on slide by Jason Leung on <https://unsplash.com/photos/Xaanw0s0pMk>

1. Hoe zouden jullie jongeren betrekken?

2. Bouwen op mijn ideeën: keep - kill - build

Doelen van de sessie

Agenda

- 8:30 Introductie
- 8:45 Hoe kijken jullie naar de gemeente?
- 9:00 Hoe zouden jullie jongeren betrekken?
- 9:20 Bouwen op ideeën
- 9:50 Afsluiting
- 10:00 Einde

Photo on slide by Diego PH on <https://unsplash.com/photos/flq0tET6llw>

Insteek sessie

Wees creatief en bouw op elkaar

Stel vragen als iets onduidelijk is

(Bijna) iedereen doet mee

We maken er een leuke sessie van!

Vul voor je de ruimte verlaat het
toestemmingsformulier in

Foto's?

Photo on slide by Shane Rounce on <https://unsplash.com/photos/DNkoNXQt3c>

De gemeente

Waar denken jullie aan als we het hebben over 'de gemeente'?

Korte groepsdiscussie

Wat zouden jullie willen veranderen in je gemeente?

5 min | gezamenlijke brainstorm

Photo on slide by Mert Guller on <https://unsplash.com/photos/jFBWOaoS-7o>

Jongeren betrekken in de gemeente

Wat speelt er onder jongeren? Wat vinden jongeren van de energietransitie? Hoe activeren we jongeren?

Vragen vanuit de gemeente

Verzin een manier waarop de gemeente jongeren kan betrekken

10 min | in groepjes

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Presenteer jullie idee terug aan de groep

10 min | gezamenlijk

Photo on slide by James Lee on https://unsplash.com/photos/eSNSYgLS_xQ

Bouwen op ideeën

3 ideeën bespreken en evalueren

10 min / idee

Keep-kill-build

Keep

Wat vind je goed aan dit idee?

Kill

Wat zou je weghalen uit het idee?

Build

Hoe zou je het idee verbeteren?

Idee 1: ontwerp je droomgemeente

Jongeren voegen dingen toe aan hun droomgemeente door vragen te beantwoorden

Hoe worden de huizen in jouw droomgemeente verwarmd?

Hoe wordt in jouw droomgemeente duurzame energie opgewekt?

Idee 1: ontwerp je droomgemeente

Jongeren en ambtenaren brainstormen samen over hoe de echte gemeente een droomgemeente wordt

Hoe worden de huizen in jouw droomgemeente verwarmd?

Hoe wordt in jouw droomgemeente duurzame energie opgewekt?

Wat kunnen jongeren doen?

Wat kan de gemeente doen?

Idee 1: ontwerp je droomgemeente

Jongeren ontwerpen samen hun droomgemeente door dingen toe te voegen aan een model van hun gemeente

Jongeren voegen dingen toe aan hun droomgemeente door vragen te beantwoorden

Jongeren en ambtenaren brainstormen samen over hoe de echte gemeente een droomgemeente wordt

Hoe worden de huizen in jouw droomgemeente verwarmd?

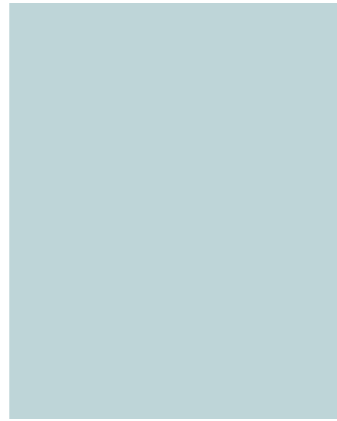
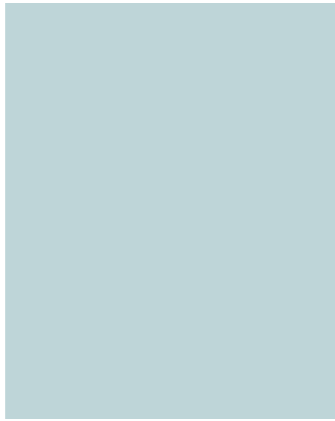
Hoe wordt in jouw droomgemeente duurzame energie opgewekt?

Wat kunnen jongeren doen?

Wat kan de gemeente doen?

Idee 2: hack je gemeente

Jongeren en de gemeente delen uitdagingen die zij zien in de gemeente via een website

Idee 2: hack je gemeente

Jongeren en de gemeente delen uitdagingen die zij zien in de gemeente via een website

Via de website stemmen jongeren op de uitdagingen die zij het belangrijkste vinden

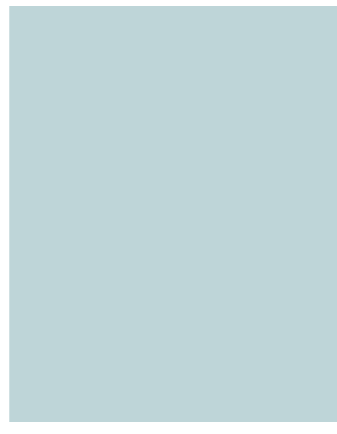

Voor de uitdagingen met de meeste stemmen wordt een hackathon georganiseerd

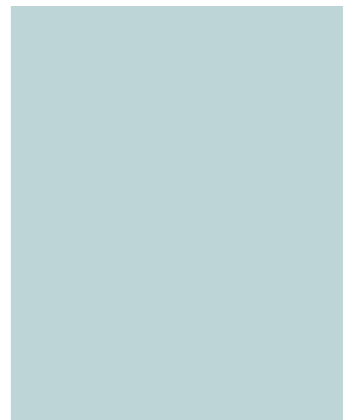
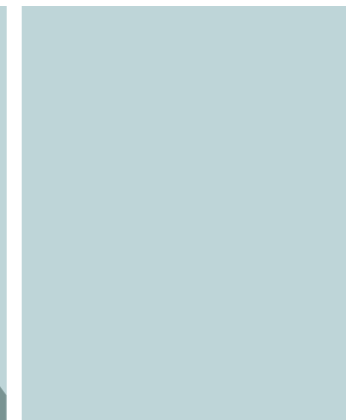
Idee 2: hack je gemeente

Via de website stemmen jongeren op de uitdagingen die zij het belangrijkste vinden

Idee 3: design sprint voor jouw wijk

Uit elke wijk wordt een team samengesteld van 5 jongeren

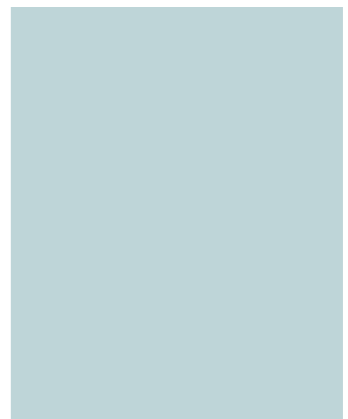
Idee 2: hack je gemeente

Voor de uitdagingen met de meeste stemmen wordt een hackathon georganiseerd

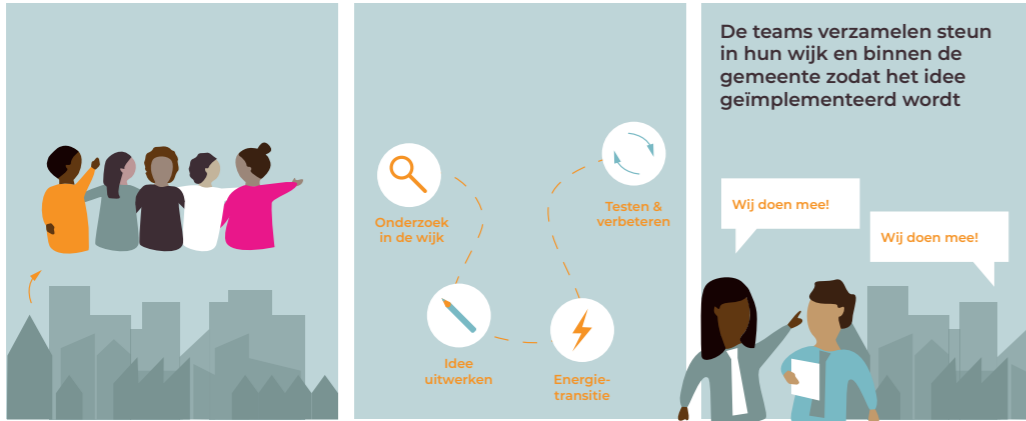

Idee 3: design sprint voor jouw wijk

De teams doen mee aan een design sprint van enkele sessies om iets te ontwerpen voor hun wijk

Idee 3: design sprint voor jouw wijk

Idee 3: design sprint voor jouw wijk

Next steps

Overzicht afstudeerproject

Vergeet het toestemmingsformulier niet!

Laatste woorden van advies / terugblik sessie in 1 zin

Korte check-out

Photo on slide by Jordan Wozniak on https://unsplash.com/photos/xP_AGmeEa6s

Creatieve sessie MBO Rijnland

Eva Peet

eva@citizens.nl

0619599006

Co-creation session - pictures

Figure 100-103 on this and the following page give an impression of the co-creation session.

Figure 100: Participants working in groups

Figure 102: Participants working in groups

Figure 101: Participants working in groups
164

Figure 103: Participants working in groups
165

Co-creation session - results

During the session, participants first shared the things they would like to change in their municipality. Their responses can be found in Figure 104. Night-life, mobility, housing and facilities (for youngsters) were mentioned most often, similarly to previous creative sessions.

Participants then brainstormed on how the municipality can involve young people using the worksheets in Figure 105-107. All groups thought social media should be included in the idea, but differed in the rest of their approach. Two groups believed there should be coupons as a reward and came up with digital solutions (online questionnaire and app), while one group came up with a physical get-together.

During the final part of the session, I presented 3 concepts and asked participants to give feedback using a worksheet. Figure 108-110 show the feedback participants provided on each idea.

The first idea was generally liked, because it was interactive, young people can give their own input and the municipality and youngsters work together on solutions. The main concern participants had was that there should be clear guidelines as to what the young people can and cannot do.

Participants also liked the second idea, because it involved collaboration and social media and truly allowed youngsters to have a voice. They were worried however, that some people would submit unrealistic or weird challenges. This could be solved by moderating the challenges that are submitted to the platform. Besides that they believed young people should be involved in detailing the plans after voting and should be taken seriously. Finally, they did not like the "mentor" and "coach", because these words reminded them of a school environment.

The third idea was liked for the fact that it was active, collaborative and there was room for many ideas. Interestingly, two groups believed that the teams should be larger than five youngsters, while one group thought two people instead of five would be better. They also thought social media should be used to ask feedback on the idea in the neighbourhood.

After discussing all ideas, participants unanimously voted for idea 2, mostly for the digital aspect and the voting.

For each idea, participants were also asked when they and their friends would participate in such an initiative. The reasons mentioned most often were some kind of reward such as money or a coupon, when it is an interesting topic, when there are not too many rules and when they can participate at school during a guest lesson (similarly to this creative session).

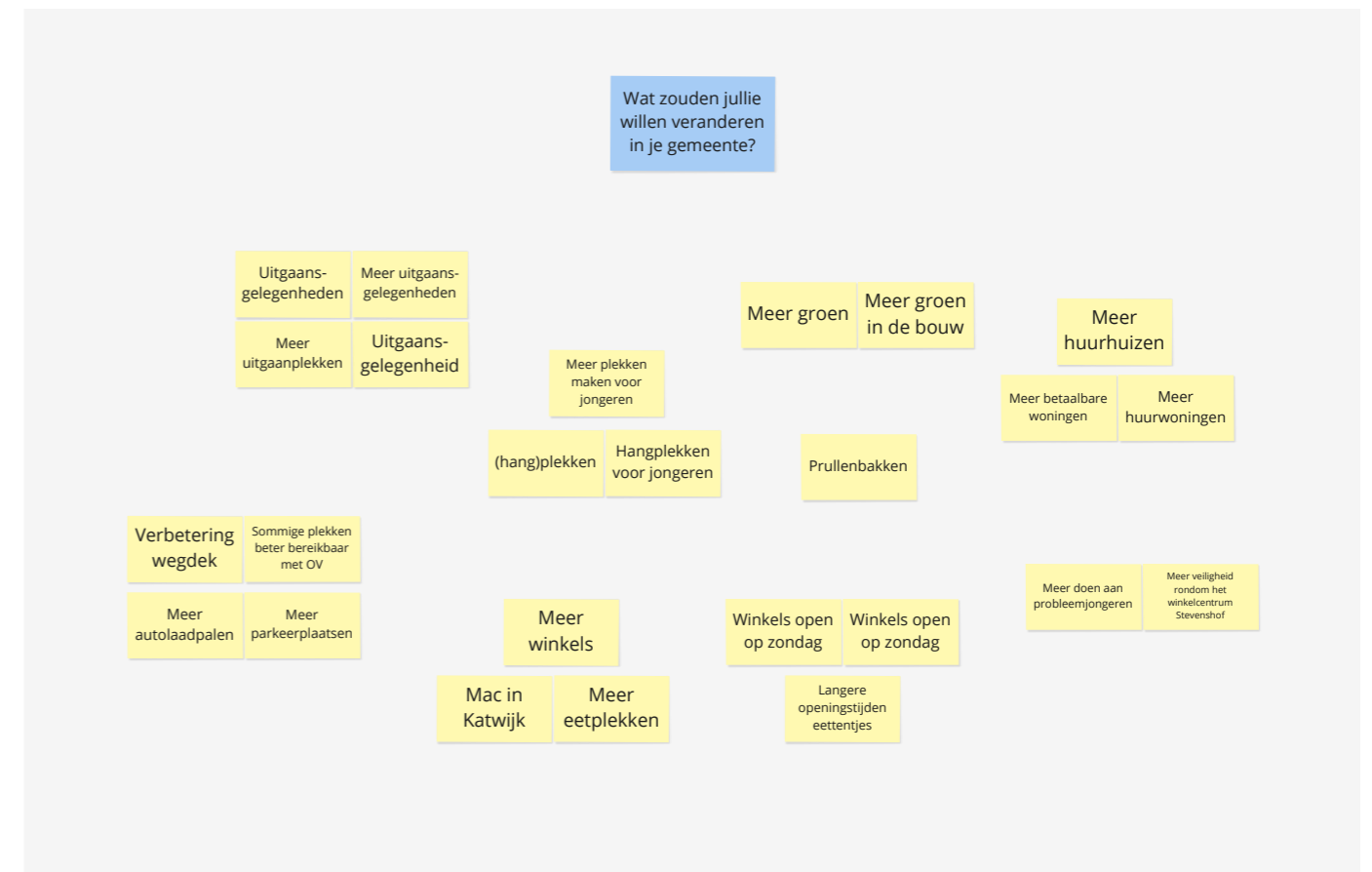

Figure 104: Things that participants would like to change in their municipality

Hoe kan de gemeente jullie betrekken?

Namen

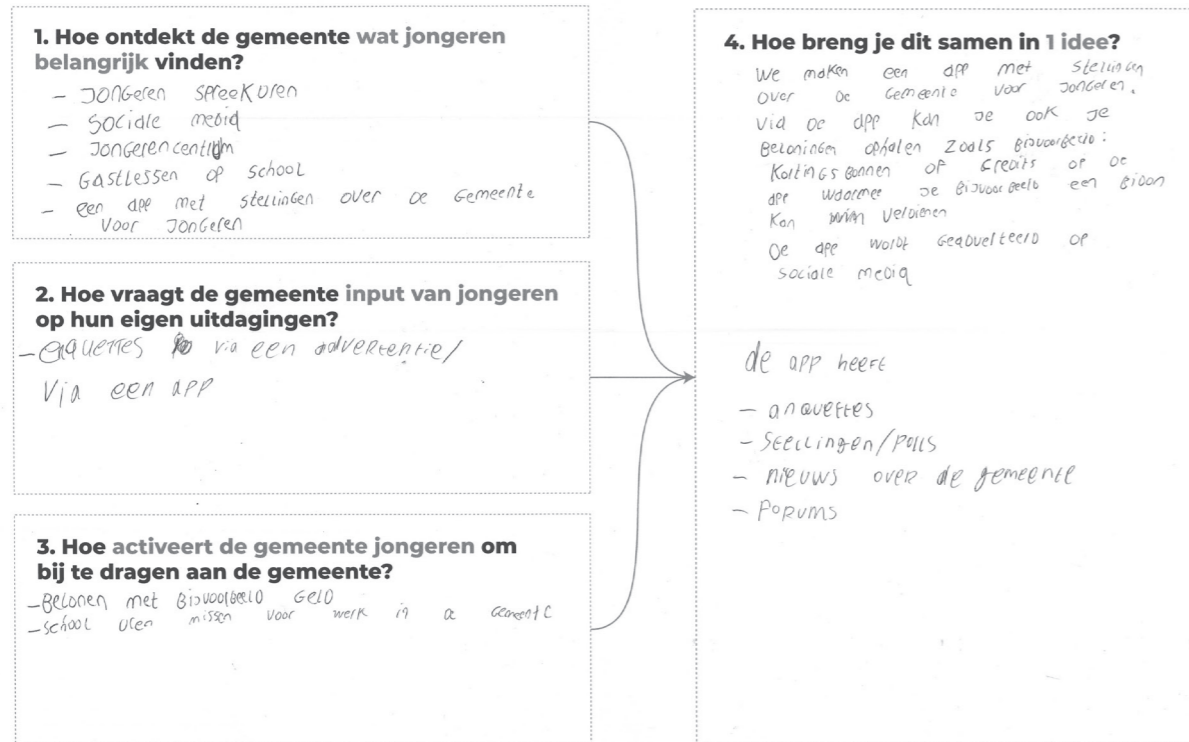

Figure 105: Ideas group 1

Hoe kan de gemeente jullie betrekken?

Namen

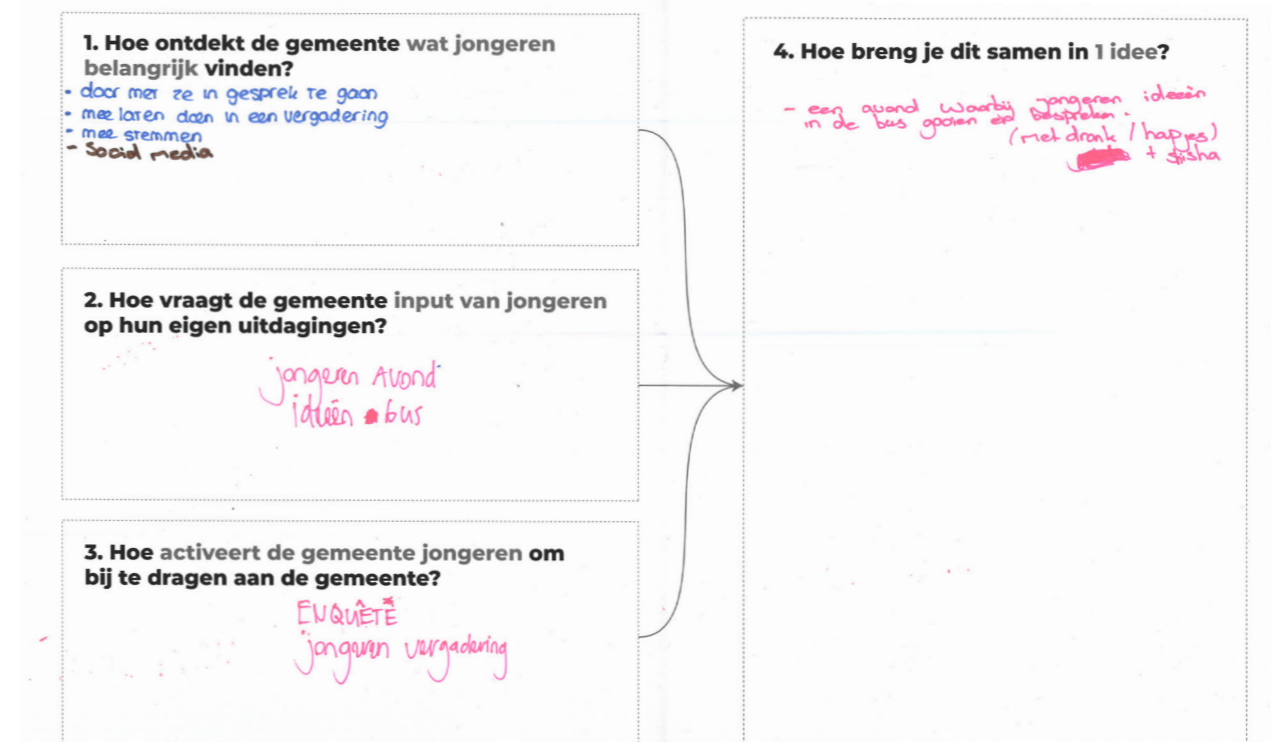

Figure 107: Ideas group 3

Hoe kan de gemeente jullie betrekken?

Namen

Figure 106: Ideas group 2

Idee 1: ontwerp jouw droomgemeente

Namen

Group 1 Group 2 Group 3

Figure 108: Feedback on idea 1

Idee 2: hack je gemeente

Name: Group 1 Group 2 Group 3

<p>Keep: wat vind je goed aan het idee?</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Samenwerken</td> <td style="padding: 2px;">Dat er besproken kan worden tussen jongeren en gemeente</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Social media</td> <td style="padding: 2px;">Het stemmen over ideeën verzinnen door jongeren</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Jongeren mogen meebepalen</td> <td style="background-color: #fff176; padding: 2px;">Interactief</td> </tr> </table>	Samenwerken	Dat er besproken kan worden tussen jongeren en gemeente	Social media	Het stemmen over ideeën verzinnen door jongeren	Jongeren mogen meebepalen	Interactief	<p>Kill: wat zou je weghalen uit het idee?</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Niet serieus (stemmen)</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Schoolgevoel (mentor & coach)</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #bbdefb; padding: 2px;">Dat er wel normale, haalbare ideeën zijn en niet onrealistische</td> </tr> </table>	Niet serieus (stemmen)	Schoolgevoel (mentor & coach)	Dat er wel normale, haalbare ideeën zijn en niet onrealistische	<p>Build: hoe kan je het idee verbeteren?</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Jongeren het gevoel geven dat ze serieus worden genomen</td> <td style="padding: 2px;">De plannen moeten erna uitgewerkt worden door jongeren om ze erbij verder te betrekken</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Op een vaste plek stemmen</td> <td style="background-color: #fff176; padding: 2px;">Moderators op de website</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #bbdefb; padding: 2px;">Door ideeën met elkaar uit te wisselen</td> </tr> </table>	Jongeren het gevoel geven dat ze serieus worden genomen	De plannen moeten erna uitgewerkt worden door jongeren om ze erbij verder te betrekken	Op een vaste plek stemmen	Moderators op de website	Door ideeën met elkaar uit te wisselen
Samenwerken	Dat er besproken kan worden tussen jongeren en gemeente															
Social media	Het stemmen over ideeën verzinnen door jongeren															
Jongeren mogen meebepalen	Interactief															
Niet serieus (stemmen)																
Schoolgevoel (mentor & coach)																
Dat er wel normale, haalbare ideeën zijn en niet onrealistische																
Jongeren het gevoel geven dat ze serieus worden genomen	De plannen moeten erna uitgewerkt worden door jongeren om ze erbij verder te betrekken															
Op een vaste plek stemmen	Moderators op de website															
Door ideeën met elkaar uit te wisselen																
<p>Wanneer zou jij hieraan meedoen? Waarom?</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Niet teveel regels</td> <td style="background-color: #bbdefb; padding: 2px;">Als het mij interesseert, mij iets aangaat</td> <td style="background-color: #fff176; padding: 2px;">Als ik merk dat er ook echt iets gedaan wordt</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Een beloning</td> <td colspan="2" style="padding: 2px;">Als je er geld mee kan verdienen</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #bbdefb; padding: 2px;">Als je weggaat dat je een maaltijd krijgt</td> <td colspan="2" style="padding: 2px;">Als het aantrekkelijk wordt gemaakt door social media</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #fff176; padding: 2px;">Als we samen iets willen veranderen</td> <td colspan="2" style="padding: 2px;">Als we samen iets willen veranderen</td> </tr> </table>	Niet teveel regels	Als het mij interesseert, mij iets aangaat	Als ik merk dat er ook echt iets gedaan wordt	Een beloning	Als je er geld mee kan verdienen		Als je weggaat dat je een maaltijd krijgt	Als het aantrekkelijk wordt gemaakt door social media		Als we samen iets willen veranderen	Als we samen iets willen veranderen		<p>Wanneer zouden je vrienden hieraan meedoen? Waarom?</p>			
Niet teveel regels	Als het mij interesseert, mij iets aangaat	Als ik merk dat er ook echt iets gedaan wordt														
Een beloning	Als je er geld mee kan verdienen															
Als je weggaat dat je een maaltijd krijgt	Als het aantrekkelijk wordt gemaakt door social media															
Als we samen iets willen veranderen	Als we samen iets willen veranderen															

Figure 109: Feedback on idea 2

Idee 3: design sprint voor jouw wijk

Name: Group 1 Group 2 Group 3

<p>Keep: wat vind je goed aan het idee?</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Het is actief</td> <td style="padding: 2px;">Je doet het goed om zo tussen de jongeren te laten discussiëren</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Samenwerken</td> <td style="background-color: #fff176; padding: 2px;">Jongeren gemeenteraad</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">samenstelling (verschillende ideeën)</td> <td></td> </tr> </table>	Het is actief	Je doet het goed om zo tussen de jongeren te laten discussiëren	Samenwerken	Jongeren gemeenteraad	samenstelling (verschillende ideeën)		<p>Kill: wat zou je weghalen uit het idee?</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #bbdefb; padding: 2px;">Om teams van 5 te doen, ik zou van 8 doen om meer ideeën uit te wisselen</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">5 mensen te veel uit elke wijk</td> </tr> </table>	Om teams van 5 te doen, ik zou van 8 doen om meer ideeën uit te wisselen	5 mensen te veel uit elke wijk	<p>Build: hoe kan je het idee verbeteren?</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Grotere groep, meer dan 5</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #bbdefb; padding: 2px;">Door social media hierbij te betrekken en in de wijk rond te vragen om meningen van het idee</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #fff176; padding: 2px;">In plaats van enkele sessies vaste datums</td> </tr> </table>	Grotere groep, meer dan 5	Door social media hierbij te betrekken en in de wijk rond te vragen om meningen van het idee	In plaats van enkele sessies vaste datums
Het is actief	Je doet het goed om zo tussen de jongeren te laten discussiëren												
Samenwerken	Jongeren gemeenteraad												
samenstelling (verschillende ideeën)													
Om teams van 5 te doen, ik zou van 8 doen om meer ideeën uit te wisselen													
5 mensen te veel uit elke wijk													
Grotere groep, meer dan 5													
Door social media hierbij te betrekken en in de wijk rond te vragen om meningen van het idee													
In plaats van enkele sessies vaste datums													
<p>Wanneer zou jij hieraan meedoen? Waarom?</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Niet teveel regels</td> <td style="background-color: #bbdefb; padding: 2px;">Als het mij interesseert</td> <td style="background-color: #fff176; padding: 2px;">Heel gemotiveerd om de gemeente te helpen</td> </tr> </table>	Niet teveel regels	Als het mij interesseert	Heel gemotiveerd om de gemeente te helpen	<p>Wanneer zouden je vrienden hieraan meedoen? Waarom?</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Als je er geld mee kan verdienen</td> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Een maaltijd van de mac</td> <td style="background-color: #fff9c4; padding: 2px;">Een beloning</td> <td style="background-color: #bbdefb; padding: 2px;">Voor beloning</td> </tr> </table>	Als je er geld mee kan verdienen	Een maaltijd van de mac	Een beloning	Voor beloning					
Niet teveel regels	Als het mij interesseert	Heel gemotiveerd om de gemeente te helpen											
Als je er geld mee kan verdienen	Een maaltijd van de mac	Een beloning	Voor beloning										

Figure 110: Feedback on idea 3

Appendix Q | Co-creation at Citisens (CC2)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session at Citisens. The 1,5 hour session took place on the 22nd of December 2021 via Miro and Zoom (online). 7 Citisens employees participated in the creative session. The aim of the co-creation session was giving an update on the project, generating ideas, evaluating concepts and deciding on a direction for the project.

Co-creation session - setup

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Update on the project
3. Brainstorming on solutions
4. Evaluation of 3 concepts
5. Deciding on a direction together
6. Next steps

During the session, participants first explored and ideated on the challenge, and were then confronted with 3 concepts, using a

co-reflection approach (Tomico et al., 2011). The main goal of the session was evaluating three concepts and choosing a direction for the project.

As this was an online session via Miro, the setup was made in Miro as well. The setup, including the results, can be found via this link: https://miro.com/app/board/o9J_lhjH8lo=?invite_link_id=254564893718

Figure 111 shows a screen shot of the Miro board.

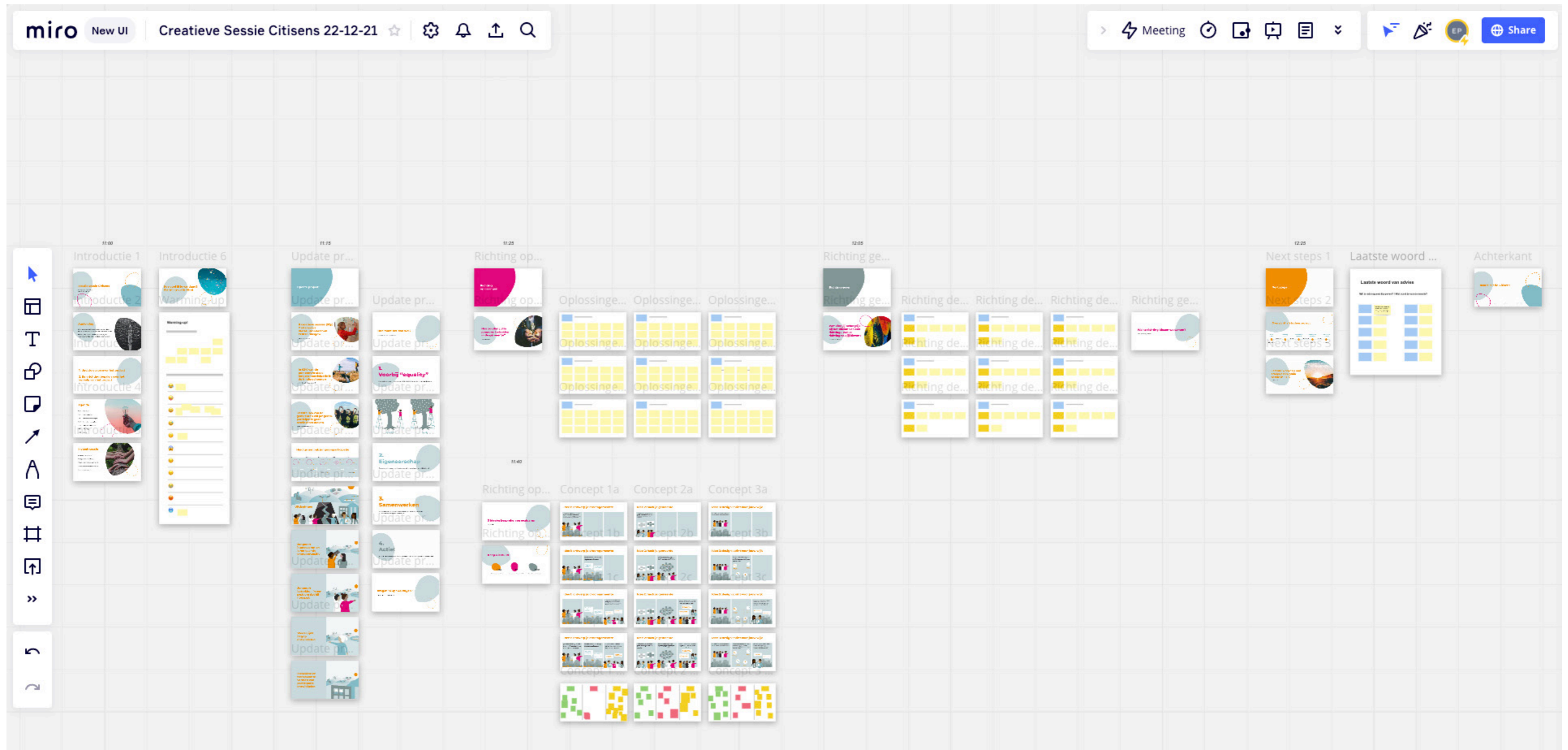

Figure 111: Screen shot of the Miro board

Co-creation session - results

During the session, after I provided an update on the project and some major insights, participants first individually brainstormed on how they would involve young people in the municipality. Figure 112 on the following page shows all the ideas participants came up with, clustered into groups.

I then presented my 3 concepts to participants, asking them for feedback after each concept using the keep-kill-build method. Figure 113-115 show the feedback for the 3 concepts.

The final activity focused on choosing a direction for the project in two steps. First, participants were asked what criteria they believed are important in choosing a direction. Secondly, participants were asked which direction they would choose, based on their own criteria. Figure 116 and 117 show the (clustered) answers participants gave.

During the check-out, participants said they enjoyed the session and thought the ideas were creative and good. As the results in Figure 117 clearly illustrate, participants were most enthusiastic about the first idea, but liked several elements of the other two. Based on this feedback, the first concept was further developed into an improved concept for the following co-creation sessions.

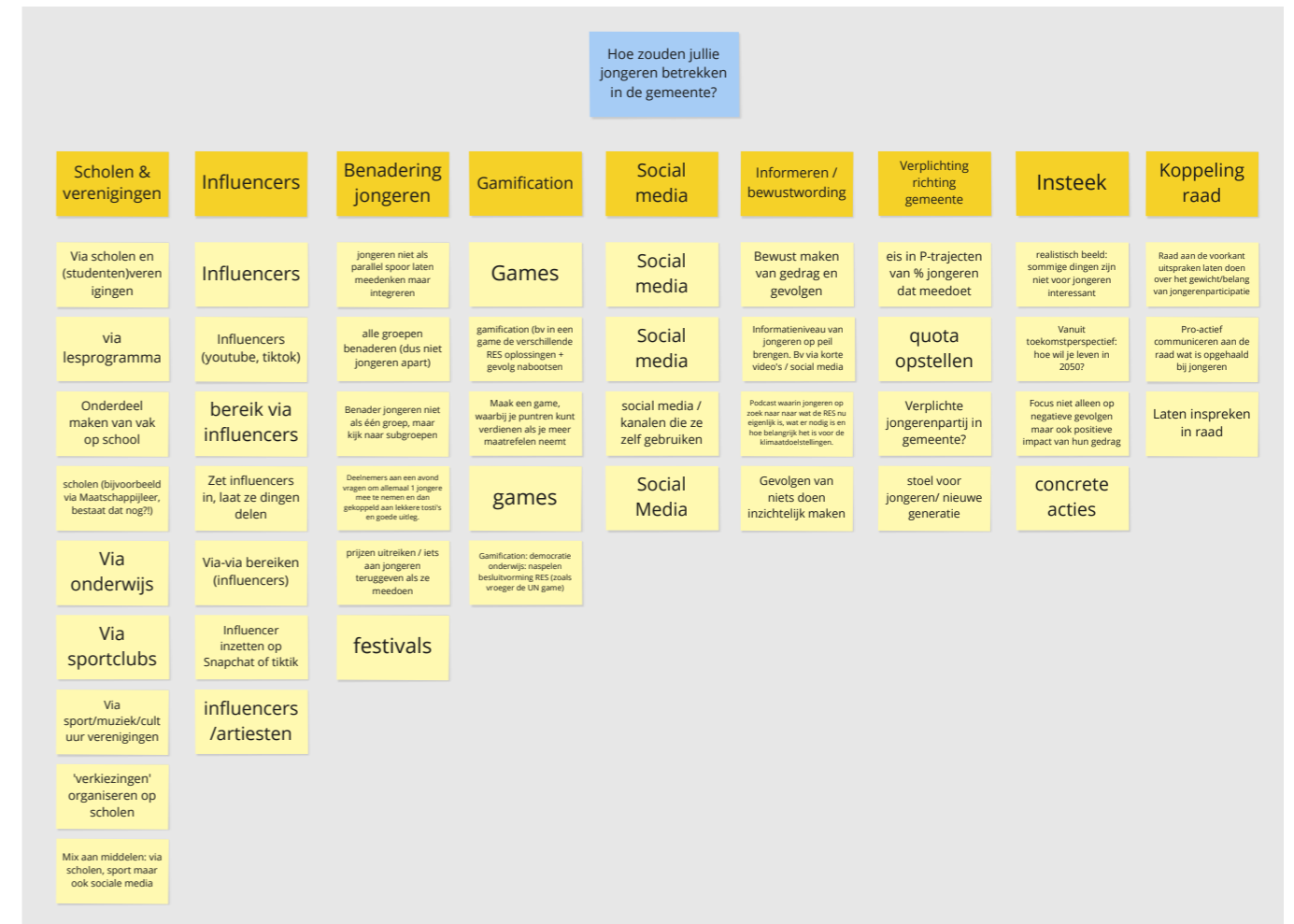

Figure 112: How would you involve young people in the municipality?

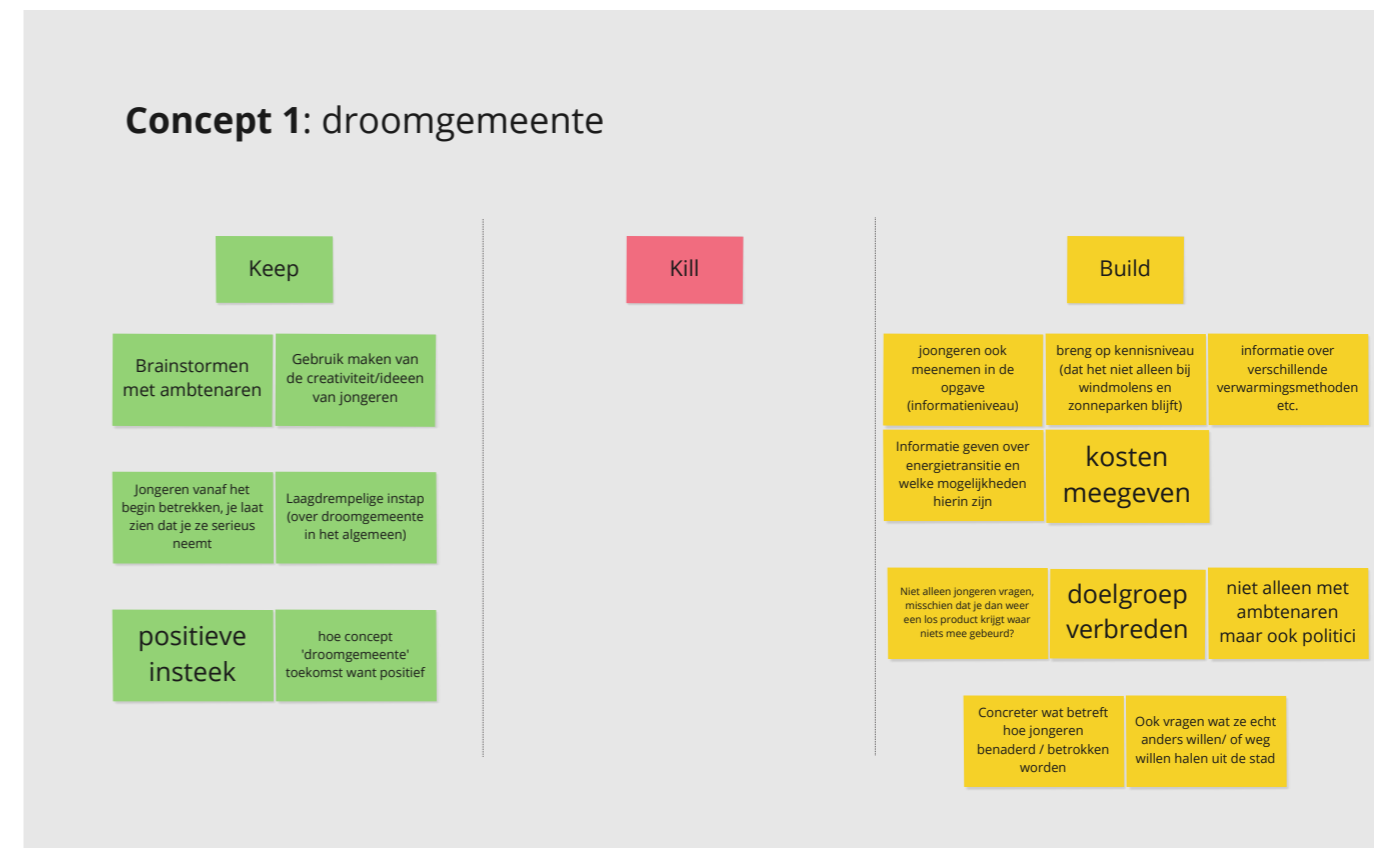

Figure 113: Feedback on Concept 1

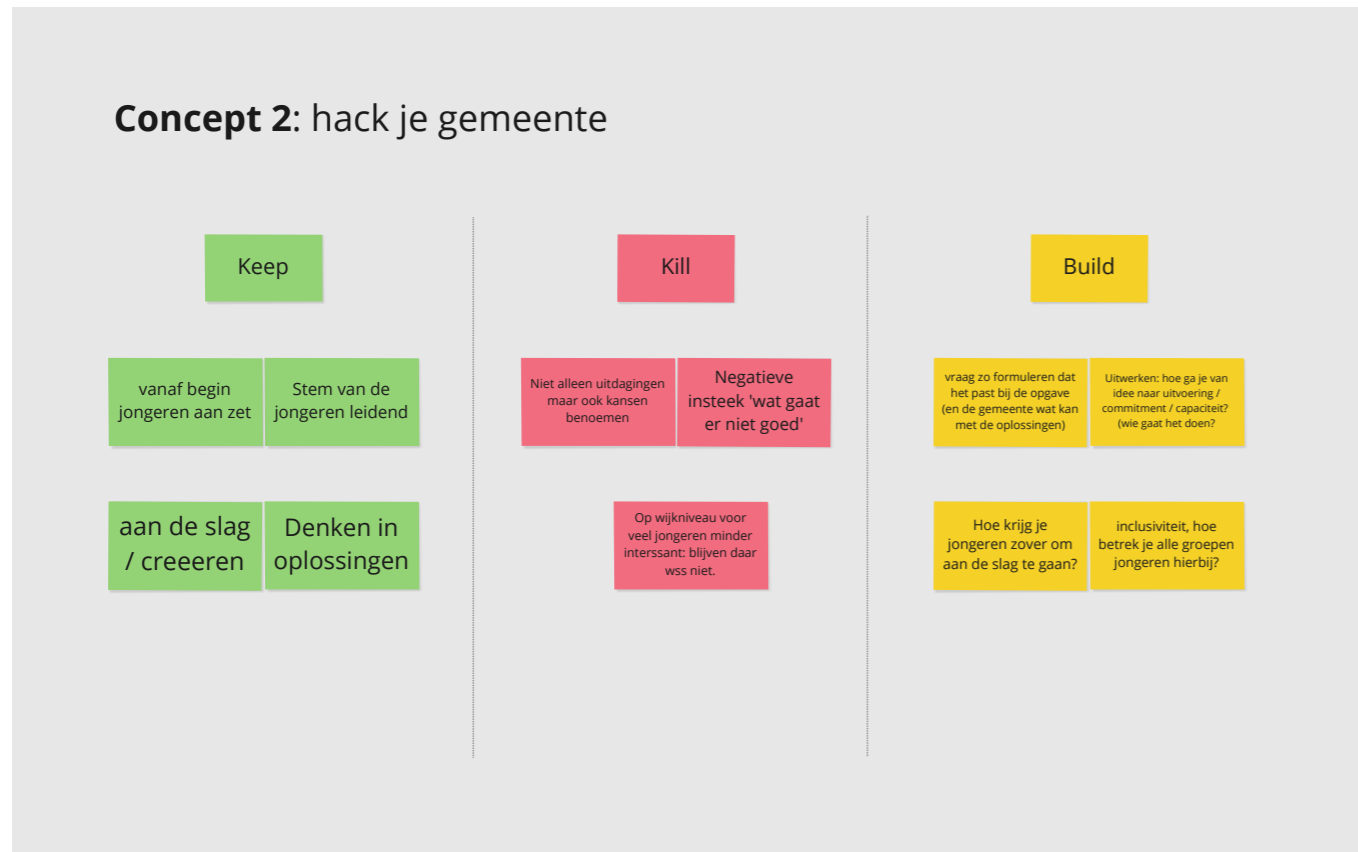

Figure 114: Feedback on Concept 2

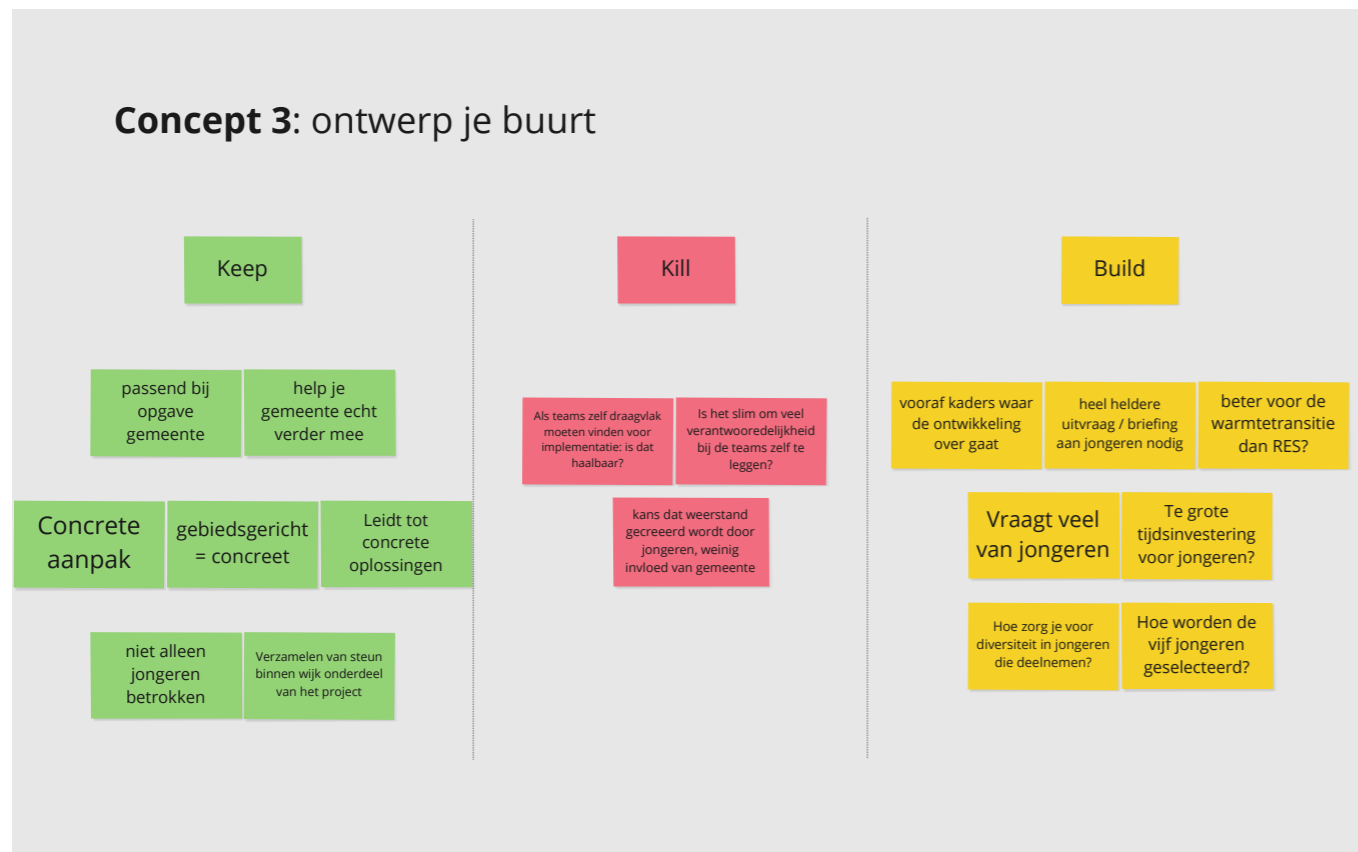

Figure 115: Feedback on Concept 3

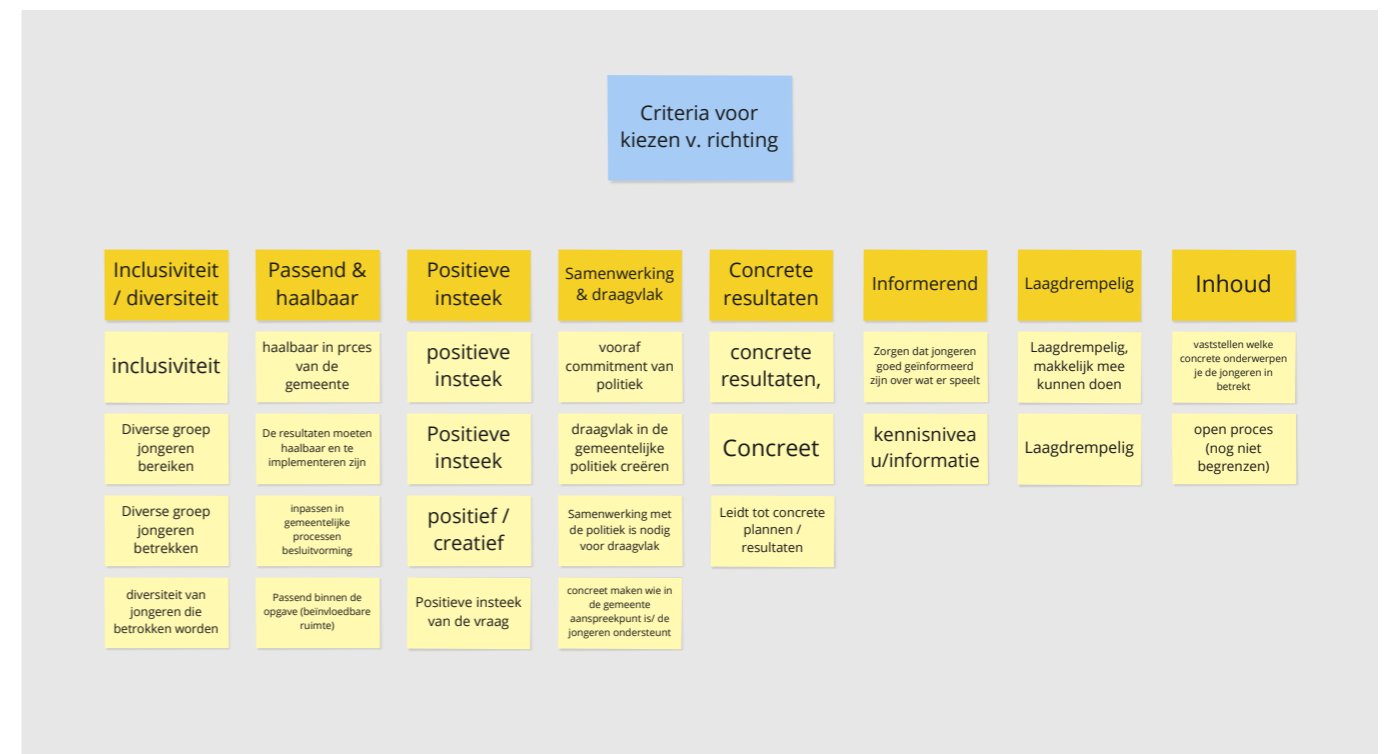

Figure 116: Criteria for choosing a direction

Figure 117: Preferred direction

Appendix R | Co-creation with mbo students (CY5)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with 14 mbo students from Mbo Rijnland (the same class as the session in Appendix N). The 1,5 hour session took place on the 21st of November 2022 via Teams and Miro. The aim of the co-creation session was testing and discussing the concept to evaluate and iterate the design.

Co-creation session - setup

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Warming-up in Miro
3. Short evaluation of design
4. Testing and iterating design
5. Next steps

The main goal of the session was testing and detailing step 3-5 and 7 of the proposed youth participation process. In order to do so, participants were first presented with an overview of the concept (step 3 of the session), on which they were asked to provide feedback. Secondly, participants tested, evaluated and detailed the specific steps that were the focus of the session (step 4 of the session).

As this was an online session via Miro, the setup was made in Miro as well. The setup, including the results, can be found via this link: https://miro.com/app/board/uXjVOU9MA84=?invite_link_id=66500001249

Figure 118 on the next page shows a screen shot of the Miro board.

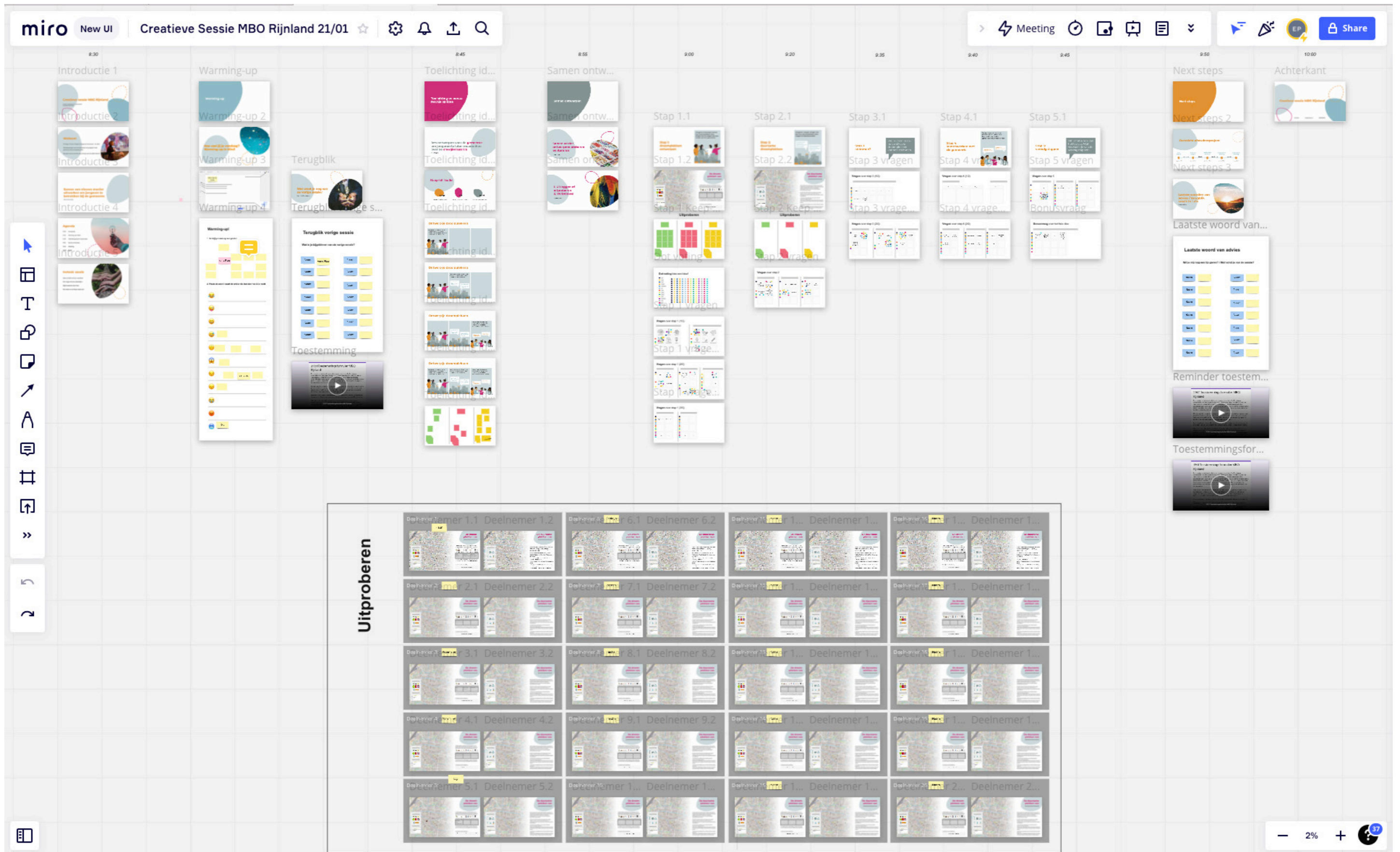

Figure 118: Screen shot of the Miro board

Co-creation session - results

After the introduction, I first gave a high-level presentation of the concept. The mbo students then got the opportunity to provide feedback based on Keep, what do you like about the idea, Kill, what would you get rid of, and Build, how would you improve the idea. We had a short discussion, which mainly focused on the students' concern that the municipality should make young people more aware of the possibilities to participate.

Secondly, participants individually created their own "dream places" using a worksheet, illustrations and the tools that are available in Miro such as the pen. We reflected on this short task again using the format of Keep-Kill-Build. The participants felt it was a new, fun and creative way of working. They however did not like the icons and struggled to find their way on the map without a search function. Participants then evaluated the design by answering several questions. For some questions I already added several possible answers, while allowing participants to add other answers, for others I left all answer boxes blank. The answers participants added are red, the black answers were already there. Participants could vote for the answer they agreed with using dot-voting.

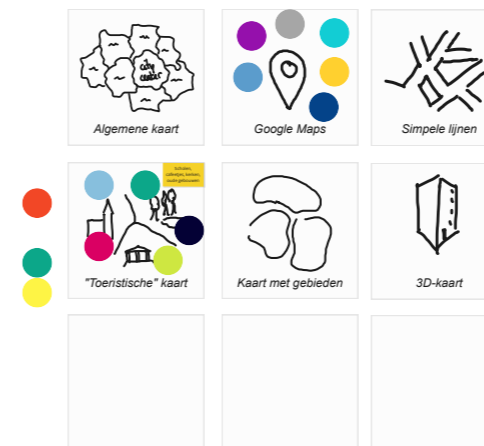
Figure 119 and 120 on the next page show participants' answers to the questions about the first step. The conclusions that can be drawn from these Figures are:

- 6 participants prefer a somewhat realistic map, comparable to Google Maps, while 5 participants prefer a map that highlights buildings and places that are important to them as well as landmarks, such as schools, cafés, churches and other old buildings.
- 10 participants would want to use pictures to design their dream places, while only 2 want to use words and just 1 prefers illustrations.
- All participants would want to do the activity together, either with their friends (4) or classmates (7), which is interesting as they did the activity by themselves during the session.
- Participants differed a lot in their preferences as to when they would like to do the activity and how much time they would want to spend on it. While some (2) wanted it to take as little time as possible, others (5) said they would spend a whole day on it. Most participants (7) wanted to participate in this whenever, while some (2) preferred to do it during the weekend/holidays or (2) on school days.

Due to some technical difficulties at the beginning of the session there was no time for the third set of questions about the first step.

Vragen over stap 1 (1/3)

Hoe zou je willen dat de kaart eruit ziet?

Welke dingen wil je aan de kaart kunnen toevoegen?

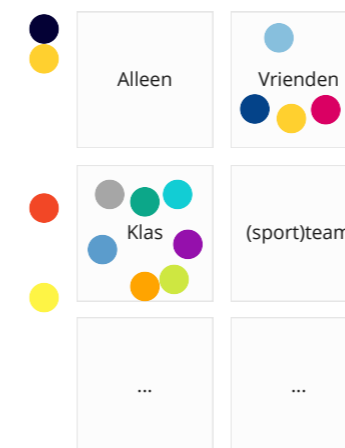
Kies alle opties die je zou willen

Figure 119: Questions and answers for the first step: designing your dream places (1)

Vragen over stap 1 (2/3)

Met wie zou je dit willen doen?

Wanneer zou je dit willen doen?

Hoeveel tijd wil je hieraan besteden?

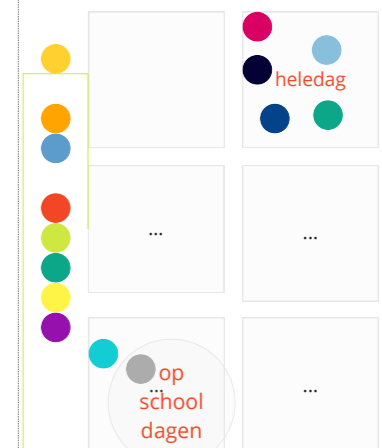

Figure 120: Questions and answers for the first step: designing your dream places (2)

In the second step, participants would add elements from the energy transition to their dream places. To save time however, participants were shown the work sheet and were asked to imagine how they would save and generate energy in their dream places instead of actually trying it out. Participants were then asked to reflect on this based on the questions in Figure 121. This led to the following insights:

- Most participants (6) wanted to know what the energy transition refers to exactly, while others (2) wanted to know how it worked or (1) were curious what this would mean for young people in the future.
- If they were to receive more information about the energy transition, all participants (9) would prefer to receive it in the format of a video.
- Most participants (6) would like to incorporate the energy transition related questions in their dream places by coming up with ideas/solutions themselves, while some (2) would rather choose from a few options.

Thirdly, participants were asked to imagine that they could now vote on each others dream places. They were then asked to answer the three questions in Figure 122, resulting in the following insights:

- All participants (11) agreed that everyone in the municipality should be allowed to vote. When I asked one participant to elaborate on this, they said that it would not be fair if only young people get to decide what the municipality should look like.
- Most participants (10) preferred to have several voting options. One participant explained that they believed online voting was more prone to fraud, so she would prefer to do it offline.
- Finally, all participants (11) preferred to keep the dream places anonymous, as opposed to showing who designed them.

To save time we went straight to the fifth step, which focused on what would happen after the participation trajectory ends. As Figure 123 shows, we only had time for the first of the three questions: what do you expect from the municipality? Interestingly, all participants (8) agreed that they expect the municipality would sincerely consider fulfilling the wishes expressed during the participation trajectory. One participant explained that obviously the municipality should make the final call whether it is a good idea for the municipality to implement the ideas from young people or not, but that they should sincerely consider it.

The final question participants answered in the session was: "How can the municipality ensure you will also participate in this trajectory?" (Figure 124). Participants answered that they would participate if young people get a voice in the decision-making and are allowed to give input, and when it is fun for young people to participate.

Vragen over stap 2

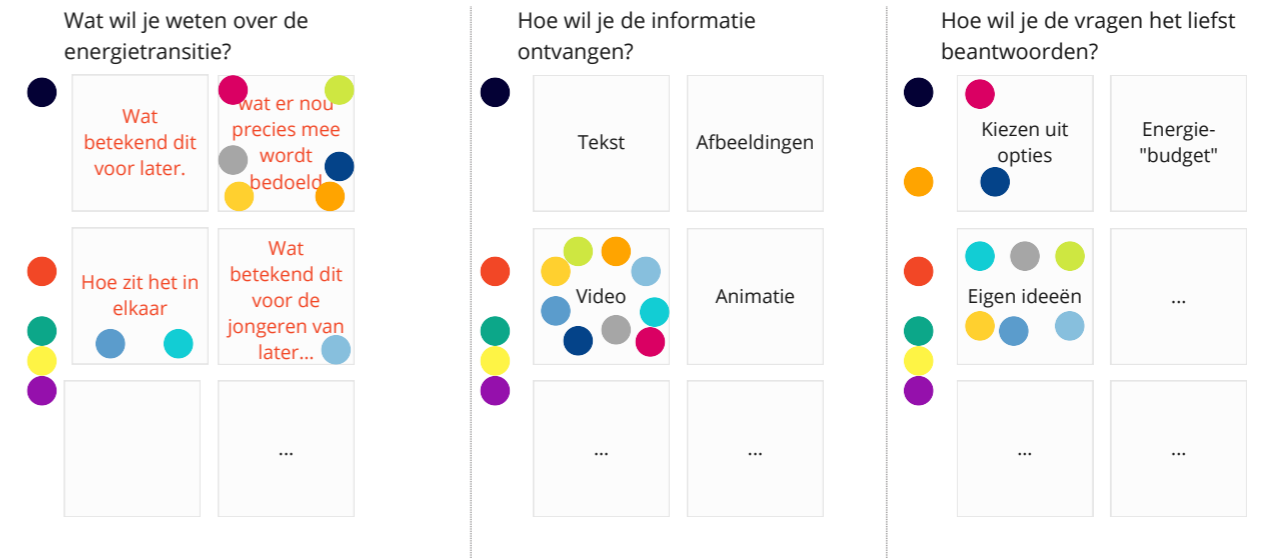

Figure 121: Questions and answers for the second step: creating sustainable dream places

Vragen over stap 3 (2/2)

Figure 122: Questions and answers for the third step: voting

Vragen over stap 5

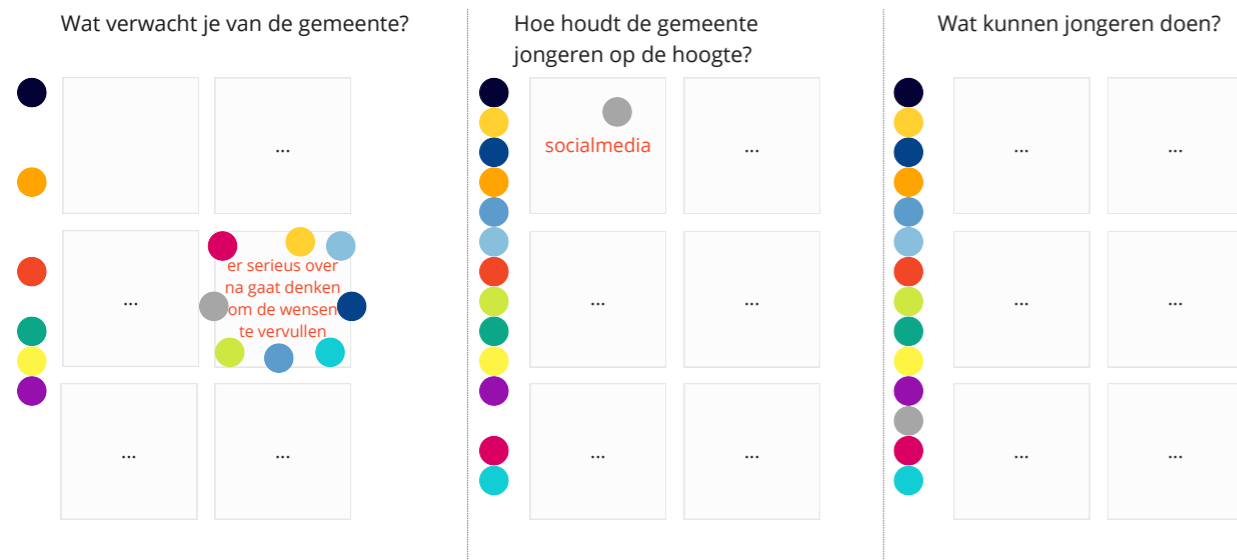

Figure 123: Questions and answers for the second step: creating sustainable dream places

Bonusvraag over het hele idee

Hoe zorgt de gemeente ervoor dat jij en je vrienden hier ook aan meedoen?

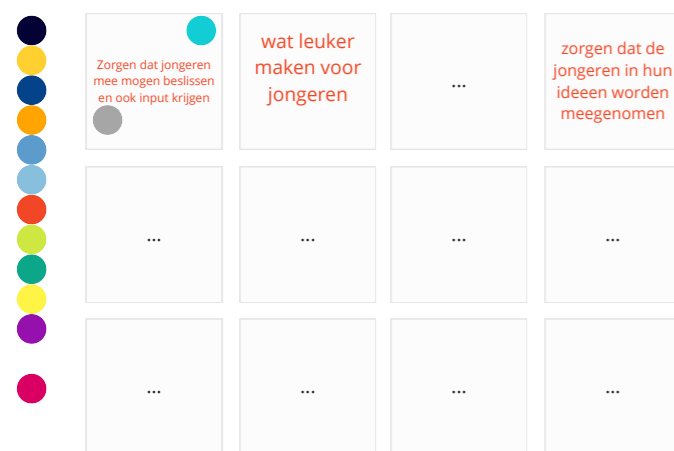

Figure 124: Questions and answers for the third step: voting

Appendix S | Co-creation with vwo 5 students (CY6)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with 19 vwo 5 students (16-17 years old) from CSG Willem de Zwijger (the same group of students as the session in Appendix O). The 1 hour session took place on the 26st of January 2022 at the CSG Willem de Zwijger. The aim of the co-creation session was testing and discussing the concept to evaluate and iterate the design.

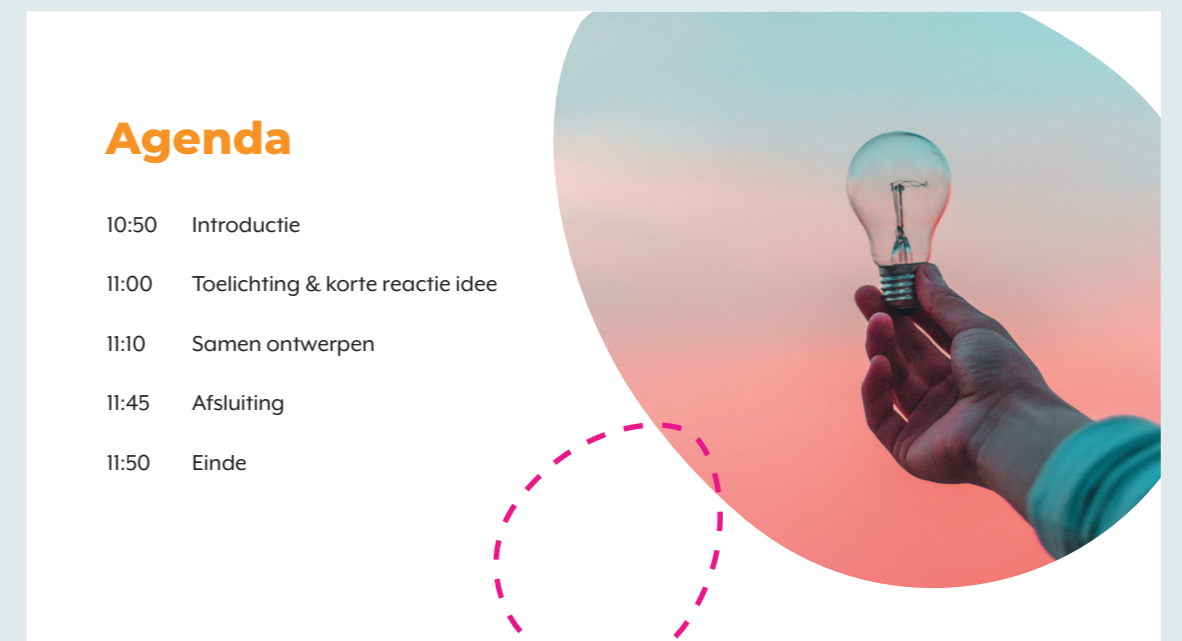
Co-creation session - setup

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Short evaluation of design
3. Testing and iterating design
4. Next steps

The main goal of the session was testing and detailing step 3-5 and 7 of the proposed youth participation process. In order to do so, participants were first presented with an overview of the concept (step 2 of the session), on which they were asked to provide feedback. Secondly, participants tested, evaluated and detailed the specific steps that were the focus of the session (step 3 of the session).

The slides on the following pages were used during the session and therefore clearly illustrate the session setup.

Insteek sessie

Wees creatief en bouw op elkaar

Stel vragen als iets onduidelijk is

(Bijna) iedereen doet mee

We maken er een leuke sessie van!

Toestemmingsformulier en foto's

Photo on slide by Shane Rounce on <https://unsplash.com/photos/DNkoNXQt3c>

Warming-up

Schrijf je naam op een post-it en vertel hoe het met je gaat in 1 woord

Korte check-in

Toelichting en eerste reactie op idee

Iets ontwerpen voor de gemeente om jongeren te laten meedenken over de energietransitie

De uitdaging

Ontwerp je droomplekken

Jongeren ontwerpen samen hun droomplekken door dingen toe te voegen aan een model van hun gemeente

Ontwerp je droomplekken

Ontwerp je droomplekken

Ontwerp je droomplekken

Keep-kill-build

Wat vind je goed aan dit idee?

Wat zou je weghalen uit het idee?

Hoe zou je het idee verbeteren?

Samen ontwerpen

Samen verder ontwerpen: proberen en itereren

Samen | 35 min

1. Uitleggen of uitproberen 2. Verbeteren

Aanpak per stap

Photo on slide by James Lee on https://unsplash.com/photos/eSNSYgLs_xQ

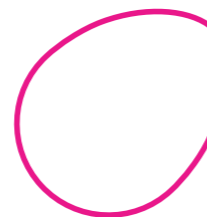
Stap 1: droomplekken ontwerpen

Jongeren ontwerpen samen hun droomplekken door dingen toe te voegen aan een model van hun gemeente

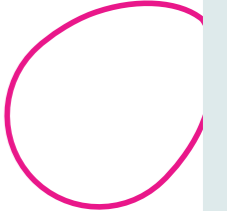
1. Markeer de plekken op de kaart die belangrijk voor je zijn

Bijvoorbeeld je school, de wijk waar je woont, waar je sport, winkelt, etc.

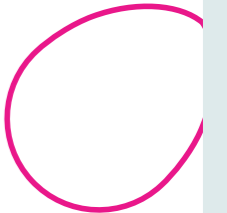
2. Upload foto's van de plekken of gebruik streetview

Vandaag is er een foto van de school om mee verder te werken

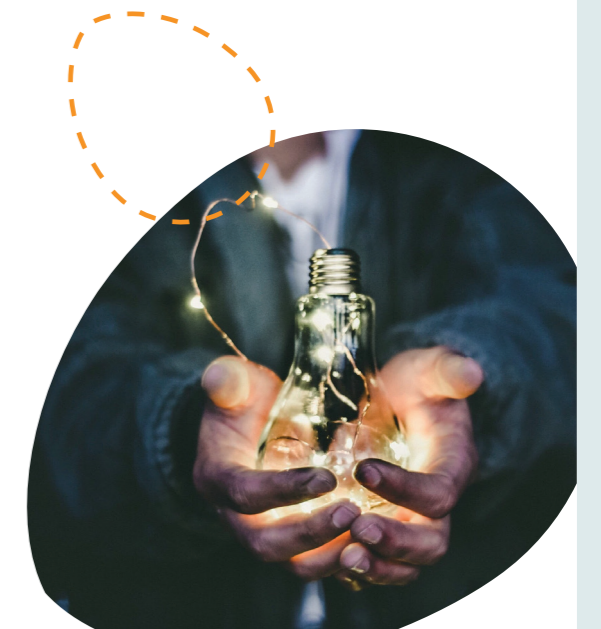
3. Laat zien op de foto hoe jij deze plek zou verbeteren

Teken of schrijf op de foto met stiften

Evaluatie: hoe ging het?

Beantwoord de vragen op het werkblad

Stap 2: duurzame droomplekken

Jongeren voegen dingen toe
aan hun droomplekken door
vragen te beantwoorden

Hoe gaan we op
jouw droom-
plekken zuinig om
met energie?

Hoe wordt op jouw
droomplekken
duurzame energie
opgewekt?

0. Nederland wil in 2050 geen broeikasgassen meer uitstoten

Om jullie droomplekken toekomstbestendig te maken moeten ze dus duurzaam worden

1. Hoe kan je op de plek die je net hebt verbeterd groene energie opwekken?

Teken of schrijf op de foto met stiften

2. Hoe kan je op de plek die je net hebt verbeterd energie besparen?

Teken of schrijf op de foto met stiften

Evaluatie: hoe ging het?

Beantwoord de vragen op het werkblad

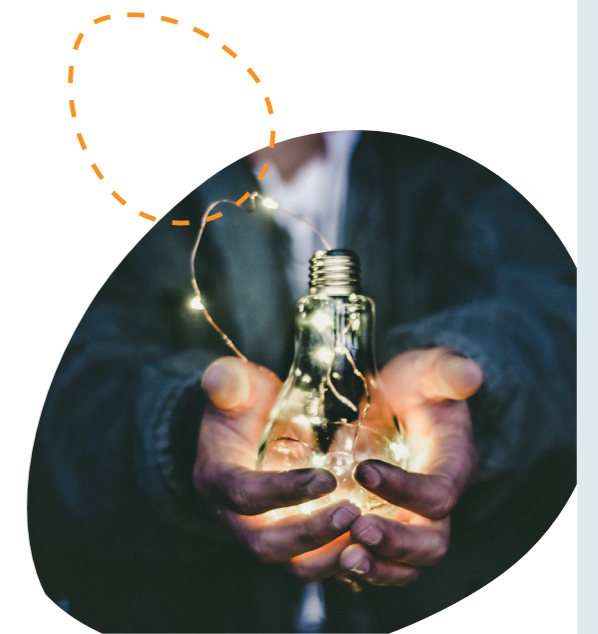

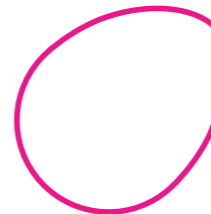
Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjl9M>

Stap 3: stemmen?

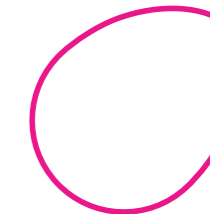
Stel je voor: je zou
nu op elkaars
droomplekken
kunnen stemmen

1. Stem op de droomplek die jij het liefst gerealiseerd ziet

Stem op een van de droomplekken van de andere groepjes

Stel je voor dat je nu zou brainstormen met de gemeente over de droomplekken met de meeste stemmen

Evaluatie: wat vind je van het stemmen?

Schrijf je mening op het werkblad

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Evaluatie: wat vind je van het brainstormen?

Schrijf wie er moeten meedoen en hoe het zou moeten verlopen op het werkblad

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Stap 4: samenwerken met de gemeente

Jongeren en ambtenaren brainstormen samen over hoe de droomplekken gerealiseerd kunnen worden

Stap 5: vervolgstappen

Dit is het einde van het traject. Wat verwacht je van de vervolgstappen?

Evaluatie: wat verwacht je van de gemeente?

Schrijf je verwachting op het werkblad

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Bonus: hoe zorgt de gemeente dat jij hieraan meedoet?

Schrijf je idee op het werkblad

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Next steps

Overzicht afstudeerproject

Laatste woorden van advies / terugblik sessie in 1 zin

Korte check-out

Photo on slide by Jordan Wozniak on https://unsplash.com/photos/xP_AGmeEa6s

Creatieve sessie VWO 5

Eva Peet

eva@citizens.nl

0619599006

Co-creation session - pictures

Figure 125-128 on this and the following page give an impression of the co-creation session.

Figure 125: Participants working in groups

Figure 127: Participants working in groups

Figure 126: Participants working in groups
202

Figure 128: Participants working in groups

Co-creation session - results

After the introduction and warming-up, I gave a short and high-level presentation of the design direction. Participants then provided feedback on the design direction using the Keep-Kill-Build format, as shown in Figure 129.

The second activity of the creative session involved a short try-out of a prototype of the first step of the participation trajectory: designing dream places. Groups of participants got a map of Schoonhoven, on which their school was clearly visible, and were asked to mark the places on the map that were important to them. Figure 130-134 show the resulting maps. The locations that were highlighted were their school, places they go shopping, important travel locations (the ferry to the other side of the river) and places where they or family members lived.

Eerste reactie op het idee

		Groep 1	Groep 2	Groep 3	Groep 4	Groep 5
Namen						
Keep Wat vind je goed aan het idee?						
Samenwerken	Betrekking jongeren					
Ontwerpen	Input van de jongeren					
Jongeren worden betrokken in het ontwerpen van het idee	Jongeren betrekken					
Iets toevoegen aan model i.p.v. zelf dingen moeten verzinnen						
Kill Wat zou je weghalen?						
Dromen zijn bedrog						
Build Hoe zou je het idee verbeteren?						
Jongeren-gemeenteraad		Richtlijnen budget of mogelijkheden (geen onrealistische verwachtingen)				
Jongeren-gemeenteraad						

Figure 129: Keep-kill-build worksheet

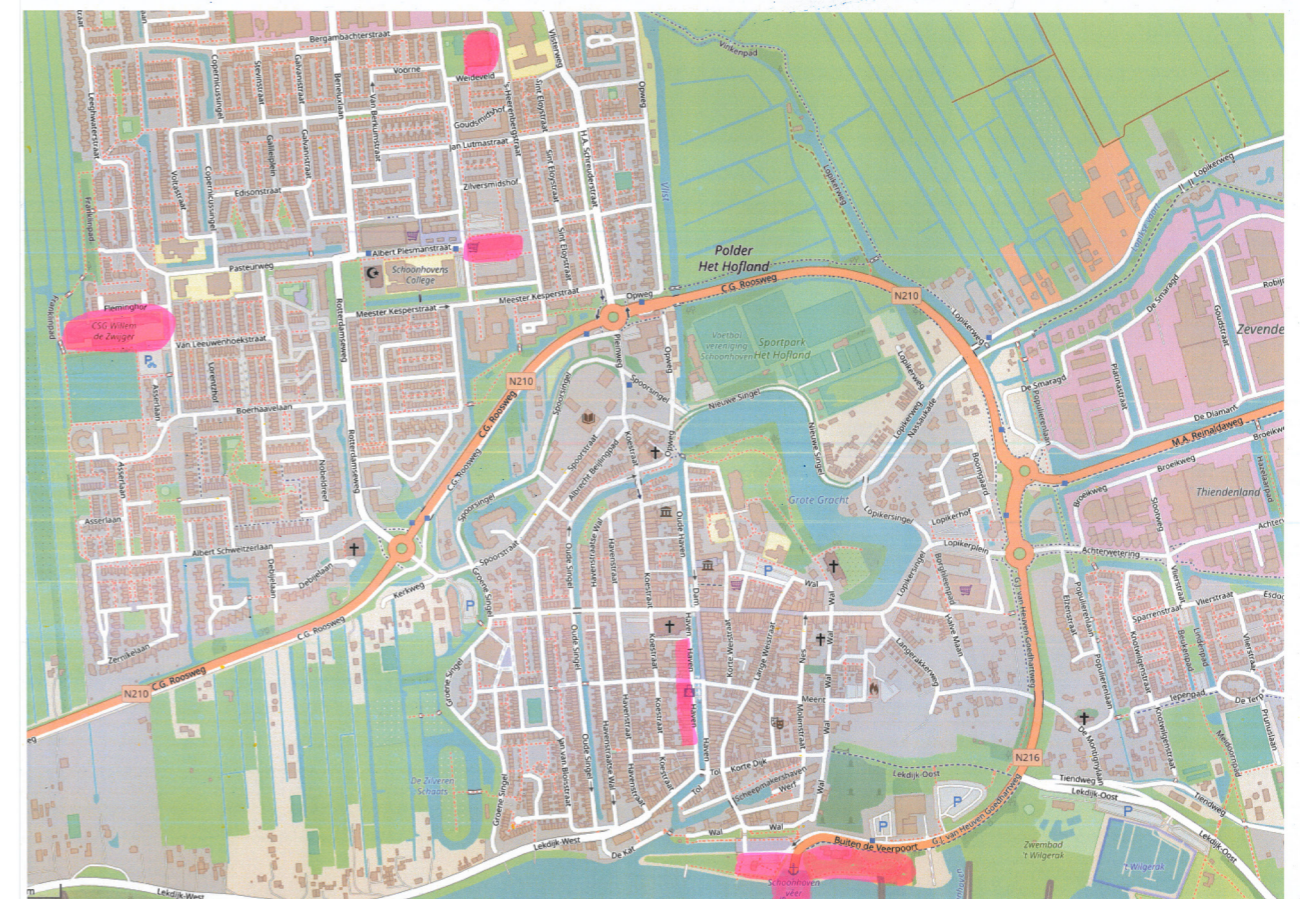

Figure 130: Map group 1, map from © OpenStreetMap contributors

Figure 131: Map group 2, map from © OpenStreetMap contributors

Figure 133: Map group 4, map from © OpenStreetMap contributors

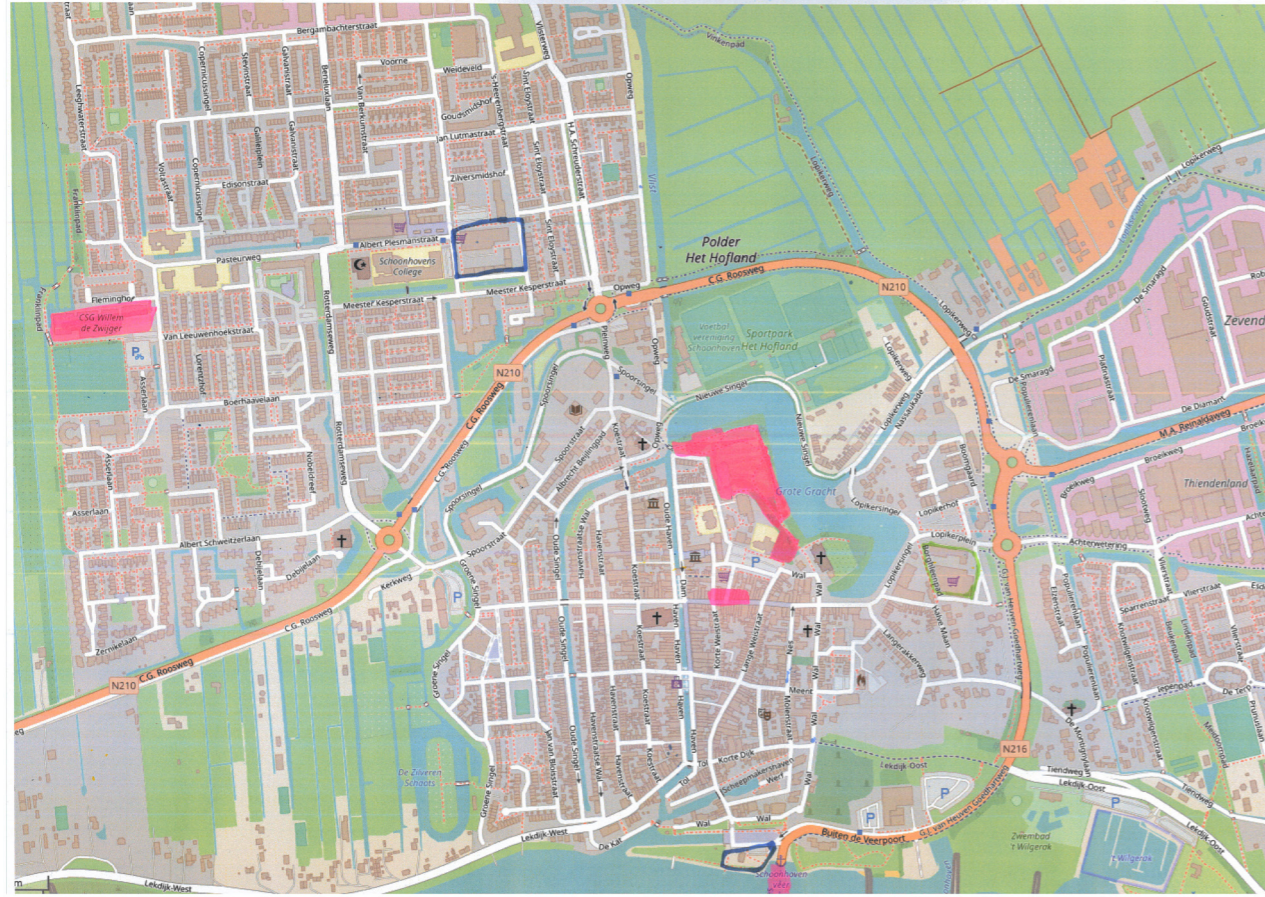

Figure 132: Map group 3, map from © OpenStreetMap contributors

Figure 134: Map group 5, map from © OpenStreetMap contributors

After marking the locations, all groups got a picture of their school which was a location all groups marked. They were then asked to improve this place based on their own preferences, by drawing or writing on the image. Interestingly, all groups wanted to replace some of the tiles in the school yard with a lawn combined with some trees or other plants. A lot of groups also wanted to add some sort of canopy to the school yard and more benches to sit on. Although the energy transition was not the focus of this step, quite a few groups already came up with ideas that connected to it such as solar panels on the roof.

When the groups finished up their dream school(yard), they were asked to think about ways to make their school more sustainable. To give some direction they were asked to think about ways to save energy as well as ways to generate renewable energy, and to add this to the pictures they had been working on in the previous step. Figure 135-139 show the resulting dream places. The groups came up with solutions such as solar panels, wind mills and even home trainers on which they could cycle during class to generate renewable energy. To save energy they came up with solutions such as turning down the heating, improving isolation, closing doors and windows and turning off the lights.

Figure 136: Dream place group 2, picture from <https://www.csgwillemdewijger.nl/contact/>

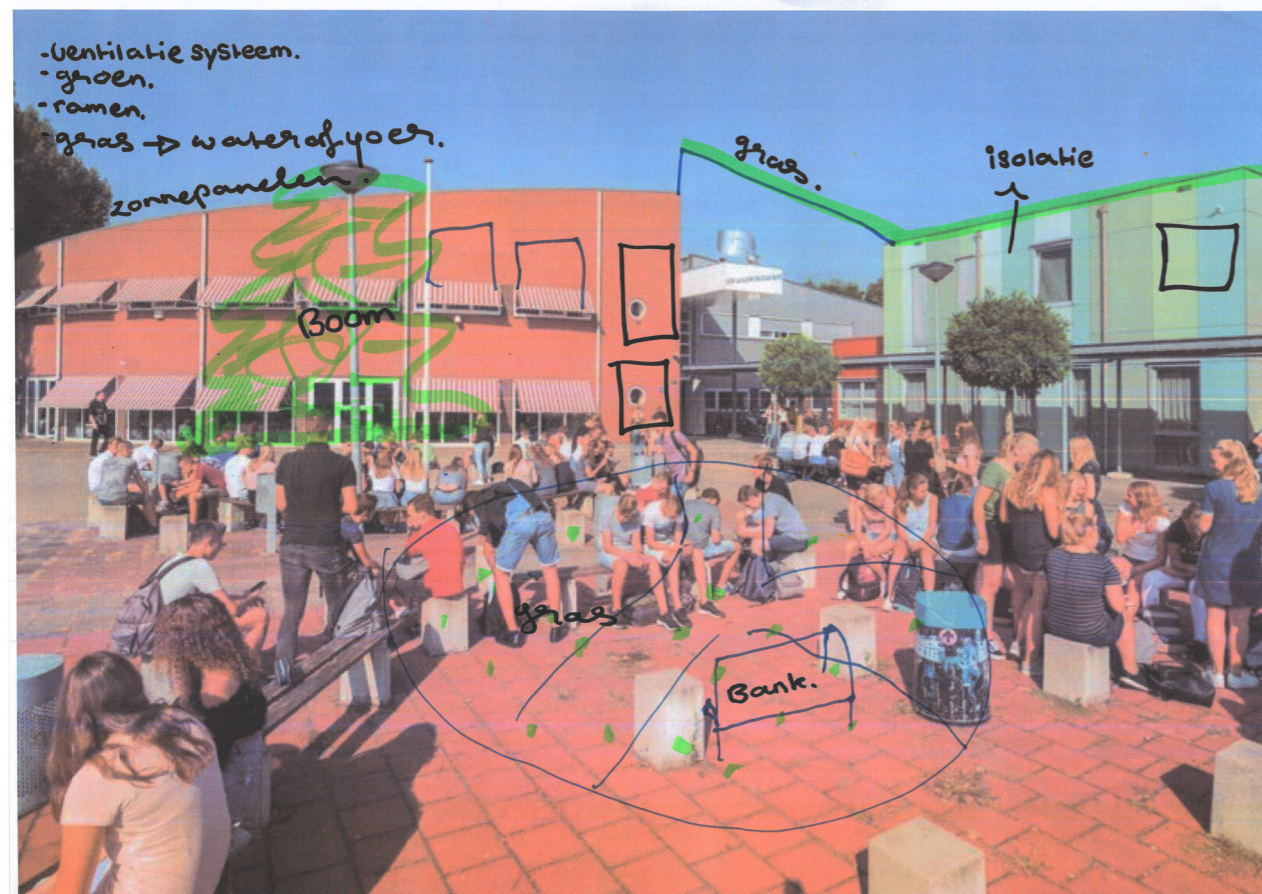

Figure 135: Dream place group 1, picture from <https://www.csgwillemdewijger.nl/contact/>
208

Figure 137: Dream place group 3, picture from <https://www.csgwillemdewijger.nl/contact/>

Figure 138: Dream place group 4, picture from <https://www.csgwillemdewijger.nl/contact/>

Figure 139: Dream place group 5, picture from <https://www.csgwillemdewijger.nl/contact/>

After the first step, designing the dream school(yard)s, and before adding the energy transition elements, participants were asked to reflect on the activity using the worksheet in Figure 140.

The feedback shows that:

- Participants enjoyed thinking about improving a location that is important to them.
- Participant enjoyed working together.
- Most participants would want to have the option to upload your own pictures, although some preferred using pre-made pictures.
- Some groups would rather have a more detailed map of the school yard to add their improvements to.
- Participants liked to draw and write on the picture, but would also like to have additional pictures or illustrations, or room for notes, a mind map or mood board.

Stap 1: Droomplekken ontwerpen

Namen Groep 1 Groep 2 Groep 3 Groep 4 Groep 5

Hoe vonden jullie het om deze stap te doen?			
	Creatieve gedachten uiten	De mogelijkheid om ideeën in te tekenen in een gebied waar je veel komt	Het zelf input hebben
			Samenwerken
Keep	Goede plek uitgekozen want is belangrijk voor iedereen	De mogelijkheid op eigen inbreng	Foto hebben om op te tekenen
	Spullen om mee te schrijven meenemen	Plantjes, zonnepanelen, overkapping	De goede samenwerking
Kill	Kaart van Schoonhoven, iedereen zelf kaart kiezen		
Build	Betere plattegrondfoto van schoolplein	Misschien liever een plattegrond ook erbij → minder rommelig, overzichtelijker door legenda	Actuele foto
	Meer inbreng andere plekken	Op andere manieren invoen ideeën (meer dan tekenen)	Zelf kaart kiezen
	Zelf foto's meenemen		

Zou je zelf foto's willen uploaden? <i>Of alleen streetview/vooraf gemaakte foto's gebruiken?</i>				
Vooraf gemaakte gebruiken	Ja vooral van je eigen buurt of plekken waar je vaak komt	Ja, ander perspectief	Ja	Ja, dan is het meer persoonsgebonden & effectiever

Wat zou je willen toevoegen aan de foto's? <i>Tekenen en schrijven, illustraties, of iets heel anders?</i>			
Tekenen, schrijven en illustraties is allemaal goed	Foto en daar omheen en naast wat foto's van dingen die je in de buurt wil hebben en wat qua inrichting zelf kan invullen	Mindmap, moodboard → inspiratie van al bestaande ideeën	Plek voor notities

Hoe zou jij de droomplekken noemen? <i>Hebben jullie een leuk idee voor een ander woord?</i>		
Zelf-ontwikkelingspunten	Nee	Cabauw

Figure 140: Evaluation worksheet step 1

When participants finished their second task, which was including the energy transition elements in their dream school(yard), they were asked to reflect on it using the worksheet in Figure 141.

The main insights from the worksheet are:

- Participants again enjoy doing the activity together. They all agree that they would prefer doing this activity in a group, because it helps them generate ideas.
- Drawing on the picture is generally liked by participants, but after drawing both their own and the energy transition improvements on the picture it has become a bit crowded.
- Looking at what participants want to know about the energy transition, they mostly want to know what options are and whether we are going to achieve the goals.
- Most participants would like to do the activities during their geography class (like they were doing now) and spend 60 to 80 minutes on it.
- Most groups would like to do the activity offline, like they did during the session, although some think digitally could also work well.

Participants were then presented with the additional element of voting for dream places, and were asked to reflect on this extra activity using the worksheet in Figure 142. This resulted in the following insights:

- All groups thought voting was a good idea. Two groups had small 'buts', namely that there should be a clear majority and that not just the most popular ideas should be implemented.
- The groups agreed that not just young people should be able to vote. Two groups did suggest people should be able to vote when they are 11 or 16 years or older, and one group thought predominantly (but not just) young people should vote.
- Most groups thought the voting should take place digitally.

To save time, the fourth step was skipped and both the fifth and final question were discussed plenary instead of written down. From this discussion, I concluded that:

- Participants hoped that the municipality would sincerely consider and implement the outcomes of the participation trajectory, although they did not necessarily believe they would.
- They would want to participate in such a participation initiative if they would get a small reward such as coupons or a small trip, but actual influence and implementation of their ideas were also important motivators.

Stap 2: Duurzame droomplekken

Namen Groep 1 Groep 2 Groep 3 Groep 4 Groep 5

Hoe vonden jullie het om deze stap te doen?

Keep	Goed om over na te denken	Brainstormen	LED-verlichting, TL-buizen
	Leuk om echt te kunnen tekenen	Samenwerken	Goed in beeld te brengen door tekenen
Kill	Ramen open houden, deuren beter reguleren	Plaatje zit een beetje vol	
Build	(3D) uitwerken	Simme warmteopwekking (oude warmte gebruiken) zonnepanelen, warmteboiler, kleine windmolens, betere isolatie	

Hoe zou je stap 1 en 2 het liefst doen?

Met wie (of alleen)?	Wanneer (in de week)?	Hoe lang mag het duren?	Digitaal/fysiek?
Samen, want je kan elkaar op ideeën brengen. Samen sta je sterk!	Tijdens AK lessen	Uurtje	Fysiek
Groepje -> meer input, andere ideeën en inzichten	Tijdens AK	Totdat het klaar is	Kan beide goed
	Tijdens de les	Lessen (80 min)	Meningen verschillen
In groepjes	In de zomer, lekkerder weer om te klussen	1 uur	Fysiek!
Specialisten, leerlingen van CSG Willem de Zwijger	Doordeweeks		Fysiek
Groep, elkaar helpen met ideeën			

Figure 141: Evaluation worksheet step 2

Korte reactie op vervolgstappen

Namen Groep 1 Groep 2 Groep 3 Groep 4 Groep 5

Stap 3: Stemmen

Wat vind je van het stemmen?
Wie mogen er wat jou betreft stemmen?
Hoe zou je willen stemmen?

Stemmen goed idee, maar moet wel duidelijk een meerderheid zijn	Leuk, maar niet alleen de populairste ideeën moeten worden uitgevoerd. Ook de minder populaire	Democratisch
Heel goed idee	Goed idee	
Mensen in de gemeente vanaf 11 jaar (groep 8) mogen stemmen	Iedereen moet kunnen stemmen	Iedereen, alle leeftijden
Voorname jongeren maar ook ouderen	16+	
Stemmen via digitaal	Online	Online
		Stembureau

Stap 4: Brainstormen

Wie doen er mee en hoe verloopt het?

Zie stap 3	Jongeren, ambtenaren, burgemeester
------------	------------------------------------

Stap 5: Vervolgstappen

Wat verwacht je van de gemeente?

Vergaderen	Initiatief	Geld
Ik denk dat ze er niet heel veel mee doen. Maar ik hoop dat ze het overwegen		

Doe jij mee?

Hoe zorgt de gemeente dat jij hieraan meedoet?

Beloning -> dagje uit :)	Inpraak voor jongeren	Als er iets gebeurt met de uitkomst
--------------------------	-----------------------	-------------------------------------

Figure 142: Evaluation worksheet step 3-5

Appendix T | Co-creation with politicians (CM3)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with 4 people from Necker van Naem who have experience as politician or administrator in the municipality. The 1 hour session took place on the 3rd of February 2022 via Teams and Miro. The aim of the co-creation session was detailing the concept from the perspective of politicians and administrators.

Co-creation session - setup

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Warming-up in Miro
3. Short evaluation of design
4. Discussing and iterating design
5. Next steps

The main goal of the session was detailing step 1, 3, 4 and 7 of the proposed youth participation process. In order to do so, participants were first presented with an overview of the concept (step 3 of the session), on which they were asked to provide feedback. Secondly, participants evaluated and detailed the specific steps that were the focus of the session (step 4 of the session).

As this was an online session via Miro, the setup was made in Miro as well. The setup, including the results, can be found via this link: https://miro.com/app/board/uXjVORJB0Po=?invite_link_id=556464222266

Figure 143 on the next pages shows a screen shot of the Miro board.

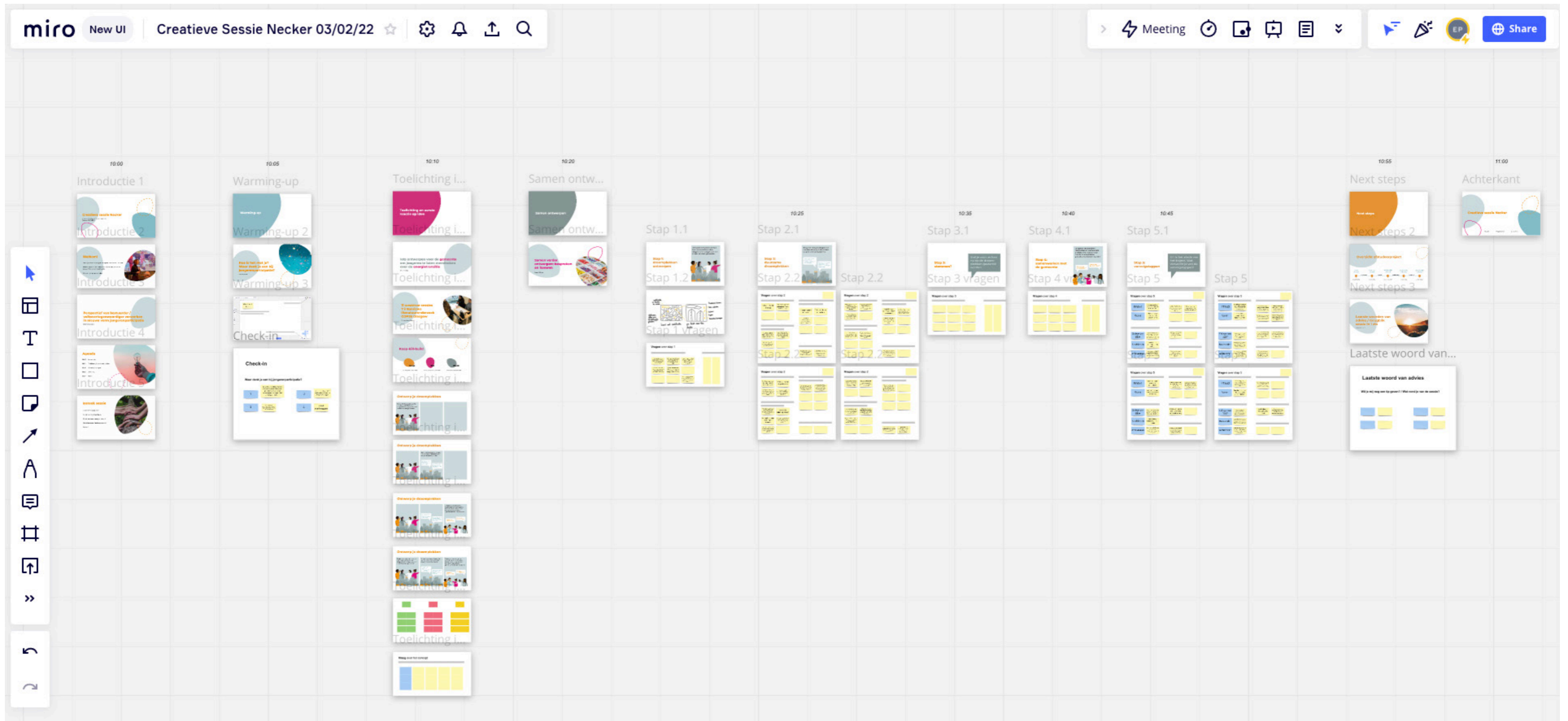

Figure 143: Screen shot of the Miro board

Co-creation session - results

After the introduction and warming-up, I gave a short and high-level presentation of the design direction. Participants then provided feedback on the design direction using the Keep-Kill-Build format, as shown in Figure 144. Clearly, the main concern of participants is expectation management: preventing the disappointment of participants following the participation trajectory.

We then discussed several steps of the process more elaborately. Figure 145 shows the thoughts of participants on the guidelines the municipality should provide for the step of creating the dream places. Participants thought there should be room for creativity and big ideas, since this is something young people excel at. In line with this, one participant believed it should be about dreaming about the future, not just about making small improvements to the places that already exist. According to him, the phrasing of the question was therefore crucial in steering young people towards the big, creative ideas instead of minor improvements. Some participants thought of an idea to make the question easier to answer for young people, namely by dividing it into topics such as money, living, green, etc.

The second step we explored more elaborately was the step in which young people add elements related to the energy transition to their dream places. Figure 146 shows the thoughts of participants on this step.

Looking at the first question in Figure 146, it appears all participants agree that young people should be informed about the possibilities and options that exist to generate or save energy. Two participants would also provide young people with information on the goals of the energy transition, while the other two would keep the amount of information to a minimum to see what young people come up with themselves.

Secondly, participants thought about the questions they would like to ask young people about the energy transition and related to the dream places. Interestingly, when looking at their answers, it seems they mostly have broad, open questions that do not necessarily relate to the dream places. This shows that Citizens should support the municipality in this step, to make the questions more specific to the dream places. For example, to go from "Who is responsible for the generation of renewable energy?", to "Who should be responsible for generating renewable energy at your dream place?".

Looking at the third question, which is about how young people should answer the questions about the energy transition, it again appears that there should primarily be a lot of room for the youngsters' own ideas. Some options or ideas from the municipality could be shown in a later stage, but should not be the main focus.

Eerste reactie op het concept

Figure 144: High-level feedback from participants on the design direction

Vraag over stap 1

Welke richtlijnen zou je jongeren meegeven vanuit de gemeente (mogelijkheden, budget, etc.)?

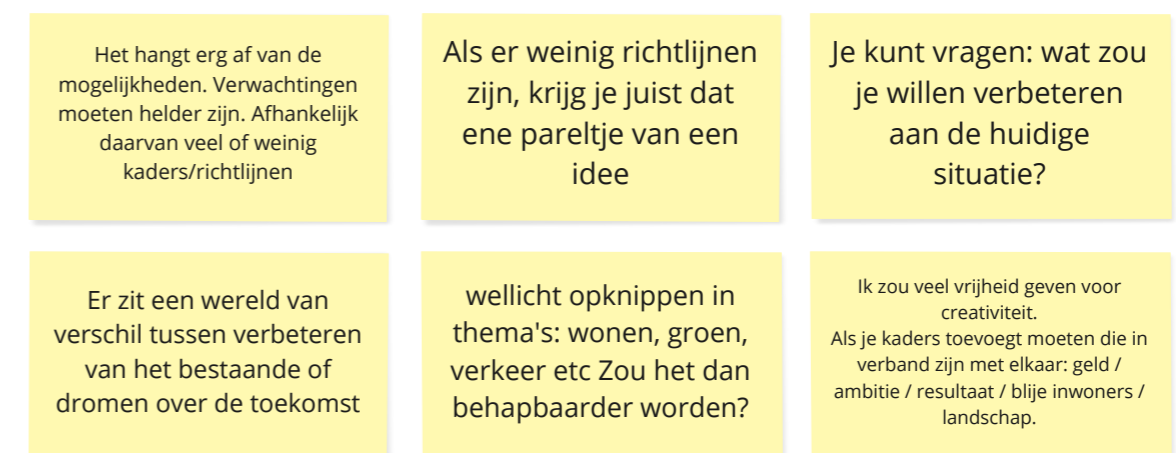

Figure 145: Guidelines participants would use for the first step (designing the dream places)

Vragen over stap 2

1. Wat moeten jongeren weten over de energietransitie?

Hoeveel energie is nodig?	Hoeveel levert een zonnepaneel/wind molen etc op?
de uitdagingen voor de toekomst in 5, 10, 15 en 20 jaar	de oorzaken van de problemen
de ruimte die de gemeente heeft om hiermee aan de slag te gaan, waarmee de vraag aan de jongeren ook concreet wordt.	meenemen in de technische ontwikkelingen en wat dit doet met de uitdagingen.
1. Ga er vanuit dat men heel veel zelf al weet is mijn ervaring. Dit is wel echt een thema dat leeft onder jongeren.	2. Als je dingen wil meegeven maak dan toolkits met opties (type energie, type toepassing) bijvoorbeeld zodat er een keuzepalet is. Nadeel: minder creativiteit.
3. Ga niet kaderen binnen 'bevoegdheden van de gemeente' en dergelijk. Laat ruimte voor integraal denken waar jongeren beter in zijn dan veel ouderen.	
Laagdrempelige informatie over de mogelijkheden (om te voorkomen dat er vooral ingezet wordt op veelbelovende technieken die nu nog geen soelaas bieden > verwachtingsmanagement	In de eerste fase nog niet vermoeien met wettelijke kaders en vreemde gemeentelijke werkelijkheden (zoals een RES)

2. Welke vragen wil je jongeren stellen over de energietransitie? *Gekoppeld aan de droomplekken en relevant voor jongeren*

Hoe belangrijk is hoe het er uit ziet? (Mag het lelijk zijn?)	Wat is belangrijker: genoeg energie voor wat je wil? OF minder willen?
Wie is eindbaas (dus verantwoordelijk voor de energieopwek)?	
waar lig je wakker van als het gaat om de energietransitie/duurzaamheid?	wat zou je willen oplossen?
Wat heb je nodig om het op te lossen?	Op welke wijze kan je daarin gefaciliteerd worden?
wat kunnen we op jouw droomplek doen aan het energievraagstuk/duurzaamheid	
1. Wat: brede inventarisatie van wat jongeren voor zich zien aan kansen en dromen.	2. Hoe: vooral ook de weg er naar toe, op welke manier moeten initiatieven genomen worden, hoe organiseer je inspiratie.
Op welke manier draagt het energieneutraal maken van deze omgeving bij aan het beter maken	Waarom specifiek deze locatie? (ook met het oog op plekken die wellicht minder sexy zijn, maar meer winst te behalen is)
Wat ben je bereid om op te offeren voor duurzame energie? (klinkt dramatischer dan het is)	

3. Op welke manier wil je dat jongeren de vragen beantwoorden? *Bijv. met eigen ideeën, kiezen uit opties, "energiebudget" etc.*

1: eigen ideeënbraistorm	2: beste ideeën bespreken
3: zou je ondernemerschap (onder jongeren) kunnen stimuleren?	
afhankelijk van de kaders zou ik zo veel mogelijk vrijlaten	wanneer de gemeente zelf al verschillende ideeën heeft kunnen die wel gepitcht worden, zolang de deelnemers er ook zelf maar iets tegenover mogen zetten (om hun denkkracht dus ook niet te onderschatten).
Begin bij eigen ideeën. Dat geeft creativiteit.	vervolg met keuzes uit opties zodat je een completer palet krijgt.
indien je met kaders werkt laten deze dan samenhangen met elkaar.	
Opties open houden met eigen ideeën. Jongeren weten meer dan wij soms denken.	

4. Andere ideeën / aandachtspunten?

Tussen droom en daad... hoe voorkom je teleurstelling bij de meest enthousiaste jongeren?	Hoe zorg je er voor dat volwassenen/politici ruimte geven in plaats van alles wegedeneren met probleemdenken?
Dromen is niet vrijblijven. Maak jongeren ook eigenaar van het vervolg vanuit verantwoordelijkheid. Dat is het meest lastige voor de jongere generaties. Vraag dus ook persoonlijk wat zij er zelf voor kunnen doen.	
Is energietransitie niet een te technisch onderwerp als klimaatverandering het echte thema is?	Teleurstelling voorkomen achteraf als dingen niet haalbaar blijken

Figure 146: Combined responses of participants to the questions about the second step (adding the energy transition elements to the dream places)

The final activity of the session focused on the final step of the participation process: reporting and follow-up. Figure 147 shows the questions and participants' answers related to this step.

The first question focuses on content and shape of the end result of the participation process. Participants' answers show two clear elements that the content should consist of: a dream or vision for the future that the municipality should work towards, and concrete ideas or suggestions for projects that can be implemented in the near future. Participants' ideas on the shape of the final deliverable differed a bit more, ranging from a map or digital world to a document with concrete suggestions for improvements.

Moving on to the second question, participants were asked about the next steps that the municipality can take following the participation process. Looking at their answers, there are several elements that are mentioned more often:

- The municipality should embrace the outcomes, support the plans and free budget for implementation.
- However, they should also do the usual check on feasibility and take the perspective of the society as a whole into account.
- Some participants saw an opportunity to involve young people in the follow-up, for example by making them ambassadors and part of the implementation process.

Thirdly, participants thought about embedding the outcomes of the participation trajectory in the municipal decision-making process. Two participants thought the outcomes should be connected to the ambitions the municipality has in the area of the energy transition, while two others thought the outcomes should be seen as separate goals for which there might even be a specific budget. These different answers might show that municipalities will approach embedding the outcomes in their own processes in different ways.

Finally, when asked about ways to keep young people up to date on the municipality's follow-up, most participants thought young people should not just be informed, but also involved in the follow up itself. This could for example be as ambassador, or by letting them tell the story about the progress the municipality made towards their dream places.

Vragen over stap 5

1. Wat is het eindproduct? (vorm & inhoud)

Inhoud	Vorm
uitvoering projecten = concrete ideeën die zijn aangedragen	afhankelijk van project, dus verschillend
een droom die concreet gemaakt is	veel beeldmateriaal, met een verhaal op hoofdlijnen
De wilde ideeën zijn gecompriëerd tot haalbare voorstellen en enkele ambities voor de komende jaren	Een document met daarin concrete verbeterpunten
Een droom, visie, eindbeeld van waarheen de gemeente / leefwereld op weg moet zijn richting de toekomst wat jongeren betreft.	Een kaart, maquette of digitale wereld.

2. Welke vervolgstappen kan de gemeente nemen?

College van B&W	Raadsleden	Ambtenaren
bepalen: wat doen we als gemeentelijke organisatie en wat laten we over aan anderen. Met voor beide: hoe vergroten we de slagingskans	vaststellen totaalbudget en spelregels	meebewegen, uitzoeken, uitwerken etc. van plannen, borgen, kritische vragen stellen met oog op realisatie
omarmen, faciliteren en voor het plan gaan staan/laten uitvoeren	omarmene, budget vrijmaken, steunen	bovenstaande doen in opdracht van college/raad. En vooral: meedenken
1. Onderdeel maken van ambitie. 2. Jongeren betrekken bij de communicatie van de ambitie 3. Verantwoording afleggen over resultaat.	Gesprekspartner over ambities en dromen. Ambassadeur. (Pas op, want ze willen ongetwijfeld de meest enthousiaste jongeren claimen voor de eigen club)	Jongeren betrekken bij het verhaal van de ambitie. Jongeren eigenaar maken van onderdelen van het realiseren van het doel (coöperatie, verhalenvertellers, ambassadeurs)
De plannen van de jongeren omarmen en toetsen op haalbaarheid, budget etc. Als je ook nog gaat toetsen op ideologische wenselijkheid etc vervalt het nut	Gebruikelijke toets. Niet zomaar klappen maar ook naar het bredere perspectief van de samenleving kijken, als je raadsleden eerder weet te betrekken bereik je wellicht meer.	Ondersteunen van de plannen van jongeren. Niet een al te grote sta in de weg zijn.

3. Hoe kan je het eindproduct inbedden in besluitvorming?

Vooraf op doelniveau afspraken maken (niet te veel willen regelen, want het loopt toch altijd anders dan gedacht)	Misschien is de gemeente wel niet het allerbelangrijkst?
budget vrijmaken voor initiatieven (bijv. 100k die jaarlijks beschikbaar is)	voorkomen dat raad en college zelf nog een plasje doen over het voorspel, waardoor het een compromis wordt waar niemand echt enthousiast van wordt.
Verbind het aan de ambities die de gemeente heeft/stelt en weeg het daarin zwaarwegend mee	Gebruik het als een inspiratie om verhaal over te vertellen en blijven inspireren.
Maak jongeren daarmee ook verhalenvertellen van de WHY van de energietransitie en van het hoe en wat.	Leg jaarlijks verantwoording af over de voortgang naar de toekomst van jongeren en wat voor stappen daarin zijn gezet.
Geen eigenstandig budget voor dit plan, maar inbedden in het breder beleid van energietransitie	

4. Hoe hou je jongeren op de hoogte?

Laat ze jou op de hoogte houden. Maak ze eigenaar/ambassadeur o.i.d.	
Leg jaarlijks verantwoording af over de voortgang naar de toekomst van jongeren en wat voor stappen daarin zijn gezet.	Betrek jongeren bij het vertellen van het verhaal. Zij kunnen het beste verhaal vertellen over hun eigen toekomstideaal.
betrekken bij de besluitvorming en de uitvoering	
Eerst kijken of hier behoefte aan is	Uiteraard via social media etc. maar wellicht ook via een soort begeleidingscommissie

5. Andere ideeën / aandachtspunten?

Goed traject vereist veel luisteren en gunnen. Niet iedereen kan dat.
Organiseer in het traject eigenaarschap bij jongeren en 'pak het niet over' van ze.
vooraf onderzoeken in hoeverre zo'n traject aansluiting heeft bij jongeren of dat het een speeltje van de gemeente is (kijk ons eens jongeren betrekken)

Figure 147: Combined responses of participants to the questions about the fifth step (reporting and follow-up)

Appendix U | Co-creation with civil servants (CM4)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with civil servants of the municipality of Alphen aan den Rijn. The 1 hour session took place on the 7th of February 2022 via Miro and Teams (online). 11 civil servants that worked in the areas of sustainability/energy transition, communication/participation and the (youth) social domain participated in the creative session. The aim of the co-creation session was evaluating and detailing the concept from the perspective of civil servants.

Co-creation session - setup

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Warming-up in Miro
3. Short evaluation of design
4. Discussing and iterating design
5. Next steps

The main goal of the session was testing and detailing step 1 and 3-7 of the proposed youth participation process. In order to do so, participants were first presented with an overview of the concept (step 3 of the session), on which they were asked to provide feedback. Secondly, participants evaluated and detailed the specific steps that were the focus of the session (step 4 of the session).

As this was an online session via Miro, the setup was made in Miro as well. The setup, including the results, can be found via this link: https://miro.com/app/board/uXjVOUej-pk=?invite_link_id=126681037363

Figure 148 on the next pages shows a screen shot of the Miro board.

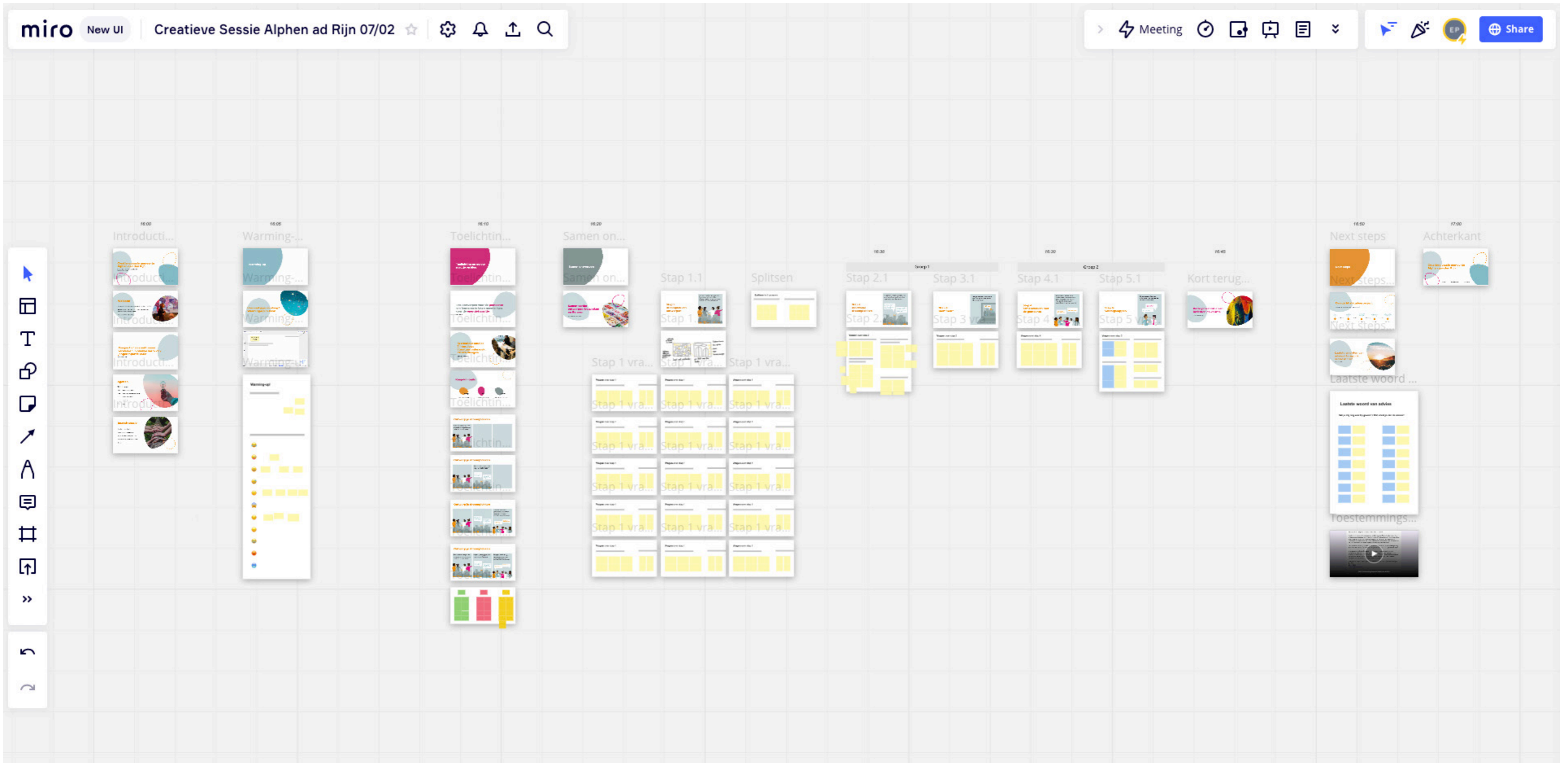

Figure 148: Screen shot of the Miro board

Co-creation session - results

After the introduction and warming-up, I gave a short and high-level presentation of the design direction. Participants then provided feedback on the design direction using the Keep-Kill-Build format, as shown in Figure 149. Interestingly, most concerns that participants express in their feedback are addressed in a later stage during the session, or have been addressed during earlier sessions for this project with young people.

We then discussed several steps of the process more elaborately. First, participants were asked to reflect individually on the guidelines the municipality should provide for the step of creating the dream places. Figure 150 shows their answers, clustered into several categories. Overwhelmingly, participants thought there should be as much room and freedom as possible, to support the young people's creativity. In some cases however, when the municipality already has defined boundaries beforehand, participants believed these should be communicated at an early stage. In line with this, some participants thought it was important to communicate the process and goal at an early stage. Finally participants thought young people should experience ownership of the process and work together.

Eerste reactie op het concept

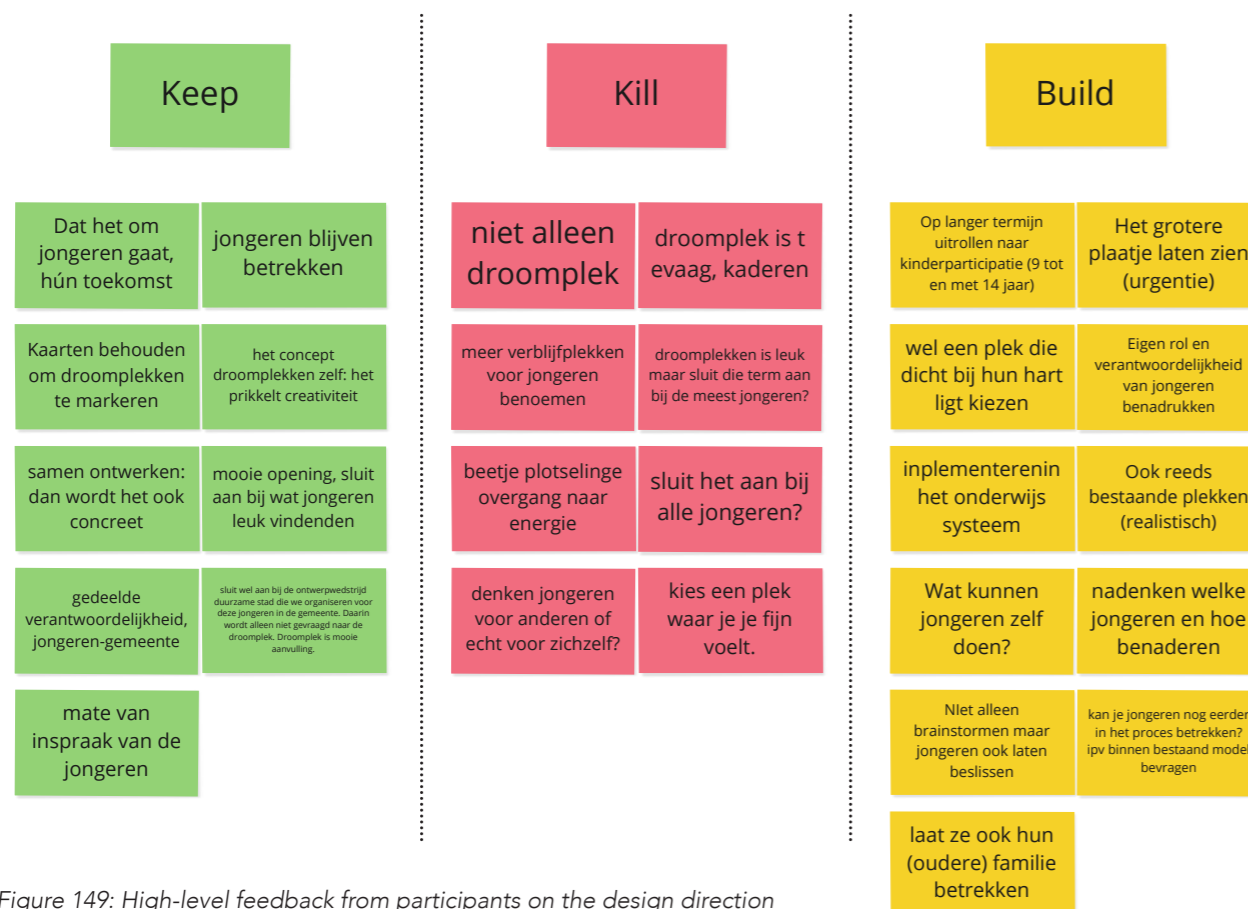

Figure 149: High-level feedback from participants on the design direction

Vraag over stap 1

Welke richtlijnen zou je jongeren meegeven vanuit de gemeente (mogelijkheden, budget, etc.)?

Figure 150: Clustered responses of participants to the question about the first step (designing dream the places)

Participants were then divided into two groups: one group that focused on the energy transition elements (2) and voting (3), and another that focused on the brainstorm (4) and follow-up (5).

The first group first thought about the second step, in which young people add elements related to the energy transition to their dream places (as shown in Figure 151). Participants thought about the knowledge young people need about the energy transition to be able to answer questions about it. Their answers show they think young people have some background knowledge about the energy transition, such as why it's necessary, the urgency and the climate agreement that the transition originates from. Furthermore, participants would like to inform young people about the possibilities to generate energy, as well as the social aspects and regulations of the energy transition.

Secondly, when asked about the questions they would ask young people about the energy transition, similarly to the previous session with politicians, participants mostly came up with broad questions. And, again, most questions do not relate to the dream places directly, showing a need for more guidance to make sure the questions fit in the participation trajectory.

The third question was "How do you want young people to answer the question?". Mostly, participants want to give young people a lot of freedom to come up with their own ideas. They have some ideas as to how young people could be inspired, but primarily want to see what young people come up with themselves.

Interestingly, when asked about other ideas or comments, all comments made related to spreading awareness beyond young people, for example to their parents.

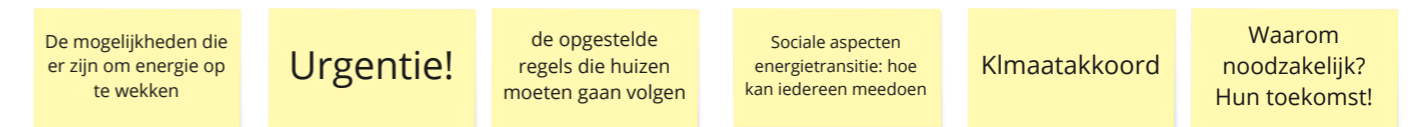
Moving on to the third step, shown in Figure 152, participants were asked about their view on the voting step. Participants agreed that this was a nice addition, for various reasons such as stimulating young people by making it feel more official, getting an idea of the views of other youngsters and even finding out what older citizens think of the ideas.

In the meantime, the other group thought about the fourth step: "Who from the municipality should participate in the brainstorm?" (Figure 153). Participants came up with a wide array of stakeholders within the municipality that would be interesting to involve, such as youth workers, energy advisors and coaches, civil servants that work on public space, sport associations and schools.

Finally, participants discussed what the deliverable of the participation trajectory could look like, as shown in Figure 154. They all agreed it would be interesting to have a visual, attractive end result instead of just a report. Examples of this could be a podcast, or video in which young people present the results. They believed the content should follow the form, but recommended to focus on the main insights.

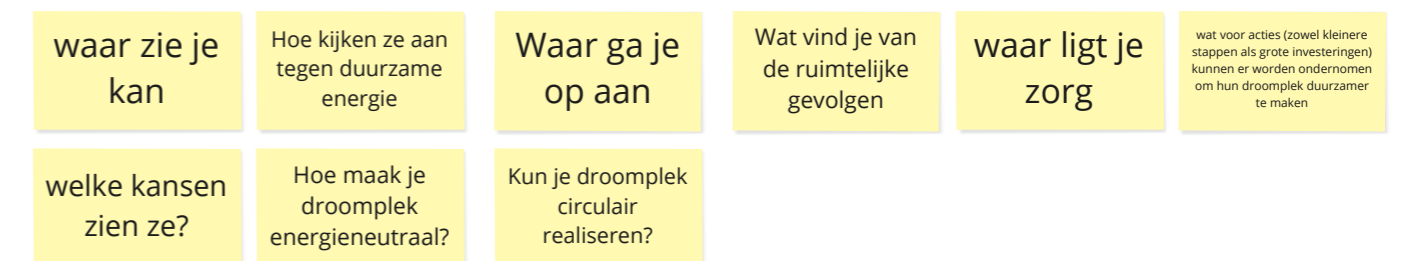
Vragen over stap 2

1. Wat moeten jongeren weten over de energietransitie?

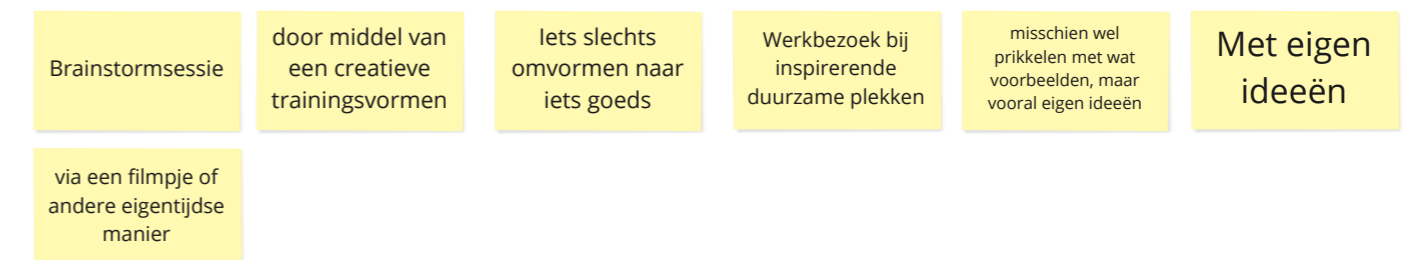
2. Welke vragen wil je jongeren stellen over de energietransitie?

Gekoppeld aan de droomplekken en relevant voor jongeren

3. Op welke manier wil je dat jongeren de vragen beantwoorden?

Bijv. met eigen ideeën, kiezen uit opties, "energiebudget" etc.

4. Andere ideeën / aandachtspunten?

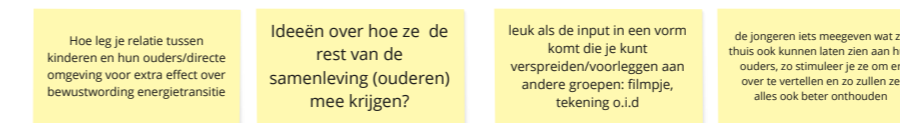

Figure 151: Responses of participants to the questions about the second step (adding energy transition elements)

Vraag over stap 3

Hoe kijken jullie aan tegen het stemmen?

Heel goed om hier een beeld van te krijgen. En dat dan ook te vergelijken met de stemresultaten van de ouderen.	Heel goede manier om te toetsen of het idee ook bij andere jongeren leeft	goede manier om jongeren echt te stimuleren, door ze te laten stemmen voelt het allemaal officieel voor ze
---	---	--

Figure 152: Responses of participants to the question about the third step (voting)

Vragen over stap 4

Wie van de gemeente moet meedoen aan de brainstorm?

Jongerenwerkers	Scholen (maatschappijleer)	Sportverenigingen (als het over die plekken gaat)	Buurtnetwerken
Energieadviseurs	Energiecoaches	Ambtenaren die bezig zijn met de openbare ruimte	

Andere aandachtspunten

Interessant maken voor brede groep, maar niet forceren
--

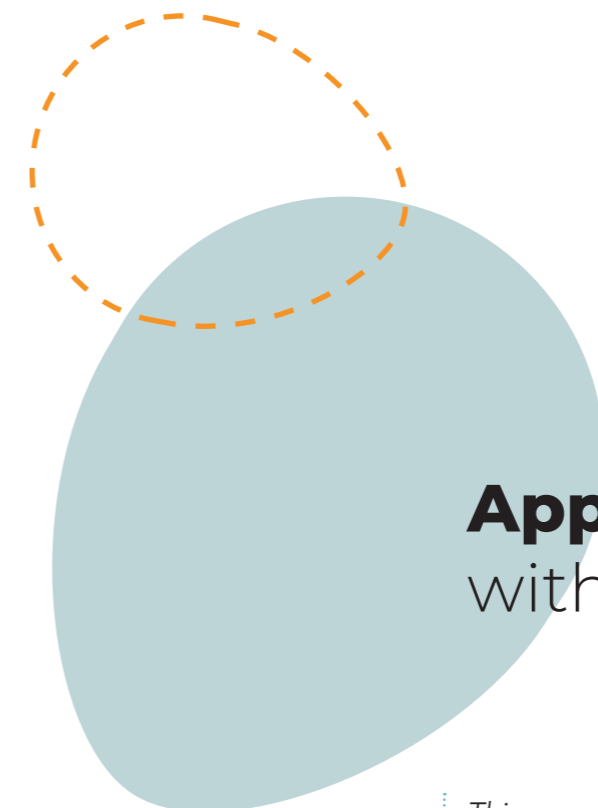
Figure 153: Responses of participants to the question about the fourth step (brainstorming)

Vragen over stap 5

Wat is het eindproduct (vorm & inhoud)?

Inhoud	Vorm leidend, hoofdzichten in infographic
Vorm	Podcast, video, jongeren zelf laten presenteren

Figure 154: Responses of participants to the question about the fifth step (reporting and follow-up)

Appendix V | Co-creation with mbo students (CY7)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with 10 mbo students (18-22 years old) from Mbo Rijnland (the same group as the session in Appendix P). The 1,5 hour session took place on the 8th of March 2021 at Mbo Rijnland in Leiden (offline). The aim of the co-creation session was testing and discussing the concept to evaluate and iterate the design.

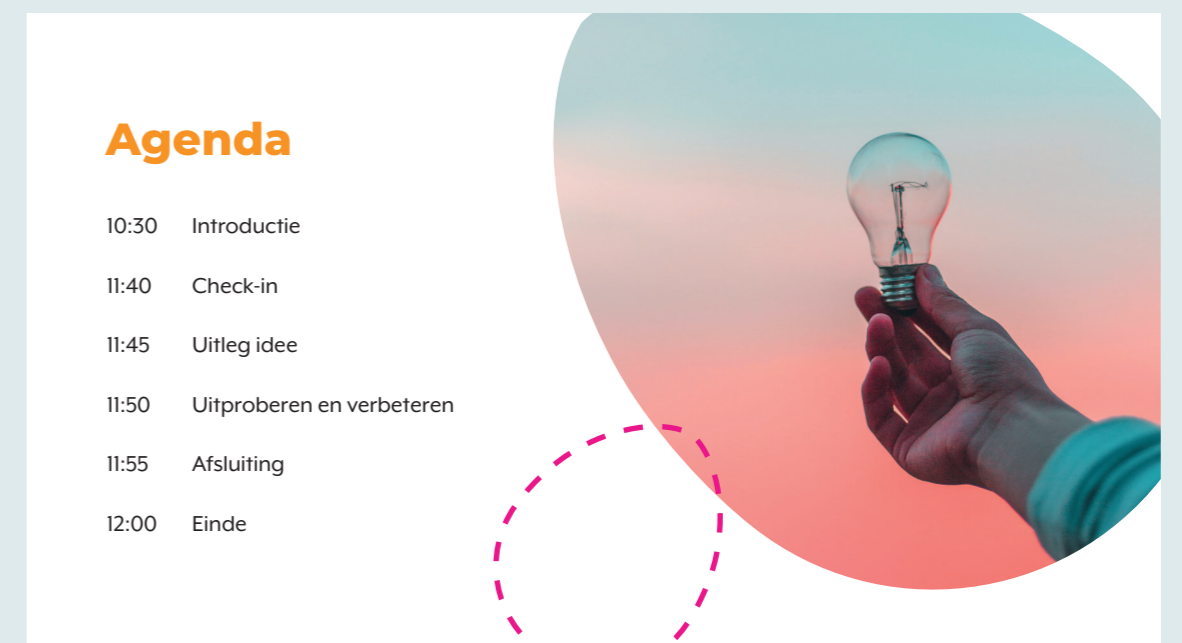
Co-creation session - setup

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Short explanation of design
3. Testing and iterating design
4. Next steps

The main goal of the session was testing and detailing step 2-4 and 7 of the proposed youth participation process. In order to do so, participants were first presented with an overview of the concept (step 2 of the session), which they had seen and provided feedback on in a previous session (CY4, Appendix P). Secondly, participants tested, evaluated and detailed the specific steps that were the focus of the session (step 3 of the session).

The slides on the following pages were used during the session and therefore clearly illustrate the session setup.

Insteek sessie

Elke mening telt

Wees creatief en bouw op elkaar

Stel vragen als iets onduidelijk is

(Bijna) iedereen doet mee

We maken er een leuke sessie van!

Toestemmingsformulier en foto's

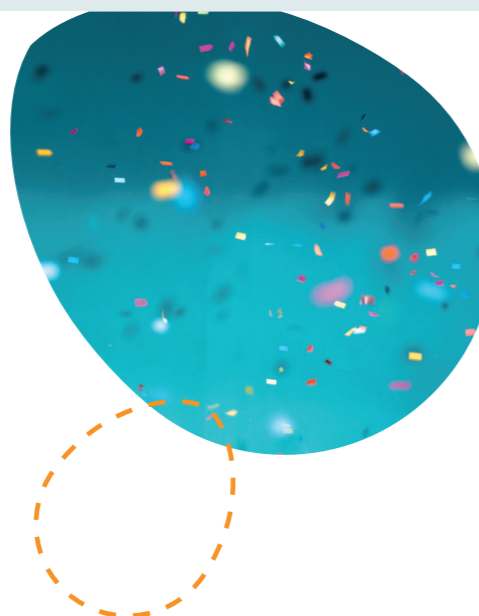

Photo on slide by Shane Rounce on <https://unsplash.com/photos/DNkoNXQt3c>

Check-in

Vertel hoe je de sessie in gaat in 1 zin

Korte check-in

Toelichting en eerste reactie op idee

Iets ontwerpen voor de gemeente om jongeren te laten meedenken over de energietransitie

De uitdaging

Ontwerp je droomplekken

Samen ontwerpen

Samen verder ontwerpen: proberen en verbeteren

Samen | 60 min

Photo on slide by Vinicius Amnx Amano on <https://unsplash.com/photos/dbOV1qSiL-c>

1. Uitleggen of uitproberen 2. Verbeteren

Aanpak per stap

Photo on slide by James Lee on https://unsplash.com/photos/eSNSYgLS_xQ

Stap 1: droomplekken ontwerpen

Jongeren ontwerpen samen hun droomplekken door dingen toe te voegen aan een model van hun gemeente

1. Markeer de plekken op de kaart die belangrijk voor je zijn

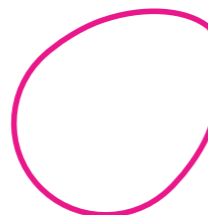
Bijvoorbeeld je school, de wijk waar je woont, waar je sport, winkelt, etc.

2. Zoek of maak geschikte foto's van de plekken die je gemarkeerd hebt

Vandaag zijn er een aantal foto's van plekken in Leiden om te gebruiken

3. Laat zien op de foto hoe jij deze plek zou verbeteren

Teken of schrijf op de foto met stiften

Evaluatie: hoe ging het?

Beantwoord de vragen op het werkblad | 5 min

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Stap 1: Droomplekken ontwerpen

Namen _____

Hoe vonden jullie het om deze stap te doen?

Keep

Kill

Build

Zou je zelf foto's willen uploaden?

Of alleen streetview/vooraf gemaakte foto's gebruiken?

Wat zou je willen toevoegen aan de foto's?

Tekenen en schrijven, illustraties, of iets heel anders?

Hoe zou jij de droomplekken noemen?

Hebben jullie een idee voor een ander woord?

Stap 2: duurzame droomplekken

Jongeren voegen dingen toe aan hun droomplekken door vragen te beantwoorden

Hoe gaan we op jouw droomplekken zuinig om met energie?

Hoe wordt op jouw droomplekken duurzame energie opgewekt?

0. Nederland wil in 2050 geen broeikasgassen meer uitstoten

Om jullie droomplekken toekomstbestendig te maken moeten ze dus duurzaam worden

Inspiratie: energie opwekken en besparen

Wat is het doel?

In 2050 wil Nederland geen broeikasgassen meer uitstoten. We moeten dus zuinig omgaan met onze energie en onze energie uit duurzame bronnen halen.

Hoe kan je energie besparen?

- 1 Apparaten uitzetten als ze niet worden gebruikt
- LED lampen in plaats van gloeilampen of halogeenlampen
- Energiezuinige apparaten gebruiken
- Isoleren van gebouwen
- Water besparen door er zuinig mee om te gaan
- Zuinig omgaan met apparaten en materialen die ook energie kosten om te maken

Hoe kan je duurzame energie opwekken?

Windmolens
1 windmolen van 200 m hoog wekt genoeg stroom op voor zo'n 6000 huishoudens.
Maar, als de windmolen de helft kortere wieken heeft, wekt het maar stroom op voor 1500 huishoudens.

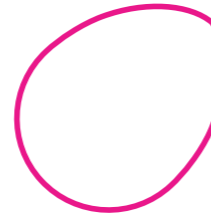
Zonnepanelen
Een voetbalveld vol zonnepanelen levert stroom voor ongeveer 500 huishoudens.

Aardwarmte & bodemwarmte
Warmte uit de bodem of diepere aardlagen kan gebruikt worden voor verwarming. Dit zijn vaak grote projecten, maar er bestaan ook individuele warmtepompen voor woningen.

Biomassa en groen gas
Biomassacentrales wekken energie op door het verbranden, vergisten of vergassen van biomassa om stroom of groen gas te maken.

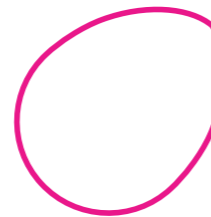
1. Hoe kan je op de plek die je net hebt verbeterd groene energie opwekken?

Teken of schrijf op de foto met stiften

2. Hoe kan je op de plek die je net hebt verbeterd energie besparen?

Teken of schrijf op de foto met stiften

Evaluatie: hoe ging het?

Beantwoord de vragen op het werkblad | 5 min

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Stap 2: Duurzame droomplekken

Namen _____

Hoe vonden jullie het om deze stap te doen?

Keep

Kill

Build

Wat vonden jullie van het inspiratievel?

Wat vonden jullie van de informatie? Wat vonden jullie van de vorm?

Kon je je ideeën goed kwijt op het werkblad?

Zo niet, wat zou hebben geholpen?

Hoe zou je stap 1 en 2 het liefst doen?

Met wie (of alleen)?

Wanneer (in de week)?

Hoe lang mag het duren?

Digitaal/fysiek?

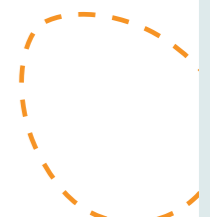
Stap 3: stemmen

Jongeren stemmen online op hun favoriete droomplekken

Hoe kunnen we jongeren bereiken om hun eigen droomplekken te maken of erop te stemmen?

Vul het werkblad in | 5 min

Stap 3: Jongeren bereiken

Namen _____

Welke (social) media gebruiken we?

Wie stuurt de post?

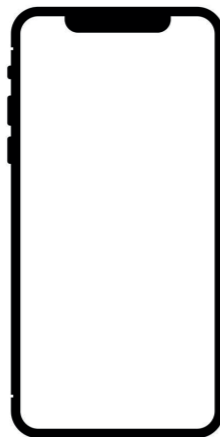
Bijv. de gemeente, een andere organisatie, jongeren, etc.

Hoe promoot je de post?

Hoe zorg je dat jongeren de post te zien krijgen?

Hoe ziet de post eruit?

Hoe zou jij de post eruit laten zien?

Stap 4: samenwerken met de gemeente

Jongeren en ambtenaren brainstormen samen over hoe de droomplekken gerealiseerd kunnen worden

Stap 5: vervolgstappen

Dit is het einde van het traject. Wat verwacht je van de vervolgstappen?

Wat verwacht je van de gemeente?

Schrijf je verwachting op het werkblad | 5 min

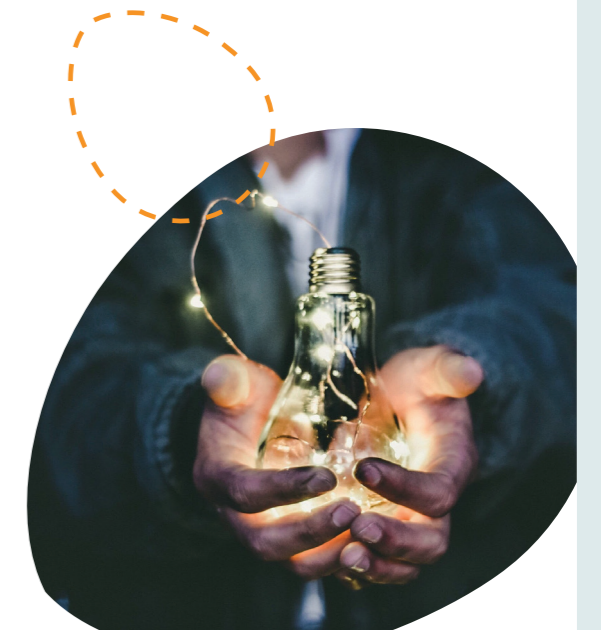

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Stap 5: Na het traject

Namen _____

1. Wat verwacht je dat de gemeente doet met de uitkomsten?

Welke stappen hoop of denk je dat ze nemen?

4. Hoe zorgt de gemeente dat alle jongeren hieraan meedoen?

Dus niet alleen de jongeren die hier al in geïnteresseerd zijn?

2. Waarvan moet de gemeente jongeren op de hoogte houden?

Wat zou je willen weten?

3. Hoe moet de gemeente jongeren op de hoogte houden?

Wie/wat geeft de update?

Via welk medium/middel?

Hoe vaak?

Next steps

Overzicht afstudeerproject

Pilotsessie in Alphen aan den Rijn op 10 maart van 16:00 tot 18:00
Toestemmingsformulier

Laatste woorden van advies / terugblik sessie in 1 zin

Korte check-out

Photo on slide by Jordan Wozniak on https://unsplash.com/photos/xP_AGmeEa6s

Creatieve sessie MBO Rijnland

Eva Peet

eva@citizens.nl

0619599006

Co-creation session - pictures

Figure 155-158 on this and the following page give an impression of the co-creation session.

Figure 155: Participants working in groups

Figure 156: Participants working in groups

Figure 157: Participants working in groups

Figure 158: Participants working in groups

Co-creation session - results

After the introduction, participants tried out the first step of the participation trajectory: designing their dream places. Participants were divided into three groups of 3-4, were given a map of the city centre of Leiden and were asked to mark places on the map that were important to them. Although most participants did not live in Leiden, they all went to school in the city centre so they would at least have one common place that was probably interesting to them. Figure 159-161 show the resulting maps. The locations participants highlighted were their school, the central station, the road from the central station to their school, the hospital, stores and restaurants they liked and the cinema.

Figure 159: Map group 1, map from © OpenStreetMap contributors

Figure 160: Map group 2, map from © OpenStreetMap contributors

After marking the locations the groups could choose from 4 locations on the map: the central station, their school, the Waag (a restaurant in the city centre) and the Burcht (a monument in the city centre). These locations were all mentioned in a previous session with the other mbo class (CY5, Appendix R). The first group chose to focus on the central station and their school, the second on the central station and the third on the Waag and the school. More benches, less traffic or improved safety and a different type of stores in the station/near the school were important points for more than one group. Interestingly, no elements that were mentioned in this step related to sustainability or the energy transition, while the two students in a previous session (CY6, Appendix S).

When the groups finished their first redesign of the places, they were asked to think about ways to generate renewable energy or save energy on those places. Figure 162-166 show the resulting dream places. All groups wanted to use solar panels to generate renewable energy. To save energy, they came up with turning off the lights or other appliances, using LED lights, toilets that save water, and magnets to power the trains.

Figure 161: Map group 3, map from © OpenStreetMap contributors

Ruimte voor notities, tekeningen etc.
 meer zitplaatsen
 warme plekke
 afvalbije
 leenfietsen
 (elektrische)
 minder verkeer

Figure 162: Dream place group 1, picture from https://nl.m.wikipedia.org/wiki/Bestand:Leiden,_ingang_station_Leiden_Centraal_foto10_2017-06-11_09.16.jpg

Ruimte voor notities, tekeningen etc.

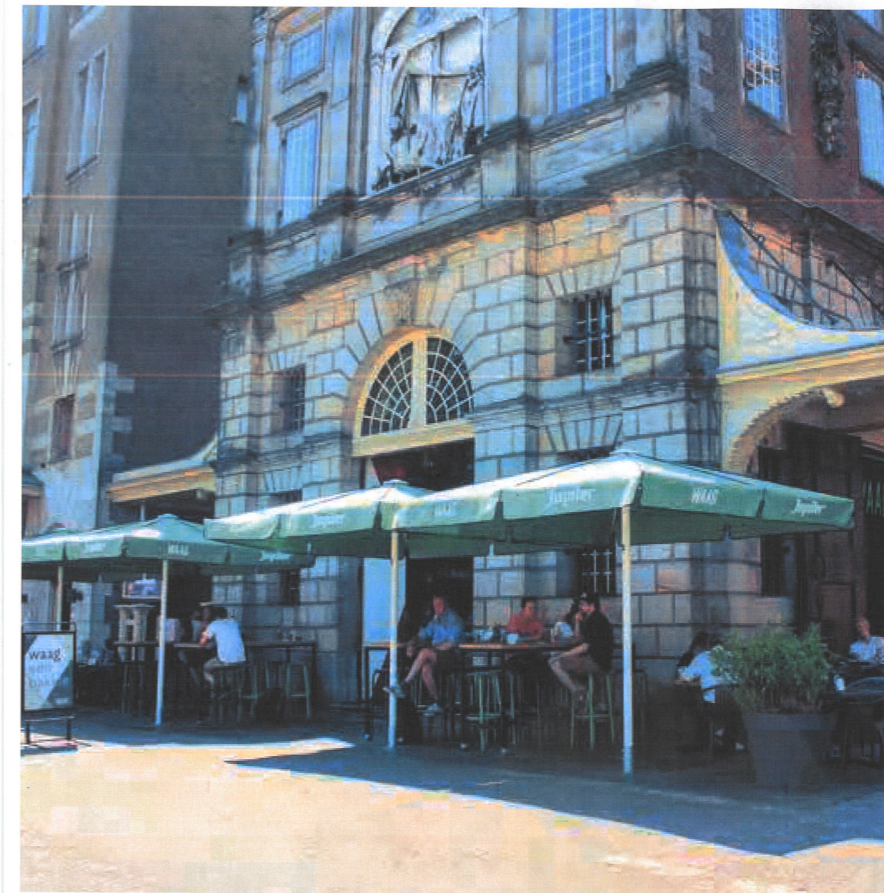
parkeer voor studenten

- fiets
- auto
- scooter

- Bree straat gas vrije zone
- zonnepanelen Bankjes
- minder licht gebruikt

minder verkeer veilig voor fietsers en loopers

Figure 163: Dream place group 1, picture from <https://www.bekijkjetoekomstnu.nl/images/800x500/Breestraat2.jpg>

Ruimte voor notities, tekeningen etc.

uileger op terras tegen muren.

glazen kas om het terras die open en dicht kan.

stenen vloer binnen gelijk leggen.

sommige avonden thema avonden qua eten.

led lampen
Zonnepanelen
Apparaten s' nachts uitzetten

Figure 165: Dream place group 3, picture from <https://www.leidenconventionbureau.nl/nl/over-ons/over-ons/nieuws/uitgelicht-de-waag-cafe-en-restaurant>

Ruimte voor notities, tekeningen etc.

Het Licht niet af

Boekenwinkel terras

Kledingwinkel waf

Boekenwinkel waf
Geme mania erin

waterbesparende WC's
Zonnepanelen op het dak
OU deaopunt waf
magnetische treinen

5

Figure 164: Dream place group 2, picture from https://nl.m.wikipedia.org/wiki/Bestand:Leiden,_ingang_station_Leiden_Centraal_foto10_2017-06-11_09.16.jpg

Ruimte voor notities, tekeningen etc.

- Verkeers veiligheid

- bus halte andere plek

- meer bankjes

- minder kappers

Zonnepanelen
Apparaten uit
s' nachts
LED lampen

Figure 166: Dream place group 3, picture from <https://www.bekijkjetoekomstnu.nl/images/800x500/Breestraat2.jpg>

After the first step, designing the dream places, and before adding the energy transition elements, participants were asked to reflect on the activity using the worksheet in Figure 167.

The feedback shows that:

- Participants liked researching the possibilities, coming up with their own ideas and determining their own design.
- Two groups wanted more or better pictures and would also like to upload their own pictures.
- One group did not want to do the activity on paper, but digitally in 3D.

When participants finished their second task, which was including the energy transition elements in their dream places, they were asked to reflect on it using the worksheet in Figure 168.

The main insights from the worksheet are:

- Participants liked coming up with their own ideas and thinking about sustainability.
- Two groups mentioned that they would like to be supported in this activity by experts on the energy transition.
- Two groups appreciated the inspiration sheet with information about the energy transition (the slide on the bottom of page 241). One of those groups wanted to further detail the inspiration sheet with some examples for more inspiration. The other group did not think the sheet added something, especially the printed version they considered a waste of paper.
- Two groups thought there was enough room on the work sheet to design their dream place, while one group would have liked more space to write.
- Participants wanted to create the dream places together with friends or classmates, on school days in 1,5-4 hours.
- All groups liked doing the activity physically as opposed to digitally.

Stap 1: Droomplekken ontwerpen

Namen Group 1 Group 2 Group 3

Hoe vonden jullie het om deze stap te doen?

Keep	Mogelijkheden bekijken	Onderzoeken	Nadenken
	Zelf ontwerp bepalen	Dat we ideeën kwijt kunnen	Enthousiasme
Kill	Niks		
	Op papier doen		
Build	Foto van verder af (helderder)		
	Laptop doen 3D bouwen	Meer foto's plekken	

Zou je zelf foto's willen uploaden?
Of alleen streetview/vooraf gemaakte foto's gebruiken?

Ja op de momenten dat we op die plekken zijn	Nee	Ja, dan kan je makkelijk uitleggen wat je bedoelt
--	-----	---

Wat zou je willen toevoegen aan de foto's?
Tekenen en schrijven, illustraties, of iets heel anders?

3D	Onze ideeën (bankjes, afdakjes)
----	---------------------------------

Hoe zou jij de droomplekken noemen?
Hebben jullie een idee voor een ander woord?

Plek die jij fijn vindt!	Ideale plekken	Praktisch en veilig
--------------------------	----------------	---------------------

Figure 167: Evaluation worksheet step 1

Stap 2: Duurzame droomplekken

Namen Group 1 Group 2 Group 3

Hoe vonden jullie het om deze stap te doen?

Keep	Onderzoeken	Nadenken over duurzaamheid	Eigen ideeën bedenken	Eigen ideeën kunnen inbrengen
Kill	Niks	Al dat papier		
Build	Met mensen onderzoek die er verstand van hebben	Meer inspiratie hoe je energie kan besparen en voorbeelden gebruiken		

Wat vonden jullie van het inspiratieblad?
Wat vonden jullie van de informatie? Wat vonden jullie van de vorm?

Handig	Nuttig, mag meer informatie of met voorbeelden	Beetje onnodig van het papier
--------	--	-------------------------------

Kon je je ideeën goed kwijt op het werkblad?
Zo niet, wat zou hebben geholpen?

Ja	Ja	Meer ruimte om te schrijven
----	----	-----------------------------

Hoe zou je stap 1 en 2 het liefst doen?

Met wie (of alleen)?	Wanneer (in de week)?	Hoe lang mag het duren?	Digitaal/fysiek?
Met vrienden/klasgenoten	Ma/w	1,5 uur	Allebei [slides online + fysieke werkbladen]
Met vrienden en mensen die verstand hebben van duurzaamheid	Tijdens schooldagen	2-4 uur	Fysiek
In dit groepje	Tijdens school	1 schooljaar	Fysiek

Figure 168: Evaluation worksheet step 2

Participants were then presented with the voting step, and were asked to come up with ways to reach young people to vote using the work sheet in Figure 169.

The main insights from the work sheet are:

- Participants would use mainly Instagram and Snapchat, but also Tiktok, Facebook, Twitter and Reddit to reach young people.
- Two groups thought young people should send the message themselves. As the posts that the groups designed specifically promote the dream places they created it might be an interesting opportunity to let young people share the place they came up with on social media themselves, inviting their network to vote.
- Other ways to promote the voting that participants came up with included advertising, posters, going to schools, influencers and television.

Finally participants were asked to reflect on (their expectations) for the next steps of the participation trajectory using the work sheet in Figure 170.

The main insights from this work sheet are:

- Participants expected that the municipality would implement their (realistic) ideas.
- Participants would like to be kept up to date about the status, process and plans of the municipality following the participation trajectory.
- Participants disagreed about the way the municipality should keep them up to date. One group wanted to use social media, another letters and the third an app. They also disagreed about the frequency: from every day, once a week to whenever the municipality makes progress.
- Finally, participants came up with three main ways to ensure that all young people would want to participate: rewarding participation through discounts or days off, providing information to young people and showing that the municipality sincerely considers their input.

During the last words of advice at the end of the session, there was a small but interesting discussion about the use of paper during the session. One participant thought this was a waste, while several others disagreed because they thought a digital interaction could never achieve the same result as the paper work sheets.

Stap 3: Jongeren bereiken

Namen Group 1 Group 2 Group 3

Welke (social) media gebruiken we?

Insta, tiktok, snapchat, facebook	Instagram, tiktok, snapchat, twitter, facebook, reddit	Instagram (link, QR-code), snapchat
-----------------------------------	--	-------------------------------------

Wie stuurt de post?
Bijv. de gemeente, een andere organisatie, jongeren, etc.

Jongeren zelf	Min van milieu	De mensen die het hebben bedacht
Organisaties met veel jongeren bereik		

Hoe promoot je de post?
Hoe zorg je dat jongeren de post te zien krijgen?

Posters buiten	Tv	Praatprogramma's	Betalende reclame
Reclame op social media	Radio	Influencers	Naar scholen, posters (in OV, stad), buurthuizen, enquêtes

Hoe ziet de post eruit?
Hoe zou jij de post eruit laten zien?

Figure 169: Worksheet with ideas about reaching young people

Stap 5: Na het traject

Namen Group 1 Group 2 Group 3

1. Wat verwacht je dat de gemeente doet met de uitkomsten?
Welke stappen hoop of denk je dat ze nemen?

Luisteren, voorleggen, uitvoeren	Realistische ideeën ook echt uitvoeren	Dat ze het waarmaken
----------------------------------	--	----------------------

2. Waarvan moet de gemeente jongeren op de hoogte houden?
Wat zou je willen weten?

Hoe het ervoor staat	Laten zien waar het geld naartoe gaat
Wat de plannen zijn	Laten weten hoe ver ze zijn in het proces zodat we weten dat ze ermee bezig zijn
Uitnodigen om te kijken bij het proces	

3. Hoe moet de gemeente jongeren op de hoogte houden?
Wie/wat geeft de update?

Gemeente en jongeren op social media	Een brief naar het groepje	Met een app
<i>Via welk medium/middel?</i>		
Social media, tv, posters, radio, krant	Brief post	Een nieuwe app speciaal hiervoor
<i>Hoe vaak?</i>		
Elke dag radio, tv, social media	1 keer per week	Wanneer er nieuwe voortgang plaatsvindt

4. Hoe zorgt de gemeente dat alle jongeren hieraan meedoen?
Dus niet alleen de jongeren die hier al in geïnteresseerd zijn?

Voorlichtingen, delen op social media, beloningen, kortingen	Belonen met bijvoorbeeld vrije dagen voor school	Laten weten dat ze ons serieus nemen
--	--	--------------------------------------

Figure 170: Worksheet with ideas about the follow-up / next steps

Appendix W | Co-creation with Citisens (CC3)

This appendix contains the setup and insights from the co-creation session with 6 Citisens employees. The 1,5 hour session took place on the 16th of March 2021 at the Citisens office in Utrecht (offline). The aim of the co-creation session was sharing the final design and insights from the pilot, and creating a roadmap for implementation.

Co-creation session - setup

The layout of the session was (based on Veenhoff & Pater (2021)):

1. Introduction
2. Final design and insights from pilot
3. Creating a roadmap for implementation
4. Integrating the changes in the involved stakeholders
5. Feedback on the roadmap
6. End

The two main goals of the session were gathering input on a roadmap for implementation, as well as creating a plan for integration. Participants were first introduced to the final design, and preliminary insights from the pilot. Then, to reach the first goal, participants were asked to create a roadmap for implementation in the third step. The three horizons model by McKinsey was used to structure the implementation plan (De la Kethulle de Ryhove, 2020). Using a co-reflection approach, the third step was used as a preparation for the confrontation with a potential roadmap in the fifth step (Tomico et al., 2011). Between those steps, participants thought about new roles, activities and capabilities for the three key stakeholders in the fourth step. This contributed to the section on integration in the main report.

The slides on the following pages were used during the session and therefore clearly illustrate the session setup.

Implementatiesessie Citisens

Jongeren betrekken in de gemeente
16 maart 10:00-11:30

Welkom!

Strategic Product Design & Design for Interaction - TU Delft

Afstudeerproject over het betrekken van jongeren in de gemeente bij de energietransitie

We gaan samen aan de slag!

1. Het uitgewerkte ontwerp en inzichten uit de pilot delen 2. Nadenken over implementatie

Doelen van de sessie

Agenda

- 10:00 Introductie
- 10:10 Uiteindelijk ontwerp & inzichten pilot
- 10:30 Roadmap voor implementatie
- 10:50 Integreren in organisatie
- 11:10 Feedback op roadmap
- 11:25 Afsluiting
- 11:30 Einde

Photo on slide by Diego PH on <https://unsplash.com/photos/flq0tET6llw>

Insteek sessie

Elke mening telt

Wees creatief en bouw op elkaar

Stel vragen als iets onduidelijk is

(Bijna) iedereen doet mee

We maken er een leuke sessie van!

Foto's

Photo on slide by Shane Rounce on <https://unsplash.com/photos/DNkoNXQt3c>

Check-in

Vertel hoe je de sessie in gaat in 1 zin

Korte check-in

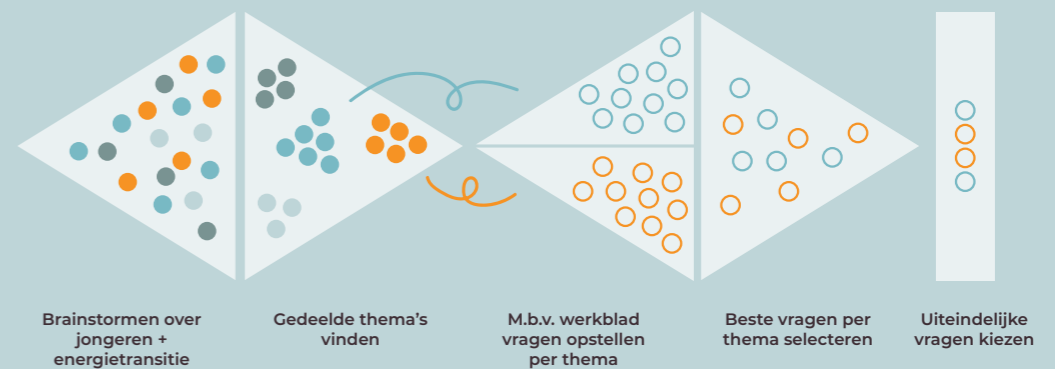
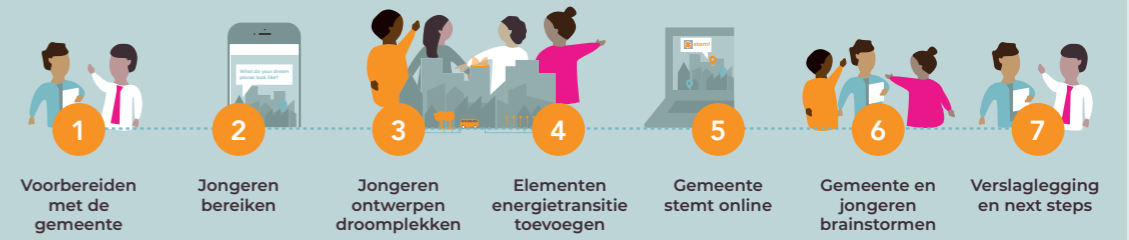
Photo on slide by Jason Leung on <https://unsplash.com/photos/Xaanw0s0pMk>

Uitgewerkt ontwerp & inzichten pilot

Iets ontwerpen voor de gemeente om jongeren te laten meedenken over de energietransitie

De uitdaging

Ontwerp je droomplekken

Werkblad met vragen zoals "Waarom is dit interessant voor jongeren?" om de gemeente te helpen tot goede vragen te komen

Vragen over de energietransitie		Cluster
<p>Waarom is dit interessant voor de gemeente?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Welke vragen zou je jongeren willen stellen?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	_____
<p>Waarom is dit interessant voor jongeren?</p> <p><i>Of: Hoe relevant is dit interessant voor jongeren?</i></p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	_____
<p>Waarom is dit relevant voor de droomplekken van jongeren?</p> <p><i>Of: Hoe relevant is het voor de droomplekken van jongeren?</i></p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	_____

1 Voorbereiden met de gemeente

Tijd en ondersteuning cruciaal om tot goede vragen te komen, werkbladen hielpen

Risico dat het niet alleen over de energietransitie gaat, maar meer over duurzaamheid in het algemeen

2 Jongeren bereiken

Lespakket voor gastlessen op scholen

Binnen burgerschapsles, maatschappijleer of aardrijkskunde

50 minuten

Duur van de gastles

2 Jongeren bereiken

Jongeren hun droomplek laten delen om andere jongeren op te roepen te gaan stemmen of zelf hun droomplek te ontwerpen

Ik heb van het centrum van Alphen aan den Rijn een #droomplek gemaakt

Hoe ziet jouw #droomplek eruit?

2 Jongeren bereiken

Jongeren
Ook jongeren die minder geïnteresseerd zijn in de politiek of de energietransitie willen aan zo'n traject meedoen

1,67

Helemaal mee oneens | Helemaal mee eens

Jongeren
Deze methode zorgt dat alle jongeren tussen 14 en 17 genoeg kansen en middelen hebben om te participeren

6,33

Helemaal mee oneens | Helemaal mee eens

3 Jongeren ontwerpen droomplekken

Informatievideo waarin gemeente het traject toelicht

Jongeren werken samen in kleine groepjes

Online of op papier en inscannen / resultaat invoeren

3 Jongeren ontwerpen droomplekken

M.b.v. werkbladen waarop belangrijke plekken gemarkeerd kunnen worden die vervolgens herontworpen kunnen worden met een (eigen) foto

Ontwerp je droomplek

Markeer belangrijke plekken op de kaart

plak hier een foto van de plek die je wil verbeteren

Elementen energietransitie toevoegen

Informatievideo energietransitie met expert

4 vragen

Over de energietransitie van de gemeente

Werkblad vorige stap verder aanvullen

4

Een "vers" werkblad waarop de belangrijkste elementen van de droomplek netjes uitgewerkt kunnen worden voor communicatie

4

Jongeren
We hebben gewerkt aan thema's die voor mij belangrijk zijn

Jongeren
Ik kon mijn mening en ideeën uiten op een manier die bij me past

Gemeente stemt online

5

Jongeren bereiken via social media

Elke droomplek is te zien op een online platform

Iedereen in de gemeente mag stemmen

Gemeente en jongeren brainstormen

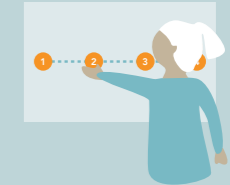
6

8 droomplekken

5 met de meeste stemmen, 3 gekozen door jury experts & gemeente

Jongeren achter 8 droomplekken presenteren hun idee

Gemeente deelt achtergrond traject, experts delen risico's, kosten en uitdagingen

Gemeente en jongeren brainstormen

6

Ambtenaren, raadsleden en experts verdelen zich over de groepjes om de realisatie van de droomplek uit te werken

Van dromen naar werkelijkheid	
<p>Wat is de droomplek? Ontwerp of een bestaande droomplek aanpassen van de droomplek</p>	<p>Wat kan de gemeente doen? Om dichterbij de droomplek te komen</p>
<p>Hoe komen we dichterbij de droomplek? Welke stappen kunnen we zetten om dichterbij te komen? De welke stappen kunnen we de belangrijkste mensen?</p>	<p>Wat kunnen jongeren doen? Om dichterbij de droomplek te komen</p>
<p>Wie hebben we verder nodig? De wie kunnen we het beste inzetten?</p>	
<p>Slogan _____</p>	

“De vrouw van de gemeente gaf weinig reactie op onze ideeën”
(jongere op evaluatieformulier, 14, twvo)

“Echt fijn hoe de gemeente ons serieus neemt”
(jongere op het evaluatieformulier, 17, vwo)

Citizens maakt online & offline rapport met de dromen van jongeren en concrete vervolgstappen

1-2 jongeren per droomplek blijft betrokken voor advies aan de gemeente en communicatie richting jongeren (potentieel startpunt jongerenraad)

Gemeente
Ik zou jongeren willen betrekken bij de vervolgstappen van een traject zoals dit

Jongeren
Ik zou actief willen bijdragen aan de vervolgstappen van een traject zoals dit

“Goed om jongeren op deze wijze te laten fantaseren en hierover in gesprek te gaan. Creëert energie en draagvlak voor beide partijen”
(raadslid, sociaal domein + dienstverlening)

“Mijn verwachtingen zijn getopt en ik hoop dat er met de ideeën van ons en de andere jongeren wat gedaan zal worden”
(jongere, 17, vwo)

Vragen of opmerkingen?

Voor we een korte keep-kill-buildronde doen

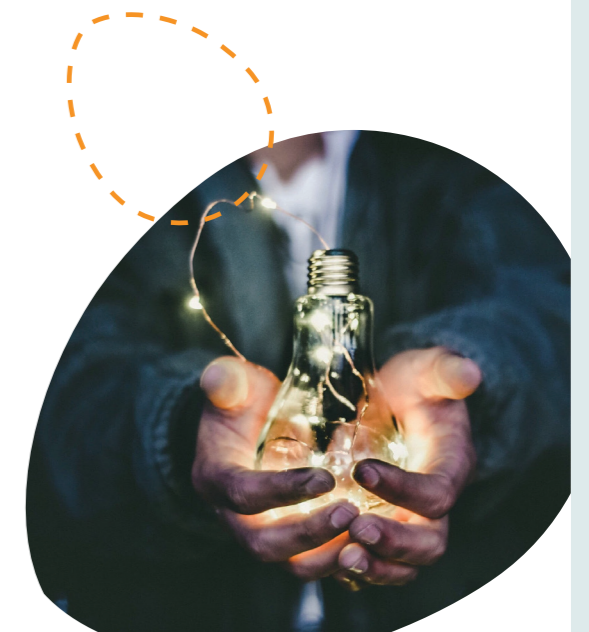

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Keep-kill-build

Wat vind je goed?

Wat zou je weghalen?

Hoe zou je het verbeteren?

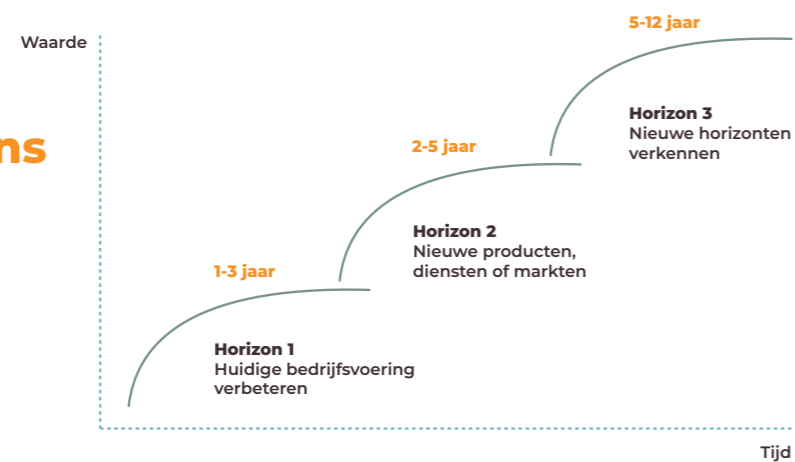
Roadmap voor implementatie

Roadmap voor implementatie

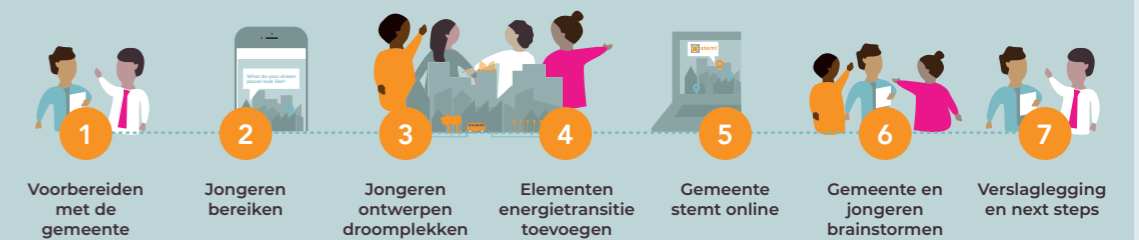
Namen _____

	Horizon 1	Horizon 2	Horizon 3
Doel			
Jaartal			
Markt Doelgroep Type project Onderwerp			
Waardepropositie Producten Services Business model			
Middelen Kanalen Partners Capabiliteiten Technologie			

Three horizons model

Ontwerp je droomplekken

3 horizons uitwerken voor dit product

In groepjes | 10 minuten

Presenteer de roadmap aan elkaar

Plenair | 5 minuten

Integreren in de organisatie

Horizon 3 betekent nieuwe rollen, activiteiten en capabiliteiten

Voor alle betrokken partijen

equity

samenwerking

eigenaarschap

actie

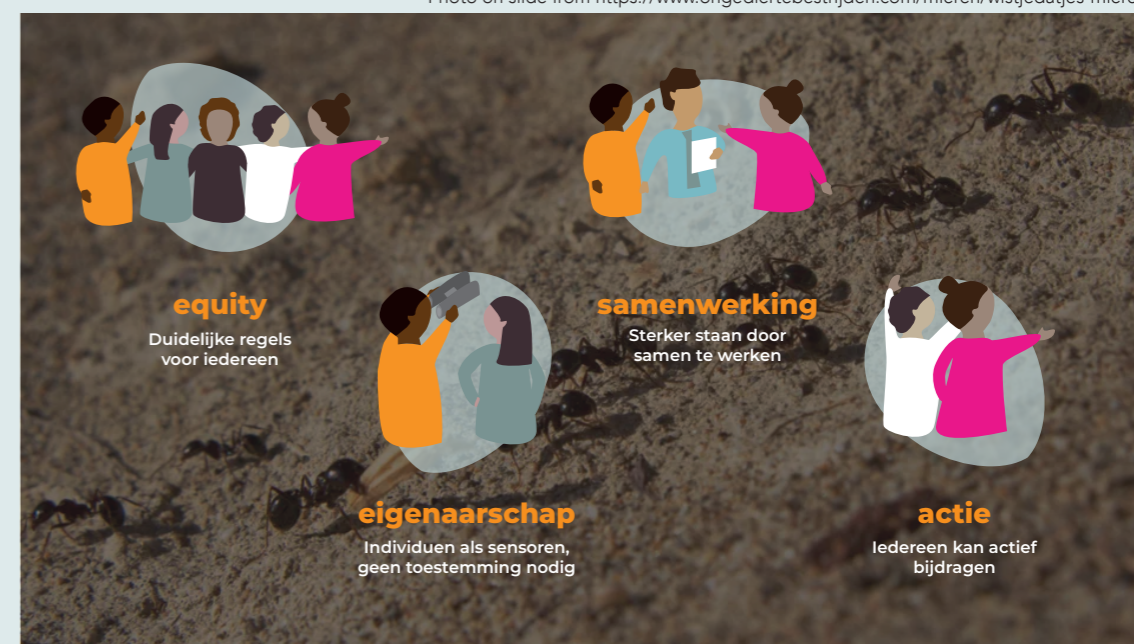

"The organization of insect societies is a marquee example of a complex decentralized system that arises from the interactions of many individuals."

"It turns out that ants perform these complex tasks by obeying a few simple rules."

<https://amp.theguardian.com/science/2014/apr/11/ants-self-organization-quanta>

Photo on slide from <https://www.ongediertebestrijden.com/mieren/wistjedatjes-mieren/>

equity

Duidelijke regels voor iedereen

samenwerking

Sterker staan door samen te werken

eigenaarschap

Individueel als sensoren, geen toestemming nodig

actie

Iedereen kan actief bijdragen

Drie vragen:

Wie ben je? (rollen)

Wat doe je? (activiteiten)

Wat kan je? (capabiliteiten)

Invullen voor Citisens, de gemeente en jongeren in horizon 3

In groepjes | 10 minuten

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Rollen, activiteiten en capabiliteiten

Van Citisens, de gemeente en jongeren in horizon 3

	Citizens	Gemeente	Jongeren
Rollen Wie ben je?			
Activiteiten Wat doe je?			
Capabiliteiten Wat moet je daarvoor kunnen? Hoe leer/verkrijg je dat?			

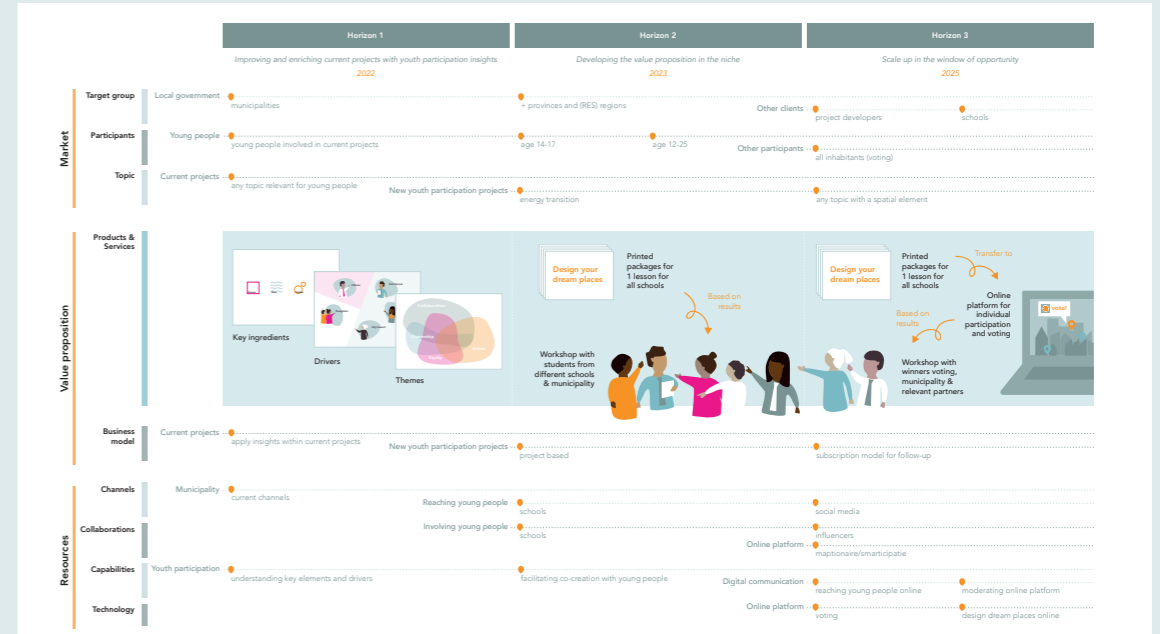
Presenteer het werkblad aan elkaar

Plenaire | 5 minuten

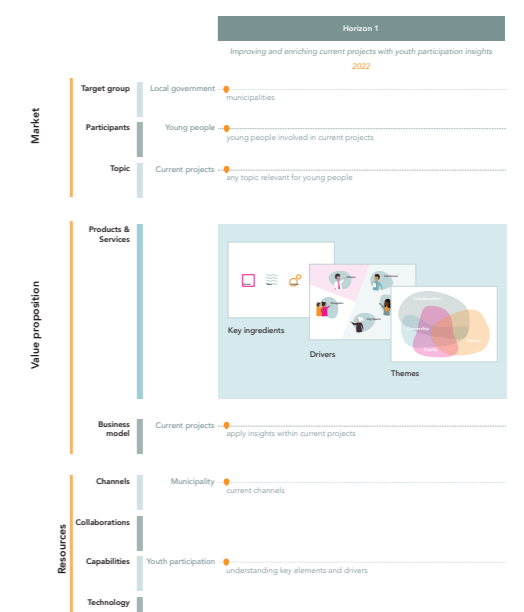

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

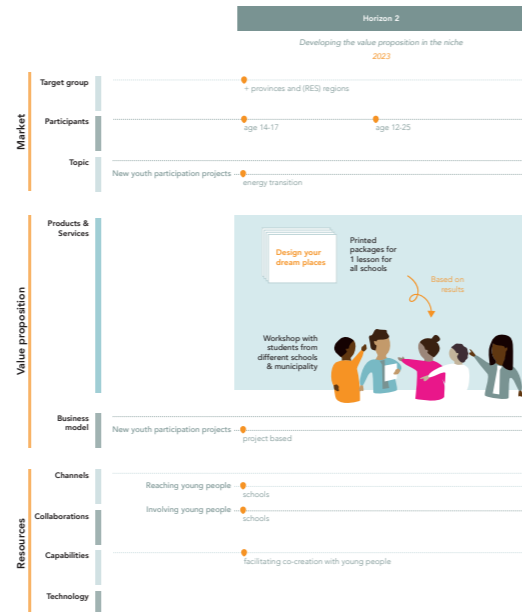
Feedback op roadmap

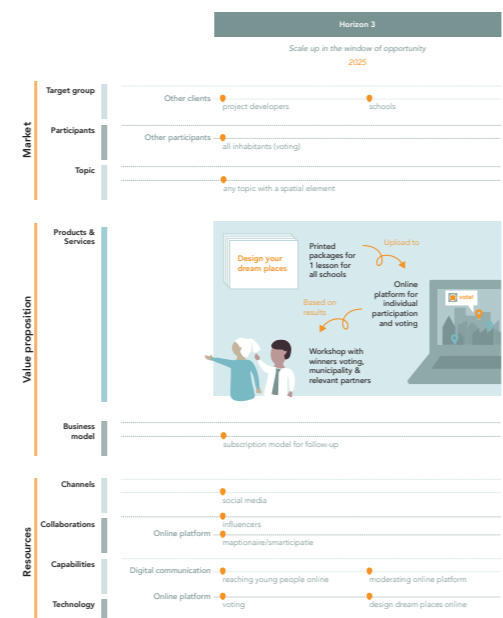
Horizon 1: inzichten gebruiken in huidige projecten

Horizon 2: experimenteren op kleine schaal

Horizon 3: opschalen en uitbreiden

Keep-kill-build

Wat vind je goed?

Wat zou je weghalen?

Hoe zou je het verbeteren?

Overzicht afstudeerproject

Op 8 april om 10:45 studeer ik af!

Laatste woorden van advies / terugblik sessie in 1 zin
Korte check-out

Photo on slide by Jordan Wozniak on https://unsplash.com/photos/xP_AGmeEa6s

Implementatiesessie Citisens

Eva Peet eva@citisens.nl 0619599006

Co-creation session - pictures

Figure 171-174 on this and the following page give an impression of the co-creation session.

Figure 171: Participants working on the keep-kill-build exercise individually

Figure 172: Participants working on the roadmap in groups

Figure 173: Participants working on the roadmap in groups

Figure 174: Participants working on the integration in groups

Co-creation session - results

After a short presentation of the final design and some insights from the pilot, participants were asked to provide feedback using the Keep-Kill-Build method. Figure 175 shows the clustered results from this exercise. Participants' main concerns were about implementation, the exact functions of the platform and the voting.

Keep-kill-build over eindproduct

Figure 175: Clustered results from the keep-kill-build exercise about the final design

Participants were then split up in three groups of two to work on a roadmap for implementation using the 3 horizons framework. Figure 176-178 show the roadmaps they created.

There are many similarities between the roadmaps, such as involving Smarticipatie for the online platform and in the long term broadening the target group (towards other governments or project developers) and topics that can be addressed with this value proposition.

The main difference between the three roadmaps is the time frame in which they plan to implement new innovations. While group 1 wants to start doing pilots with youth participation as a new value proposition this year, and fully implement it next year, group 2 wants to start pilots in 2024 and start offering the new value proposition in 2028.

Roadmap voor implementatie

	Horizon 1	Horizon 2	Horizon 3
Doel	Bestand aanbod verduurzamen	Dienstverlening jongerenparticipatie	Dienstverlening jongerenparticipatie +
Jaartal	2024	2028	2032
Markt Doelgroep Type project Onderwerp	→ alle gemeentes → specifiek jongeren bereiden	→ alle gemeentes (overstapend op andere) → onderwerp: basiselementen participatie → cultureel/organisatie, mobiliteit	→ breedte: landelijke/regionale jongeren willen bereiken → alle onderwerpen → oplossingen
Waardepropositie Producten Services Business model	→ beschikbaarheid betere → productie voor jongeren/duurzaam	→ voordeel: anders-methode → middel om jongeren meer invloed te geven → mogte oplossingen	→ kennis expertise
Middelen Kanalen Partners Capabiliteiten Technologie	→ pilotgemeenten → contact met/vervelen andere scholen → expertise in gebied van jongeren → platform	→ structureel contact met jongeren? → structureel samenwerken met andere gemeentes/overstapend	→ kennis/expertise is in huis → samenwerking in specifieke gebieden

Figure 177: Roadmap group 2

Roadmap voor implementatie

	Horizon 1	Horizon 2	Horizon 3
Doel	geheel traject doorlopen		Jongeren onderwerp onafhankelijk betrekken bij politiek / lokaal bestuur
Jaartal	2023	2025	2034
Markt Doelgroep Type project Onderwerp	gemeente = doelgroep project = energie transitie		Jongeren + gemeentes Onderwerp = kan alles zijn wat op dat moment speelt, niet specifiek meer energie transitie
Waardepropositie Producten Services Business model	Methode om actief jongeren te betrekken bij de energietransitie Service = begeleiden gemeente + lesplan op scholen. Focus op traject begeleiding + gemeente deels faciliteren	→ jongeren panel als dienstverlening	
Middelen Kanalen Partners Capabiliteiten Technologie	Technische aspecten (online stemmen, maptionaire?) → samenwerking smarticipatie samenwerking met scholen	Technische invulling volledig platform	

Figure 178: Roadmap group 3

Roadmap voor implementatie

	Horizon 1	Horizon 2	Horizon 3
Doel	implementatie & perfectie bereiken: aan de slag!	introduceren → marketing gaat	
Jaartal	2022	2023	
Markt Doelgroep Type project Onderwerp	Gemeente plan voor mijn energie transitie onderdeel van participatieproces	+ project ontwikkelaars	
Waardepropositie Producten Services Business model	Voorbereiden met gemeente - werkschone organisatie jongeren bereiken - virtueel aanrechtelijke manier - lokale markt Stap 1/2 → goed ontwikkelde fase (helix stap 1)	online nemen → virtueel aanrechtelijke enquête platform Inu Meet	
Middelen Kanalen Partners Capabiliteiten Technologie	scholen (smarticipatie) maptable (ontwerpen door jongeren) enquête smarticipatie		

Figure 176: Roadmap group 1

After creating the roadmaps, participants were asked to think about the new roles, activities and capabilities of the three key stakeholders (Citizens, the municipality and youngsters) in the third horizon. Figure 179-181 show the resulting work sheets.

Looking at the results, participants largely agree about the main roles, activities and capabilities of the key stakeholders. Participants believe Citizens should become a knowledge leader on youth participation, advising, facilitating and creating the approach. The municipality is the client and executive party, open to input from youngsters, using their connections at schools, testing the feasibility and implementing ideas. Finally, youngsters are active, involved, constructive and enthusiastic participants that give input and are ambassadors of the platform.

Rollen, activiteiten en capabiliteiten

Namen

Van Citisens, de gemeente en jongeren in horizon 3

	Citisens	Gemeente	Jongeren
Rollen Wie ben je?	→ kennisleider / expert	→ organisatie die gaat voor de input van jongeren → organisatie die een idee biedt voor jongeren → organisatie die inzoomt op jongeren → begeleider bij de werkdag	→ geïnvoerd / geïngageerd → leveren input / ideeën bij de werkdag
Activiteiten Wat doe je?	→ medeuren / adviseur / aanjager	→ werken met ideeën in (scholen, etc.) → geven van voorlichting / materiaal is → bereid om te luisteren naar andere partijen	→ geven input / voorstellen → thuis mee helpen → raken / organiseren / deelnemen
Capabiliteiten Wat moet je daarvoor kunnen?	→ kennis / expertise → adviesvaardigheden	→ bereid worden	→ kennis geven → betrouwen in mogelijkheden
Hoe leer / verkrijg je dat?	→ ervaring → samenwerking / kennisdeling → netwerk		→ netwerken / begeleiding

Figure 180: Roles, activities and capabilities group 2

Rollen, activiteiten en capabiliteiten

Namen

Van Citisens, de gemeente en jongeren in horizon 3

	Citisens	Gemeente	Jongeren
Rollen Wie ben je?	expert jongerenparticipatie	opdrachtgever en uitvoerende partij ↳ capaciteit om hiermee om te gaan	Betrokken en enthousiast uitvoerder en participant
Activiteiten Wat doe je?	* adviseur * begeleider en ophaler (betrekken) * ontzorgen opsteller van aanpak	contact met scholen / instellingen Zij implementeren het plan / de aanpak	Denkt mee en geeft input over de toekomst van de gemeente
Capabiliteiten Wat moet je daarvoor kunnen?	goed advies voor een groep mensen inspireren	jongere mensen in dienst	
Hoe leer / verkrijg je dat?	↳ onderzoek ervaring veel contact met andere mensen veel netwerk	contact met jongeren taal van beide partijen spreken door het schrikken maken van andere partijen	door de ervaring met jongeren

Figure 179: Roles, activities and capabilities group 1

Rollen, activiteiten en capabiliteiten

Namen

Van Citisens, de gemeente en jongeren in horizon 3

	Citisens	Gemeente	Jongeren
Rollen Wie ben je?	Expert in het betrekken van jongeren bij / door gemeentes bij het ontwikkelen van de openbare ruimte	Uitvoerder van de ideeën aangebracht door jongeren	Actieve deelnemers + initiatiefnemers
Activiteiten Wat doe je?	Begeleiden sessies, faciliteren van de materialen / techniek	Faciliterende rol in contact met scholen Implementatie aan einde traject	ambassadeurs van het platform -> betrekken bij de werkdag
Capabiliteiten Wat moet je daarvoor kunnen?	Netwerk van experts adviseren over implementatie e.d.h.v. andere ervaringen	↳ Vooraf plan hebben van doel / mogelijkheden voor implementatie	
Hoe leer / verkrijg je dat?			

Figure 181: Roles, activities and capabilities group 3

Finally, I presented my roadmap and asked participants to provide feedback using the Keep-Kill-Build method. Figure 182 shows the clustered results.

The main build is that some elements can be implemented at an earlier stage, for example reaching youngsters at school and adding other topics with a spatial element. However, one participant thought the schools were involved too soon, so participants did not entirely agree about this.

Keep-kill-build over roadmap

Figure 182: Clustered results from the keep-kill-build exercise about the roadmap for implementation

Part 3

Validation

Appendix X | Pilot session (OPT)

This appendix contains the setup and insights from the pilot session with 6 youngsters (14-17 years old), 3 civil servants and 1 city councillor from the municipality of Alphen aan den Rijn and 2 Citizens employees. The 2 hour session took place on the 10th of March 2021 at the City Hall in Alphen aan den Rijn (offline). The aim of the pilot session was testing and evaluating the final design.

Pilot session - setup

Participants for this session were recruited through many different channels. The civil servants that participated in a previous session for this project (CM4) were asked to participate and the registry helped recruit the other civil servants and a city councillor.

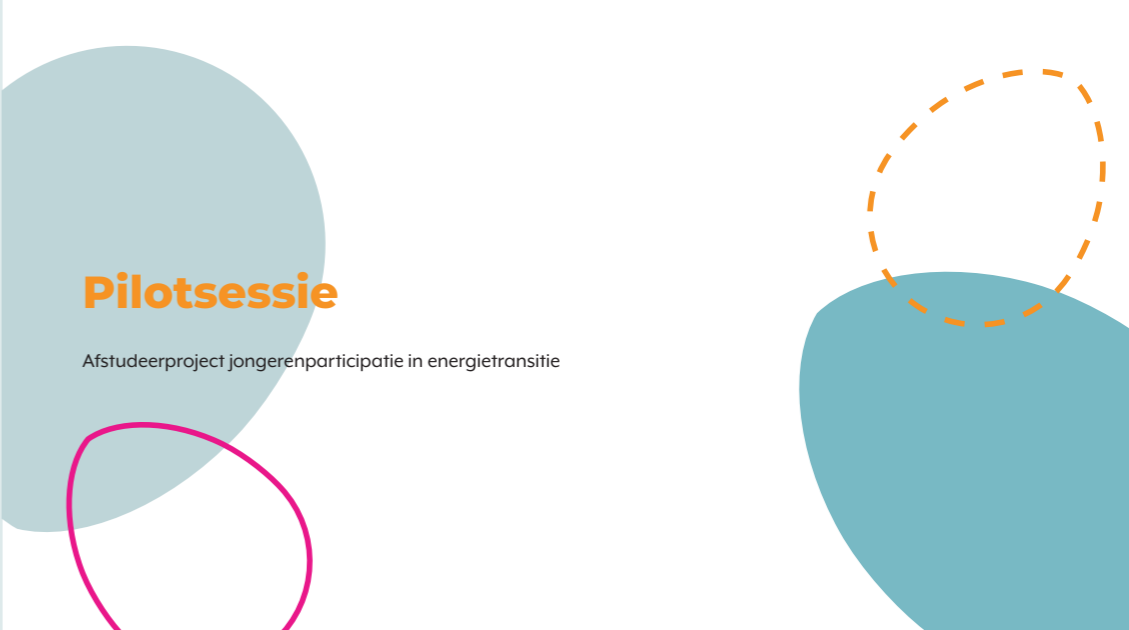
The youngsters were recruited through contact persons of the municipality at schools, the youth council and the youth think tank. The 6 youngsters that participated in the session were all recruited through the contact persons at two different schools in the municipality. The two Citisens employees were recruited by me directly.

The main goal of the session was testing and evaluating (a shortened version of) step 1, 3, 4 and 6 of the final design. The testing was done in step 2-4 of the session, while step 5 focused on the evaluation.

The layout of the session was (as visualised by Figure 53 in the main report):

1. Introduction
2. Split into two groups
 - Youngsters design their dream places
 - Municipality comes up with energy transition related questions
3. Still in two groups
 - Youngsters answer the questions from the municipality
 - Municipality has a short break
4. Civil servants, city councillors and youngsters brainstorm in small groups on realizing the dream places the youngsters designed
5. Evaluation/validation of the design (youngsters & municipality again separated into two groups)
 - Keep-kill-build on all steps of the process
 - Evaluation form
6. Next steps and last words of advice

The slides on the following pages were used during the session and therefore clearly illustrate the session setup.

Pilotsessie

Afstudeerproject jongerenparticipatie in energietransitie

Welkom!

Strategic Product Design & Design for Interaction - TU Delft

Afstudeerproject over het betrekken van jongeren in de gemeente bij de energietransitie

Vandaag proberen we het grootste deel van het participatietraject dat ik heb ontworpen uit

Een nieuwe manier om jongeren bij de gemeente te betrekken uitproberen en evalueren

Doel van de sessie

Agenda

- 16:00 Introductie
- 16:15 Uit elkaar in 2 groepen
- 17:05 Samen brainstormen
- 17:35 Evaluatie in 2 groepen
- 17:55 Gezamenlijke afsluiting
- 18:00 Einde

Photo on slide by Diego PH on <https://unsplash.com/photos/flq0tET6llw>

Insteek sessie

- Elke mening telt
- Wees creatief en bouw op elkaar
- Stel vragen als iets onduidelijk is
- (Bijna) iedereen doet mee
- We maken er een leuke sessie van!
- Toestemmingsformulier en foto's

Photo on slide by Shane Rounce on <https://unsplash.com/photos/DNkoNXQt3c>

Vertel hoe je de sessie in gaat in 1 woord

Korte check-in

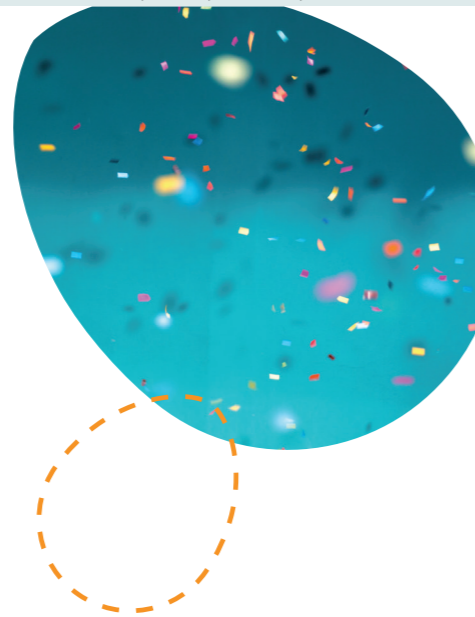

Photo on slide by Jason Leung on <https://unsplash.com/photos/Xaanw0s0pMk>

Introductie

Iets ontwerpen voor de gemeente om jongeren te laten meedenken over de energietransitie

De uitdaging

Ontwerp je droomplekken

Raadszaal:
Jongeren & Soesja

Vergaderkamer II:
Gemeente & Jessica

Jongeren:
Droomplekken
ontwerpen

16:15-16:45

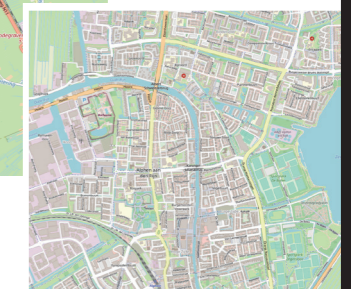
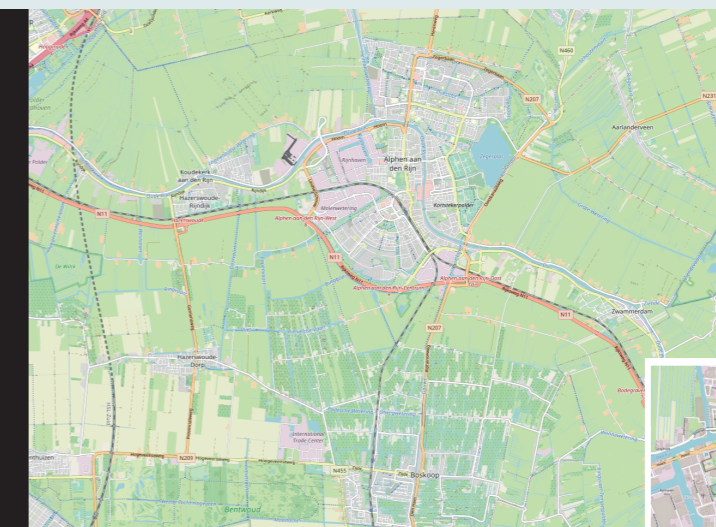
0.
Maak teams

Waarmee je voor de rest van de sessie samen zal werken

From here on:
breakout group
youngsters

1.
**Markeer de plekken op de kaart die
belangrijk voor je zijn**

Bijvoorbeeld je school, de wijk waar je woont, waar je sport, winkelt, etc. | 5 min

Markeer belangrijke plekken op de kaart

Namen

2.
**Maak van een van de plekken een
droomplek op het werkblad**

Teken of schrijf op de foto met stiften. Tijd over? Maak er nog een! | 15 min

Ontwerp je droomplek

Naam plek _____

plak hier een foto van de
plek die je wil verbeteren

Duurzame droomplekken

16:45-17:05

0. Nederland wil in 2050 geen broeikasgassen meer uitstoten

Om jullie droomplekken toekomstbestendig te maken moeten ze dus duurzaam worden

Inspiratie: energie opwekken en besparen

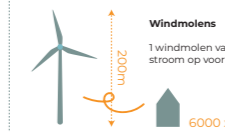
Wat is het doel?

In 2050 wil Nederland geen broeikasgassen meer uitstoten. We moeten dus zuinig omgaan met onze energie en onze energie uit duurzame bronnen halen.

Hoe kan je energie besparen?

- Apparaten uitzetten als ze niet worden gebruikt
- LED lampen in plaats van gloeilampen of halogeenlampen
- Energiezuinige apparaten gebruiken
- Isoleren van gebouwen
- Water besparen door er zuinig mee om te gaan
- Zuinig omgaan met apparaten en materialen die ook energie kosten om te maken

Hoe kan je duurzame energie opwekken?

Maar, als de windmolen de helft kortere wieken heeft, wekt het maar stroom op voor 1500 huishoudens.

Zonnepanelen

Een voetbalveld vol zonnepanelen levert stroom voor ongeveer 500 huishoudens.

Aardwarmte & bodemwarmte

Warmte uit de bodem of diepere aardlagen kan gebruikt worden voor verwarming. Dit zijn vaak grote projecten, maar er bestaan ook individuele warmtepompen voor woningen.

Biomassa en groen gas

Biomassacentrales wekken energie op door het verbranden, vergisten of vergassen van biomassa om stroom of groen gas te maken.

1. VRAAG GEMEENTE

Teken of schrijf op de foto met stiften | 5 min

2. VRAAG GEMEENTE

Teken of schrijf op de foto met stiften | 5 min

3. VRAAG GEMEENTE

Teken of schrijf op de foto met stiften | 5 min

Gemeente:
Vragen over de energietransitie

16:15-16:45

Wat komt er in je op als je denkt aan jongeren i.c.m. de energietransitie?

Individuele brainstorm | 2 minuten

From here on:
breakout group
municipality

Kies en deel de 3 post-its die voor jou het belangrijkste zijn

Clusteren op de muur | 4 min

Verdeel in 2 groepen en kies per groep 2 clusters om aan te werken

Verdelen in 2 groepen | 10 min

Vragen over de energietransitie

Cluster _____

Waarom is dit interessant voor de gemeente?

Waarom is dit interessant voor jongeren?
Of: hoe maken we dit interessant voor jongeren?

Waarom is dit relevant voor de droomplekken van jongeren?
Of: hoe spitsen we het toe op de droomplekken van jongeren?

Welke vragen zou je jongeren willen stellen?
Gebruik het format "Hoe zou je ... op je droomplek?"

Hoe zou je _____ op je droomplek?

Hoe zou je _____ op je droomplek?

Hoe zou je _____ op je droomplek?

Hoe zou je _____ op je droomplek?

Hoe zou je _____ op je droomplek?

Hoe zou je _____ op je droomplek?

Hoe zou je _____ op je droomplek?

Presenteer twee vragen per cluster aan de groep

Plenair | 1 min / groep

Stem op de 3 belangrijkste vragen. De 3 vragen met de meeste stemmen worden gesteld aan de jongeren

Plenair | 3 min

Korte pauze

Terwijl jongeren jullie vragen beantwoorden | 15 min

From here on:
municipality &
young people
together

Brainstorm

17:05-17:35

**Energizer:
even losschudden**

Plenair | 3 min

**Splitsen in groepen:
Raadsleden/ambtenaren gelijk
verdelen over groepjes jongeren**

Photo on slide by Jason Leung on <https://unsplash.com/photos/Xaanw0s0pMk>

1. Naam 2. Wat vind jij het leukst aan Alphen?

Voorstelronde | 3 min

Photo on slide from <https://www.basballonvaart.nl/ballonvaart/alphen-ad-rijn/#images-1>

Presenteer de droomplekken

In groepjes | 2 min

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

Hoe maken we Alphen een droomplek voor jongeren?

In groepjes | 15 min

Photo on slide from <https://www.vanthof.nl/ buurtinformatie/wonen-alphen-aan-rijn/>

Van dromen naar werkelijkheid

Naam droomplek _____

Wat is de droomplek?

omschrijf (de belangrijkste elementen van) de droomplek

Wat kan de gemeente doen?

Om dichterbij de droomplek te komen

Hoe komen we dichterbij de droomplek?

Welke stappen kunnen we daarvoor morgen al nemen?
En welke stappen kunnen we op de lange termijn nemen?

Wat kunnen jongeren doen?

Om dichterbij de droomplek te komen

Wie hebben we verder nodig?

En hoe krijgen we hen aan boord?

Slogan _____

For this step:
municipality &
young people
in separate
rooms

Presenteer jullie aanpak

Plenaire | 1,5 min / groepje

Photo on slide by Riccardo Annandale on <https://unsplash.com/photos/7e2pe9wjL9M>

From here on:
municipality &
young people
together

Evaluatie

17:35-17:55

Keep-kill-build

Keep

Wat vind je goed?

Kill

Wat zou je weghalen?

Build

Hoe zou je het verbeteren?

Keep-kill-build

Plak je post-its bij de stappen op de muur
Vul daarna individueel het evaluatieformulier in

Keep

Wat vind je goed?

Kill

Wat zou je weghalen?

Build

Hoe zou je het verbeteren?

Evaluatie in groepen: keep-kill-build op de muur en formulier

2 groepen | 20 min

Photo on slide by Patrick Perkins on <https://unsplash.com/photos/ETRPjvb0KMO>

Raadszaal:
Jongeren & Soesja

Vergaderkamer II:
Gemeente & Jessica

Afsluiting

17:55-18:00

Overzicht afstudeerproject

Toestemmingsformulier

Laatste woorden van advies / terugblik sessie in 1 zin

Korte check-out

Photo on slide by Jordan Wozniak on https://unsplash.com/photos/xP_AGmeEa6s

Pilotsessie

Eva Peet

eva@citizens.nl

0619599006

Setup - script

For both my overview and to communicate the setup to the two participants from Citisens, the script in Figure 183 was created. It shows what is happening when, with who and where as well as the required actions and materials.

Draaiboek pilot 10 maart

Tijd	Wat	Wie	Waar	To do	Materialen
15:00	Aankomst Eva	Eva (& Anneke griffie)	Gemeentehuis, Stadhuisplein 1 Alphen	<ul style="list-style-type: none"> Ruimtes klaarzetten Materialen (werkbladen, pennen, scharen, lijm) Slides op laptops klaarzetten Afstemmen met griffie Hapje en drankje klaarzetten Lijst deelnemers en naamstickers 	<ul style="list-style-type: none"> Werkbladen Pennen, scharen, lijm etc. USB-sticks 2x Camera Eigen laptop (in raadszaal?)
15:40	Aankomst Jessica & Soesja	Jessica, Soesja & Eva	Gemeentehuis, Stadhuisplein 1 Alphen	<ul style="list-style-type: none"> Zalen laten zien 	<ul style="list-style-type: none"> Geprint draaiboek (3x)
15:50	Binnenkomst participanten	Jessica, Soesja & Eva		<ul style="list-style-type: none"> Deelnemers afvinken Naamsticker maken Consent forms geven volwassenen & check consent foto's Iets te eten/drinken aanbieden Groepsgrootte voor alle stappen bepalen obv aantal aanwezigen 	<ul style="list-style-type: none"> Lijst deelnemers Consent forms? Naamstickers
16:05	Introductie 16:05 Intro 16:10 Check-in 16:15 Toelichting doel & idee 16:18 Uiteen in 2 groepen	Iedereen	Raadszaal	<ul style="list-style-type: none"> Eva: Intro presenteren Jessica/Soesja: foto's maken 	<ul style="list-style-type: none"> Laptop/usb met slides Camera
16:15	Droomplekken ontwerpen 16:20 Teams maken 16:22 Plekken markeren kaart 16:27 Droomplekken op foto's 16:40 Eerder klaar? 5min pauze	Jongeren & Soesja	Raadszaal	<ul style="list-style-type: none"> Soesja: met jongeren door de stappen heen lopen Eva: vliegende keep + foto's 	<ul style="list-style-type: none"> Laptop/usb met slides Werkbladen droomplekken & foto's Pennen, stiften, scharen, lijm Camera Mobiel voor timer
	Vragen over de ET 16:20 Individuele brainstorm 16:22 3 post-its p/p clusteren 16:26 2 groepen, clusters uitw. 16:36 2 vragen presenteren 16:40 Stemmen 3 vragen	Gemeente & Jessica	Vergaderkamer II	<ul style="list-style-type: none"> Jessica: met gemeente door de stappen heen lopen Eva: vliegende keep + foto's 	<ul style="list-style-type: none"> Laptop/usb met slides Post-its Werkbladen vragen ET Dots voor dot voting Pennen Camera Mobiel voor timer
16:40	Vragen ophalen	Eva	Vergaderkamer II -> Raadszaal	<ul style="list-style-type: none"> Eva: vragen ophalen bij gemeente, in presentatie voor jongeren zetten 	<ul style="list-style-type: none"> Laptop/usb met slides
16:45	Duurzame droomplekken 16:45 Intro ET 16:50 Vraag 1 gemeente 16:55 Vraag 2 gemeente 17:00 Vraag 3 gemeente	Jongeren & Eva	Raadszaal	<ul style="list-style-type: none"> Eva: met jongeren door de slides heen lopen Soesja: rondlopen/vragen beantwoorden 	<ul style="list-style-type: none"> Laptop/usb met slides Werkbladen duurzame droomplekken/stiften Pennen Mobiel voor timer
	Pauze 17:03 Groepen weer bij elkaar	Gemeente	Vergaderkamer II	<ul style="list-style-type: none"> Jessica: vliegende keep / foto's 	<ul style="list-style-type: none"> Camera
17:05	Samen brainstormen 17:05 Energizer 17:08 Groepjes maken 17:10 Voorstelronde 17:13 Presenteren plekken 17:15 Samen werkblad invullen 17:30 Groepjes presenteren	Jongeren, gemeente, Soesja, Jessica & Eva	Raadszaal	<ul style="list-style-type: none"> Eva: facilitatie Jessica: rondlopen/vragen beantwoorden Soesja: posters evaluatie op de muur plakken (in beide ruimtes) / foto's 	<ul style="list-style-type: none"> Laptop/usb met slides Werkbladen realisatie Pennen/stiften Werkbladen jongeren vorige stap Camera Mobiel voor timer
17:35	Evaluatie in twee groepen 17:35 Korte toelichting 17:38 Twee groepen uiteen 17:40 Keep-kill-build 17:48 Evaluatieformulieren 17:53 Groepen weer bij elkaar	Jongeren & Soesja	Raadszaal	<ul style="list-style-type: none"> Eerst: evaluatie stappen op muur met keep-kill-build Dan: individueel evaluatieformulier laten invullen Eva is vliegende keep 	<ul style="list-style-type: none"> Laptop/usb met slides Stappen groot uitgeprint en op muur geplakt Post-its in drie kleuren (keep-kill-build) Pennen Geprinte evaluatieformulieren
		Gemeente & Jessica	Vergaderkamer II		
17:55	Gezamenlijke afsluiting 17:55 Dank & next steps 17:56 LWOA	Iedereen	Raadszaal	<ul style="list-style-type: none"> Eva: samen afsluiten Jessica/Soesja: foto's maken Jessica/Soesja: LWOA opschrijven? 	<ul style="list-style-type: none"> Laptop/usb met slides Post-its & penen voor LWOA Consent forms: tekenen/mee naar huis nemen
18:00	Einde & borrelhapjes	Iedereen	Raadszaal	<ul style="list-style-type: none"> Eva & Citisens: materialen verzamelen en opruimen Citisens: evaluatieformulier invullen 	

Figure 183: Script for the pilot session

Setup - pictures dream places

During the session, the youngsters were asked to improve places that were important to them to create their own dream places. For this, they could use a work sheet on which they could paste a picture of the place they wanted to redesign. As these pictures had to be printed in advance, I asked participants beforehand which places were important to them. Besides that, a fellow student from Alphen aan den Rijn made a short list of places that he thought were interesting for young people. Based on this input and the places participants wanted to work on in previous sessions, I created the following list of places and printed the pictures in Figure 184.

- 1 - Rijnplein, square in city centre.
- 2 - City centre helicopter view.
- 3 - Ashram College, school 4 participants.
- 4 - Rijnplein, square in city centre.
- 5 - Zegerplas, place for recreation.
- 6 - Scala College, school 2 participants.
- 7 - Herenhof, shopping centre.
- 8 - Station Alphen aan den Rijn.
- 9 - De Aarhof, shopping centre.
- 10 - Music school.

- 1 - Screen shot from Google Streetview.
- 2 - https://www2.alphens.nl/luchtfotos/foto/centrum_van_alphen_aan_den_rijn.html
- 3 - <https://www.ashramcollege.nl/alphen-aan-den-rijn/tips-tricks/>
- 4 - Screen shot from Google Streetview.
- 5 - <https://www.karpervisseninnederland.nl/karperwateren-nederland/zegerplas-alphen-aan-den-rijn/>
- 6 - https://www.leidschdagblad.nl/cnt/dmf20210909_61831467
- 7 - Screen shot from Google Streetview.
- 8 - <https://www.voaoonline.nl/nieuws/ranglijst-punctualiteit-treinverkeer-hoe-scoort-station-alphen-aan-den-rijn.html>
- 9 - Screen shot from Google Streetview.
- 10 - Screen shot from Google Streetview.

Figure 184: Pictures participants could choose from to design their dream place
308

Setup - evaluation

The evaluation step of the session consisted of two main elements. First participants were asked to evaluate the participation process on the wall using the Keep-Kill-Build method to reflect on each step (what would you keep?, what would you get rid of?, and what would you build to further improve?). For this activity, the youngsters and municipality were in two separate rooms to ensure everyone could speak more freely about their experiences.

Evaluation form	Evaluating
1.1	Key element for space: starting from the children, paradox 1.3: interest in energy transition & theme: ownership
1.2	Key element for space: facilitating groups, driver youngsters: acting together & theme: collaboration
1.3	Driver youngsters: learning new skills and going out of your comfort zone
1.4	Key element for space: fun factor
2.1	Key element for voice: information & paradox 1.2: knowledge gap energy transition
2.2	Key element for voice: transparency
2.3	Key element for voice: support and guidance
2.4	Key element for voice: facilitating different media & paradox 2.2: being able to think freely
3.1	Key element for audience: not just heard, but listened to & driver youngsters: feeling listened to
3.2	Key element for audience: building a bridge
3.3	Key element for influence: actual influence & driver youngsters: decision-makers act
3.4	Driver youngsters: having a positive impact
3.5	Key element for influence: youngsters taking action & theme: action
4.1	Theme: equity
4.2	Paradox 4.2: inclusivity of participation, Theme: equity
4.3	General reflection / motivation to participate
4.4	General reflection / motivation to participate

Table 1: Elements evaluated by the different questions in the evaluation form for youngsters

Secondly, participants individually filled in the evaluation forms shown on pages 312-318. All questions on the evaluation forms for the municipality and youngsters, except 4.3 and 4.4 for the youngsters which ask for a more general reflection on their willingness to participate, relate to the key elements of youth participation, paradoxes, drivers of stakeholders (from the context) and themes. The elements of youth participation were explained in section 4.3 of the main report as key ingredients of youth participation. The paradoxes, which explain why youth participation is so hard to achieve, were elaborated on in chapter 6 of the main report. The drivers of stakeholders were part of the context in chapter 7 of the main report. The themes, elaborated on in chapter 9 of the main report, represent the key insights from frontrunners in the areas of youth participation and climate change. The questions on the evaluation form for the participants from Citisens relate to the drivers (from the context), the Ikigai (from section 5.3) and the facilitation of the session.

You could therefore say that the evaluation forms evaluate whether the final design incorporates key ingredients of youth participation (key elements), addresses the challenges of youth participation (paradoxes), plays to the drivers of stakeholders to participate (drivers/context), leverages insights from frontrunners (themes) and whether it is a good fit with Citisens. Table 1, 2 and 3 show which questions relate to which elements.

7-point Likert scales were used for evaluating the items, to provide participants with sufficient range to rate them, and after each category a short text box was included to provide participants with an opportunity to elaborate on their response or add a related comment.

Evaluation form	Evaluating
1.1	Key element for space: structurally
1.2	Key element for voice: transparency, paradox 2.2: realistic expectations & driver city council/ aldermen: not relinquishing direct decision-making power
2.1	Key element for audience: not just heard, but listened to
2.2	Key element for audience: building a bridge, paradox 3.1: understanding youngsters' preferences & driver municipality: understanding views of youngsters (generally speaking)
2.3	Key element for audience: building a bridge & driver municipality: understanding views of youngsters (related to the energy transition)
2.4	Key element for audience: building a bridge
3.1	Key element for influence: actual influence
3.2	Paradox 3.2: appreciating youngsters' capabilities
3.3	Key element for influence: (quick) results
3.4	Key element for influence: youngsters taking action, driver municipality: activating citizens & theme: action
3.5	Driver city council & aldermen: citizenship education
3.6	Paradox 4.2: inclusivity of participation & paradox 5.2: inclusivity of energy transition
3.7	Key element for influence: feedback

Table 2: Elements evaluated by the different questions in the evaluation form for the municipality

Evaluation form	Evaluating
2.1	Driver Citisens: ensuring opinions are heard
2.2	Driver Citisens: ensuring opinions are taken into account
2.3	Driver Citisens: citizenship education (energy transition)
2.4	Driver Citisens: citizenship education (local democracy)
3.1	Facilitation: competences
3.2	Facilitation: youth
3.3	Facilitation: municipality
3.4	Ikigai Citisens: building a bridge
3.5	Ikigai Citisens: increasing trust

Table 3: Elements evaluated by the different questions in the evaluation form for Citisens

Evaluatieformulier | Jongeren

Hoe vond je het om mee te doen aan de pilotsessie vandaag?
Geef in dit formulier je mening en deel je laatste opmerkingen of ideeën.

Leeftijd Huidig opleidingstype
(havo, vmbo, vwo, mavo, mbo, etc.)

1. De participatievorm

- | | Helemaal
mee oneens | Helemaal
mee eens |
|--|------------------------|-----------------------|
| 1.1 We hebben gewerkt aan thema's die voor mij belangrijk zijn | ☐ | ☐ |
| 1.2 Ik stond sterker door samen te werken met andere jongeren | ☐ | ☐ |
| 1.3 Ik heb nieuwe dingen geleerd | ☐ | ☐ |
| 1.4 Het was leuk om mee te doen | ☐ | ☐ |

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

2. Je mening vormen en uiten

- | | Helemaal
mee oneens | Helemaal
mee eens |
|---|------------------------|-----------------------|
| 2.1 Ik had genoeg informatie om mijn eigen mening te vormen | ☐ | ☐ |
| 2.2 Het was duidelijk wat we gingen doen, wat de uitkomsten zouden zijn en wat daarmee gedaan wordt | ☐ | ☐ |
| 2.3 Ik kreeg genoeg ondersteuning om mijn mening en ideeën te vormen en uiten | ☐ | ☐ |
| 2.4 Ik kon mijn mening en ideeën uiten op een manier die bij me past | ☐ | ☐ |

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

3. Gehoord worden en impact maken

- | | Helemaal
mee oneens | Helemaal
mee eens |
|--|------------------------|-----------------------|
| 3.1 De gemeente luistert naar mijn mening en ideeën | ☐ | ☐ |
| 3.2 Ik begrijp de gemeente nu beter | ☐ | ☐ |
| 3.3 De gemeente gaat aan de slag met mijn mening en ideeën | ☐ | ☐ |
| 3.4 Ik heb een positieve impact op dingen die ik belangrijk vind | ☐ | ☐ |
| 3.5 Ik zou actief willen bijdragen aan de vervolgstappen van een traject zoals dit | ☐ | ☐ |

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

4. Participeren met deze methode

- | | Helemaal
mee oneens | Helemaal
mee eens |
|---|------------------------|-----------------------|
| 4.1 Deze methode zorgt dat alle jongeren tussen 14 en 17 genoeg kansen en middelen hebben om te participeren | ☐ | ☐ |
| 4.2 Ook jongeren die minder geïnteresseerd zijn in de politiek of de energietransitie willen aan zo'n traject meedoen | ☐ | ☐ |
| 4.3 Ik zou nog een keer willen meedoen aan zo'n soort traject | ☐ | ☐ |
| 4.4 Mijn vrienden zouden willen meedoen aan zo'n soort traject | ☐ | ☐ |

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

5. Tot slot

Heel veel dank voor je deelname! Laat hier je laatste opmerkingen, ideeën of vragen achter:

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

Evaluatieformulier | Gemeente

Hoe vond je het om mee te doen aan de pilotsessie vandaag?
Geef in dit formulier je mening en deel je laatste opmerkingen of ideeën.

In de gemeente Alphen aan den Rijn ben ik: Raadslid Ambtenaar

Ik richt me voornamelijk op de thema's: _____

1. De participatievorm

1.1 Deze methode kan bijdragen aan de structurele betrokkenheid van jongeren bij het maken van beleid

1.2 Deze methode geeft jongeren haalbare verwachtingen van de uitkomsten en impact van het traject

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

2. Wederzijds begrip

2.1 Deze methode helpt de gemeente om te luisteren naar de mening en ideeën van jongeren

2.2 Ik begrijp door de sessie beter wat jongeren willen en belangrijk vinden (in het algemeen)

2.3 Ik begrijp door de sessie beter wat jongeren willen en belangrijk vinden op het gebied van de energietransitie

2.4 Jongeren begrijpen door de sessie beter wat ze van de gemeente kunnen verwachten op het gebied van de energietransitie

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

3. Implementatie en impact

3.1 Dit traject geeft jongeren invloed binnen de gemeente

3.2 Dit traject stelt jongeren in staat om betekenisvolle input te leveren voor beleid

3.3 De inzichten uit een traject zoals dit zouden makkelijk ingebed kunnen worden in gemeentelijk beleid

3.4 Dit traject activeert jongeren om zelf met de energietransitie aan de slag te gaan

3.5 Dit traject maakt jongeren meer betrokken bij de lokale democratie en actievere burgers

3.6 Dit traject kan gemeentelijk beleid voor de energietransitie inclusiever maken

3.7 Ik zou jongeren willen betrekken bij de vervolgstappen van een traject zoals dit

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

4. Tot slot

Heel veel dank voor je deelname! Laat hier je laatste opmerkingen, ideeën of vragen achter:

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

Evaluatieformulier | Citisens

Hoe vond je het om mee te doen aan de pilotsessie vandaag?
Geef in dit formulier je mening en deel je laatste opmerkingen of ideeën.

Naam:

1. Keep-kill-build

Reflecteer op de stappen van het proces met de Keep-Kill-Buildmethode

	Keep	Kill	Build
Introductie			
(J) Droomplekken ontwerpen			
(G) Vragen over energietransitie			
(J) Duurzame droomplekken			
Samenwerken implementatie			
Afsluiting			

2. Inzicht en begrip van jongeren

2.1 Deze methode zorgt dat jongeren gehoord worden in hun gemeente

Helemaal mee oneens Helemaal mee eens

2.2 Deze methode zorgt dat de mening van jongeren meegenomen wordt in besluitvorming

2.3 Deze methode geeft jongeren meer inzicht in de energietransitie

2.4 Deze methode leert jongeren over burgerschap en de lokale democratie

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

3. Facilitatie door Citisens

Helemaal mee oneens

Helemaal mee eens

3.1 De facilitatie van dit proces past bij de competenties van Citisens

3.2 Deze methode stelt Citisens in staat om jongeren te ondersteunen in het vormen en uiten van hun mening

3.3 Deze methode stelt Citisens in staat om de gemeente te ondersteunen in jongerenparticipatie in de energietransitie

3.4 Deze methode stelt Citisens in staat om het wederzijds begrip te vergroten tussen de gemeente en jongeren

3.5 Deze methode stelt Citisens in staat om het vertrouwen te vergroten tussen de gemeente en jongeren

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

4. Tot slot

Heel veel dank voor je hulp! Laat hier je laatste opmerkingen, ideeën of vragen achter:

Ruimte voor opmerkingen of ideeën

Figure 189: Participants from the municipality drafting the questions

Figure 191: Youngsters and the municipality drafting a plan for implementation together

Figure 190: Participants from the municipality drafting the questions

Figure 192: Youngsters and the municipality drafting a plan for implementation together

Pilot session - results

Results - questions from the municipality

After a plenary introduction, the participants from the municipality went to a different room with one of the facilitators from Citizens to come up with questions for the youngsters about the energy transition.

First, they individually brainstormed about topics that came to mind when thinking about the energy transition in combination with young people. They wrote their ideas on post-its, which were then clustered on the wall. Figure 193 shows the results of this first step.

I expected participants to come up with concrete topics, such as energy usage, or generating renewable energy. Instead, they wrote things down such as "Their future", and "Let your voice be heard". This made the next step, getting from clusters/themes to concrete questions very difficult, because the clusters did not relate to concrete topics.

Figure 194 and 195 show the worksheets participants filled in in the second step, starting from two of the clusters from Figure 193. This step took considerably more time than expected, perhaps in part because the clusters were challenging starting points for coming up with questions. Also, the municipality group went to do another introduction round (which we already shortly did in the plenary introduction), as they felt a need to get to know each other better before diving into the next steps of the session. There was therefore little time to finish the work sheet, and no time to vote for the three questions that the youngsters would be asked. Figure 196 shows the questions that the participants came up with in the time they had.

Clusters brainstorm jongeren en energietransitie

Figure 193: Clusters brainstorm youth & energy transition
322

Vragen over de energietransitie

Cluster Belangrijk onderwerp voor jongeren

Waarom is dit interessant voor de gemeente?

- Je wilt weten wat jongeren vinden
- Je wilt weten welke informatie op nodig is voor beleidsontwikkeling
- Draagvlak voor middellange termijn

Waarom is dit interessant voor jongeren?

- Of: hoe maken we dit interessant voor jongeren?
- Het gaat om een hoop inbed hebben op hun toekomst (~~voor~~ verkeer, wonen, leefomgeving)
 - Bewustwording
 - Werkgelegenheid
 - Als we het niet doen dan hebben zij (on)gemakkelijke gevoelens

Waarom is dit relevant voor de droomplekken van jongeren?

- Of: hoe spitsen we het toe op de droomplekken van jongeren?
- Hun droomplekken eunen er anders uit komen te zien

Welke vragen zou je jongeren willen stellen?

- Gebruik het format "Hoe zou je ... op je droomplek?"
- Hoe zou je ... op een duurzame manier ... op je droomplek?
... kunnen komen (vervoer)
- Hoe zou je op je droomplek?
- Hoe zou je op je droomplek?
- Hoe zou je op je droomplek?
- Hoe zou je op je droomplek?
- Hoe zou je op je droomplek?
- Hoe zou je op je droomplek?

Figure 194: Work sheet energy transition group 1
323

Vragen over de energietransitie

Cluster

Waarom is dit interessant voor de gemeente?

Belangrijk om toekomstige generatie te enthousiasmeren voor ~~energie~~ omschakeling naar schone energie

Waarom is dit interessant voor jongeren?

Of: hoe maken we dit interessant voor jongeren?

Fossiele brandstoffen brengen de aardbol in gevaar.

Waarom is dit relevant voor de droomplekken van jongeren?

Of: hoe spitsen we het toe op de droomplekken van jongeren?

Dan blijven droomplekken mogelijk.

Welke vragen zou je jongeren willen stellen?

Gebruik het format "Hoe zou je ... op je droomplek?"

Hoe zou je stroom krijgen op je droomplek?

Hoe zou je warmte krijgen op je droomplek?

Hoe zou je op je droomplek?

Hoe zou je op je droomplek?

Hoe zou je op je droomplek?

Hoe zou je op je droomplek?

Hoe zou je op je droomplek?

Figure 195: Work sheet energy transition group 2

Stemmen

Plak stickers voor de vragen waarop je wil stemmen

Hoe zou je zo min mogelijk energie gebruiken op je droomplek?

Hoe zou je op een duurzame manier kunnen komen op je droomplek?

Hoe zou je stroom en/of warmte krijgen op je droomplek?

Hoe zou je op je droomplek?

Hoe zou je op je droomplek?

Hoe zou je op je droomplek?

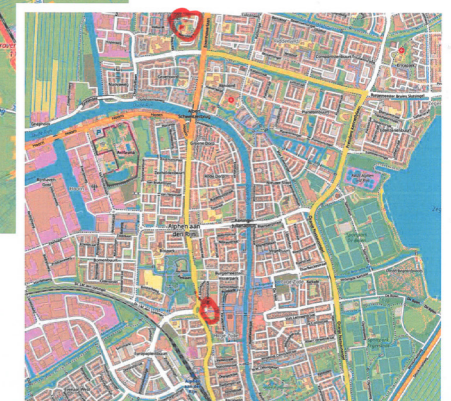
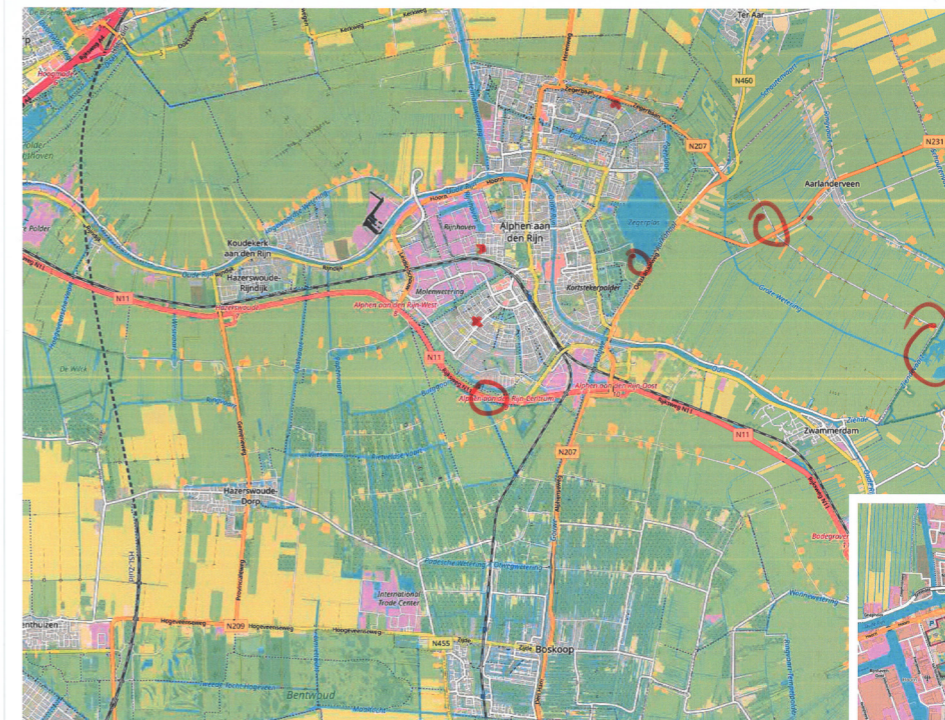
Hoe zou je op je droomplek?

Hoe zou je op je droomplek?

Figure 196: Work sheet with final questions from the municipality about the energy transition

Results - dream places for youngsters

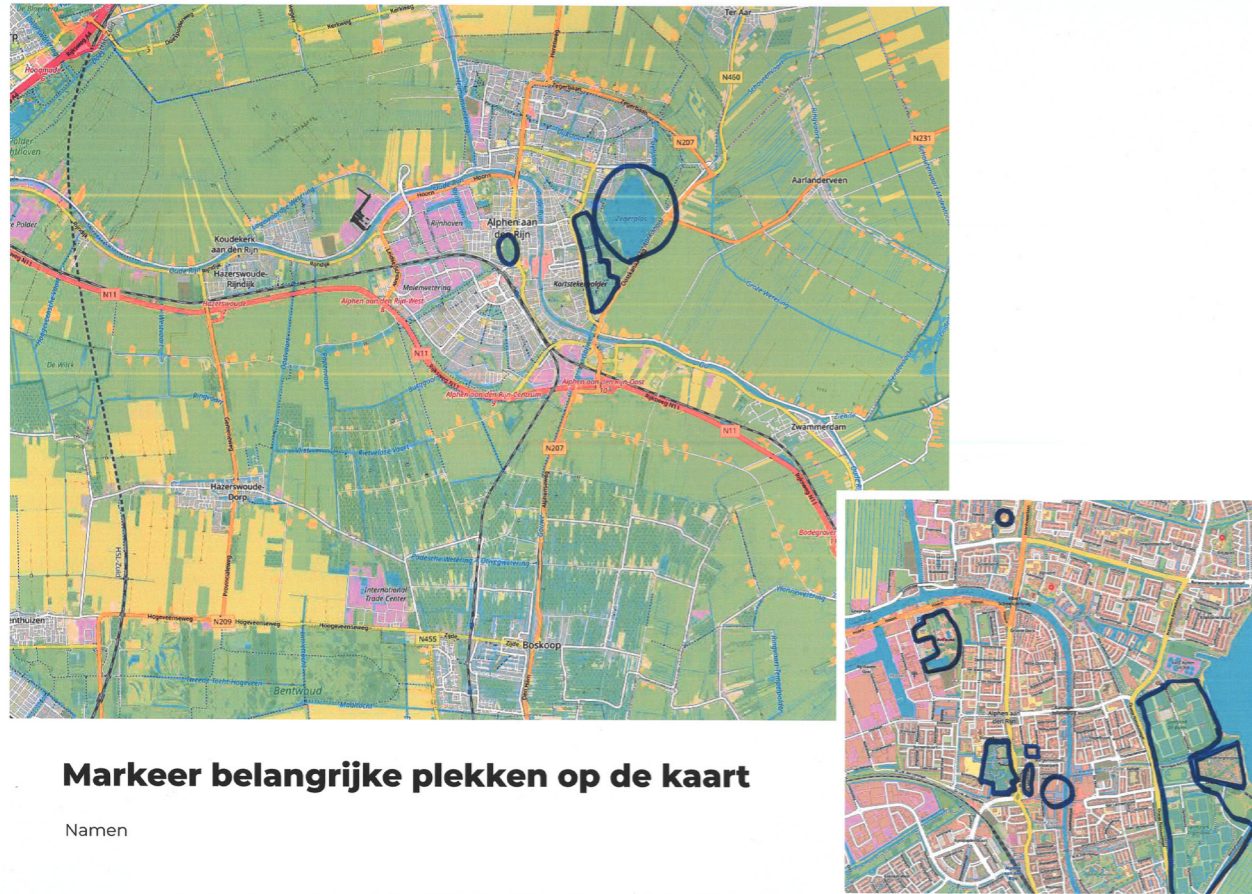
While the municipality group was working on the questions about the energy transition, the youngsters went through the steps to design their dream places. They split up in three groups of two and first marked places that were important to them on a map of the municipality. The resulting work sheets are shown in Figure 197-199.

Markeer belangrijke plekken op de kaart

Namen

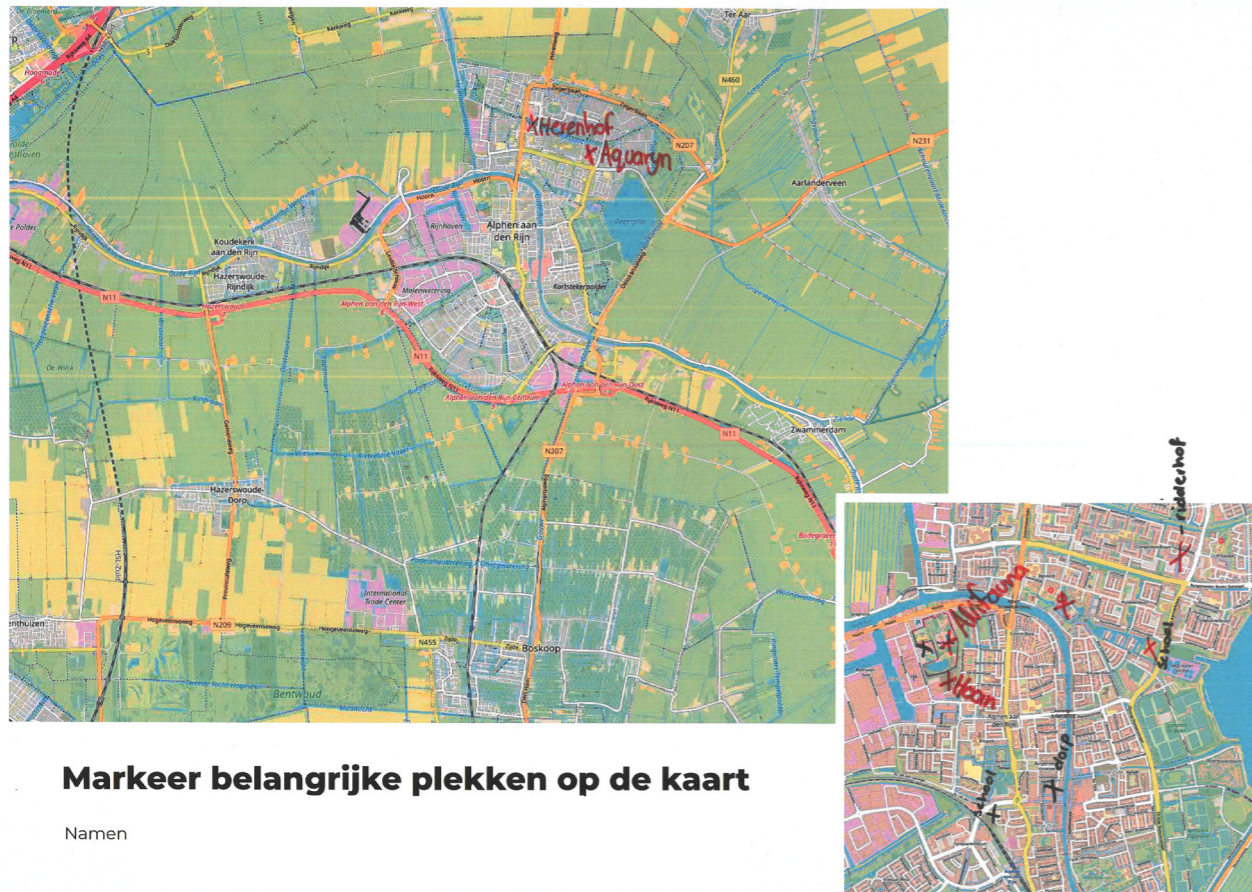
Figure 197: Map group 1, map from © OpenStreetMap contributors

Markeer belangrijke plekken op de kaart

Namen

Figure 198: Map group 2, map from © OpenStreetMap contributors

Markeer belangrijke plekken op de kaart

Namen

Figure 199: Map group 3, map from © OpenStreetMap contributors

After marking the places, the groups went on to design their dream places based on one of the locations they marked. Luckily for all groups there was some overlap between the pictures they were provided with (shown in Figure 184) and the places they marked.

After finishing they dream places, the youngsters answered the three questions that the municipality came up with (Figure 196) by adding elements to their dream places. Figure 200-204 show the resulting dream places. The third group answered the questions about the energy transition on the backside of their work sheet, because the front was already filled with ideas for their dream place (Figure 175 & 176).

Ontwerp je droomplek

Naam plek Stad (van de Toekomst)

Figure 200: Dream place 1 group 1, picture from Google Maps

Ontwerp je droomplek

Naam plek Zegerplas Alphen

Figure 201: Dream place 1 group 2, picture from <https://www.karpervissenin nederland.nl/karperwateren-nederland/zegerplas-alphen-aan-den-rijn/>

Ontwerp je droomplek

Naam plek winkelstraat/dorp

Figure 202: Dream place 2 group 2, picture from Google Maps

Ontwerp je droomplek

Naam plek Meer fastfood Het dorp

Figure 203: Dream place group 3, picture from Google Maps

Winkels duurzamer maken:

- vraag 1: min mogelijk energie
- winkels meer duurzamer maken door apparaten en lampen duurzamer maken
 - all-you-can-eat niet eten = meer betalen
 - ↳ restaurants
 - meer vegan producten
 - zonnepanelen
1. Minimum % van menukaart
2. Extra geld voor restaurants vegan compleet

vraag 2: Hoe kom je er duurzaam?

- Vanaf heel alphen bereikbaar met fiets
- Alleen elektrische auto's in de buurt
- Meer OV

vraag 3: Stroom of Warmte

- Zonnepanelen op ipv parkeerplaats aanhof
- verwarming gaat omlaag, mensen moeten gepaste kleding

Figure 204: Dream place group 3, backside of paper

Results - working together on implementation

When the youngsters finished adding the energy transition elements to their dream place, the participants from the municipality came back to the main room and divided themselves amongst the three groups. After a short introduction, the youngsters presented their ideas to their new team members from the municipality. Then, they worked together on the steps that they could take to implement the youngster's ideas using the work sheets in Figure 205-207.

Van dromen naar werkelijkheid

Naam droomplek **Zegeplek**

Wat is de droomplek?

Omschrijf (de belangrijkste elementen van) de droomplek

Natuurlijk meer

Wat kan de gemeente doen?

Om dichterbij de droomplek te komen

**een besluit nemen
en voor geld zorgen
de plannen waar maken**

Hoe komen we dichterbij de droomplek?

Welke stappen kunnen we daarvoor morgen al nemen?
En welke stappen kunnen we op de lange termijn nemen?

geld en een besluit

<p>Langere termijn</p> <ul style="list-style-type: none"> - vogel veld - windmolens - landbouw doorzoeken 	<p>Korte termijn</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlinder tuin - wc beter onderhouden - zonnepanelen op dak - meer scooters
---	--

Wat kunnen jongeren doen?

Om dichterbij de droomplek te komen

**zorgen dat het mooi en schoon blijft
op de fiets/scooter komen**

Wie hebben we verder nodig?

En hoe krijgen we hen aan boord?

**een elektriciteits bedrijf (-t
Praten met bewoners
ivn vragen om onderhoud** **go bedrijf vragen**

Slogan **Go Green!**

Figure 206: Work sheet implementation group 2

Van dromen naar werkelijkheid

Naam droomplek

Wat is de droomplek?

Omschrijf (de belangrijkste elementen van) de droomplek

Centrum Alphen

↳ meer groen ↳ beweging voor duurzame transport
↳ minder rommel ↳ zonne-energie verlichting

Hoe komen we dichterbij de droomplek?

Welke stappen kunnen we daarvoor morgen al nemen?
En welke stappen kunnen we op de lange termijn nemen?

Kort:

- zonnepanelen voor lantaarnpaal
- vergroening → ook gevels
- minder rommel
- C. P. P.

Lang:

- vervoer

Wat kan de gemeente doen?

Om dichterbij de droomplek te komen

- zonnepanelen
- plantjes
- leuke prullenbakken
- in overleg met omwonenden

Wat kunnen jongeren doen?

Om dichterbij de droomplek te komen

- openstaan voor daadwerkelijk ook weg te gooien
- andere / duurzame manier van vervoer naar stad

Wie hebben we verder nodig?

En hoe krijgen we hen aan boord?

- omwonenden
- vervoers deskundigen

Slogan

Figure 205: Work sheet implementation group 1

Van dromen naar werkelijkheid

Naam droomplek

Wat is de droomplek?

Omschrijf (de belangrijkste elementen van) de droomplek

het dorp en de dichtbij de omgeving ervan en hoe we het kunnen vernieuwen

Wat kan de gemeente doen?

Om dichterbij de droomplek te komen

- testen uitvoeren met winkels en restaurants
- milieu zones vastzetten
- duurzaamheid checklist voor restaurants en winkels
- beloningen
- informeren

Hoe komen we dichterbij de droomplek?

Welke stappen kunnen we daarvoor morgen al nemen?
En welke stappen kunnen we op de lange termijn nemen?

- meer groen

lange termijn

- duurzaamheids beleidsstukken
 - ↳ vegan
 - ↳ recyclen
 - ↳ zonnepanelen
 - ↳ besparen
 - ↳ minder auto's → meer fietsen en elektrische auto's
 - ↳ kringloopwinkel
 - ↳ deuren dicht laten & meer kleden op het weer
 - ↳ meer duurzame producten in winkels

Wat kunnen jongeren doen?

Om dichterbij de droomplek te komen

- aan regels houden
- ↳ andere helpen stimuleren of presentatie op school
- meer uit onderwerp aanbod laten komen

Wie hebben we verder nodig?

En hoe krijgen we hen aan boord?

- experts (voor gastlessen)

Slogan

Figure 207: Work sheet implementation group 3

Results - evaluation youngsters using Keep-Kill-Build

After finishing the work sheets on implementation, the participants from the municipality again went to the separate room for the evaluation. First, participants were asked to reflect on the three main steps of the process they tried out using the Keep-Kill-Build method. Figure 208-210 show the results for the youngsters.

Participants would mainly want to merge the first two steps, choose from more potential dream places, learn more about the current situation from the municipality and reduce paper use. They liked being able to be creative, thinking about sustainability and working together with the municipality and thought they had enough time for the first step.

Stap 2: duurzame droomplekken

Manieren bedenken om de droomplekken duurzaam te maken

Keep Wat vind je goed?	Kill Wat zou je weghalen?	Build Hoe zou je het verbeteren?
Laat jongeren nadenken over je hoe je iets duurzamer kan maken		Stap 1 en 2 samenvoegen zodat we meer rekening ermee kunnen houden iets meer keuze van potentiële droomplekken

Figure 209: Keep-kill-build step 2 youngsters

Stap 1: droomplekken ontwerpen

Droomplekken maken van plekken in Alphen aan den Rijn die voor jou belangrijk zijn

Keep Wat vind je goed?	Kill Wat zou je weghalen?	Build Hoe zou je het verbeteren?
Dat je creativiteit kwijt kan Tijd is goed :)	Stap 1 kan met 2 worden samengevoegd	

Figure 208: Keep-kill-build step 1 youngsters

Stap 3: van dromen naar werkelijkheid

Samen brainstormen met de gemeente om de droomplekken te realiseren

Keep Wat vind je goed?	Kill Wat zou je weghalen?	Build Hoe zou je het verbeteren?
Jongeren en de gemeente werken samen om een gezamenlijk doel te bereiken	Het vele papiergebruik. Het formulier kan ook online :)	Gemeente deelt meer info over huidige situatie

Figure 210: Keep-kill-build step 3 youngsters

Results - evaluation municipality using Keep-Kill-Build

Figure 211-213 show the results of the Keep-Kill-Build exercise with the participants from the municipality. They would mainly want more time for the first and third step, ensure that the focus is on the energy transition and not necessarily focus on a specific location. They liked the questions on the work sheet, the creativity of the ideas of the youngsters and the enthusiasm working together creates.

Stap 2: duurzame droomplekken

De duurzame droomplekken die jongeren hebben ontworpen

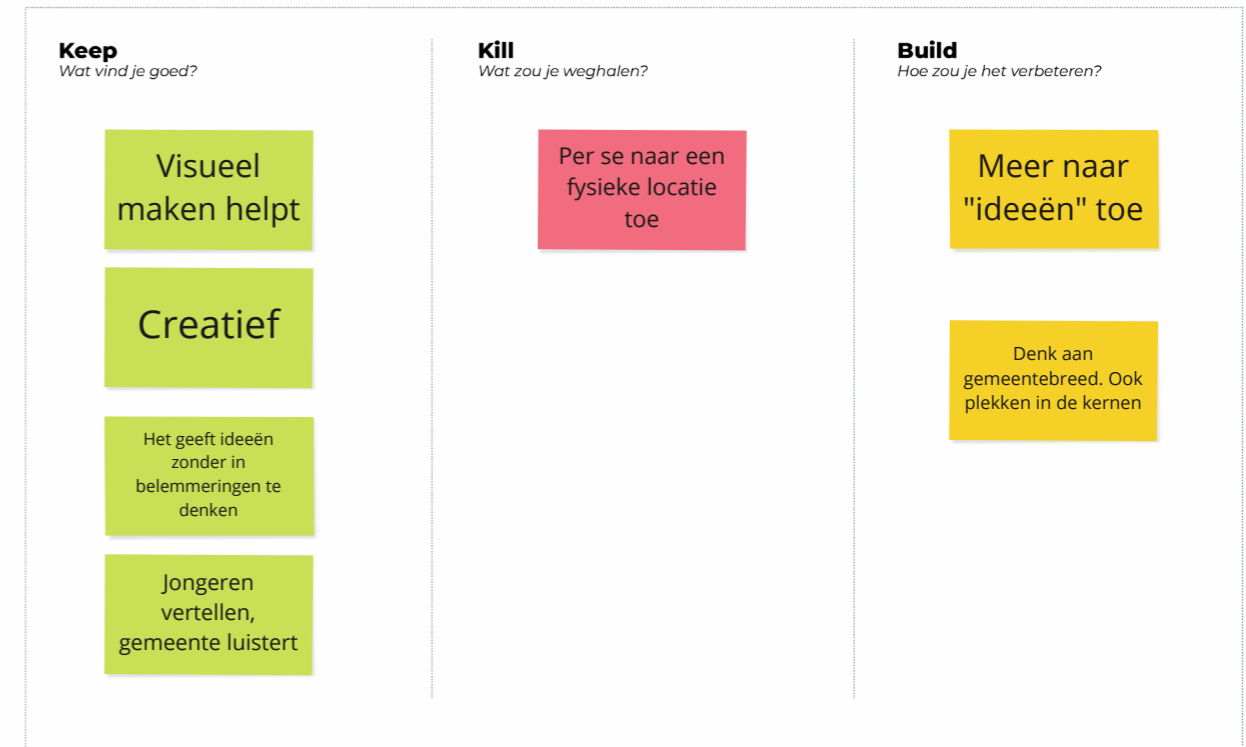

Figure 212: Keep-kill-build step 2 municipality

Stap 1: vragen over de energietransitie

Vragen bedenken voor jongeren over de energietransitie die toepasbaar zijn op hun droomplekken

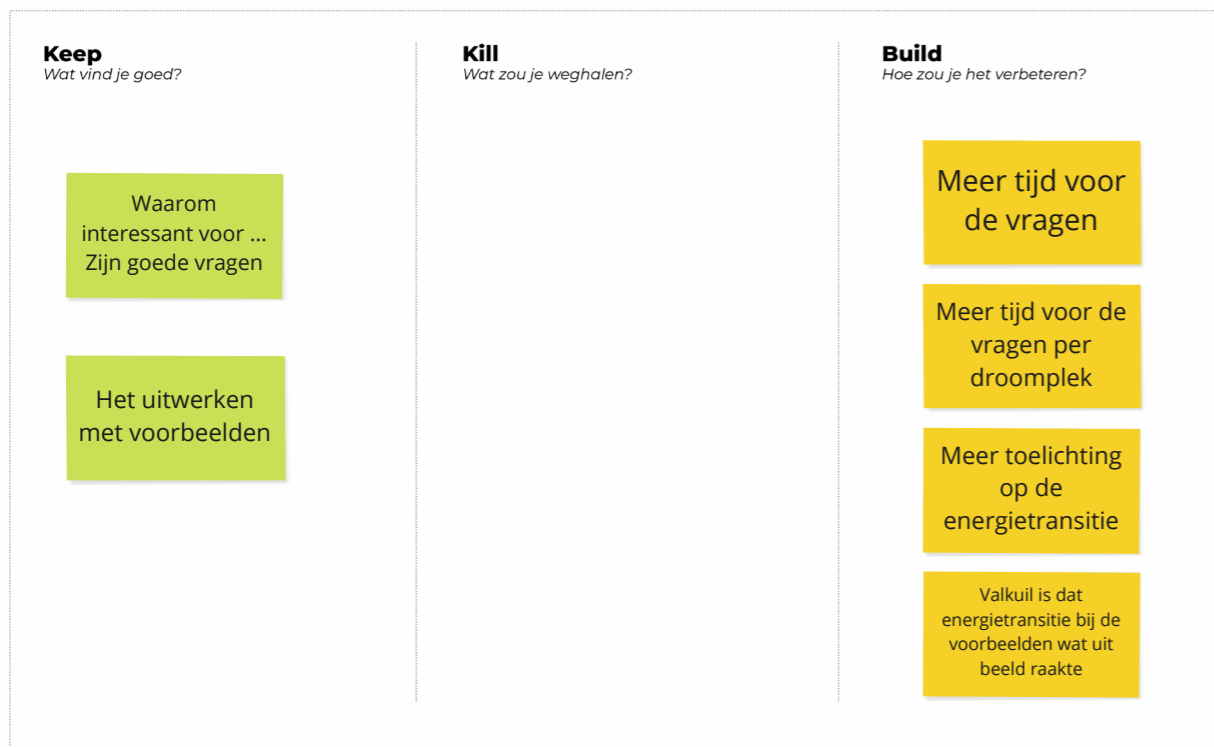

Figure 211: Keep-kill-build step 1 municipality

Stap 3: van dromen naar werkelijkheid

Samen brainstormen met jongeren om de droomplekken te realiseren

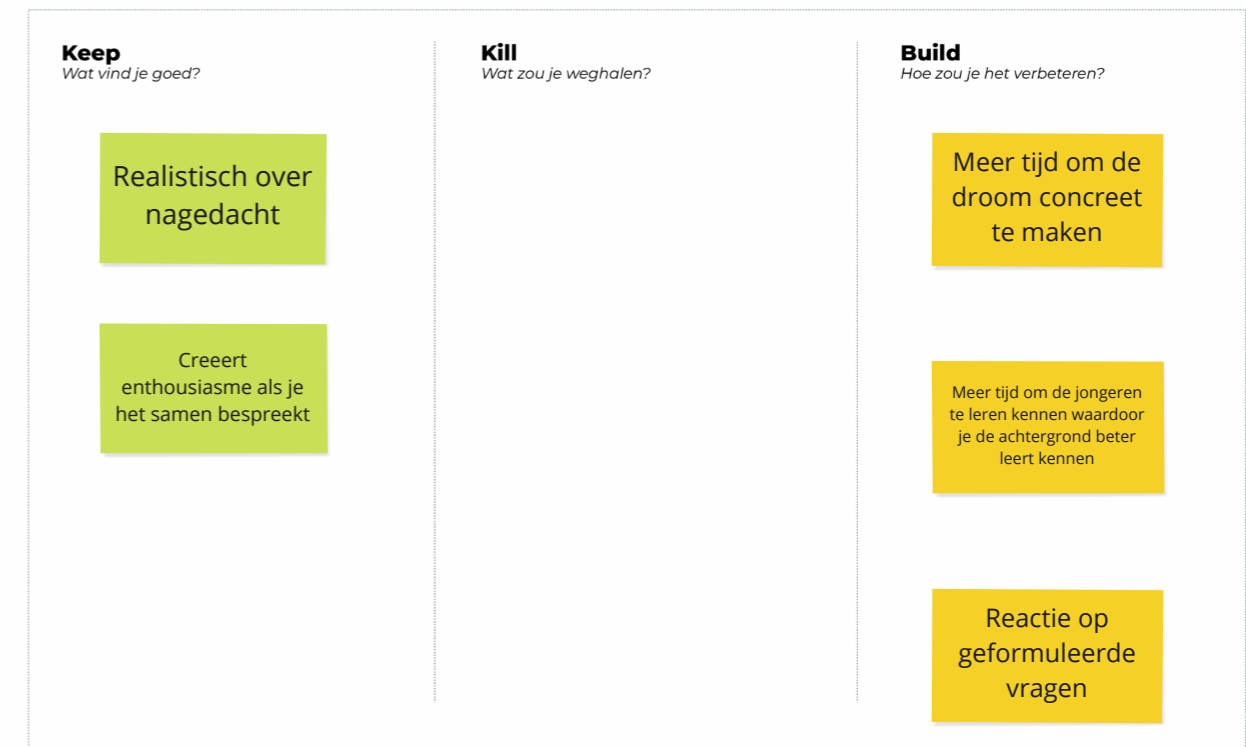

Figure 213: Keep-kill-build step 3 municipality

Results - evaluation forms youngsters

Table 4 shows the results of the evaluation form for the youngsters. Participants scored each statement on a scale from 1 (I strongly disagree) to 7 (I strongly agree).

Questions	14, tvwo	15, tvwo	17, vwo	17, vwo	14, mavo	17, vwo	Average
1. De participatievorm							
1.1 We hebben gewerkt aan thema's die voor mij belangrijk zijn	6	6	7	7	6	5	6,167
1.2 Ik stond sterker door samen te werken met andere jongeren	7	7	4	5	7	5	5,833
1.3 Ik heb nieuwe dingen geleerd	4	4	3	3	5	3	3,667
1.4 Het was leuk om mee te doen	6	6	7	6	6	6	6,167
2. Je mening vormen en uiten							
2.1 Ik had genoeg informatie om mijn eigen mening te vormen	3	3	7	7	7	6	5,5
2.2 Het was duidelijk wat we gingen doen, wat de uitkomsten zouden zijn en wat daarmee gedaan wordt	7	7	5	5	5	4	5,5
2.3 Ik kreeg genoeg ondersteuning om mijn mening en ideeën te vormen en uiten	7	7	6	7	7	7	6,833
2.4 Ik kon mijn mening en ideeën uiten op een manier die bij me past	7	7	7	2	6	6	5,833
3. Gehoord worden en impact maken							
3.1 De gemeente luistert naar mijn mening en ideeën	4	4	6	5	5	4	4,667
3.2 Ik begrijp de gemeente nu beter	4	4	3	4	3	4	3,667
3.3 De gemeente gaat aan de slag met mijn mening en ideeën	4	4	4	4	5	4	4,167
3.4 Ik heb een positieve impact op dingen die ik belangrijk vind	5	5	5	6	6	4	5,167
3.5 Ik zou actief willen bijdragen aan de vervolgstappen van een traject zoals dit	6	6	7	7	6	6	6,333
4. Participeren met deze methode							
4.1 Deze methode zorgt dat alle jongeren tussen 14 en 17 genoeg kansen en middelen hebben om te participeren	7	7	6	6	6	6	6,333
4.2 Ook jongeren die minder geïnteresseerd zijn in de politiek of de energietransitie willen aan zo'n traject meedoen	2	2	2	1	1	2	1,667
4.3 Ik zou nog een keer willen meedoen aan zo'n soort traject	6	7	7	6	7	6	6,5
4.4 Mijn vrienden zouden willen meedoen aan zo'n soort traject	1	1	6	4	6	2	3,333

Table 4: Results evaluation form youngsters

Besides scoring each statement, participants could leave a comment after each section. They left the following comments:

1. De participatievorm

Meer betrekking van de gemeente bijv. ideeën en plannen om meer te leren
(15, tvwo)

Leuk dat jongeren werden gevraagd om mee te denken
(17, vwo)

2. Je mening vormen en uiten

Super ruimte om creatief te denken!
(17, vwo)

3. Gehoord worden en impact maken

De vrouw van de gemeente gaf weinig reactie op onze ideeën
(14, tvwo)

Echt fijn hoe de gemeente ons serieus neemt
(17, vwo)

5. Tot slot

Succes met het vervolg van het project!
(14, tvwo)

Voor de volgende keer een ander tijdstip maar voor de rest (smiley: duim omhoog)
(14, mavo)

Mijn verwachtingen zijn getopt en ik hoop dat er met de ideeën van ons en de andere jongeren wat gedaan zal worden
(17, vwo)

Ik zou graag willen dat de hoopvolle woorden van de gemeente uitkomen
(17, vwo)

Nog verder succes met je afsluitingsproject :)
(15, tvwo)

Ik vond het heel erg leuk om zoiets bij te wonen
(17, vwo)

Results - evaluation forms municipality

Table 5 shows the results of the evaluation form for the municipality. Participants scored each statement on a scale from 1 (I strongly disagree) to 7 (I strongly agree).

	Amb-tenaar, kinderpaticip.	Amb-tenaar, energie-transitie	Amb-tenaar, participatie	Raadslid, sociaal domein	Average
1. De participatievorm					
1.1 Deze methode kan bijdragen aan de structurele betrokkenheid van jongeren bij het maken van beleid	6	6	5	6	5,75
1.2 Deze methode geeft jongeren haalbare verwachtingen van de uitkomsten en impact van het traject	5	5	5	3	4,5
2. Wederzijds begrip					
2.1 Deze methode helpt de gemeente om te luisteren naar de mening en ideeën van jongeren	6	6	5	6	5,75
2.2 Ik begrijp door de sessie beter wat jongeren willen en belangrijk vinden (in het algemeen)	5	6	5	5	5,25
2.3 Ik begrijp door de sessie beter wat jongeren willen en belangrijk vinden op het gebied van de energietransitie	4	3	3	4	3,5
2.4 Jongeren begrijpen door de sessie beter wat ze van de gemeente kunnen verwachten op het gebied van de energietransitie	4	5	4	3	4
3. Implementatie en impact					
3.1 Dit traject geeft jongeren invloed binnen de gemeente	6	6	4	4	5
3.2 Dit traject stelt jongeren in staat om betekenisvolle input te leveren voor beleid	6	6	5	5	5,5
3.3 De inzichten uit een traject zoals dit zouden makkelijk ingebed kunnen worden in gemeentelijk beleid	6	6	4	4	5
3.4 Dit traject activeert jongeren om zelf met de energietransitie aan de slag te gaan	4	7	4	5	5
3.5 Dit traject maakt jongeren meer betrokken bij de lokale democratie en actievare burgers	6	4	4	5	4,75
3.6 Dit traject kan gemeentelijk beleid voor de energietransitie inclusiever maken	5	7	4	5	5,25
3.7 Ik zou jongeren willen betrekken bij de vervolgstappen van een traject zoals dit	7	7	5	6	6,25

Table 5: Results evaluation form municipality

Besides scoring each statement, participants could leave a comment after each section. They left the following comments:

1. De participatievorm

Het wordt visueel gemaakt, dat maakt voor jongeren toegankelijk (ambtenaar, kinderpaticipatie)

Ad 1.2. Daar is iets meer toelichting vooraf voor nodig. (ambtenaar, energietransitie)

Het stimuleert ideevorming + bewustwording. (raadslid, sociaal domein + dienstverlening)

2. Wederzijds begrip

Het gaat sneller over verduurzaming en minder over energietransitie (ambtenaar, kinderpaticipatie)

3. Implementatie en impact

Meer tijd nodig om meer op de inhoud in te gaan. Idee? : een sessie met kinderen tussen 10-12 jaar :) ! (ambtenaar, kinderpaticipatie)

Ik vind juist de mening van jongeren over de energietransitie belangrijk, het gaat over hun toekomst! (ambtenaar, energietransitie)

Meer ruimte kunnen inbouwen voor risico's/kosten, impact en belemmeringen zodat het reëler wordt -> goed om jongeren actief te betrekken bij de vervolgstappen (raadslid, sociaal domein + dienstverlening)

4. Tot slot

Complimenten voor Eva! Wat een leuke en creatieve sessie. Dit zou de gemeente vaker moeten doen. Kunnen we je inhuren? (ambtenaar, kinderpaticipatie)

Omdat het een pilotsessie was, was de tijd beperkt. Het zou leuk zijn om eens wat langer met de jongeren te praten over wat zij willen doen. (ambtenaar, participatie)

Dank voor je enthousiaste presentatie en succes met het afronden van je scriptie. (ambtenaar, energietransitie)

Goed om jongeren op deze wijze te laten fantaseren en hierover in gesprek te gaan. Creëert energie en draagvlak voor beide partijen (raadslid, sociaal domein + dienstverlening)

Results - evaluation forms Citisens

Table 6 and 7 shows the results of the evaluation form for the participants from Citisens. Table 6 shows the keeps, kills and builds participants wrote down. Besides that participants scored several statements on a scale from 1 (I strongly disagree) to 7 (I strongly agree), as shown in Table 7.

	Keep	Kill	Build
Introductie			
(J) Droomplekken ontwerpen	Creatief aspect is superleuk	Misschien iets minder papierverbruik (duurzaamheid)	
(G) Vragen over energietransitie	Post-its/werkbladen in groepjes	Clusteren was wat lastig	Meer tijd voor vragen
(J) Duurzame droomplekken			
Samenwerken implementatie	Link gemeente + jongeren		Af en toe meer dialoog faciliteren, niet alleen gemeente die luistert
Afsluiting	Afsluitzin en presenteren Delen van alle aspecten		Presenteren van idee wat visueler? Kijken of presentatie ideeën iets visueler kan

Table 6: Results evaluation form Citisens

	CG	CJ	Average
2. Inzicht en begrip van jongeren			
2.1 Deze methode zorgt dat jongeren gehoord worden in hun gemeente	6	6	6
2.2 Deze methode zorgt dat de mening van jongeren meegenomen wordt in besluitvorming	3	5	4
2.3 Deze methode geeft jongeren meer inzicht in de energietransitie	7	7	7
2.4 Deze methode leert jongeren over burgerschap en de lokale democratie	5	6	5,5
3. Facilitatie door Citisens			
3.1 De facilitatie van dit proces past bij de competenties van Citisens	7	6	6,5
3.2 Deze methode stelt Citisens in staat om jongeren te ondersteunen in het vormen en uiten van hun mening	7	6	6,5
3.3 Deze methode stelt Citisens in staat om de gemeente te ondersteunen in jongerenparticipatie in de energietransitie	6	7	6,5
3.4 Deze methode stelt Citisens in staat om het wederzijds begrip te vergroten tussen de gemeente en jongeren	7	6	6,5
3.5 Deze methode stelt Citisens in staat om het vertrouwen te vergroten tussen de gemeente en jongeren	5	5	5

Table 7: Results evaluation form Citisens

Besides the keeps, kills, builds and scoring each statement, participants could leave a comment after each section. They left the following comments:

2. Inzicht en begrip van jongeren

Ik mis een beetje de stap waar de invloed op besluitvorming wordt meegenomen. Komt dat voort uit betrokken raadsleden en ambtenaren? Misschien dat nog iets duidelijker maken.
(Citizens employee, facilitated municipality)

Echt het idee dat jongeren er super enthousiast en positief ingingen en het ook heel leuk vonden. Mooi om te zien!
(Citizens employee, facilitated youngsters)

3. Facilitatie door Citisens

Proces is heel mooi. Zie wel nog een probleem bij het vinden van jongeren om hier in mee te nemen. Maar als je die hebt -> top!
(Citizens employee, facilitated municipality)

Ik denk dat je een supermooi proces ontworpen hebt en echt tof hoe dit jongeren en de gemeente bij elkaar brengt. Ik denk dat voor het vergroten an vertrouwen wel iets van een terugkoppeling nodig is -> wat gebeurt er met de ideeën?
(Citizens employee, facilitated youngsters)

4. Tot slot

Echt heel tof geworden Eva! Creatief en uniek. Ben wel benieuwd naar welk product hier nu uitkomt. Een verslag, sessie met de raad, feedback naar de jongeren? Dus eigenlijk de slotstap/eindproduct.
(Citizens employee, facilitated municipality)

Super leuk om mee te helpen en echt heel gaaf wat je ontworpen hebt. Ben heel benieuwd te zien waar dit verder heen gaat. En veel succes!!
(Citizens employee, facilitated youngsters)